

Kvam herad

**Budsjett 2023
Økonomiplan for 2023 — 2026**

Rådmannen sitt framlegg til vedtak

Innhold

Forventningsgap	12
Samfunnsutvikling	17
Organisasjon.....	23
Klimabudsjett	29
Føresetnader og risikovurdering.....	37
Føresetnader	37
Rammetilskot og skatteinntekter.....	37
Kraftsal.....	38
Havbruksfondet.....	39
Eigedomsskatt	39
Løn og sosiale utgifter	40
Innkjøp.....	40
Lånegjeld, renter og avdrag	40
Avkastning på obligasjonar	42
Utbytte	42
Investeringar.....	42
Risikotabell	43
Vedlegg og rettleiing til økonomiplanen.....	49
Vedlegg til økonomiplanen	49
Kva er budsjett og økonomiplan?	49
Korleis finne fram i dokumentet?	50
Samanheng mellom planstrategi, kommuneplanar, budsjett og økonomiplan	51
Budsjettvedtak.....	52
§ 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A).....	54
§ 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B).....	55
§ 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A).....	55
§ 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B).....	56
1. Investeringar i varige driftsmidlar	56
2. Tilskot til andre sine investeringar	60
3. Investeringar i aksjer og andelar i selskap	61
4. Utlån av egne midler	61
Hovudtal i budsjettforslaget	62
§ 5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift (3).....	62
Fordeling av heradet sine driftsinntekter i 2023.....	63

Fordeling av heradet sine driftsutgifter i 2023	64
Netto finansutgifter.....	67
Netto driftsresultat.....	68
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	69
Økonomiske nøkkeltal og utvikling i planperioden	70
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	71
Lånegjeld i % av driftsinntektene	72
Sentrale inntekter.....	73
Sentrale utgifter	73
Justeringar og tiltak	75
Nye tiltak i budsjett og økonomiplan 2023 -2026.....	75
Bruk og avsetjing av disposisjonsfond i økonomiplanperioden.....	81
Pågåande innsparingstiltak	82
Ikkje prioriterte tiltak/ynskje.....	85
Investeringar i økonomiplanen.....	88
Driftsprosjekt i Kvam herad:.....	88
Investeringsprosjekt i Kvam herad	89
Årlege investeringsprosjekt.....	91
Nye investeringsprosjekt.....	91
Prosjektbeskriving nye og auka prosjekt:.....	94
Komande ynskte/varsla prosjekt/utvidingar , som førebels ikkje er teke inn i budsjetttrammene:.....	97
Investeringstabell for kommunen samla	99
Finans og fellespostar.....	99
Administrasjon	100
Barnehagar	100
Grunnskuleopplæring.....	100
Pleie og omsorg	101
Vatn og avlaup, avfall og renovasjon	101
Plan og byggesak	102
Kultur	102
Samferdsel.....	103
Bustad.....	103
Brann- og ulykkesvern	104
Finans og fellespostar.....	104
Andre investeringar.....	104

Administrasjon	104
Andre investeringer	104
Barnehagar	104
Andre investeringer	104
Grunnskuleopplæring	105
Andre investeringer	105
Pleie og omsorg	106
Andre investeringer	106
Vatn og avlaup, avfall og renovasjon	107
Selvkost	107
Plan og byggesak	108
Andre investeringer	108
Kultur	108
Andre investeringer	108
Samferdsel	109
Andre investeringer	109
Bustad	110
Andre investeringer	110
Brann- og ulykkesvern	111
Andre investeringer	111
Oversikt Investering og finansiering	111
Netto lånegjeld i kroner per innbyggjar	113
Gebyrliste	114
Eigedomsgebyr	114
Vatn	116
Avlaup	117
Slamtøming	117
Feiing	117
Barnehage	117
SFO	118
Kulturskule	118
Ferieklubben	119
Heimetenester	119
Praktisk bistand	119
Dagsenter	119

Helsealarm.....	120
Varer og tenester	120
Kommunale kaier	120
Utleige kommunale bygg	120
Leige av idrettsanlegg.....	121
Leige av kinosal.....	121
Leige av skulerom.....	121
Leige av symjebasseng - til idrettslag.....	121
Leige av symjebasseng - til kommunen.....	121
Brann og redning.....	122
Eksterne kurs	122
Beredskap.....	122
Skjenke- og salsløyve, alkohol og tobakk	123
Fyrverkeri.....	123
Avgifter ved kyrkjene	123
Utanbygds avgift (fråflytta frå Kvam for meir enn 5 år sidan)	124
Trykksaker	124
Digital eigedomsinfo.....	124
Innkrevjing av kommunale krav	125
Plan- og byggesaker.....	126
1. Tenester etter medgått tid.....	127
Gebyr etter plan- og bygningslova, byggesaker	127
2. Førehandskonferanse.....	127
3. Generelle gebyrreglar for saker etter plan- og bygningslova	128
4. Dispensasjonar pbl. § 19-1,19-2,19-3, veglova.	128
5. Bustad / fritidshus pbl § 20-1 a,b	128
6. Tilbygg / påbygg / underbygg til bustad/fritidshus, pbl. kap. 20	129
7. Garasjar / naust / uthus inklusiv tilbygg til bustad og fritidshus pbl. kap. 20.....	129
8. Industri, næring, tenesteyting,off.bygg, landbruk, lager, plasthall, inklusiv tilbygg/påbygg, settefiskanlegg på land, Pbl §20-1 a, b og §§20-3 / 20-4.....	129
9. Konstruksjonar eller anlegg, Pbl §20-1 a, b og §20-4.....	129
10. Fasadeendring, pbl. §20-1 c eller §20-4	129
11. Bruksendring, Pbl §20-1 d	130
12. Rivingssaker, Pbl §20-1 e.....	130
13. Byggtekniske installasjonar, oppføring, endring og reparasjon, Pbl §20-1 f	130
14. Oppdeling eller samanføyning av brukseining i bustad, Pbl §20-1 g	130

15. Innhengning, skilt og reklame, Pbl §20-1 h og i	131
16. Godkjenning av plassering av midlertidige anlegg, Pbl §20-1 j.....	131
17. Vesentlege terrenginngrep, Pbl §20-1 k	131
18. Anlegg av veg eller parkeringsplass, Pbl §20-1 l	131
19. Delingssøknad, Pbl §20-1 m	131
20. Sletting av klausular	132
21. Reviderte teikningar	132
22. Diverse tiltak.....	132
23. Ulovleg byggjearbeid.....	132
Gebyr etter matrikkellova	132
24. Oppretting av matrikkeleining	132
25. Matrikulering av eksisterande umatrikulert grunn.....	132
26. Oppmåling av uteareal på eigarseksjon	132
27. Oppretting av anleggseigedom	133
28. Registrering av jordsameige	133
29. Oppretting av matrikkeleining utan fullført oppmålingsforretning.....	133
30. Avbrot i oppmålingsforretning eller matrikulering	133
31. Gebyr for matrikkulering utan oppmåling	133
32. Grensejustering og mindre tilleggsareal. Grunneigedom, festegrund og jordsameige	133
33. Grensejustering og mindre tilleggsareal. Anleggseigedom	134
34. Arealoverføring. Grunneigedom , festegrund og jordsameige.....	134
35. Arealoverføring. Anleggseigedom.....	134
36. Klarlegging av eksisterande grense der grensa tidlegare er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning.....	135
37. Klarlegging av eksisterande grense der grensa ikkje tidlegare er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheitar.	135
38. Privat grenseavtale.....	135
Gebyr etter lov om eigarseksjonar	135
39. Krav om seksjonering eller reseksjonering av ein eigedom	135
Gebyr etter ureiningslova-/forskrift.....	136
40. Forureining bygg og anlegg	136
41. Utsleppsløyve	136
42. Kontrollsaker	136
Gebyr etter hamne- og farvasslova.....	136
43. Løyve etter hamne og farvasslova	136
Gebyr etter plan og bygningslova - plansaker.....	137

1. Plansaker etter plan og bygningslov vedteken 27.06.2008 kap. 12 §12-8	137
2. Gebyr for behandling av planprogram	137
3. Gebyr for premissavklaring	137
4. Gebyr for behandling av søknad om godkjenning av reguleringsplan §12-11	137
5. Endringar av reguleringsplanar §12-14	137
6. Refusjonssaker, Pbl kap 18	137
Gebyr etter konsesjons- og jordlov	138
Søknad om konsesjon etter konsesjonslova	138
Søknad om frådeling etter jordlova	138
Søknad om omdisponering etter jordlova	138
Frikjøp av parkeringsplass	138
Tenesteområda i kommunen	139
Finans og fellespostar	139
Innleiing	139
Driftsbudsjett	139
Driftsbudsjett med endringar	139
Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar	140
Nye tiltak	140
Investeringsbudsjett	141
Styring og kontrollverksemd	142
Innleiing	142
Driftsbudsjett	142
Driftsbudsjett med endringar	142
Administrasjon	144
Innleiing	144
Prioriteringar i planperioden	144
Aktivitet (Nøkkeltal)	145
Driftsbudsjett	145
Driftsbudsjett med endringar	146
Investeringsbudsjett	147
Barnehagar	148
Innleiing	148
Prioriteringar i planperioden	148
Aktivitet (Nøkkeltal)	150
Driftsbudsjett	150

Driftsbudsjett med endringar	151
Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar	152
Nye tiltak	152
Investeringsbudsjett	156
Grunnskuleopplæring	157
Innleiing	157
Prioriteringar i planperioden	157
Aktivitet (Nøkkeltal)	159
Driftsbudsjett	159
Driftsbudsjett med endringar	160
Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar	161
Nye tiltak	161
Investeringsbudsjett	164
Kommunehelse	165
Innleiing	165
Prioriteringar i planperioden	165
Aktivitet (Nøkkeltal)	170
Driftsbudsjett	171
Driftsbudsjett med endringar	171
Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar	172
Nye tiltak	172
Pleie og omsorg	174
Innleiing	174
Prioriteringar i planperioden	174
Driftsbudsjett	177
Driftsbudsjett med endringar	178
Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar	179
Nye tiltak	179
Investeringsbudsjett	180
Sosialteneste	181
Innleiing	181
Prioriteringar i planperioden	181
Driftsbudsjett	182
Driftsbudsjett med endringar	183
Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar	183

Nye tiltak	183
Barnevern	186
Innleiing	186
Prioriteringar i planperioden	186
Aktivitet (Nøkkeltal)	187
Driftsbudsjett.....	187
Driftsbudsjett med endringar.....	187
Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar	188
Nye tiltak	188
Vatn og avlaup, avfall og renovasjon.....	191
Innleiing	191
Prioriteringar i planperioden	191
Driftsbudsjett.....	192
Driftsbudsjett med endringar.....	193
Investeringsbudsjett.....	193
Plan og byggesak.....	195
Innleiing	195
Prioriteringar i planperioden	195
Aktivitet (Nøkkeltal)	196
Driftsbudsjett.....	196
Driftsbudsjett med endringar.....	197
Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar	197
Nye tiltak	198
Investeringsbudsjett.....	198
Samfunn og utvikling	199
Innleiing	199
Prioriteringar i planperioden	199
Måltabell	200
Driftsbudsjett.....	200
Driftsbudsjett med endringar.....	201
Kultur	202
Innleiing	202
Prioriteringar i planperioden	202
Måltabell	203
Aktivitet (Nøkkeltal)	203

Driftsbudsjett.....	204
Driftsbudsjett med endringar.....	204
Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar.....	205
Nye tiltak	206
Investeringsbudsjett.....	209
Kyrkja.....	210
Innleiing	210
Driftsbudsjett.....	210
Driftsbudsjett med endringar.....	210
Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar.....	211
Nye tiltak	211
Samferdsel	212
Innleiing	212
Prioriteringar i planperioden.....	212
Måltabell	212
Budsjett til trafikksikring	212
Gjennomføring trafikksikringstiltak.....	212
Redusert tal omkomne/alvorleg skadde.....	212
Redusert tal trafikkskadde 15-24 år	213
Redusert tal trafikkskadde totalt.....	213
Rullering trafikksikringsplan	213
Trafikksikkert herad.....	213
Budsjett til trafikksikring	213
Gjennomføring trafikksikringstiltak.....	213
Redusert tal omkomne/alvorleg skadde.....	213
Redusert tal trafikkskadde 15-24 år	213
Redusert tal trafikkskadde totalt.....	213
Rullering trafikksikringsplan	213
Trafikksikkert herad.....	214
Driftsbudsjett.....	214
Driftsbudsjett med endringar.....	214
Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar.....	215
Nye tiltak	215
Investeringsbudsjett.....	215
Bustad.....	217

Innleiing	217
Prioriteringar i planperioden	217
Aktivitet (Nøkkeltal)	217
Driftsbudsjett.....	217
Driftsbudsjett med endringar.....	217
Investeringsbudsjett.....	218
Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft	220
Innleiing	220
Prioriteringar i planperioden.....	220
Driftsbudsjett.....	220
Driftsbudsjett med endringar.....	221
Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar.....	221
Nye tiltak	221
Brann- og ulykkesvern	222
Innleiing	222
Prioriteringar i planperioden.....	222
Aktivitet (Nøkkeltal)	222
Driftsbudsjett.....	223
Driftsbudsjett med endringar.....	223
Investeringsbudsjett.....	224
Tenester utanfor ordinært kommunalt ansvarsområde	225
Innleiing	225
Driftsbudsjett.....	225
Driftsbudsjett med endringar.....	226

Forventningsgap

Rådmann si innleiing til budsjettet for 2023, og økonomiplanperioden 2023-2026

Forventningsgap

Etter mange år med ei rekkje innsparingstiltak, såg det i juni ut som at ekstraordinære kraftinntekter skulle gje oss eit uvanleg handlingsrom til å gjera nokre større grep i kommuneøkonomien i Kvam. I etterkant av dette auka kraftinntektene til nye, store høgder for kommunen i 2. tertial. Så snudde det brått att 28.9. då regjeringa sette ein stoppar for dei ekstraordinære inntektene til kraftkommunar i 2022 og 2023. Usikre tider og nivå på pris, løn og rente, regelendringar med tilbakevirkande kraft og uvisse om storleik på trekk i inntekter på fleire ti-tals millionar, har gjort dette til ein av dei vanskelegaste budsjetta å leggja fram. Det er uvanleg stor uvisse, ikkje berre for budsjettforutsetningane i 2023, men òg for 2022, sjølv om me no nærmar oss årslutt med stormskritt.

Signalet frå regjeringa om at kommunane ikkje får behalda alle dei ekstraordinære kraftinntektene, er likevel veldig klart. Me har ei viss forståing for ei uvanleg omfordeling av midlar når me ser kva som skjer i eigen kommune, andre kommunar i landet og i resten av verda. Som i Kvam, har dei ekstraordinær auke i utgifter, men langt frå alle har ekstra inntekter til å dekkja inn utgiftene med. I følgje ei undersøking i regi av Kommunal Rapport i haust (3.11.22), opplyser over 60% av 167 kommunedirektørar som svara, at det økonomiske handlingsrommet har vorte dårlegare, og fleire av dei varslar store kutt. Den siste utviklinga, saman med mange år med underfinansierte statlege reformar, fører til at kommunane får vanskar med den økonomiske bærekrafta. Omfanget av eigedomsskatt er ein indikasjon på at kommunane ikkje klarer seg med skatt og rammetilskot. 320 av 356 kommunar har eigedomsskatt, av desse er det berre 67 som kun har på verk og bruk.

Om rådmannen har forståing for den ekstraordinære situasjonen, må me likevel stilla spørsmål til at det meste av inndraginga går inn i statskassen, og det er uklart i kva grad pengane går ut til andre føremål. Og samstundes med inntrekket av ekstraordinære inntekter, ser pressa innbyggjarar, hyttefolk, næringsliv og andre organisasjonar til kommunen for å få hjelp med auka utgifter. Frå heradsstyret har det tidlegare kome ynskje om å sjå både på reduksjon i eigedomsskatt til hus og hytter, ordningar med sal av kraft til private til reduserte prisar, og ulike tilskotsordningar. Rådmannen kjenner difor på gapet mellom forventningane til budsjettet og det som vert lagt fram. Dette gapet aukar når me i staden må auka utgiftsbyrda som følgje av kraftig auke i vass- og avlaupsgebyret. Sjølv om auken kjem innanfor eit sjølvkostområde som ikkje skal verta påverka av kommuneøkonomien, har rådmannen erfart tidlegare at dette er eit vanskeleg skilje å kommunisera ut. Og det legg uansett ekstra press på den private økonomien.

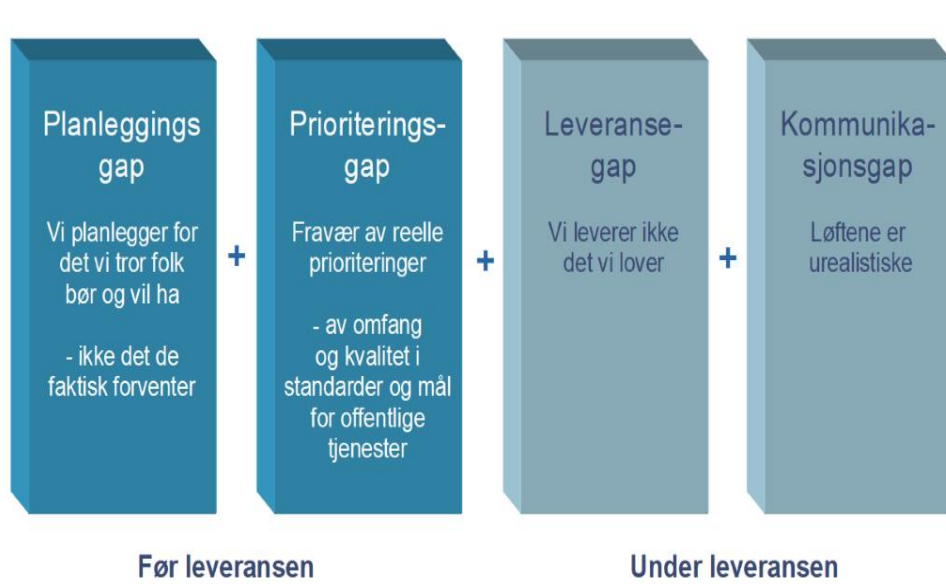
Sjølv om rådmannen har forståing for noko av inntrekket av ekstraordinære kraftinntekter, fryktar rådmannen likevel at omfanget er laga på feil grunnlag, og ser at det tvingar kommunane til å selja i spotprismarknaden, og ikkje kunne ta andre omsyn som t.d. næringslivet etterlyser, som fastprisar. Kvam har i tillegg laga ein strategi og gjort bindingar på konsesjonskraft over fleire år, for å få meir føreseielege rammer. Kommunen er heller ikkje i same situasjon som nabokommunar inni fjorden, som har vesentleg høgare andel kraft å disponera.

Det vert presisert at dei ekstraordinære inntrekka av naturressurskommunane sine inntekter, er mellombelse. Likevel har det vore ein årelang kamp med statlege organ, uavhengig av regjering, om dei kommunale kraftinntektene. Fleire av dei der kommunen er dregen inn i retten av statlege organ. Den siste rettsaka førte til at Statnett har krevd tilbakebetalt 5 mnok i eigedomsskatt i Kvam på grunnen under kraftlinjene. Inntektene i 2022 er difor sett ned med denne summen, i påvente og håp om

at endring i lova kan hindra det. Samstundes har Statnett sett i gang ny prosess med ny linja frå Samnanger til Sauda, som vil leggja beslag på nye, store naturområde i Kvam. Ei overføring frå kommunar med kraftinntekter til andre ligg i nytt framlegg til inntektssystem, som er ute på høyring i desse dagar. Ei slik endring ser ikkje ut til å få så store følgjer for Kvam så langt, men er prinsipiell feil. Eit anna endringsframlegg om vesentleg reduksjon i rammetilskotet til utviklingshemma, får derimot store konsekvensar, og inneber ein reduksjon på om lag 10 mnok. Dette er førebels ikkje innarbeidd i økonomiplanen. Heradsstyret får framlegg til uttale til nytt inntektssystem til handsaming i siste møtebolk i 2022.

KS fekk i 2008 utarbeidd ein rapport på "Forventningsgapet", med sitatet "dette må vi da ha råd til" på framsida. I rapporten vert gapet definert som skilnaden mellom det brukarar av offentlege tenester og folk flest ynskjer, og det som det offentlege tenesteapparatet er i stand til å tilby. Forventningsgapet er eit relativt omgrep, som kan verta påverka av forhold utanfor kommunesektoren, like mykje som forhold innanfor. Forhold utanfor er Storting/regjering som er sterke presmissleverandørarar. Andre er media, oljefond, auka privat velstand og fleire eldre. Eldre i framtida vert fleire, og er i større grad vane til å kjøpa tenester som det offentlege ikkje tilbyr, samt at dei har ein lågare terskel for å bruka pengar på seg sjølv enn tidlegare generasjonar. Innad i kommunen er det kvaliteten i tenesteytinga og i kommunikasjon med innbyggjarar, kommunen som organisasjon og lokalpolitisk arena, tilsette, fagforeiningar og profesjonsinteresser. Tilsette opplever og imøtegår krav og forventningar på ein positiv måte. Men gapet kan påverka dei tilsette negativt ved opplevingar ved å ikkje strekkja til, eller å strekkja seg lenger enn det rammene tilseier. Det kan og svekka endringsviljen.

Gapet kan delast i 4:

Rådmannen er ikkje så uroa for endringsviljen i organisasjonen, men over endringskapasiteten som trengst. Tilbakemeldingar frå leiarar frå ulike deler av organisasjonen i haust, er at det er eit høgt trykk på arbeidsoppgåver i høve ressursane dei har tilgjengeleg. I tillegg må dei bruka mykje meir tid på å få tak i medarbeidarar til å utføra oppgåvene. Me er heilt avhengige av endringskapasitet for å utvikla tenester for framtida med relativt færre tilsette. Å auka kompetansen i organisasjonen, er eit grep som kan hjelpa med å tetta gapet. Ulike undersøkingar og initiativ kommunen har hatt i seinare år, viser at

ein stor del av medarbeidarane er interesserte i kompetanseheving. Rådmannen trur likevel at me ikkje kjem utanom vesentleg tøffare prioriteringar i tida framover. På KS sitt kommunalpolitiske toppmøte i 2020 uttala dåverande statsminister Erna Solberg at *"staten har det litt greiere enn kommunesektoren: Staten – vi avgrenser ansvarsområdet vårt vi (...) Resten – det er kommunene sitt ansvar. Det betyr ofte at kommunen sitter igjen med de vanskeligste oppgavene. De mest udefinerte behovene. De som kan være mest krevende, fordi at alle andre har definert sitt ansvar."* Uttalen er kanskje ikkje oppløftande, men del av forklaringa på dei utfordringane kommunane opplever. Når me prioriterer er det sentralt å ikkje auka opp postar som berre gjev netto auke i tida framover, men som bidreg med førebyggjande innsats eller ressursar til å endra organiseringa av tenestene. Og å spara opp midlar før me brukar dei.

Rådmannen hadde i starten av budsjettprosessen sjølv forventning om å få lagt inn ein del tiltak, og å kunne leggja fram eit netto driftsresultat med overskot. Rett nok med ei tilråding om å spara pengane. I tillegg var det nødvendig å ha ledige rammer til komande saker som fyrst vert klare til handsaming i etterkant av budsjettutarbeidinga. Det gjeld:

- eventuell overtaking og etablering av kommunale fastlegekontor
- nye krav til brann- og redningstenesta i etterkant av analysearbeid
- gjennomgang av ergo- og fysioterapitenesta
- om- og utbygging av barneskulen i Øystese
- utvida rammer for kommunale funksjonar i nye Kvam VGS etter at entreprisetilbodet er kjend
- ynskje frå Hardanger Fartøyvernssenter om at kommunen overtek og finansierer deler av "Tett på"-prosjektet som kan sjåast på som kommunale
- ynskje frå Hardangerbadet AS om større tilskot
- matproduksjon i eigen regi
- kartlegging av noverande og komande bustadbehov for grupper kommunen pliktar å ha tilbod til
- demensplan

Kvam herad har i tillegg ei lang rekkje arealplanarbeid på gang, som truleg får ein økonomisk konsekvens dersom dei skal gjennomførast, som gang- og sykkelveggar i Ålvik, næringsområde på Skarpen, områdeplan i Øystese, park i Øystese, kommunedelplan for Kvamskogen, bru i Steinsdalen, uteområde rundt rådhuset og barneskulen, Haugamyr-område, ny plan for overvatn og trafikksikring. Listene er lange, og likevel ikkje uttømande.

Samstundes har utsiktene til auka økonomiske rammer, teke hol på ein oppdemma dam av gode ynskjer, både internt i organisasjonen og eksternt. Ynskjelista er difor uvanleg lang. Det vil ikkje seia at dei ikkje har vore der tidlegare, men med manglande håp om å få dei innfridd, har ein del av dei ikkje kome til overflata tidlegare. Sjølv om det ekstraordinære handlingsrommet i stor grad forsvann, vert ynskja vist for å få fram omfanget.

No har rådmannen lagt fram eit budsjett som er eit godt stykke på feil sida av streken, med eit underskot på 8,5 mnok. Noko handlingsrom var det frå utkastet vart vedteke i juni og fram til 28.9. Ein stor del av dette vart likevel nytta i mellomtid til bl.a. miljørettileiarar i grunnskulen og heiltidsprosjekt i pleie- og omsorg. Rådmannen har likevel ikkje teke initiativ til større innsparingstiltak i 2023 då me har oppsparte midlar til å dekkja inn underskotet, og det er sannsynleg at kraftresultatet vert forbetra. Underskotet gjeld også berre for komande år. Tiltak rådmannen har lagt inn, er likevel avgrensa og ikkje henta frå ei ynskjelista, men frå ei lista med høgste prioritet. Dei fleste gjeld prisauke og konsekvensar av rettar enten brukarar eller tilsette har, i tillegg til ei rekkje klimatiltak. Nokre unntak er det. Dette gjeld:

- Bustadkoordinator. Det har i mange år vore ynskje om eit bustadkontor. Dei mange oppgåvene rundt bustader har vorte fordelt rundt i organisasjonen som tilleggsoppgåver. Ein del av oppgåvene er no så omfattande, som handtering av Husbanklån og oppfølging av leigetakarar, at det går utover primæroppgåvene til dei som er tildelt desse i dag. Tida er difor overmoden til å prioritera tilsetjing av ein bustadkoordinator.
- Kulturskuleførestilling i 2023. Den fyrste førestillinga går av stabelen i 2022. Rådmannen har tru på konseptet, og trur det kan vera eit nytt viktig og samlande tilbod for mange barn i Kvam.
- Bok og mediebudsjett på 0,1 mnok i 2023 treng eit løft.

Rådmannen tilrår også å ta inn 6 ekstra læringar i barnehage og skule per år. Det gjev ein årleg auke på 0,4 mnok, og er svært viktig i rekrutteringsarbeidet til denne tenesta. I tillegg tilrår rådmannen at det vert sett av 60% (ned frå 100%) til å arbeida vidare med barnehagemynderolla i 2023, og at det viktige arbeidet med betre tverrfalgeg innsats for barna vert forlenga med 100%-stilling i 2 år til, før ei ny vurdering i 2025.

Etter mange år med innsparingar og nedkniping på kjøp av inventar og utstyr, ser rådmannen at tenestene treng nokre nye, årlege rammer til

- PC til tilsette i skule/bhg
- Inventar og utstyr i barnehagane og på skulane

Om kommunen framleis har utfordringar med å få til ein berekraftig økonomi, kjem me ikkje utanom at me må få til eit berekraftig klimarekneskap òg. Mykje arbeid står framleis att for å finna tilstrekkelege og effektive tiltak. Me er likevel i gang, og har nokre framlegg til klimatiltak som bør gjennomførast i 2023:

- Deltaking i "grønt hytteliv" – eigenandel på 0,1 mnok i 2023
- Utsifting på eigne kunstgrasbanar - førebels estimat på 0,1 mnok i 2023 og 0,3 mnok i 2024
- Andre klimatiltak i 2023 på 0,2 mnok
- Ny kartlegging av kommunale bygg som grunnlag for ENØK-tiltak
- Kartlegging innlekk på Kvamskogen (0,15 mnok)
- Sanering av kommunale septiktankar (0,3 mnok)
- Tilrettelegging av el-billading for kommunale køyretøy, som ei føresetnad for auke i kommunale el-bilar (1,25 mnok)
- ENØK-tiltak som varmpumpe og ventilasjon i ei rekkje bygg
- Ei rekkje VA-tiltak

Lista over investeringar er framleis svært lang, og rådmannen viser til investeringskapittelet i dokumentet. Rådmannen vil likevel trekkja fram eit par sikringsprosjekt òg. Eit av dei er framlegg om nytt årleg prosjekt for sikringstiltak for å unngå hacking og sikringsbrot (0,35 mnok). Eit anna er eit omfattande prosjekt på brannsikring av kommunale bustader. Mange av bustadane våre var bygd i ei tid med lågare krav til brannsikring enn i dag, og har fått endra brukargrupper. Gruppa som leiger desse bustadane er i tillegg statisk utsett gruppa. Omfanget av brannsikringstiltak som sprinkling, og i tillegg noko oppgradering av bygga, vert omfattande. Kartlegginga er ikkje ferdig endå, men det er lagt inn eit framlegg om nesten 14 mnok i 2023. Summen må truleg tredoblast før alle bygg er sikra. Då er det godt å ta med seg at kommunen har fått tilsagn på om lag 5 mnok i tilskot til føremålet i etterkant av at budsjettala var klare.

Rådmannen har inntrykk av at medarbeidarane i kommunen i større grad kjenner på eit gap mellom tenestene det er forventa at me leverer, og ressursane me har til å utføra dei. Nytt er at det ikkje fyrst og fremst er økonomiske rammer lenger, men at me ikkje får tak i tilstrekkeleg med medarbeidarar sjølv om me har økonomiske rammer til det. Dette er ei utvikling som har vore varsla, men pandemien og

manglande arbeidsinnvandring har flytta problemet fram i tid. Me må inn i ein periode der me tek ein grundig gjennomgang av kva som må prioriterast, og kva me må prioritera vekk. Med denne meldinga prøver rådmannen å ta nokre grep for å tetta kommunikasjonsgapet og melda attende om at nokre av forventningane til kva kommunen kan levera, er urealistiske. Eit anna grep er at me må halda fram arbeidet med å gå inn i kva som er viktig for tenestemottakarane, og ikkje det me trur dei treng.

Sjølv om det er eit visst sannsyn for at me kan få meir i kraftinntekter enn budsjettert, er det ikkje nok til å innfri alle gode ynskje til nye driftspostar eller investeringar, dersom me skal få til ei berekraftig utvikling innanfor gruppene klima og miljø, sosiale forhold og økonomi. Og skapa ei oppsiktsvekkjande framtid. Då er det godt at me har ein organisasjon og eit samfunn med engasjerte, kompetente og kreative menneske som er klare til å gjera ein viktig innsats for å nå dei måla kommunen må setja seg. Engasjementet og endringsvilje kjem fram i både innhald og utvikling av budsjettdokumentet . Arbeidet med å utvikla dokumenta vidare til eit komplett verksemdstyringsverktøy, har halde fram i ein krevjande økonomi-haust. Planmodulen er teken i bruk, og koplinga mellom FN sine berekraftsmål, mål og strategiar i planar og prioriteringar i det komande budsjettåret. Endå ein modul som er teken i bruk, er gebyrhefte, slik at denne no ligg integrert i nettløysinga. Dette har krevd mykje av økonomi-eininga og alle andre som har medverka i utarbeidinga av budsjettet, og innsatsen fortener ein stor takk!

Då står det att å ynskja dykk god lesing, og lykke til med det vidare budsjettarbeidet!

Med helsing,

rådmann Anita Hesthamar

Samfunnsutvikling

Kvam herad har ulike roller å fylla. Ei av dei er å driva fram ynskt samfunnsutvikling. Utviklinga vert styrt ut frå visjonen til kommunen om å skapa ei oppsiktsvekkjande framtid.

Arbeidet med revisjon av samfunnsdelen har starta opp. Inntil ny er på plass, er det følgjande som er styrande for samfunnsutviklinga i kommunen:

Visjon

Å skapa ei oppsiktsvekkjande framtid – create a remarkable future.

Visjonsomtale

Kvam herad har som visjon å skapa ei oppsiktsvekkjande framtid – create a remarkable future. Visjonen ligg til grunn for kommuneplanen for 2015-2030 (HST-064/15, 6.10.15). Slagordet ut frå visjonen er «Framtida er her». Dei samfunna som klarar å skapa ei oppsiktsvekkjande framtid er dei som oppmodar til eksperimentering, dyrkar risikovilje, pleier innovatørar, set pris på kreativitet og fremmar det særeigne. Dette gjev oss fire underbyggjande faktorar:

Talent - Toleranse – Trivsel – Teknologiutnytting

Mål og tiltak

Hovudmålet til Kvam herad er: *Vidareutvikla eit pulserande og sjølvstendig regionsenter som knyter saman Hardanger og Bergensregionen.*

Kvam må ha fokus på å vidareutvikla eige regionsenter i samspel med lokal- og nærsentra for å vera ei motvekt og eit attraktivt alternativ til sentralisering. Kommuneplanen set langsiktige mål og strategiar for heile Kvammasamfunnet, Kvam herad sin tenesteproduksjon og kommunen som organisasjon. For å nå måla, er det valt fylgjande hovudstrategiar: «stadutvikling», «bustad», «infrastruktur», «verdiskaping» og «livskvalitet».

Tema/utfordring	Mål – «Slik vil me ha det»	Tiltak – «Slik gjer me det»
Stadutvikling <i>Sentra våre skal byggja på ei berekraftig utvikling, styrkjast med eit større mangfald av private og offentlege tenestetilbod, ei god blanding mellom bustad, forretning og kontor, god tilrettelegging for alle med varierte møteplassar som innbyr til trivsel,</i>	Sentra våre skal framstå som estetisk vakre slik at det vert attraktivt å bu, vitje og etablere seg der.	Kvam herad skal aktivt bidra med vidare planlegging, sikring og opparbeiding av fellesareal i sentrumsområda. Utarbeider ny reguleringsplan for Øystese sentrum.

<i>samarbeid opplevingar og fysisk aktivitet.</i>		
	Sentra våre skal framstå som trafiksikre og trygge for mjuke trafikkantar	Kvam herad skal fortsetja arbeidet med å planleggja, tilretteleggja og opparbeida gode gang- og sykkelvegssystem i, rundt og gjennom sentra.
	Sentra våre skal vidareutviklast med eit stort engasjement	Kvam herad skal leggja til rette for brei medverknad, med idédugnader og folkemøte, der spesielt barn og unge skal vera invitert.
	Me vil at fellesareala og infrastrukturen i tettstadane skal framstå som attraktive, tiltrekkjande og tilgjengelege	Kvam herad skal ha ansvaret for at den felles infrastrukturen vert bygd ut.
	Me vil at sentrumsområda skal vera mangfaldige og ha ei blanding av service, kontor og bustad	Kvam herad skal i si planlegging sørgja for at sentrumsområda får ein god variasjon i mellom service, kontor og bustad.
	Me vil ha trygge og gode tettstadar og lokalsamfunn	Kvam herad skal med godt og tverrfagleg ROS-arbeid driva med førebyggjande og helsefremmande arbeid for å hindra ulukker og skadar.
	Me vil ha aktive handelsentra	Det skal leggjast til rette for at det skal vera attraktivt å etablere seg med forretningar i sentrum.
	Me vil at den framtidige gjennomgangstrafikken skal gå utanom Norheimsund	Me planlegg trafikken i tunnel.

Tema/utfordring	Mål – «Slik vil me ha det»	Tiltak – «Slik gjer me det»
Bustad Kvam herad skal ha eit variert bustadtilbod tilgjengeleg for alle grupper som ynskjer å busetja seg i kommunen og som ynskjer å verta buande, samt at folk vert buande lengst mogleg i sin eigen heim.	Me vil ha eit meir variert og godt tilgjengeleg bustadtilbod i heile kommunen.	Kvam herad skal til ei kvar tid sjå til at det er godkjente areal- og reguleringsplanar i heile kommunen.
	Me vil ha tett utnytting i sentra og spreidd i grendene.	Kvam herad skal i si planlegging følgje opp arealstrategiane for senterstruktur og utnytting av LNF-område.
	Me vil at det skal vera tilrettelagt rimelege bustadformer for førstegongsetablerarar og andre som treng hjelp og rettleiing.	Kvam herad skal bidra med god rettleiing, god utnytting av verkemidlar og god planlegging.
	Me vil at Kvam herad skal vera ein aktiv pådrivar for bustadbygginga i Kvam.	Kvam herad skal oppretta eit eige bustadkontor, som skal ha ansvaret for utbygging og rettleiing.
	Me vil at våre bustadområde skal ha attraktive uteområde, med høg kvalitet og tilgang på nærrekreasjonsområde.	Kvam herad skal sikra tilgang på gode nærmiljøområde, som er universelt utforma og tilrettelagt for alle som ynskjer å nytta dei.
	Me vil ha attraktive tomter langs med sjøen i frå Vikøy til Laupsa.	Gjennomførast i samband med kommuneplanen sin arealdel.
	Me vil ha ein funksjonell og god infrastruktur inn til våre nye bustadfelt.	Kvam herad skal bidra som tilretteleggjar og pådrivar for å få på plass infrastruktur.

Tema/utfordring	Mål – «Slik vil me ha det»	Tiltak – «Slik gjer me det»
Infrastruktur og kommunikasjon Kvam skal ha ein trafikkssikker og effektiv infrastruktur – eksternt i mot Bergen for å utvide kommunen sin bu- og arbeidsregion, og internt i heile kommunen for å sikre ei betre samhandling mellom grendene.	Me vil ha ein trygg og god veg til ein større og bu- og arbeidsmarknadsregion i og rundt Bergen.	Kvam herad skal i samsvar med sin eigen arealstrategi arbeide med å få på plass Hardangertunnelen.
	Me vil at internkommunikasjonen skal vera god i heile kommunen i frå Gravdal til Kjepso, slik at samhandlinga vert styrka.	Kvam herad skal sørgja for at godkjente reguleringsplaner for infrastrukturen vert realiserte og me skal samhandla med regionale styremakter for å få plass Fv 7, Fv 48 og Fv 49 igjennom kommunen.
	Me vil at området mellom Norheimsund og Øystese, samt tilkomsten til Sjusete skal verta betre tilgjengeleg.	Kvam herad skal i samsvar med arealstrategien for Tolomarka få på plass ny veg i kommuneplanen sin arealdel.
	Me vil at kollektivtilbodet skal verta betre internt i kommunen og til bergensregionen.	Kvam herad skal samarbeide med fylkeskommunen for å få til eit betre kollektivtilbod i Kvam og mellom Kvam og bergensregionen.

Tema/utfordring	Mål – «Slik vil me ha det»	Tiltak – «Slik gjer me det»	
Verdiskaping gjennom samarbeid I Kvam vil me ha ein kultur for å dyrka fram entreprenørane, kunnskapen, møteplassane, det frivillige arbeidet, kulturtilboda og lokaldemokratiet	Entreprenørskap I Kvam vil me ha ein kultur for å dyrka fram entreprenørane som kan få fram nye idéar, nye produkt, nye verksemder og verdiskaping til beste for samfunnet.	I Kvam skal me etablera nye og ta vare på gamle møteplassar for samarbeid og nytenking.	
	Møteplassar I Kvam vil me ha eit mangfald av arenaer innanfor kultur, idrett og det frivillige lagslivet.	I Kvam skal me støtta opp om og leggja til rette for at det frivillige lagslivet kan styrkjast og vidareutviklast til beste for alle innbyggjarane.	
	Frivilligheit og kommunen I Kvam vil me dyrka fellesskapet mellom kommunen og det frivillige for å leggja til rette for folk sin trivsel og helse.	I Kvam skal me leggja tilhøva til rette slik at frivillig sektor får gode levekår og utviklar seg på eigne premisser.	
	Breidde og mangfald i kulturlivet I Kvam vil me ha breidde og mangfald i kulturtilbodet.	I Kvam skal me støtte opp om lag og organisasjonar, og frivillige og inkluderande tilbod som møter alle sine behov.	
	Lokaldemokratiet I Kvam vil me ha ei aktiv og deltakande befolkning.	I Kvam skal me leggja til rette for at dei folkevalde har reell innflytelse på samfunnsutviklinga.	
	Vidaregåande skular I Kvam vil me ha eit godt skuletilbod for ungdommar opp til 19 år.	I Kvam skal me i lag med Hordaland fylkeskommune leggja til rette for ein sentrumsnær og framtidsretta skule i Norheimsund.	
	Kunnskap- og kompetansedeling i næringslivet I Kvam vil me satsa på kunnskap og kompetanse i næringslivet.	Kvam herad skal i samarbeid med næringslivet arbeida for koplingar i mellom Kvam herad, lokale verksemder og forskingsmiljø.	

	Opplevingsøkonomien I Kvam vil me få på plass heilårs aktivitetstilbod som tek utgangspunkt i fjord, fjell og vatn.	I Kvam skal me profesjonalisera oss som opplevingskommune.	
--	---	--	--

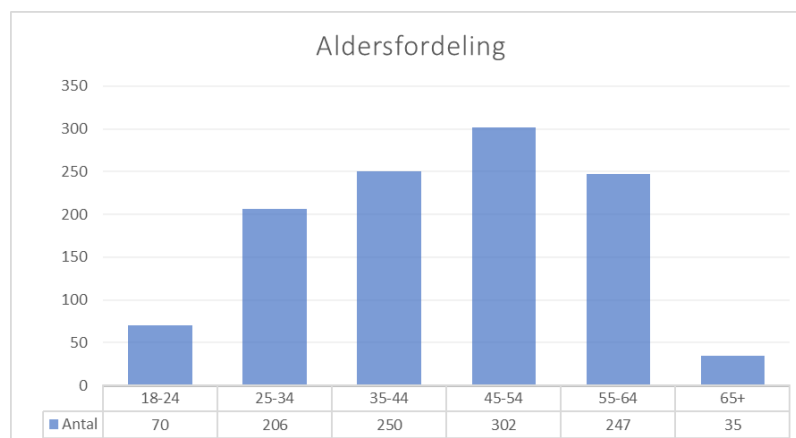
Tema/utfordring	Mål – «Slik vil me ha det»	Tiltak – «Slik gjer me det»
Livskvalitet I Kvam skal me arbeida for at dei som bur i kommunen skal oppleve høg livskvalitet og at samfunnet vårt vert opplevd på same vis.	Frivillig sektor I Kvam vil me ha frivilligheit og dugnadsinnsats som eit viktig fundament i lokalsamfunnet.	I Kvam skal me støtta opp om eldsjeler og dei som driv fram det frivillige lags- og organisasjonslivet.
	Arbeid - og aktivitetstilbod I Kvam vil me at alle skal komme seg ut i arbeid.	I Kvam skal kommunen og næringslivet samarbeide, for å få alle ut i arbeid
	Fysisk aktivitet hjå befolkninga I Kvam vil me at alle skal vere litt meir i fysisk aktivitet.	I Kvam skal alle tiltak leggjast til rette for meir fysisk aktivitet for einskildmennesket.
	Barnehage I Kvam vil me ha barnehagar som skal vera ein god arena for sosialisering, integrering og læring.	I Kvam skal det leggjast til rette for eit godt læringsmiljø som fremmar integrering og sosialisering.
	Tverrfagleg samarbeid I Kvam vil me ha eit samfunn tufta på toleranse og samarbeid	I Kvam skal me oppmuntra til og leggja til rette for møteplassar som fremjar samarbeid.
	Samfunnstryggleik Kvam skal ha eit trygt samfunn som er førebudd på uventa hendingar slik at menneske, miljø og materielle verdiar er tilstrekkeleg sikra mot fare	Gjennomføra gode risiko- og sårbarheitsanalysar med gode kunnskapsgrunnlag. Kontinuerleg fokus på førebyggjande tiltak. Gjennomføra faste øvingar der offentlege og private aktørar samarbeider

Organisasjon

Rådmannen har lenge varsla at framtidig rekruttering vert utfordrande. No kan me registrera at framtida er her. Arbeidsmarknaden er stram for dei fleste fagområde som kommunen rekrutterer frå. Det er velkjent at fastlegeordninga er under sterkt press som følgje av mangel på nye fastlegar til å fylla heimlane som vert ledige etter kvart som det skjer eit generasjonsskifte blant legane. Kommunane skal sørge for at alle innbyggjarane har ein fastlege og overbyr kvarande i gunstige lønn og arbeidsvilkår for å behalda dei legane ein har og rekruttera nye. Regjeringa varslar at det kjem tiltak, men førebels har det ikkje kome tiltak som har hatt effekt på rekrutteringa. Også i andre deler av helsesektoren er det tydelege rekrutteringsutfordringar. Me ser ein generell tendens til færre søkjarar til utlyste stillingar, særleg gjeld dette pedagogiske stillingar i barnehage og sjukepleiarstillingar. Det er også knapt med kvalifiserte allmennlærarar til grunnskulen. Det er god søknad til administrative stillingar og stillingar i helsesektoren med andre arbeidstidsordningar enn tradisjonell turnus, t.d. turnusordningar med komprimert arbeid og lengre friperiodar eller dagtidsstillingar.

NAV region Voss/Hardanger viser til at 25% av arbeidsstyrken i regionen snart må erstattast.

Alderssamansetjinga i Kvam herad viser at omlag 300 av våre tilsette er i aldersgruppa 45-54 år. Omlag 250 tilsette er i aldersgruppa 55-64 år. Det betyr at omlag halvparten av dei tilsette er over 45 år og er dermed ein peikepinn på kor mange som vil måtte erstattast i åra framover, gitt dagens bemanningsnivå. Utviklinga i t.d. fastlegeordninga viser at dagens bemanningsnivå ikkje er realistisk då som følgje av at yngre legar ynskjer færre listepasientar. Kommunen vil dermed ha behov for fleire legar for å sikra at alle innbyggjane har fastlege. Aukande arbeidspress på leiarar som resulterer i at få søker seg til leiarstillingar, tyder på at det må prioriterast fleire ressursar til leiarstøtte, t.d. innan merkantile administrative oppgåver.

Me står ovafor ein varsla auke i bemanningsbehov i helse og omsorgssektoren. Det er verken mogleg eller ønskjeleg å møte veksten i behov for pleie og omsorgstenester og behandlingsbehov med auka bemanning. Det er behov for langt sterkare omstillingstakt enn det som har vore tilfelle dei siste tiåra.

KS har i samarbeid med arbeidsgjevarorganisasjonen innan helseforetaka, Spekter, fått utarbeidd ein rapport som peikar på åtte ulike dimensjonar med moglegeheiter og barrierer for å kunne dempa dei framtidige bemanningsutfordringane i helse og omsorg:

Innovasjon • Arbeidstid • Oppgåvedeling • Samhandling • Teknologi • Finansiering • Brukarmedverknad • Utdanning (Rambøll 2022)

Dei prioriterte løysingane er ifølgje rapporten å finna innan det å hausta potensialet i fleire heiltidsstillingar, fokus på korleis me organiserer oppgåvene, frigjera ressursar gjennom innføring av ny teknologi og i å aktivera ressursane rundt brukarane.

Den kommunale organisasjonen må riggast for å klara den nødvendige omstillinga og møta dei behova me no står ovafor. Det vil innebera behov for ressursar til kompetanseheving, fleksibel bruk av arbeidsstyrken gjennom organisering i større arbeidsgrupper, auka tal heiltidsstillingar og innføring av ny teknologi.

Organisering

Den overordna organiseringa er delt i driftseiningar og stabseiningar. Sistnemnde er økonomi og HR. Dei to største einingane er oppvekst og helse og omsorg. Totalt har Kvam herad om lag 1000 tilsette og utfører omlag 700 årsverk.

Organisasjonskart for Kvam herad

Arbeidsgjevarpolitikk

Arbeidsgjevarpolitikken utgjør eit felles verdigrunnlag for alle som arbeider i Kvam herad. Leiarar har eit særskilt ansvar, ei plikt, men også eit handlingsrom for å påverka og nå mål saman med medarbeidarane sine. Godt leiarskap heng tett saman med godt medarbeidarskap. og i Kvam herad vil me at leiarane er:

- Meistringsorienterte
- Innovatørar
- Effektjegarar

Godt leiarskap er avgjerande for å levera gode tenester til innbyggjarane. Leiarar skal leggja til rette for meistring, innovasjon og kontinuerleg forbetring gjennom m.a. å setja mål og jakta effektar som gir verdi for brukarane.

Medarbeidarar i Kvam herad vil verta kjenneteikna av at dei er:

- Profesjonelle

- Innovatørar
- Lagspelarar

Godt medarbeidarskap handlar om å spela kvarandre gode. Ved å utføra arbeidsoppgåvene ansvarsfullt og profesjonelt, tenkja kva som har verdi for brukaren og arbeida med kontinuerleg forbetring, vil me skapa god tenestekvalitet.

Medarbeidarundersøking – «10-faktor»

Annakvart år vert det gjennomført medarbeidarundersøkingar. Kvam herad nyttar KS si undersøking «10 faktor». Undersøkinga er gjennomført tre gonger; i 2017, 2019 og 2021 og måler faktorar som vert sett på som avgjerande for at organisasjonen skal oppnå gode resultat.

Undersøkinga er basert på 10 innsatsfaktorar som det er mogleg å påverka for å utvikla godt leiarskap og eit godt arbeidsmiljø. Undersøkinga er orientert både mot medarbeidar- og leiarskap og legg spesiell vekt på meistring, motivasjon og bruk av kompetanse. Det er utarbeidd eit oppfølgingssystem som arbeidsplassane skal nytta for å følgja opp resultatane.

Faktor 10 - Prososial motivasjon, dvs. motivasjon for å gjera noko verdifullt og nyttig for andre, viser seg å vera ei viktig drivkraft for Kvam herad sine tilsette. Prososial motivasjon er ein viktig innsatsfaktor som har vist seg å ha ei rekkje godt dokumenterte, positive effektar.

10-faktorundersøkingane viser også at tilsette ynskjer meir kompetanse for å kunne utføra arbeidet sitt. Det er positivt og medfører at det er sett i verk ulike tiltak for å leggja til rette for kompetanseutvikling.

Kompetanseutvikling

Kvam herad er ein kompetanseorganisasjon med krav til kontinuerleg oppdatering av fagleg kunnskap. Kommunen tilbyr tilsette tilskot og tilrettelegging for å gjennomføra grunn- og vidareutdanningar innan mange ulike fagområde. Fleire kompetansetiltak er obligatoriske, som t.d. vidareutdanningar for lærarar innan den nasjonale strategien "Kompetanse for kvalitet" eller spesialiseringssløpet for allmennlegar.

Det er eit særskilt fokus på å utvikla e-læringstilbod via læringsplattforma KS læring. Her kan kommunane utvikla eigne kurs for deretter å dela dei med andre kommunar. Heradet har tilsett opplæringskoordinator med m.a. ansvar for å koordinera ulike kompetansetiltak. Kvam herad var første kommunen som utvikla kompetansepakkar for kommunale stillingar på KS læring. I 2023 tek me dette eit steg vidare ved å implementera eit kompetanseprogram der tilsette kan registrera og vedlikehalda oversikt over eigne kompetansetiltak. Samtidig vil det gje leiarane betre oversikt over kva kompetanse som finst i organisasjonen og om obligatoriske kompetansetiltak er fullførte.

Kvam herad har i fleire planar peika på behovet for kompetanseheving i dei heimebasterte tenestene. Som svar på dette er det sett i gang eit samarbeid med fagskolen i Viken om fagskuleutdanning av helsefagarbeidarar. Slike desentraliserte, skreddarsydde undervisningsopplegg der ein kombinerer nettstudier med fysiske samlingar, gir store moglegheiter for tilsette som vil vidareutdanna seg utan å måtte reisa ut av kommunen.

Rekruttera og behalda arbeidskraft

Ei av hovudutfordringane for Kvam herad er å sikra kvalifisert arbeidskraft i alle stillingar. Det inneber både nyrekruttering og å behalda kompetanse i organisasjonen. Kort vidt Kvam herad er ein attraktiv

arbeidsgjevar, kan målast ut frå talet på søkjarar til utlyste stillingar og om kommunen evnar å ta vare på kompetanse som er i organisasjonen.

Å vera ein attraktiv og framtidsretta kommune stiller krav til at me har både endringskompetanse og kan levera tenester med høg fagleg standard.

Kampen om kompetansen er forsterka den seinare tida. Kommunane overbyr kvarandre i gunstige lønns- og arbeidsvilkår. Frå eit arbeidsgjevarperspektiv er det ei uheldig utvikling, men i mange tilfelle eit viktig strategisk verkemiddel for å sikra nødvendig kompetanse for å kunne levera lovpålagte tenester.

Heiltidskultur

Pr 1.10.22 er det 1010 tilsette i heradet. 30 tilsette er knytt til beredskapsordninga innan brann og redning og har ca. 2% delstilling knytt til faste øvingar. Dersom me trekkjer ut desse, viser tabellen at 49% av arbeidsstyrken (477 av 980 tilsette) arbeider i heiltidsstilling. I 2021 var tilsvarende prosent 44. Det vert arbeidd kontinuerleg med å tilby større stillingar. Talet på personar som arbeider deltid viser ei positiv utvikling ved at talet går ned frå 544 i 2021 til 497 i 2022. Den gjennomsnittlege stillingsprosenten aukar frå 78 til 81%.

Pr 01.10.2022	Alle tilsette	uten brann 1,35/1,92
Sum totalt tilsetjings%	79 034	78 982
Antall ansatte i deltid og heiltid	1 010	980
Gjennomsnittlig deltidsprosent	78,3	80,6
Antall i 100% eller meir	483	477
Antall i deltid%	527	497
Branntilsette i 1,35/1,92	30	

Ei rekke ulike tiltak er sett i verk innan heiltidskultur, men det er ingen "quick fix" å endra ein kultur.

For å oppnå heiltidskultur treng me fleire tilsette i store stillingar som sikrar kontinuitet i tenestene gjennom heile døgnet, veka og året. Dette får me til gjennom å dela summen av helgetimar på færre tilsette. Bodskapen frå forskarhald er at det er uunngåeleg at fleire må arbeida fleire timar på helg for at fleire skal arbeida heiltid. Me kjem ikkje utanom dette dersom me skal få ein bærekraftig helse og omsorgssektor. Bättre fordeling av helgetimar er ein føresetnad for heiltidskultur. Det er ikkje nødvendigvis ein bodskap det er lett å selja inn til dei som jobbar turnus.

Eit døme som illustrerer dette: Ein sjukeheim har ein bemanningspan på 19 årsverk der 26,3 prosent ligg på laurdag og søndag. Det betyr 9224 helgetimar på eitt år som må dekkast inn i arbeidsplanen. Dersom den gjennomsnittlege deltidsprosenten er på 73,4 prosent, må kvar av stillingane i snitt ha 356 timar på helg. Dersom avdelinga hadde 19 årsverk og 19 stillingar i 100 prosent, måtte kvar i snitt ha 485 helgetimar for å dekkja opp behovet i helgane.

Prosjekt auka grunnbemanning i helse og omsorg

Heradstyret har løyvd 3 MNOK til prosjektet pr. år i 2 år.

Prosjektet skal kartleggja dagens bemanningssituasjon, skaffa oversikt over kostnadsbruk, kartleggja tilsette sine ønske om stillingsprosent, utarbeida bemanningsplanar og vurdere alternative arbeidstidsordningar.

Prosjektet vert i første omgang avgrensa til Øysteseheimen og Tolomarka omsorg. Erfaringar frå prosjektet vil seinare kunne overførast til andre deler av helse og omsorg.

Det vert tilsett prosjektkoordinator som saman med sentrale leiarar vil ha ansvar for gjennomføring av prosjektet.

Innovasjon, gevinstrealisering og omstilling

Kommunen skal handtera komplekse oppgåver og har høge krav til kvalitet, fornying og effektivitet i eit samfunn i stadig endring. Å byggja kultur for innovasjon og nyskaping må er ei leiaroppgåve gjennom å finna innovative løysingar i breidt samarbeid med mange aktørar som har ulike interesser og behov. Samarbeid på tvers av einingar som prosjektet med BTI modellen (betre tverrfagleg innsats for barn og unge) er eit døme på innovasjon og nyskaping. Det handlar om å:

- *skapa rom for idéar og setja pris på kreativitet, pleia talent og utfordra innovatørar*
- *sjå kvar det er behov for å skapa noko nytt og føreslå nye løysingar*
- *bruka kompetanse på nye måtar og i nye samarbeidsrelasjonar*
- *henta inspirasjon og løysingar frå andre fagområde og organisasjonar*
- *dela og auka kunnskap internt og eksternt*

Gevinstrealisering handlar om å sørgja for at dei gevinstane som var forventa av eit prosjekt, faktisk vert realisert.

Tenesteinnovasjon og endring av arbeidsprosessar er utviklingsprosessar som medfører behov for omstilling. Kvam herad har retningslinjer for omorganisering, omplassering og nedbemanning som saman med Hovudavtalen skal sikra medverknad frå tilsette i slike omstillingsprosessar.

Sjukefråvær

Intensjonsavtalen for eit inkluderande arbeidsliv er forlenga med to år frå 2022-2024. Innsats på arbeidsplassen er framleis nøkkelen til å redusera sjukefråvær og hindra fråfall frå arbeidslivet. Partane i avtalen meiner verkemidla som vart innført i førre avtaleperiode, treng virka over lengre tid som følge av at pandemien hindra iverksetjing av fleire av tiltaka.

Kvam herad tilrettelegg så langt det er mogleg for tilsette som har redusert arbeidsevne, men som ynskjer å vera i jobb. Det inneber bl.a. tilrettelegging av arbeidssituasjonen og eventuelt overføring til andre oppgåver i kommunen gjennom å nytta føreretten til ledige stillingar den tilsette er kvalifisert for.

Sjukefråværsstatistikken i Visma HRM viser at fråværet har auka i 2022. Pr. 30.9.22 var det gjennomsnittlege fråværet på 10,4% (legemeldt og eigenmeldt).

Det eksisterer ein hypotese om at sjukefråvær har samanheng med nivået på grunnbemanninga. Barnehagesektoren deltek i KLP sitt arbeidsmiljønettverk i eit 2-årig prosjekt der dette er eitt av områda

dei analyserer. I tillegg vil prosjektet ha mål om å avdekka kva faktorar som bidreg til at tilsette blir i stillingane og ynskjer å arbeida i barnehage fram til pensjonsalder.

Det er store variasjonar i fráværspersent også mellom einingane. Sjukefråværet er høgare i barnehage og helse og omsorg enn innan skule, administrasjon og teknisk. Også mellom kjønna er det stor forskjell når det gjeld frávær. Kvinner har vesentleg høgare frávær enn menn.

Helse, miljø og tryggleik

Saman med tilsette og tillitsvalde pliktar arbeidsgjevar å arbeida systematisk med helse, miljø og tryggleik på arbeidsplassen, jf. aml. [§ 3-1](#) og [internkontrollforskrifta](#)

Kommunen pliktar å ha bedriftshelseteneste for alle tilsette og kjøper denne tenesta etter anbudsrunde. Bedriftshelsetenesta er for tida ute på anbod. Det er tilsett HMS-koordinator som har oppfølging av kvalitetssystemet som hovudarbeidsfelt. Kommunen skal etablera, utøva og vedlikehalda eit internt kontrollsystem for HMS, som skal sikra at reglar og forskrifter vert ivaretekne. Kommunen nyttar pr i dag. kvalitetssystemet Compilo til dette, men også kvalitetssystemet er ute på anbod denne hausten. I tillegg utviklar Kvam herad eigne HMS-kurs på læringsplattforma «KS læring» innan ulike HMS-tema, m.a. HMS-kurs for leiarar.

Arbeid for likestilling og tilgjenge, og mot diskriminering

Kvam herad er medviten ansvaret for å arbeida aktivt, målretta og planmessig for å fremja føremål i likestillingslova og diskriminerings- og tilgjengelova.

Det inneber at det ikkje skal skje direkte eller indirekte forskjellsbehandling som ikkje er lovleg etter likestillingslova eller diskriminerings- og tilgjengelova.

Som arbeidsplass er Kvam herad kvinnedominert med omlag 80% kvinneandel, men det er variasjonar mellom einingane. Oppvekst og helse og omsorg har klart flest kvinner tilsett, medan det i teknisk eining og innan plan og byggesak er eit klart fleirtal av dei tilsette menn.

Tabellen viser kjønnsfordeling pr eining:

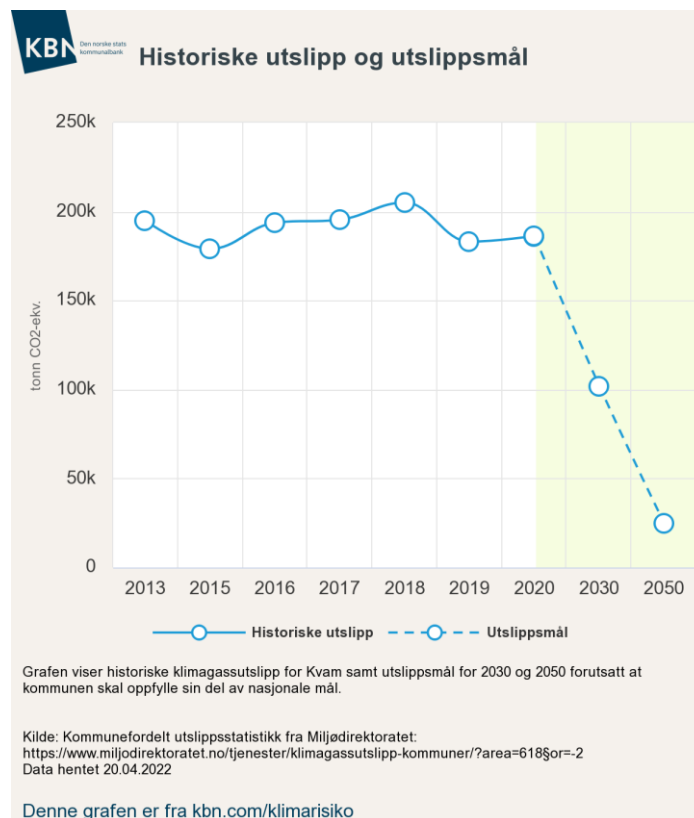
Eining	Kvinner	Menn
Helse og omsorg	395	61
Oppvekst	320	58
Plan og byggesak	1	9
Samfunn, næring og kultur	19	14
Stabseiningar	18	12
Teknisk og informasjon	39	64
Totalsum	792	218

Klimabudsjett

Overordna mål for klimaarbeid

Kvam herad skal i tråd med FN sitt berekraftsmål 13; «Stoppa klimaendringane», medverka til å stoppa klimaendringane og medverka til at Noreg vert eit lågutsleppssamfunn i 2050

Målsetjinga om at Kvam herad skal i tråd med nasjonale mål, skal redusera utslepp med inntil 55 % innan 2030 i høve til 1990, vil vera den største samfunnsutfordringa i den komande økonomiplan perioden.

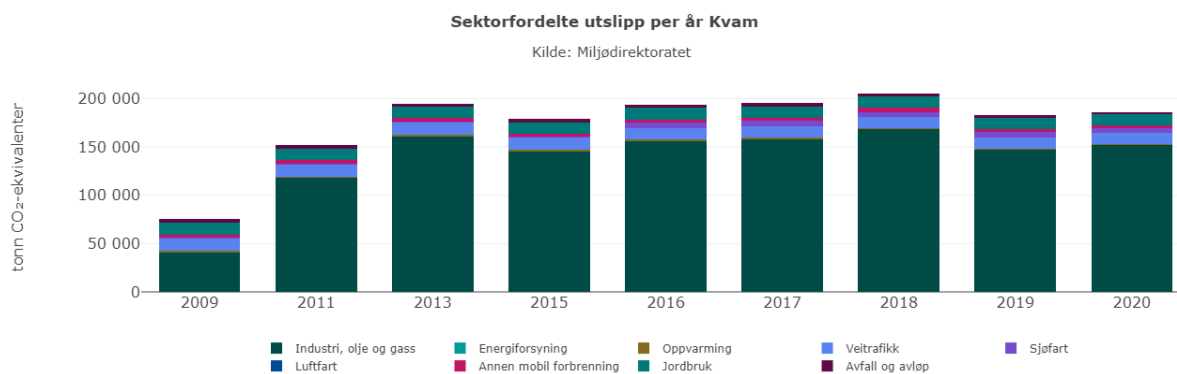
Energi

Energibruken i Kvam herad skal i tråd med klimaplan for Hordaland, 2014 -2030, effektiviserast med 55% innan 2030 i høve 2007. Energibehovet til alle føremål skal i størst mogeleg grad dekkast av fornybare energikjelder utan tap av naturmangfald.

Tilpassing til klimaendringane

Tilpassing til klimaendringane skal baserast på «føre var-prinsippet», meir presise grunnlagsdata og lokal kunnskap.

Klimastatistikk

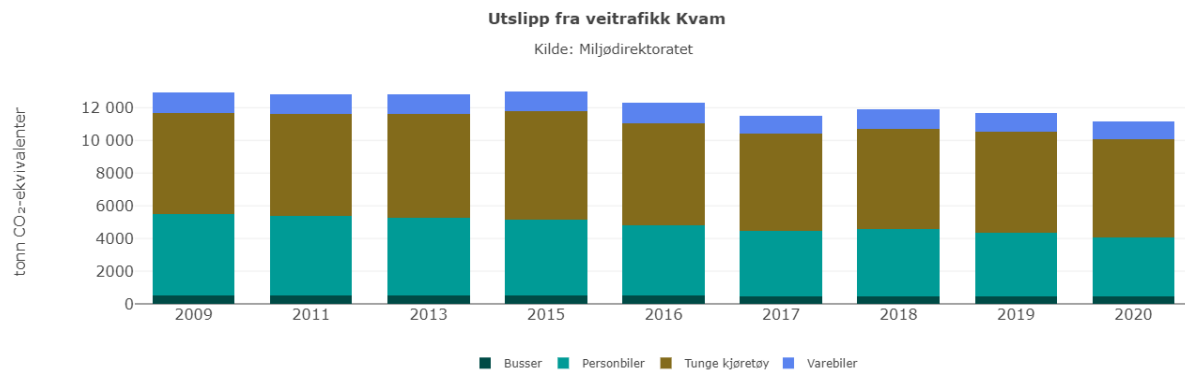
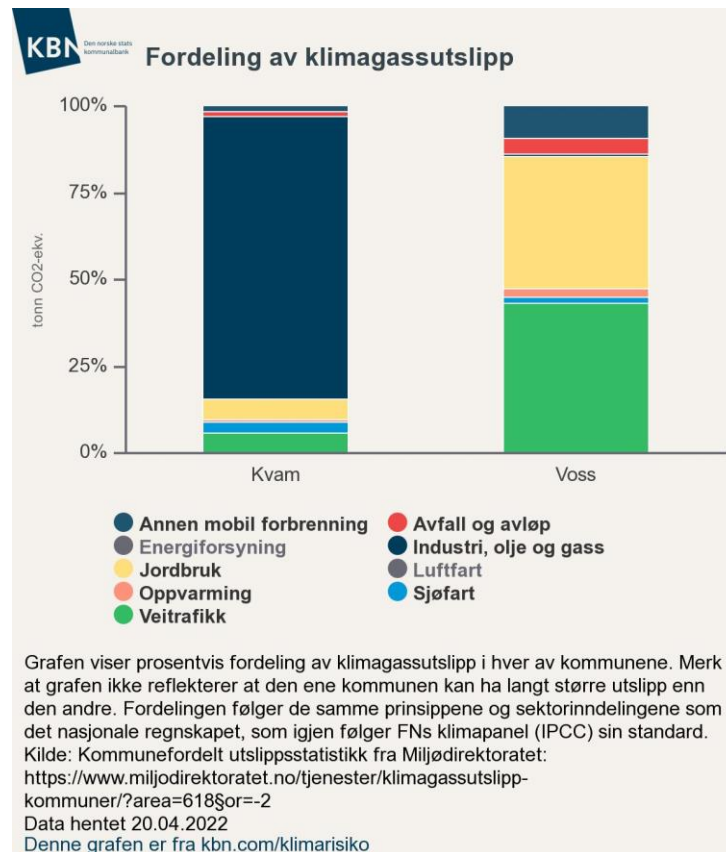

Utsleppa i Kvam har gått opp med 1,8% i frå 2019 til 2020.

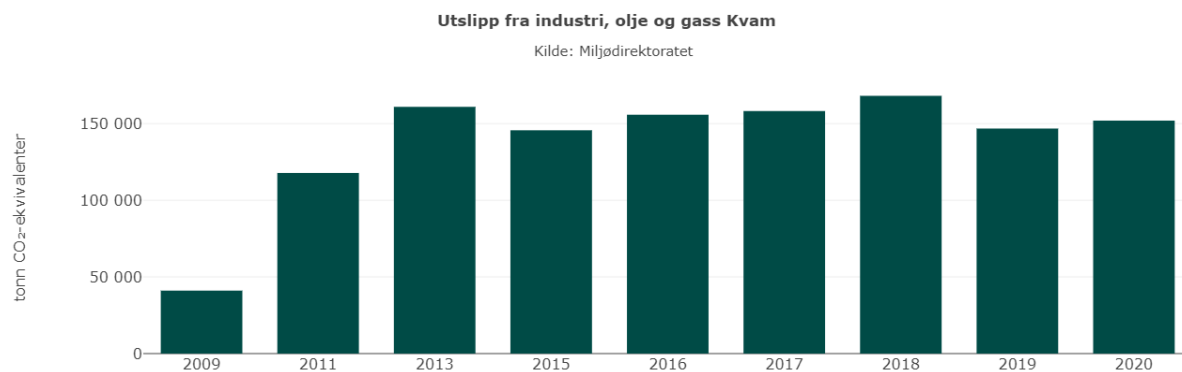
Klimagassane CO₂, metan (CH₄) og lystgass (N₂O) er inkludert i rekneskapet. Rekneskapen omfattar dei direkte fysiske utsleppa som skjer innafor kommunen si geografiske grense.

Grafen viser utslepp av klimagassar i tonn CO₂-ekvivalentar.

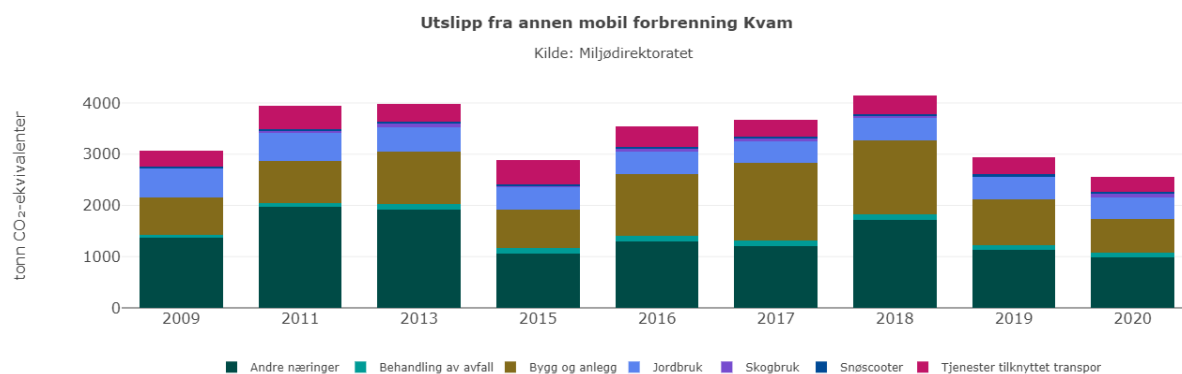
Kvam hadde i 2020 utslepp på 22 tonn pr innbyggjar. Tilsvarande var det 5,3 tonn på Voss og 31,3 tonn i Ullensvang.

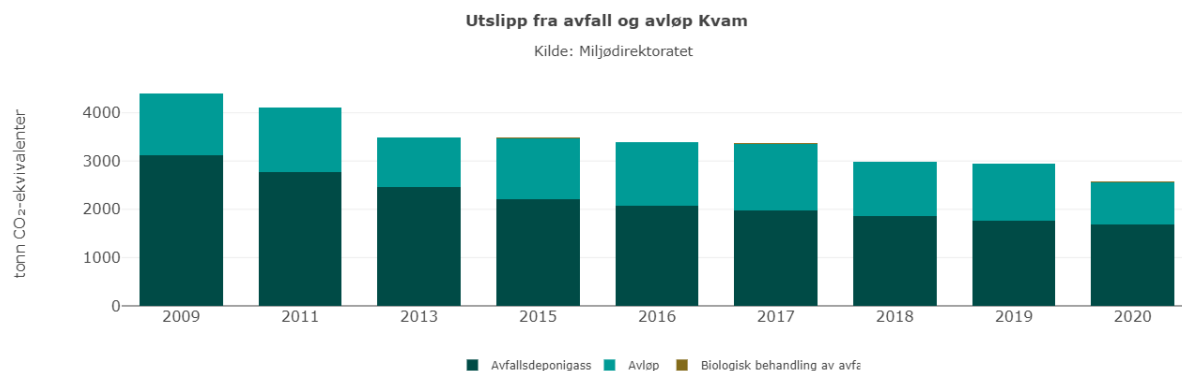
Utslepp i frå vegtrafikk i Kvam, viser nedgang i utslepp av CO₂-ekvivalentar i frå 2009 og fram til 2020. det har og vore nedgang i frå 2019 til 2020.

Sektoren omfattar klimagassutslepp frå olje- og gassutvinning, industri og bergverk, og inkluderer mange kvotepliktige verksemdar.

Sektoren omfattar utslepp frå snøscooter og dieseldrivne motorreiskapar, kor anleggsmaskiner og traktorar utgjer de største utsleppskjeldene. Nedgang i frå 2019 til 2020.

Statistikken omfattar utslepp frå biologisk handsaming av avfall, og utslepp frå avlaup og rensing i frå avlaup.

Dei største utsleppa i kommunen kjem frå vegtrafikk, landbruk og sjøfart. For å nå måla om 55% reduksjon må det her gjerast grep, som samsvarar med FN sine berekraftsmål. Kommune, næringsliv og innbyggjarane i Kvam må vera med å bidra. Samarbeid med Vestland fylkeskommune om oppfylging av regional plan for klima, vil vera eit godt verktøy også for Kvam herad. Prosjekt som handlar om samarbeid innafor ulike klimanettverk, sirkulære verdikjeder, klimavenlege innkjøp, "grønt hytteliv", klimatilpassing, klimanettverk for kommunar i Vestland, m.m. må komma på plass og konkretiserast i økonomiplanperioden.

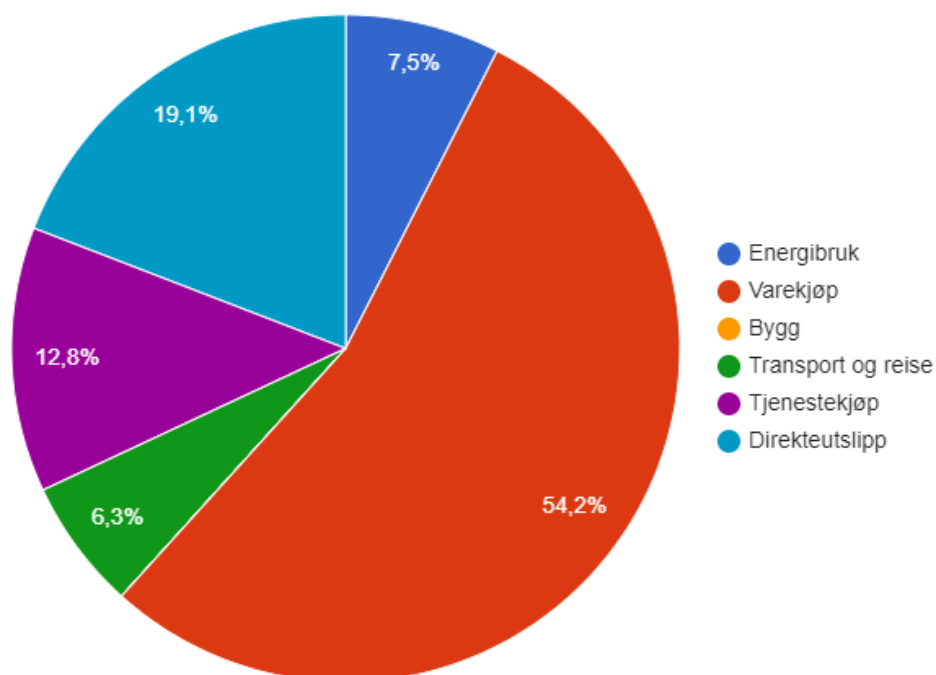
Kvam herad ynsker også i planperioden å arbeida tettare i lag med fylkeskommunen, andre kommunar, BIR og andre samarbeidspartnarar. Kvam herad sin eigen energi- og klimaplan og Vestland fylke sin eige klimaplan, er viktige verktøy i planperioden. Prosjektet grønn hyttebygging, er samarbeidsprosjekt i lag med Vestland fylkeskommune og nabokommunar. Viktig prosjekt for Kvam og dei store hyttekommunane i Vestland. Vestland fylkeskommune legg opp til klimanettverk, med kommunar som vil vera eit viktig bidrag i Kvam si berekraftige utvikling. BIR og samarbeidskommunar, arbeider med gjenbruksveker, tiltak som Kvam herad skal engasjera seg meir i utover i planperioden.

I samband med kommundelplan for Kvamskogen skal det leggjast vekt på:

- Unngå å fjerna myr som har ein vassregulerande funksjon
- Ivareta biologisk mangfald
 - Unngå skadar på myr og karbonlager i jorda
- Ein bør leggja til rette for fortetting og unngå nedbygging av myr

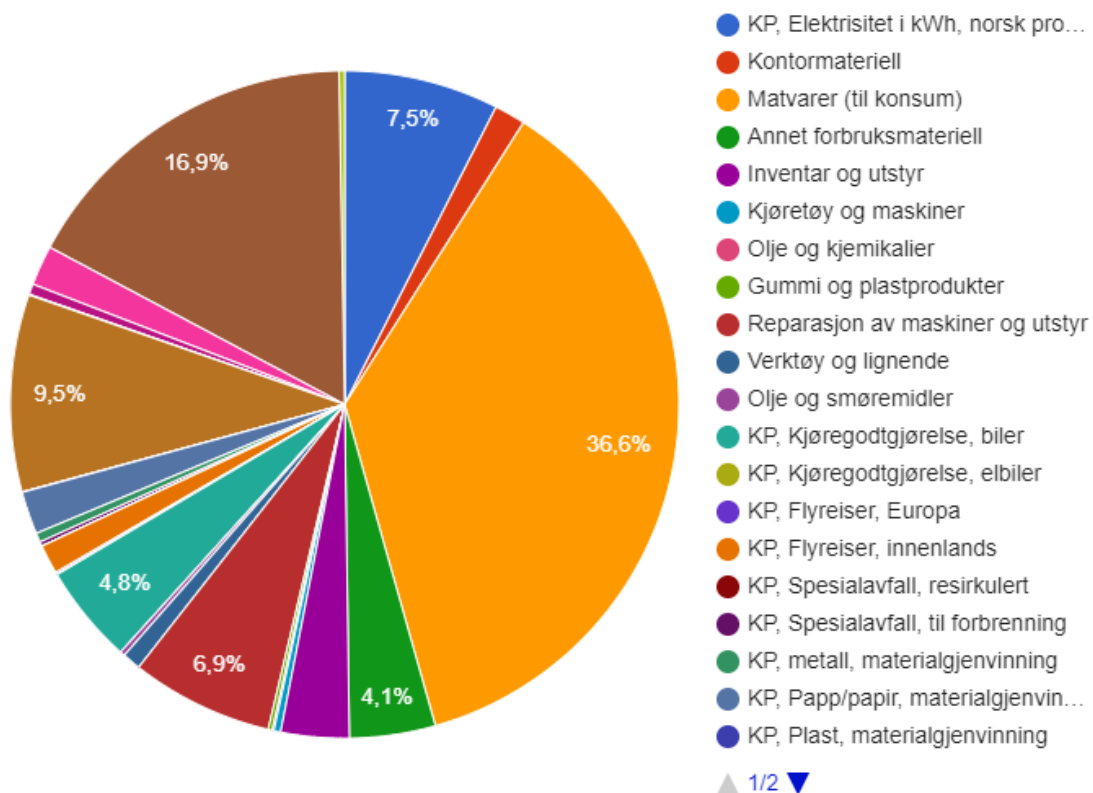
Klimautslepp i Kvam herad

Kvam herad vart i 2022 medleamar i Klimapartner Vestland. Via medlemsskapet har Kvam herad fått utarbeidd sitt eige klimarekneskap.

Utslipp tonn CO₂e

Utslepp av CO₂ per tilsett i Kvam herad: 1,9 tonn

Tonn CO₂ per million omsetning: 1,3

Utslipp tonn CO₂e

Innafor organisasjonen Kvam herad, er det for 2021 laga klimarekneskap, som viser at det største utsleppet av CO₂, kjem i frå varekjøp. I klimarekneskapen for 2021 er varekjøp den største utlsepsskjelda av CO₂ i Kvam herad sin organisasjon. Det største einskildutsleppet kjem i frå matvarer til konsum, ca 500 tonn CO₂. Nest størst er diesel, som har eit direkte utslepp, som utgjer ca 230 tonn. Det tredje største største er restavfall til forbrenning, som er eit tenestekjøp, som utgjer ca 130 tonn CO₂. Ut i frå klimarekneskapen som er lagt fram og vedlagt handlingsplan til energi- og klimaplanen, så bør kommunen satsa på berekraftige innkjøp og spesielt på prosjekt på matsvinn og innkjøp av mat. Det må vidare satsast på reduksjon av direkte utslepp av diesel. Kvam herad må satsa på elbilar, som eigne bilar og leasingbilar. Det må vidare satsast på avfallsminimering, attvinning og og sirkulær økonomi, for å få ned restavfall til forbrenning. Tema må gå igjen i alle tenester og berekraftig utvikling, må vera ein del av den daglege leiaropplæringa i Kvam.

Haldningsskapande arbeid mm må intensiverast utover i planperioden:

- Halvera matsvinn
- Undervisning
- Redusert forbruk

- Redusert avfall
- Redusera bruken av plast/kunstgras
- Gjenbruk
- Unngå bruk av eingongsprodukt

Miljøsertifisering av rådhuset vert prioritert i planperioden, med vidare oppfylgjing av andre bygg utover i planperioden. ENØK-tiltak vert ein viktig del av oppfylgjing rundt Kvam herad sine egne bygg.

Kvam herad skal vidare bidra med tilrettelegging av lademoglegheiter for el-bilar og el-syklar, for å stimulera til mindre bruk av bilar som går på fossilt brensel.

Klimafondet til Kvam herad skal bidra til å redusera klimagassutslepp og effektivisera energibruken i Kvam. Tiltak innafor energiforbetring i bustadar, tilskot til ladestasjonar, tilskot til solcellepanel og rådgjeving vil vera viktige bidrag.

Kvam herad har tilsett eigen miljøkoordinator som skal vera med å bidra til at kommunen når sien egne klimamål. Miljøkoordinator skal m.a. utvikla klimabudsjettet og -rekneskapen i Framsikt.

Føresetnader og risikovurdering

Budsjett og økonomiplan byggjer på ei rekkje føresetnader knytt til både inntekter og utgifter. Det er sannsynleg at fleire av desse føresetnadene vil endra seg gjennom budsjettåret. Dette kan slå ut både positivt og negativt for kommuneøkonomien.

Fleire av føresetnadene, som til dømes prisstiging, lønnsoppgjer og kraftinntekter vert påverka av forhold som kommunen ikkje er herre over. Det er difor viktig å forstå kva føresetnader som vert lagd til grunn.

Det følgjer av kommunelova § 14-4 andre ledd at årsbudsjettet skal visa dei mål og premisar som budsjettet byggjer på. Av forarbeida føl at dette og omfattar premissane for bruken av bevilgningene (Prop 46 L (2017-2018) i kommentarane til §14-4.

Budsjettpremissane består av:

- Premissar for bruken av løyvingar
- Heradsstyret sine premissar for bruken av dei talmessige løyvingane i årsbudsjettet.
- Tekniske budsjettforutsetningar
- Forutsetningar om pris- og lønsvekst, rentenivå og andre parameter. Desse viser i risikotabell under.

Føresetnader

Budsjett og økonomiplan byggjer på siste gjeldande vedtak i heradsstyret, det vil seia 2. tertial 2022. Dette betyr at alle tidlegare fatta vedtak med verknad for åra 2023 - 2026 er innarbeidd i tala. Nokre vedtak har verknad kun for 2023, medan andre har permanent verknad. I tabellen "Driftsbudsjett med endringar"

Etter at det kommunale føretaket Kvammabadet KF vart oppretta, inngår budsjettet til føretaket i konsernet Kvam herad. Budsjettet til Kvammabadet KF vert lagt fram av styret i føretaket, og ligg som eige vedlegg i Framsikt.

Det samla budsjettet til kommunen byggjer på ein rekkje føresetnader. Nedanfor følger ei utgreiing av dei viktigaste føresetnadene.

Rammetilskot og skatteinntekter

Kvam herad sine frie inntekter er i hovudsak skatt og rammetilskot, som er kommunen sine største inntektskjelder. Rammetilskotet frå staten vert fordelt etter ein komplisert fordelingsnøkkel som mellom anna er avhengig av folketal og aldersfordeling i kommunen. Skatteinntektene er og bakt inn i modellen på ein slik måte at ei auke i skatteinntekt vil føre til ein reduksjon i rammetilskotet og motsett. KS har utarbeidd ein modell som vert nytta i budsjettarbeidet.

Rammetilskotet og skatt på formue og inntekt er budsjettert med utgangspunkt i framlegg til statsbudsjett for 2023. Det er sannsynleg at den vil koma nokre justeringar i kommunane sine inntekter i samband med budsjettforhandlingane i Stortinget. Normalt vert løyvinga til rammetilskot heva i

samband med revidert nasjonalbudsjett, men dette er ei usikker inntekt som ikkje vert forskottert i kommunebudsjettet.

RAMMETILSKOT & SKATTEINNTEKTER	Opph. Bud	Rev.Budsj.	Budsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan
	2022	2022	2023	2024	2025	2026
Rammetilskot	311,8	311,3	338,7 *)	334,7	335,0	335,0
Skatteinntekter	257,0	267,3	270,0	274,0	274,0	274,0
SUM	568,7	586,9	608,7 *)	608,7	609,0	609,0

*) Før inndraging i rammetilskot knytt til konsesjonskraft i 2023. Budsjettert til 8,0 MNOK (forklart nedanfor).

Kraftsal

Kvam herad disponerer ei fast kraftmengd på 167,5 GWh bestående av heimfallskraft og konsesjonskraft som vert seld i kraftmarknaden. Salsprisane svingar mykje og ligg for tida på sær høge nivå grunna den pågåande krigen i Ukraina og energikrisa i Europa. Prisane er forventta å ligga på høge nivå gjennom 2023 og deretter gradvis redusert.

Regjeringa har varsla auke i grunnrenteskatten frå 37% til 45%. Auken går direkte inn på overskotet frå heimfallskrafta. Grunnrenteskatten er for 2023 berekna til totalt 89 MNOK med dei nye satsane. Av dette er auken i skattesatsen berekna til 16 MNOK.

Det er varsla eit såkalla "høgprisbidrag" for kraftprisar over 70 øre/KWh med verknad for 2023 og 2024. Når budsjettet vert lagt fram er det ikkje avklara om høgprisbidraget vil ramma kommunen si heimfallskraft. Basert på eit forsiktighetsprinsipp er høgprisbidraget tatt høgde for i budsjettet. Effekten er berekna til 22 MNOK i 2023 og 7 MNOK i 2024. Dersom høgprisbidraget ikkje rammar heimfallskrafta vil dette føra til ei tilsvarende forbetring av driftsresultatet i desse åra.

Regjeringa har og varsla ei "justering av kommunane sitt rammetilskot" for kommunar med høge inntekter frå konsesjonskraft. Det er ikkje klargjort korleis dette skal bereknast. Omlag 65% av konsesjonskrafta til Kvam er seld til faste prisar og vil truleg ikkje verte ramma. I budsjettet er det lagt til grunn at ein gjennomsnittspris over 70 øre/KWh vil medføre ei inndraging av 90% av overskytande verdi (tilsvarende marginals-katten for kraftbransjen). Dette vil føra til ei inndraging av rammetilskot med ca 8 MNOK i 2023.

Inntektene frå konsesjonskraft er i stor grad prissikra i 2023 og 2024, medan inntektene frå heimfallskraft vert styr av den til ein kvar tid gjeldande marknadsprisen. Ettersom kraftprisen svingar frå time til time, basert på tilbod og etterspurnad i marknaden er det stor risiko knytt kva pris heradet vil oppnå for den delen av krafta som ikkje er prissikra. Det er følgeleg sannsynleg at dei budsjetterte tala ikkje treff. For å ta høgde for denne risikoen og søka å unngå dramatiske kutt i dei kommunale tenester ved eit fall i prisane, er budsjettet basert på marknaden sine framtidsprisar per 26.10.2022, fråtrekt ein tryggleiksmargin på 25%. Dette inneber at følgjande tal ligg til grunn i budsjettet:

KRAFTINNETEKTER	Opph. Bud	Prognose*)	Budsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan
	2022	2022	2023	2024	2025	2026
Kraftmengd MWh	167 494	167 494	167 494	167 494	167 494	167 494
Snitt salspris kr/KWh	0,407	1,41	1,42	0,93	0,73	0,73
Salsinntekt MNOK	68,1	236,6	237,6	155,3	122,5	122,5
Utgifter inkl skatt MNOK	42,1	146,7	170,1	84,1	64,4	64,4
Resultat kraftsal MNOK	26,0	89,8	67,5	71,2	58,1	58,1

*) Prognose er basert på endringar i kraftskatteregimet, framlagt i FSK 02.11.2022.

Det er utfordrande å finne att tala frå tabellen i sjølve budsjettet. Dette skuldast at inntekter frå konsesjonskrafta er definert som «salsinntekter», medan inntekter frå heimfallskrafta er definert som «overføringar frå staten». Dei ulike utgiftspostane knytt til kraftsal omfattar; kjøp av krafta frå produsent, residual, energiledd, grunnrenteskatt og overskotsskatt. Desse ligg under driftsutgifter. Høgprisbidrag for heimfallskraft ligg under driftsutgifter, medan høgprisbidraget for konsesjonskraft ligg som inndraging av rammetilskot.

Havbruksfondet

På grunn av oppdrettsaktiviteten i kommunen, mottok Kvam herad inntekter frå havbruksfondet. Desse varierer mykje frå år til år. Tala i økonomiplanperioden vil truleg verta påverka av den føreslegne grunnrenta på fiskeoppdrett.

HAVBRUKSFOND	Opph. Bud	Rev.Budsj.	Budsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan
	2022	2022	2023	2024	2025	2026
Inntekt frå havbruksfondet (MNOK)	15,1	15,1	5,0	13,6	5,1	5,1

Eigedomsskatt

Alle eigedomar vart retaksert i 2021. Den totale totale eigedomsskatten på budstad og fritid var før takseringa på 25 mnok. Det totale nivået vart vidareført etter takseringa. I budsjett 2022 gjorde HST eit vedtak om å innføre eit botnfrådrag på 200 000,- og å redusere promillen frå 3,2 til 3.

I budsjettet for 2023 er botnfrådraget fjerna, men Rådmann foreslår å halde promillen på 3,0 i 2023 og resten av økonomiplanperioden. Dette utgjør ein total eigedomsskatt på bustad og fritid på 23,5 mnok.

På næring er promillen på 7, som er maksimal sats.

Løn og sosiale utgifter

Budsjett og økonomiplan vidarefører dei stillingsheimlane som kommunen hadde i 2022. Lønsoppgjeret for 2022, inkludert sosiale kostnader, er teke omsyn til i budsjettet. Pensjonsutgiftene er justert basert på prognose frå pensjonsleverandørane KLP og SPK. For lønsoppgjeret 2023 er det budsjettet med ei lønsauke på 4,2 %, med verknad frå 1. mai 2023. Auken følgjer statsbudsjettet.

Innkjøp

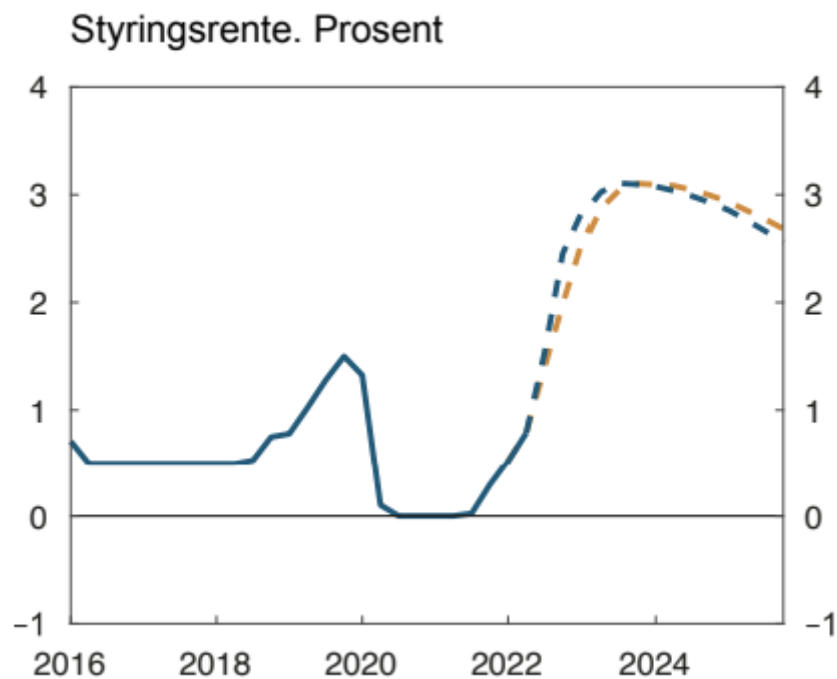
Andre driftsutgifter gjeld kommunen sine utgifter til innkjøp.

I 2022 såg me ei vesentleg inndraging av kommunen sine inntekter fordi prisauken var langt høgare enn en kommunane si kompensasjon i statsbudsjettet (deflatoren). Prisauken var spesielt stor på byggevarer, transport, drivstoff, matvarer og straum.

Statsbudsjettet for 2023 legg til grunn ein prisvekst på 3,0 % på innkjøp. Kvam sitt budsjettet inneheld ikkje nokon generell prisjustering for årleg inflasjon på innkjøpa. Nokre avtalefesta prisreguleringar er innarbeidd. Dette medfører i praksis ein tvungen innsparing/reduksjon i drifta som må løysast innanfor budsjetttramma til kvart einskild tenestemråde for dei innkjøpa som ikkje vert justert. Dette kan vera problematisk spesielt dersom 2023 fortsetter med knappheit på varar og stor prisstiging slik som i 2022 og det kan i verste fall verta nødvendig å redusere nivået på kommunale tenester.

Lånegjeld, renter og avdrag

Som bakgrunnsinformasjon er det relevant å sjå på utviklinga i styringsrenta frå Noregs Bank, som over tid påverkar NIBOR og andre faste og flytande lånerenter i Noreg. Grafen nedanfor er henta frå Noregs Bank si pengepolitisk rapport 3/22 (september 2022) og syner historisk og forventet framtidig utvikling i styringsrenta. Den heiltrekne blå lina syner den historiske styringsrenta. Den stipla brune viser den førre rentebana og den stipla blå syner den siste prognosen frå Noregs Bank. Grafen synar at det vert vurdert som svært sannsynleg at renta skal stige vidare utover i 2023.

Renta som Kvam herad må betala for nye flytande lån ligg ca 1,0 - 1,5 prosentpoeng over styringsrenta.

Kvam herad har ei total lånegjeld på ca 1,4 milliardar kroner. Av desse er om lag 135 MNOK av gjelda er knytt til husbanklån. Desse pengane vert vidareutlånte til bustadkjøparar og det er difor bustadkjøparane som må betale dei auka rentene. Av lånegjelda er dei resterande 1,3 milliardar kroner knytt til kommunen si verksemd. Gjelda påverkar kommuneøkonomien gjennom renter og minimumsavdrag som må utgiftsførast i driftsrekneskapen.

RENTER & AVDRAG	Budsjett	Budsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan
MNOK	2022	2023	2024	2025	2026
Lånegjeld ex Husbanken	1 228	1 306	1 303	1 285	1 267
Gj.sn. rente	2,1 %	3,4 %	3,7 %	4,2 %	4,2 %
Renteutgifter	25,9	44,8	48,7	54,4	53,4
Avdragsutgifter	43,2	47,7	47,8	47,4	47,4
Sum renter og avdrag	69,1	92,5	96,5	101,8	100,8

Tabellen syner forventa utvikling i lånegjeld, renter og avdrag i økonomiplanperioden. Det er budsjettet med ei dobling av renteutgiftene frå 2022 til 2025. Dersom rentebana skulle auke med ytterlegare 1,0 prosentpoeng vil dei årlege utgiftene auke med 13 MNOK. Kommunen må enten ha tilstrekkelege inntekter eller frie fond til å dekkja dei auka renteutgiftene, eller så må det gjerast tilsvarande kutt i kommunale tenester.

I samsvar med økonomireglementet, er delar av lånegjelda bunden opp med faste renter. Låna har ulik bindingstid og dette gjer at renteauken vil ha ei forseinka effekt for kommuneøkonomien. Auken i renteutgifter i 2024 og 2025 skuldast i hovudsak fastrentelån som løper ut og må fornyast. Ytterlegare informasjon om lånegjelda er å finna i eige vedlegg.

Kommunen har altså ei gjeld på ca 1.3 MNOK. Gjelda påverkar driftsrekneskapen gjennom renter og avdrag. På den andre sida har kommunen likviditet i form av obligasjonar og bankinnskot, der inntekta også følgjer marknadsrenta. Dette reduserer kommunen si risiko knytt til renteendringar med ca 300 MNOK.

Kommunen har og om lag 280 MNOK knytt til sjølvkostinvesteringar. Renteendringar knytt til denne gjelda må innbyggjarane betale gjennom endra gebyr for vatn og avlaup. Dette er budsjettett i from av forventa inntekter frå sjølvkost.

Både husbanklån, bankinnskot, obligasjonsinvesteringar og lån knytt til sjølvkost reduserer kommunen si eiga renterisiko. Når ein trekk frå desse elementa kjem ein fram til kommunen si netto renteeksponering. Denne utgjer noko i underkant av 60 % av gjelda.

Avkastning på obligasjonar

Kvam herad eig obligasjonar i ei portefølje av sparebankar. Avkastinga frå desse vert direkte påverka av utviklinga i rentemarknaden. Obligasjonsinntektene vert rekneskapsført under finansinntekter.

OBLIGASJONAR	Opph. Bud	Rev.Budsj.	Budsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan
	2022	2022	2023	2024	2025	2026
Portefølje (IB)	218,7 M	218,7 M	221,3 M	230,7 M	240,9 M	251,3 M
Inntekt frå obligasjonar	3,5 M	2,6 M	9,4 M	10,2 M	10,3 M	10,7 M
Forventa årleg avkastning	1,6 %	1,2%	4,3 %	4,4 %	4,3 %	4,2 %

Utbytte

Budsjett og økonomiplan bygger på eit årleg utbytte frå Kvam Energi AS på 9,0 MNOK og frå BKK med 8,2 MNOK. Utbyttetnivå avheng av statlege rammevilkår for kraftprodusentar som omtala under kraft, og utvikling i prisnivå.

Investeringar

Alle vedtekne investeringar, nye og pågåande, som ikkje er avslutta i 2022 ligg inne i budsjett og økonomiplan. Desse investeringane vil framkoma i driftsrekneskapen i form av avskrivningar når dei vert

tekne i bruk. Lånefinansierte investeringar påverkar driftsrekneskapen gjennom renter og avdrag. Detaljert oversikt over investeringane ligg i eige hovudkapittel.

Risikotabell

Kommunelova har to sentrale krav til dei kommunale budsjetta: balanse og realisme. Balansekravet inneber at dei budsjetterte inntektene minst må dekkja budsjetterte utgifter. Realismekravet tyder at budsjettet skal byggja på realistiske estimat for inntekter og utgifter. Ein kommune kan ikkje gå konkurs, men dersom den driv med eit underskot som det ikkje finnest fondsmidlar til å dekkja inn, vert den sett under administrasjon av satsforvaltaren og vert ein såkalla ROBEK-kommune.

Den største tilskotsytaren og premissleverandøren for kommunane, staten, fastset berre årlege rammer for kommunane, men krev at kommunane skal levera ein plan for komande fire år. Det er nyttig å laga økonomiplan og vurdere utfordringane og retninga for dei komande åra, men dei aller fleste tala vil endra seg i løpet av perioden.

Nedanfor er dei mest sentrale føresetnadane og risikoelementa i høve avvik, lista opp. Tabellen syner risikoen for vesentleg meirforbruk i rekneskapen i form av reduserte inntekter eller auka utgifter.

Verdi	Sannsynleg	Konsekvens
1	Lite sannsynleg	Resultateffekt mindre enn 1,0 MNOK
2	Middels sannsynleg	Resultateffekt mellom 1,0 og 5,0 MNOK
3	Svært sannsynleg	Resultateffekt større enn 5,0 MNOK
Sannsynleg * konsekvens = Risikonivå		

<i>Føresetnader og risiko for vesentleg meirforbruk utover rammer i budsjettåret</i>	<i>Sannsyn (1-3)</i>	<i>Konsekvens (1-3)</i>	<i>Risikonivå (1-9)</i>	<i>Avbøtande tiltak</i>
Salsinntekter på vasskraft Prognosane på kraftinntekter er lågare enn i 2022, men likevel ein god del høgare enn i eit "normalår" og vi skal	3	3	9	Etterleve gjeldande strategi vedteke i heradsstyret. Dette inneber prissikring for største delen av konsesjonskrafta. Ved utrekning av inntekta frå kraftsal, er sal av usikra kraft

ikkje lenger tilbake enn 2020 før kraftinntektene var vesentleg lågare. - Framtidsprisane endrar seg fortløpande og det er svært sannsynleg at heradet sine inntekter vert endra som følge av dette. - I økonomiplanperioden er det også stor risiko knytt til grunnrenteskatt, høgprisbidrag og nedtrekk av rammetilskot.				basert på prognose frå kraftmeklar fråtrekt 25% risikomargin. Men, kraftprisen kan likevel falle under dette nivået. Ved utrekning av utgifter er det tatt høgde for at kommunen vert råka av de varsla endringane i grunnrenteskatt, høgprisbidrag og inndraging av rammetilskot.
Kjøp av varer/tenester I forslag til statsbudsjettet er kommunal deflator (lønns- og prisauke) på 3,7% for 2023. Kommunebudsjettet vert ikkje auka med ein generell vekst, men vert vurdert konkret i høve avtalar og liknande.	3	3	9	Kommunane får normalt kompensert prisauke gjennom deflatoren i nasjonalbudsjettet, men enkelte varer og tenester har hatt ein prisauke over generell prisauke. Tett oppfølging og budsjettdisiplin. Det kan verta nødvendig å redusera nivået på kommunale tenester.
Løn og sosiale utgifter Personalutgiftene utgjer ein vesentleg del av kommunen sine utgifter. Sjølv små lønnsendringar kan difor få store utslag for kommuneøkonomien. - Kommunebudsjettet følgjer statsbudsjettet og det er lagt inne ein lønsvekst på 4,2 %. - Pensjon er i tråd med prognosar frå KLP og SPK Arbeidsgjevaravgift er direkte avheng av lønsutgifter og pensjonsstorleik	2	3	6	Gjennomføra innsparingskrav frå 2021 Oppfølging og økonomistyring
Renteutgifter	2	3	6	For å redusera risiko vert rentebinding løypande vurdert saman med finansielle rådgjevarar

Det er risiko for at renta kan verta både høgare og lågare enn budsjett. Rentemarknaden vert sterkt påverka av mellom anna krigen i Ukraina og inflasjonspress i økonomien både nasjonalt og internasjonalt. Renteutgiftene er budsjettert i samsvar med eksisterande låneavtalar og framtidsprisar for framtidig renteutvikling.				basert på utviklinga i rentemarknaden
Enkelsaker Spesielt i oppvekst og helse kan det koma nye enkelsaker, der brukarar må følgjast opp med stor ressursbruk	2	3	6	Organisera tenester på ein slik måte at enkelsaker krev minst mogleg ressursar Dette er utfordrande ettersom organisasjonen ikkje er dimensjonert for slike hendingar.
Beredskapssituasjonar Det kan oppstå uforutsette hendingar, som til dømes brann, it-trugsmål eller pandemi med akutt og stor påverknad på kommuneøkonomien	2	3	6	Førebyggjande arbeid. Rådmannen har fullmakt til å nytta midlar i krise- og beredskapssituasjonar.
Rammetilskot Det er sannsynleg at rammetilskotet vert endra i løpet av året. Det er meir sannsynleg at tilskotet vert auka enn at det vert minka. • Endring etter folketal • Endring på grunn budsjettforhandlingar • Endring etter Stortinget si handsaming • Tilskot flyktningar – mottak fleire/færre	2	2	4	Grunnlag for budsjett er forslag til statsbudsjett for 2023
Andre statlege overføringar • Vertskommunetilskot	1	2	2	Tilpassa utgifter viss fall i inntekter

Skatt på inntekt og formue Kommunen baserer budsjettet på KS sin prognose-modell. Det er risiko knytt til • Endring etter Stortinget si handsaming • Endring i skatteinngangen i løpet av året	2	3	6	Endring i skatt vert delvis kompensert gjennom inntektsutjamning Justera budsjettet i tertiala og tilpassa drifta i tilfelle stor reduksjon i skatteinntektene.
Eigedomsskatt Endring i talet på hytter og bustader endrar seg sakte. Tilsvarende for næringseigedommar. Risikoen er difor primært knytt til endringar i dei maksimale skattesatsane. • Nytta 7 promille på næring • Nytta 3,0 promille på bustader og hytter	2	2	4	Det er ikkje venta endringar i maksimalsatsane, men dei kan sjølvstøtt endrast over tid. Satsen for bustad og fritid ligg under maksimalgrensa på 4 promille. Dette kan påverkast politisk.
Budsjetteringsfeil Feile berekningar eller feilregistreringar kan påverke tala	2	2	4	Kontroll, kompetanse og tilstrekkelege ressursar.
Innsparingstiltak Utfordrande å realisere full effekt då tiltaka i stor grad forutset nedgang i bemanning og ein stilling ikkje utan vidare kan reduserast med t.d. 15%	2	2	4	Revidera tiltaksplanen Iverksetting, oppfølging og økonomistyring
Utbytte Heradet sitt utbytte kjem primært frå Kvam energi AS og Eviny AS Utbytta er vert først vedteke på selskapa sine generalforsamlingar	2	2	4	Politisk påverknad og styring
Avdragsutgifter Minstefrådrag etter til kommunelova må betalast.	1	3	3	Minimera framtidige låneopptak Betala ned på eksisterande gjeld

Auka gjeld fører til auka minimumsavdrag				
Prisnivå brukarbetalingar/ salsinntekter - Statlege satsar vert nytta på barnehageplass og helse og omsorgstenester - Husleigeinntekter justerast normalt i samsvar med endring i konsumprisindeksen Satsar på sjølvfinansierande tenester er fastsett v/bruk av sjølvkostprogram	1	2	2	Eventuelle nye satsar vert innarbeidd og tatt omsyn til i revidert budsjett. Store endringar er lite sannsynleg.
Etterspurnad brukarbetalingar/ salsinntekter Som regel er det stor etterspurnad etter kommunale tenester. Risikoen er difor heller avgrensa av kapasitet og regelverk enn underforbruk	1	1	1	
Refusjonsinntekter - Refusjonsinntektene er som regel forsiktig budsjetttert. Det vil seia at dei fyrst vert lagt inn i budsjettet når dei er vedtatt/tildelt. - Endringar i inntekta medfører som regel nokolunde tilsvarande endring i utgifter, som til dømes mva.kompensasjon	2	1	2	Løypande tilpassa utgiftene til endringar i refusjonsinntekter
Andre statlege overføringar - Havbruksfond, Inntekta svingar mykje frå år til år. - Det er risiko for at inntektene frå	2	2	4	Heradet har nytt ekstern kompetanse for å fastsetta inntekta frå Havbruksfondet gjennom økonomiplanperioden.

havbruksfondet vert endra som følge av forslag om grunnrenteskatt på fiskeoppdrett.				Det er uklart kva innverknad framlegg til statsbudsjett vil ha å seie for inntekta.
Andre overføringar	1	2	2	Tilpassa utgifter viss fall i inntekter
Konsesjonsavgift Fastsett for 5 år om gangen, indeksregulering	1	2	2	Alle kraftinntektsordningane til kommunane er under press. Dette kan påverkast politisk.
Overføringar Mva-kompensasjonsutgifter er lik inntektene 1-1	1	2	2	
Overføringar Kjøp konsesjons- og heimfallskraft skjer til prisar som vert fastsett i januar, med unntak av energiledd	1	2	2	Justera budsjett ifm tertialrapporteringa basert på oppdatert informasjon
Renteinntekter Avkastning på obligasjonar er berekna basert renteutviklinga i marknaden. Det er låg risiko for at renta skal falle dei nærmaste åra.	1	2	2	Forvaltning av obligasjonar i tråd med reglement og rådgjeving frå meklar. Dersom marknadsrenta endrar seg vert ein reduksjon i obligasjonsinntektene utlikna av ein reduksjon i gjeldsrentene fordi ein stor del av gjelda har flytande rente.

Vedlegg og rettleiing til økonomiplanen

I kapittelet har link til vedlegg som Kvammabadet KF sitt budsjett og fondsoversikt. Her er også ei enkel rettleiing for korleis økonomiplanen er bygd opp.

Vedlegg til økonomiplanen

[Kvammabadet KF - Budsjett 2023](#)

[Fondsoversikt](#)

[Finansrapport per september 2022](#)

[Gjeldsrapport per september 2022](#)

Kva er budsjett og økonomiplan?

Det følger av KommuneLOVA §14-3 at heradsstyret før årsskiftet skal vedta årsbudsjett for komande år og økonomiplan for dei neste fire åra.

Det er lovfesta at kommunane i Noreg skal ha ein økonomiplan som visar korleis langsiktige utfordringar, mål og strategiar i kommunale og regionale planar skal følgast opp. Økonomiplanen skal visa prioriteringar og løyvingar, og dei mål og vilkår som økonomiplanen er bygd på.

Økonomiplanen gjev altså eit hovudoversyn over det økonomiske handlingsrommet i planperioden. Den syner dei sentrale rammeføresetnadene på inntekts- og utgiftsida (Sentrale kapittel). Vidare vert det gjeve eit oversyn over viktige lokale utviklingstrekk med relevans for drift og investeringar (Tenesteområde).

Når økonomiplanen no skal reviderast er det gjort ei vurdering av rammevilkåra som:

- Skatt og rammetilskot
- Renter/avdrag
- Avgifter
- Eigedomsskatt
- Kraftinntekter
- Endringsbehov i tenesteområda

Ut frå dette vil det koma fram kva for økonomisk handlingsrom kommunen har for dei neste 4 åra. Alle beløp er presentert i 2023-kroner (ikkje indeksert for pris- og lønsvekst).

Økonomiplan for 2023-2026 byggjer på rammene frå Økonomiplan 2022-2025 og revidert budsjett per 2. tertial 2022.

Korleis finne fram i dokumentet?

Introduksjon

Her finn du kapitla som ikkje er direkte knytt til tala i budsjettet. Rådmann si innleiing, kva føresetnader som ligg til grunn for budsjettet, tema rundt Kvam herad som arbeidsgjevar og samfunnsutvikler, klimabudsjett og vedlegg til økonomiplanen.

Sentrale kapittel

Her finn du økonomikapitla. Budsjettvedtak har forslag til vedtak med obligatoriske tabellar. I justeringar og tiltak er alle nye tiltak i økonomiplanen oppsummert i ein tabell. I tillegg er det ein tabell over innsparingstiltak og ynskjer frå einingane som ikkje vart prioritert i rådmann sitt budsjettforslag.

Hovudtal i budsjettforslaget inneheld litt meir informasjon om utvalte tal i budsjettet.

Gebyrlista er forslag til prisar og gebyr for alle kommunale varer og tenester for 2023.

Tenesteområda i kommunen

Heradet er delt opp i 19 ulike tenesteområde. Frå dei store til dei heilt små.

På kvart område ligg det mykje informasjon om tenesta. Her finn du informasjon om eininga, kva prioriteringar dei har i planperioden og utvalte nøkkeltal.

Ein måltabell vert for første gong vist på det enkelte område. Heradet har i 2022 tatt i bruk Framsikt som verktøy for utarbeiding av planar. Måla kjem frå nye planar som er utarbeida i Framsikt eller frå gamle planar som er registrert i Framsikt.

I tabellen driftsbudsjett med endringar finn du oversikt over alle budsjettendringar som er gjort på tenesteområdet i forslag til budsjett 2023 og ØP 2024-2026. I tillegg er det oversikt over vedtaka gjort i tertial 2022 som har verknad vidare i økonomiplanen.

Tabellen ønska tiltak og ytterlegare innsparingar viser tiltak som tenesta har meldt inn i budsjettprosessen, men som det ikkje er funne plass til i budsjettforslaget.

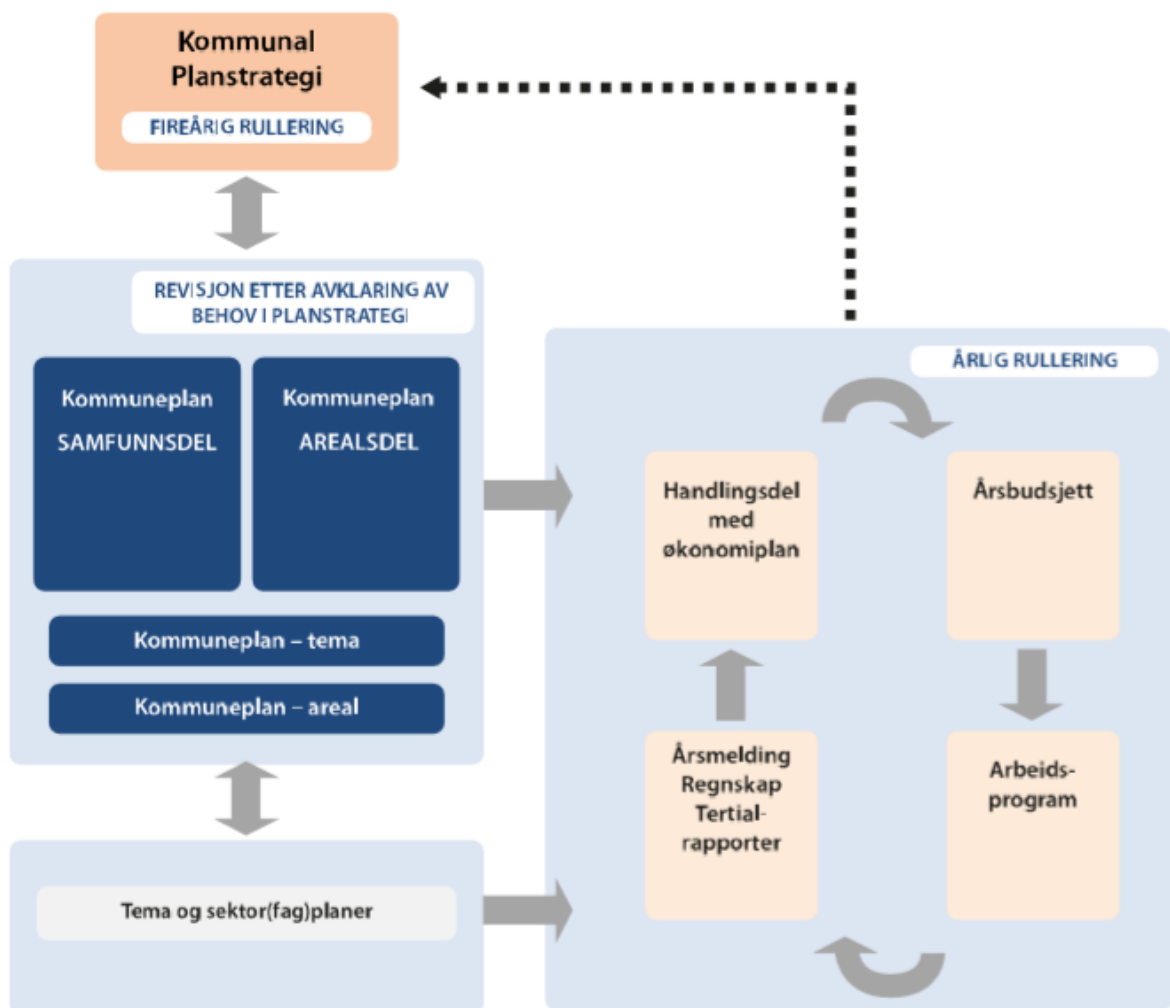
Tabellen investeringsbudsjett viser alle prosjekt som er knytt til dette tenesteområdet. det kan vere både nye og gamle prosjekt.

Samanheng mellom planstrategi, kommuneplanar, budsjett og økonomiplan

Kommuneplanen sin samfunnsdel er det viktigaste dokumentet for kommunen si utvikling og styring fram mot 2030. Planen viser korleis kommunen kan realisera sine moglegheiter for å skapa ei positiv utvikling i kommunen. Langsiktigheit i vedtak som gjeld budsjett og føringar for økonomiplanperioden krev tette koplingar til både kommuneplanar og fagplanar.

Planstrategien er eit verktøy for å styrke den strategiske planlegginga i kommunen, der ein set strategisk retning for planarbeidet i kommunen. Planstrategien skildrar kva planar det er behov for, i lys av utfordringane kommunen har og i lys av dei nasjonale og regionale føringane.

Planstrategien er eit viktig verktøy for å vurdere planressursar, og den samla trongen til kommunedelplanar, tema- og sektor (fag)planar, samt viktige offentlege reguleringsplanar.

Budsjettvedtak

Rådmannen sitt framlegg til vedtak for rammene til budsjettet for 2023 og økonomiplan 2023-2026.

Framlegg til budsjettvedtak

Kvam heradsstyre vedtek følgjande rammer for budsjett for 2023:

1. Økonomiske rammer

1. Budsjettet for er definert gjennom oppstillingane som nevnt i Forskrift til Kommuneleien § 5-4 til §5-7. Rådmannen får fullmakt i tråd med økonomireglement (HST-103/20).
2. Avgiftsbudsjett og kommunale gebyr vert vedteke i eiga sak, i samsvar med føresetnader i driftsbudsjettet.
3. Rådmannen får fullmakt til å fordela lønspott og fellesutgifter på tenestoområda.
4. Rådmannen får fullmakt til å justera budsjettet som følgje av tekniske endringar som t.d. endringar i KOSTRA-oppsett eller kommunale rekneskapsstandardar.
5. Rådmannen får fullmakt til å inngå avtalar om kjøp av bustader på inntil 10 mill.kr. per år. Eventuelle kjøp vert finansiert med lån.
6. Rådmannen får fullmakt til å bruka opp til 2 mill.kr per krisehending som strakstiltak i eventuelle krisesituasjonar.
7. Netto inntekter frå heimfalls- og konsesjonskraft utover opprinneleg budsjett, skal setjast av i eit kraftfond (disposisjonsfond).
8. Finansielle måltal for økonomiplanperioden vert sett til:
 1. Lånegjeld i prosent av driftsinntektene skal ikkje overstiga 160%.
 2. Gjennomsnittleg netto driftsresultat skal vera budsjettert til minimum 1,0 % av driftsinntektene i økonomiplanperioden.

2. Finans- og gjeldsfullmakter

1. Rådmannen får fullmakt til å oppretthalda trekkrett i kontosystemet til Kvam herad, i tråd med reglement for finans- og gjeldsforvaltning (HST-018/21) vedteke 16.02.2021. Trekkretten skal vera på inntil 40 mill.kr.
2. Rådmannen får fullmakt til å inngå avtalar om opptak av nye obligasjonslån, sertifikatlån eller andre lån til finansiering av investeringsprosjekt etter kvart som dei vert vedtekne, samt å avtala nærare lånetidspunkt og lånevilkår, og underteikne lånekontraktar. Lånebehovet for 2023 er budsjettert til 125,4 mill.kr med fråtrekk av ubrukte lånemidlar per 01.01.2023.
3. Rådmannen får fullmakt til å inngå avtale med Husbanken om inntil 15,0 mill. kr. i lån til vidare utlån (Startlån).
4. Rådmannen får fullmakt til å inngå avtalar om refinansiering av eksisterande lån, til å inngå avtale om lånetidspunkt og lånevilkår, samt underteikne lånekontraktar.

5. Det skal betalast 47,6 mill.kr i avdrag i 2023 på ordinære lån og 2,5 mill.kr i Husbanklån. Rådmannen står fritt til å betala budsjetterte avdrag på dei lån han finn føremålstenleg, uavhengig av opprinneleg vedtak.

3. Skatt på eige og inntekt

Skatt på eige og inntekt vil verta utlikna med maksimalsatsane som Stortinget fastset. Avsetnad på skattemargin skal vera 10%.

4. Eigedomsskatt

Eigedomsskatt vert utskrive i tråd med forskrift.

5. Sal av heimfalls- og konsesjonskraft

Rådmann får fullmakt til å selja heimfallskraft (106,7 GWh/år) og konsesjonskraft (60,9 GWh/år) i spotmarknaden. Rådmannen har fullmakt til å inngå faste kontraktar i økonomiplanperioden, i tråd med HST-070/20 – Strategi for sal av kraft. I samband med HST-vedtak 19/22 er inngåing av faste kontraktar midlertidig sett på vent i påvente av nytt vedtak i heradssyret.

6. Møtegodtgjersla og andre politiske godtgjersler

Møtegodtgjerlse vert utbetalt i tråd med HST-027/19, «Arbeidsvilkår for folkevalde i Kvam herad», med unntak av godtgjersle til ordførar og varaordførar, som er endra til 95 % av godtgjersle til stortingsrepresentantar, og 20 % av ordførar si godtgjersle til varaordførar. Vilkåra gjeld ut heradsstyreperioden, og vert erstatta med nye vilkår etter kommunevalet hausten 2023.

7. Busetjing av flyktningar

Kvam herad skal ta i mot 30 flyktningar. Talet er inklusiv familiegjeforening.

8. Obligatoriske tabellar

Nedanfor fyljer obligatoriske tabellar, som i samsvar med kommunelova skal rapporterst i budsjett og økonomiplan.

Utfyllande informasjon

Alle kapitla inneheld utfyllande bakgrunnsinformasjon for budsjettvedtaket. Budsjettet inneheld òg ei skildring av kvart tenesteområde. Det som er omtala i dei andre kapitla er også ein del av premissane for budsjettet.

Følgjande kapittel inneheld ei meir utfyllande forklaring på sjølve talgrunnlaget i budsjettvedtaket:

- Føresetnader og risikovurdering
- Hovudtal i budsjettframlegget
- Justeringar og tiltak
- Investeringsplanen

§ 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A)

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Rammetilskot	-324 897	-312 682	-311 361	-331 147	-334 720	-335 027	-335 032
Inntekt- og formuesskatt	-267 315	-260 406	-277 803	-269 972	-273 981	-273 981	-273 981
Eigedomsskatt	-45 798	-40 000	-34 500	-43 500	-43 500	-43 500	-43 500
Andre generelle driftsinntekter	-120 580	-93 581	-269 231	-224 326	-143 100	-112 600	-112 600
Sum generelle driftsinntekter	-758 590	-706 669	-892 895	-868 945	-795 301	-765 108	-765 113
Korrigert sum løyvingar drift, netto	644 332	659 027	784 450	813 442	701 452	669 415	669 029
Avskrivningar	50 234	47 533	47 533	51 967	51 967	51 967	51 967
Sum netto driftsutgifter	694 566	706 559	831 983	865 409	753 419	721 382	720 996
Brutto driftsresultat	-64 024	-110	-60 912	-3 536	-41 882	-43 726	-44 117
Renteinntekter	-4 250	-5 193	-6 505	-15 288	-16 313	-17 580	-17 596
Utbytte	-14 981	-14 100	-17 300	-17 300	-17 300	-17 300	-17 300
Gevinstar og tap på finansielle omløpsmiddel	-251	-200	-200	-200	-200	-200	-200
Renteutgifter	20 232	25 210	27 110	49 149	52 849	58 242	56 946
Avdrag på lån	40 000	43 200	43 200	47 650	47 800	47 400	47 400
Netto finansutgifter	40 751	48 918	46 305	64 011	66 836	70 562	69 249
Motpost avskrivningar	-50 234	-47 533	-47 533	-51 967	-51 967	-51 967	-51 967
Netto driftsresultat	-73 507	1 275	-62 140	8 508	-27 013	-25 131	-26 835
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	3 714	0	947	0	0	0	0
Avsetningar til bundne driftsfond	17 074	20 761	22 438	28 213	28 344	28 943	29 627
Bruk av bundne driftsfond	-15 478	-24 774	-27 388	-25 895	-16 988	-17 028	-16 946
Avsetningar til disposisjonsfond	73 268	25 570	124 808	65 699	58 494	47 493	47 492
Bruk av disposisjonsfond	-5 070	-22 832	-58 664	-76 525	-42 837	-34 277	-33 339
Sum disponeringar eller dekning av netto driftsresultat	73 507	-1 275	62 140	-8 508	27 013	25 131	26 835
Framført til inndekning i seinare år (meirforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

§ 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Manglende oppsett	0	0	0	0	0	0	0
Finans og fellespostar	-30 452	-3 495	-11 440	7 430	-17 297	-21 418	-19 600
Styring og kontrollverksemd	5 015	5 276	5 427	5 823	5 486	5 916	5 530
Administrasjon	41 179	44 704	52 645	53 182	49 241	48 495	48 456
Barnehagar	88 998	92 833	99 993	97 738	96 517	98 101	98 101
Grunnskuleopplæring	160 456	164 205	173 500	190 041	193 324	186 485	184 204
Kommunehelse	43 148	36 788	40 891	40 987	41 001	41 439	41 640
Pleie og omsorg	234 822	224 500	237 878	237 360	242 799	240 774	242 241
Sosialteneste	24 155	28 300	33 689	35 220	27 559	27 779	27 886
Barnevern	18 265	23 407	26 237	26 064	25 451	25 683	25 809
Vatn og avlaup, avfall og renovasjon	-5 786	-7 336	-7 336	-13 875	-14 195	-14 274	-14 053
Plan og byggesak	6 462	6 906	7 268	6 826	6 391	6 605	6 706
Samfunn og utvikling	3 396	3 430	4 482	10 852	3 781	3 792	3 789
Kultur	24 569	24 795	25 224	26 786	24 834	24 259	23 993
Kulturbygg	0	1	0	4	4	4	4
Kyrkja	5 750	6 395	6 395	6 113	6 113	6 113	6 113
Samferdsel	13 456	12 745	14 159	15 252	14 414	14 491	14 528
Bustad	701	-3 729	-54	1 524	-1 419	-2 028	-2 813
Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft	42 505	27 239	101 020	102 737	43 609	24 139	24 152
Brann- og ulykkesvern	12 857	11 388	11 738	11 870	11 356	11 487	11 535
Tenester utanfor ordinært kommunalt ansvarsområde	731	2 073	799	823	836	484	487
Sum løyvingar drift, netto	690 227	700 424	822 515	862 757	759 805	728 327	728 707
Av dette:							
Avskrivninger	50 234	47 533	47 533	51 967	51 967	51 967	51 967
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Netto renteutgifter og -inntekter	-6	318	355	-70	-70	-70	-70
Overføring til investering	3 714	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	9 712	15 861	17 538	23 313	23 444	24 043	24 727
Bruk av bundne driftsfond	-15 478	-22 274	-27 388	-25 895	-16 988	-17 028	-16 946
Avsetninger til disposisjonsfond	32	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-2 312	-40	27	0	0	0	0
Korrigert sum løyvingar drift, netto	644 332	659 027	784 450	813 442	701 452	669 415	669 029

§ 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A)

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Investeringar i varige driftsmidlar	92 201	266 347	326 109	117 082	67 958	25 888	25 388
Tilskot til andre sine investeringar	27	0	100	0	0	0	0
Investeringar i aksjar og andelar i selskap	5 293	2 500	2 059	2 500	2 500	2 500	2 500
Utlån av eigne midlar	7 558	15 000	56 100	15 000	15 000	15 000	15 000
Avdrag på lån	2 914	2 500	3 000	2 500	2 500	2 500	2 500
Sum investeringsutgifter	107 994	286 347	387 368	137 082	87 958	45 888	45 388
Kompensasjon for meirverdiavgift	-13 252	-46 144	-52 566	-14 819	-10 143	-2 773	-2 798
Tilskot frå andre	-19 426	-36 765	-52 750	-7 887	-5 915	0	0
Sal av varige driftsmiddel	-1 041	4 427	-3 475	-7 900	-1 100	-1 100	-1 100

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Sal av finansielle anleggsmiddel	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne middel	-6 837	-2 200	-5 000	-2 200	-2 200	-2 200	-2 200
Bruk av lån	-62 169	-159 598	-217 511	-108 451	-60 715	-30 015	-29 490
Sum investeringsinntekter	-102 727	-240 281	-331 302	-141 257	-80 074	-36 088	-35 588
Overføring frå drift	-3 714	0	-932	0	0	0	0
Avsetningar til bundne investeringsfond	4 443	0	3 100	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-385	-19 725	-35 455	-425	-300	-300	-300
Avsetningar til ubunde investeringsfond	6 594	-19 961	200	14 100	1 915	0	0
Bruk av ubunde investeringsfond	-12 205	-6 380	-22 979	-9 500	-9 500	-9 500	-9 500
Sum overføring frå drift og netto avsetningar	-5 267	-46 066	-56 066	4 175	-7 885	-9 800	-9 800
Framført til inndekning i seinare år (udekt)	0	0	0	0	0	0	0

§ 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B)

1. Investeringar i varige driftsmidlar

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023- 2026
Finans og fellespostar								
Andre investeringar	219	0	0	0	0	0	0	0
Sum Finans og fellespostar	219	0	0	0	0	0	0	0
Administrasjon								
IT-investeringar 2021	1 645	0	0	0	0	0	0	0
IT-investeringar - årlege	0	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	7 200
Skjermar HST	0	0	313	0	0	0	0	0
Tilfluktsrom/arkivrom	396	0	727	0	0	0	0	0
Deponering av elektronisk arkiv	0	313	188	200	0	0	0	200
Forprosjekt ventilasjon og varmeanlegg Kvam rådhus	0	350	350	0	0	0	0	0
Oppgradering arkivsystem	445	0	0	0	0	0	0	0
Digitalisering eigedomsarkiv	1 169	0	706	625	0	0	0	625
Sum Administrasjon	3 655	2 463	4 082	2 625	1 800	1 800	1 800	8 025
Barnehagar								
Nye PCar Barnehage	0	188	188	0	0	0	0	0
0* Barnehage - inventar og utstyr - årleg	0	0	0	188	188	188	188	750
Deling av Øystese barnehage, del 3, vegomlegging	0	3 875	3 875	0	0	0	0	0
Deling av Øystese barnehage, del 4	0	1 875	1 875	141	0	0	0	141
Deling av Øystese barnehage, del 1, innveding oppgradering	2 733	0	300	0	0	0	0	0

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023- 2026
Deling av Øystese barnehage, del 2, tilbygg	1 453	8 500	9 547	0	0	0	0	0
0*Bjørketeigen - oppgradering tak	0	0	0	1 875	0	0	0	1 875
Sum Barnehagar	4 185	14 438	15 785	2 204	188	188	188	2 766
Grunnskuleopplæring								
IKT prosjekt i skule og barnehage - årleg	2 444	1 688	1 538	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
0* PC til tilsette i skule og bhg - årleg	0	0	0	750	750	750	750	3 000
0* Skule - inventar og utstyr - årleg	0	0	0	188	188	188	188	750
Kommunale funksjonar i Kvam VGS	405	25 875	14 049	6 250	25 428	0	0	31 678
ENØK tiltak kommunale bygg	0	2 500	2 500	0	0	0	0	0
0*ENØK - Tørvikbygd gymsal - varmepumpe	0	0	0	156	0	0	0	156
Skulekjøken Øystese skule	5 877	0	0	1 250	0	0	0	1 250
Heissjakt Øystese barneskule	0	1 250	150	0	0	0	0	0
Varmepumpe Ålvik Skule	0	1 875	1 875	0	0	0	0	0
Forprosjekt Øystese barneskule	0	199	0	0	0	0	0	0
Varmepumpe Kvam	0	625	2 625	0	0	0	0	0
Ungdomsskule								
Tak på idrettsbygget Ålvik skule	0	0	1 500	0	0	0	0	0
0*Mellombels lokaler	0	0	100	500	275	0	0	775
Vaksenopplæringa								
Norheimsund skule - uteområde	0	482	482	0	0	0	0	0
Ombygging Øystese barneskule	0	0	687	-13	0	0	0	-13
Sum Grunnskuleopplæring	8 727	34 494	25 506	10 581	28 141	2 438	2 438	43 596
Kommunehelse								
Oppgradering fagsystem Gerica	0	150	150	0	0	0	0	0
Sum Kommunehelse	0	150	150	0	0	0	0	0
Pleie og omsorg								
Velferdteknologi - årleg	121	1 250	4 166	1 250	1 250	1 250	1 250	5 000
Nye PCar pleie og omsorg	0	300	300	0	0	0	0	0
Dagsenter Strandebarm	0	750	750	0	0	0	0	0
Dagsenter Øystese	16	0	-3	0	0	0	0	0
0*Sansehage Toloheimen	0	1 950	450	3 250	0	0	0	3 250
Skifte av SD - anlegg i kommunale bygg 2020-2024	1 035	1 000	1 412	3 200	3 200	0	0	6 400
0*ENØK - Øysteseheimen ventilasjon	0	0	0	0	625	0	0	625
Utbygging av Strandebarm Omsorg	13 513	114 931	117 418	14 625	0	0	0	14 625
Tolomarka bufellesskap	13 728	0	2 000	0	0	0	0	0
Legionellastyring institusjonar	0	500	500	0	0	0	0	0
Oppgradering trygdebustader Ålvik	0	5 156	5 156	0	0	0	0	0
Garderobeanlegg Helse	0	125	1 750	0	0	0	0	0
0* Toloheimen - takbyte	0	0	0	1 875	0	0	0	1 875
Sum Pleie og omsorg	28 413	125 962	133 899	24 200	5 075	1 250	1 250	31 775
Sosialteneste								
NAV lokaler	0	0	9 950	0	0	0	0	0

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023- 2026
Sum Sosialteneste	0	0	9 950	0	0	0	0	0
Vatn og avlaup, avfall og renovasjon								
Ny vassleidning, Fosse	6	2 200	394	4 551	0	0	0	4 551
Oppgradering av VA-leidningskart	538	1 000	1 000	1 067	0	0	0	1 067
Utsifting av hovudvassleidning Skålheim - Mo i Øystese	24	2 000	1 360	1 500	0	0	0	1 500
Fornyng teknisk utstyr VAR 2021	131	0	0	0	0	0	0	0
Oppgradering membran Strandebarm vassverk	1 020	0	0	0	0	0	0	0
Fornyng teknisk utstyr VAR - årleg prosjekt	0	500	869	500	500	500	500	2 000
Ny pumpestasjon P5, Tolo	14	1 368	300	4 154	0	0	0	4 154
Reinseanlegg/overføring Vikøy	54	1 400	0	1 446	4 144	0	0	5 590
Oppgradering hovudrenseanlegg avløp	339	0	827	0	0	0	0	0
Oppgr. av eksisterande vassverk i Kvam	347	1 300	1 091	1 800	1 200	0	0	3 000
Reserveforsyning vatn	516	880	422	350	0	0	0	350
VA-pumpestasjon ved Fartøyvernsenteret	17	370	2 724	0	0	0	0	0
Kloakksanering Ålvik	173	0	2 000	0	0	0	0	0
Opning av dam på Solhaug	193	0	0	0	0	0	0	0
Oppgradering av pumpestasjonar i Steinsdalen	3 804	0	472	0	0	0	0	0
Oppgradering av kummar i heradet - årleg avlaup	526	600	711	600	600	600	600	2 400
Oppgradering av kummar i heradet - årleg vatn	625	1 500	1 984	2 000	2 000	2 000	1 500	7 500
Oppgradering av reduksjonskummar - årleg	357	800	2 448	1 800	800	800	800	4 200
VA-sanering ved rådhuset/Norheimsund skule	1 199	700	501	0	0	0	0	0
VA-sanering i Skårdalsvegen i Øystese	43	900	1 182	0	0	0	0	0
VA-sanering norheim del III	1 450	10 220	13 200	0	0	0	0	0
Pumpestasjon og overføring frå Laupsa til Notanes	1 820	2 000	3 680	0	0	0	0	0
Høgdebasseng Torpe	5 855	2 000	1 853	0	0	0	0	0
Movatnet pumpeledning	6	2 500	3 694	1 300	0	0	0	1 300
Tolo reinseanlegg - byte av sil	37	340	252	0	0	0	0	0
Ny vassleidning Børve	567	0	286	0	0	0	0	0
Prosjektering av reinseanlegg på Tangerås	0	100	200	0	0	0	0	0
Ny avløpsbil med lasteplan og ein liten kran.	0	750	0	750	0	0	0	750
Sanering Børveneset , prosjektering	0	200	200	600	0	0	0	600
Vannkiosk Øystese	0	0	650	0	0	0	0	0
Overvatn	0	0	0	11 670	0	0	0	11 670
Norheim/Mjølstølvegen								
0*Prosjektering Nytt inntak frå Forsete og opp i Kalderassen	0	0	0	500	0	0	0	500

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023- 2026
0*Prosjektering Øvre Valland/Vallandshovden	0	0	0	200	0	0	0	200
0* Sanere deler av avløpsnett i Vikøy	0	0	0	200	0	0	0	200
Sum Vatn og avlaup, avfall og renovasjon	19 662	33 628	42 299	34 987	9 244	3 900	3 400	51 532
Plan og byggesak								
0/1*Prosjekt Kvamsøy	0	0	99	0	0	0	0	0
Utomhus Norheimsund skule, rådhus og KFL	0	625	625	0	0	0	0	0
0* Oppdaterte kart	0	0	725	725	0	0	0	725
Sum Plan og byggesak	0	625	1 449	725	0	0	0	725
Samfunn og utvikling								
Utfylling i sjø - Øystese sentrum	5 623	0	0	0	0	0	0	0
Dagsturhytte	392	0	0	0	0	0	0	0
Sum Samfunn og utvikling	6 015	0	0	0	0	0	0	0
Kultur								
0* Storeteigen - opprustning	0	0	0	763	0	0	0	763
Vaskerobot Øystese Idrettshall	0	938	938	0	0	0	0	0
Ny varmepumpe Norheimsund idrettshall	0	1 125	1 125	0	0	0	0	0
0* Fartøyvernseier/Solheimstunet - pumpestasjon	0	0	0	425	0	0	0	425
0* Reinhold - innkjøp 4 iMop	0	0	0	250	0	0	0	250
Sjølvbeteningsløyser Ålvik bibliotek	0	0	1	312	0	0	0	312
Sum Kultur	0	2 063	2 063	1 750	0	0	0	1 750
Samferdsel								
Asfaltering 2021	1 929	0	0	0	0	0	0	0
Fornyng teknisk utstyr 2021	1 157	0	0	0	0	0	0	0
Asfaltering - årleg prosjekt	0	1 875	2 625	3 125	3 125	3 125	3 125	12 500
Fornyng teknisk utstyr - årleg	0	625	831	1 250	625	625	625	3 125
Riving av bustadhus og omlegging av kommunal veg i Øystese	0	638	638	0	0	0	0	0
0*Tilrettelegging av elbillading for kommunale køyretøy	0	0	0	1 250	0	0	0	1 250
Veg Sandvenhagen/Sæland	817	7 988	12 932	0	0	0	0	0
Trafikksikringsplan - årleg	124	375	626	375	375	375	375	1 500
Kryss Tolo - Buspareklubben	6	0	0	0	7 198	0	0	7 198
Utsifting til LED i veglys	331	0	0	0	0	0	0	0
Kommunale bruer - årleg	122	313	313	313	313	313	313	1 251
Rassikringstiltak - årleg	479	1 875	4 346	1 875	1 875	1 875	1 875	7 500
Oppgradering av kommunale kaiar	4 800	0	3 722	0	0	0	0	0
0/1*Rekkverk kommunale vegar - årleg	710	625	72	625	625	625	625	2 501
Uteområde Sandven drenering /asfaltering	177	625	198	250	0	0	0	250
Overvassleidning Norheimshagen	0	1 100	1 100	0	0	0	0	0
Gatelys i Tørvikbygd	0	0	100	400	0	0	0	400

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023- 2026
0* Varmepumpe Sandven	321	0	29	0	0	0	0	0
Sum Samferdsel	10 973	16 038	27 529	9 463	14 136	6 938	6 938	37 475
Bustad								
Bustader tom 2022	0	2 125	16 125	0	0	0	0	0
Bustader 2023	0	0	0	8 125	0	0	0	8 125
Bustader 2024	0	0	0	0	8 125	0	0	8 125
Bustader 2025	0	0	0	0	0	8 125	0	8 125
Bustader 2026	0	0	0	0	0	0	8 125	8 125
0*ENØK - Oppgradering eksisterande ventilasjon Mikkjelsflaten	0	0	0	1 100	0	0	0	1 100
Oppgradering av brannvarslingsanlegg i kommunale bygg	239	1 850	500	1 511	0	0	0	1 511
Modulbustader til ROP	0	1 875	0	1 875	0	0	0	1 875
Oppgradering bygg 2021	889	0	361	0	0	0	0	0
Brannsikring trygdebustad Hatlevegen	0	450	500	0	0	0	0	0
Oppgradering bygg -årleg prosjekt	0	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250	5 000
0* Felles brannsikringstiltak	0	0	0	13 750	0	0	0	13 750
Sum Bustad	1 128	7 550	18 736	27 611	9 375	9 375	9 375	55 736
Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft								
Hardangerbadet	46	0	0	0	0	0	0	0
Komp.midlar veg skjering Bakka	5 212	0	0	0	0	0	0	0
Infrastruktur ind.område Sandvenhagen del II	6	0	0	0	0	0	0	0
Sum Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft	5 264	0	0	0	0	0	0	0
Brann- og ulykkesvern								
Forprosjekt KVBR	181	0	0	0	0	0	0	0
Brannstasjon KVBR	3 672	23 100	38 203	0	0	0	0	0
Vasstankbil KBR	105	5 525	5 520	0	0	0	0	0
Redningsutstyr Oma Brannstasjon	0	313	313	0	0	0	0	0
Utviklingskostndar Naudsentral	0	0	625	0	0	0	0	0
0* Etablering av feietenesta	0	0	0	2 938	0	0	0	2 938
Sum Brann- og ulykkesvern	3 959	28 938	44 660	2 938	0	0	0	2 938
Investeringar i varige driftsmidlar	92 201	266 347	326 109	117 082	67 958	25 888	25 388	236 316

2. Tilskot til andre sine investeringar

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023-2026
Overføring til andre (inv)	0	0	100	0	0	0	0	0
Dagsturhytte	27	0	0	0	0	0	0	0

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023-2026
Tilskot til andre sine investeringar	27	0	100	0	0	0	0	0

3. Investeringar i aksjer og andelar i selskap

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023-2026
Kjøp av aksjer og andeler	1 893	2 500	2 059	0	0	0	0	0
Eigenkapital KLP 2023	0	0	0	2 500	0	0	0	2 500
Eigenkapital KLP 2024	0	0	0	0	2 500	0	0	2 500
Eigenkapital KLP 2025	0	0	0	0	0	2 500	0	2 500
Eigenkapital KLP 2026	0	0	0	0	0	0	2 500	2 500
Andre investeringar	3 400	0	0	0	0	0	0	0
Investeringar i aksjar og andelar i selskap	5 293	2 500	2 059	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023-2026
Husbanklån	7 558	15 000	56 100	15 000	15 000	15 000	15 000	60 000
Utlån av egne midlar	7 558	15 000	56 100	15 000	15 000	15 000	15 000	60 000
Sum del 1-4	105 080	283 847	384 368	134 582	85 458	43 388	42 888	306 316

Hovudtal i budsjettforslaget

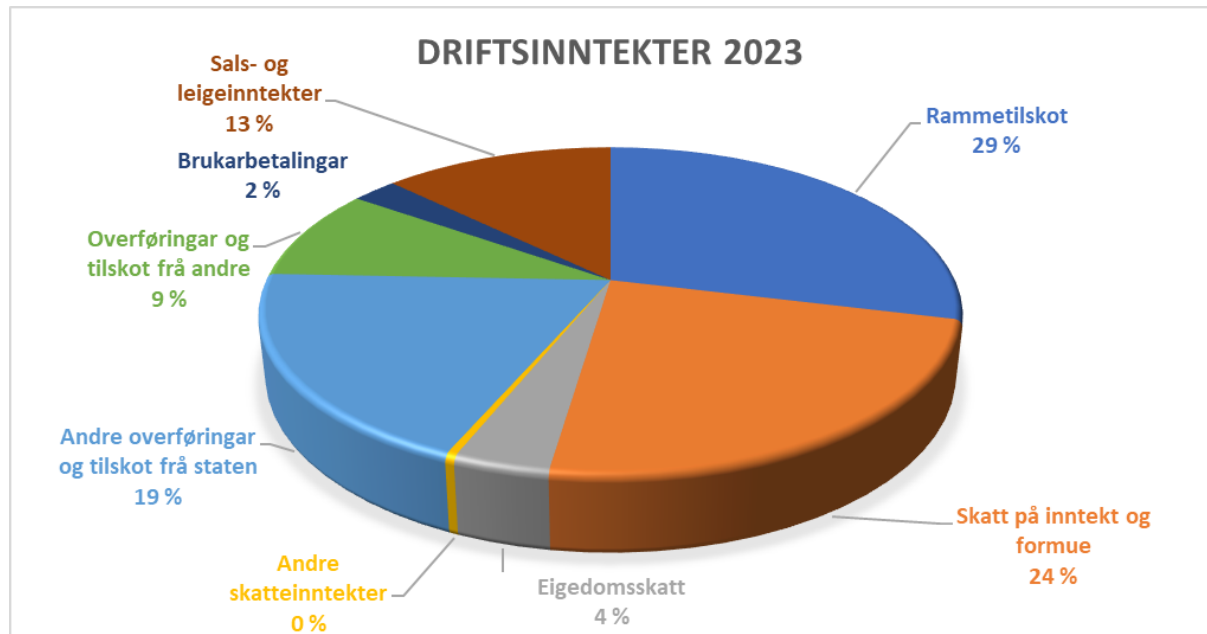
§ 5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift (3)

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Rammetilskot	-324 897	-312 682	-311 361	-331 147	-334 720	-335 027	-335 032
Skatt på inntekt og formue	-267 315	-260 406	-277 803	-269 972	-273 981	-273 981	-273 981
Eigedomsskatt	-45 798	-40 000	-34 500	-43 500	-43 500	-43 500	-43 500
Andre skatteinntekter	-4 774	-4 400	-4 400	-4 400	-4 400	-4 400	-4 400
Andre overføringer og tilskot frå staten	-116 080	-89 569	-265 219	-219 568	-138 342	-107 842	-107 842
Overføringer og tilskot frå andre	-139 129	-102 281	-109 322	-104 282	-103 155	-102 855	-102 855
Brukarbetalingar	-29 446	-29 945	-30 185	-28 803	-28 260	-28 674	-29 212
Sals- og leigeinntekter	-99 285	-102 371	-121 734	-146 645	-140 198	-140 703	-140 861
Sum driftsinntekter	-1 026 724	-941 654	-1 154 524	-1 148 317	-1 066 556	-1 036 982	-1 037 683
Utgifter til løn	486 754	490 656	513 767	529 560	512 542	501 911	501 270
Sosiale utgifter	125 710	131 262	136 290	145 133	143 946	146 469	155 083
Kjøp av varer og tenester	175 404	175 067	207 597	209 857	189 800	185 850	178 186
Overføringer og tilskot til andre	124 598	97 028	188 425	208 264	126 420	107 061	107 061
Avskrivningar	50 234	47 533	47 533	51 967	51 967	51 967	51 967
Sum driftsutgifter	962 699	941 545	1 093 612	1 144 781	1 024 673	993 256	993 566
Brutto driftsresultat	-64 024	-110	-60 912	-3 536	-41 882	-43 726	-44 117
Renteinntekter	-4 250	-5 193	-6 505	-15 288	-16 313	-17 580	-17 596
Utbytte	-14 981	-14 100	-17 300	-17 300	-17 300	-17 300	-17 300
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidlar	-251	-200	-200	-200	-200	-200	-200
Renteutgifter	20 232	25 210	27 110	49 149	52 849	58 242	56 946
Avdrag på lån	40 000	43 200	43 200	47 650	47 800	47 400	47 400
Netto finansutgifter	40 751	48 918	46 305	64 011	66 836	70 562	69 249
Motpost avskrivningar	-50 234	-47 533	-47 533	-51 967	-51 967	-51 967	-51 967
Netto driftsresultat	-73 507	1 275	-62 140	8 508	-27 013	-25 131	-26 835
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	3 714	0	947	0	0	0	0
Avsetningar til bundne driftsfond	17 074	20 761	22 438	28 213	28 344	28 943	29 627
Bruk av bundne driftsfond	-15 478	-24 774	-27 388	-25 895	-16 988	-17 028	-16 946
Avsetningar til disposisjonsfond	73 268	25 570	124 808	65 699	58 494	47 493	47 492
Bruk av disposisjonsfond	-5 070	-22 832	-58 664	-76 525	-42 837	-34 277	-33 339
Sum disponeringar eller dekning av netto driftsresultat	73 507	-1 275	62 140	-8 508	27 013	25 131	26 835
Framført til inndekning i seinare år (meirforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

Fordeling av heradet sine driftsinntekter i 2023

Staten påverkar i stor grad inntektspostane til kommunen i form av skatt og rammetilskot. I tillegg styrer staten inntekter gjennom enten direkte fastsetjing som pris på barnehageplass og satsar for pleie- og omsorgstenester, eller gjennom lovverk som husleigelova og eigedomsskattelova og regelverk for sjølvkostområde.

Rammetilskotet på 331 MNOK er det årlege tilskotet frå Staten. Dette utgjer 29% av kommunen sine årlege driftsinntekter.

Inntekts- og formuesskatt er budsjettert til 270 MNOK som utgjer 24%, men kan svinga noko avhengig av kor mykje skatt som til ein kvar tid vert betalt.

Eigedomsskatten er den største inntektsposten som kommunen sjølv kan påverka. I 2023 er denne budsjettert til 43,5 MNOK eller 4% av driftsinntektene.

Andre skatteinntekter er konsesjonsavgift på 4,4 MNOK årleg, knytt til kraftverksemda i kommunen. Denne utgjer 0,4% av driftsinntektene.

Andre overføringer og tilskudd frå staten. Det som utgjer dei største andelane er sal av heimfallskraft, vertskommunetilskot, IMDI tilskot til NAV og inntekter på havbruksfond. Samla utgjer dette 220 MNOK.

Overføringer og tilskot frå andre utgjer 104 MNOK. Her ligg inntekter frå sjukelønnsrefusjon, momskompensasjon, tilskot for ressurskrevjande brukarar og refusjonar IMDI, udir og HELFO. I tillegg inneheld posten spelemidlar og andre tilskot og overføringer frå private, kommunar, fylket og staten.

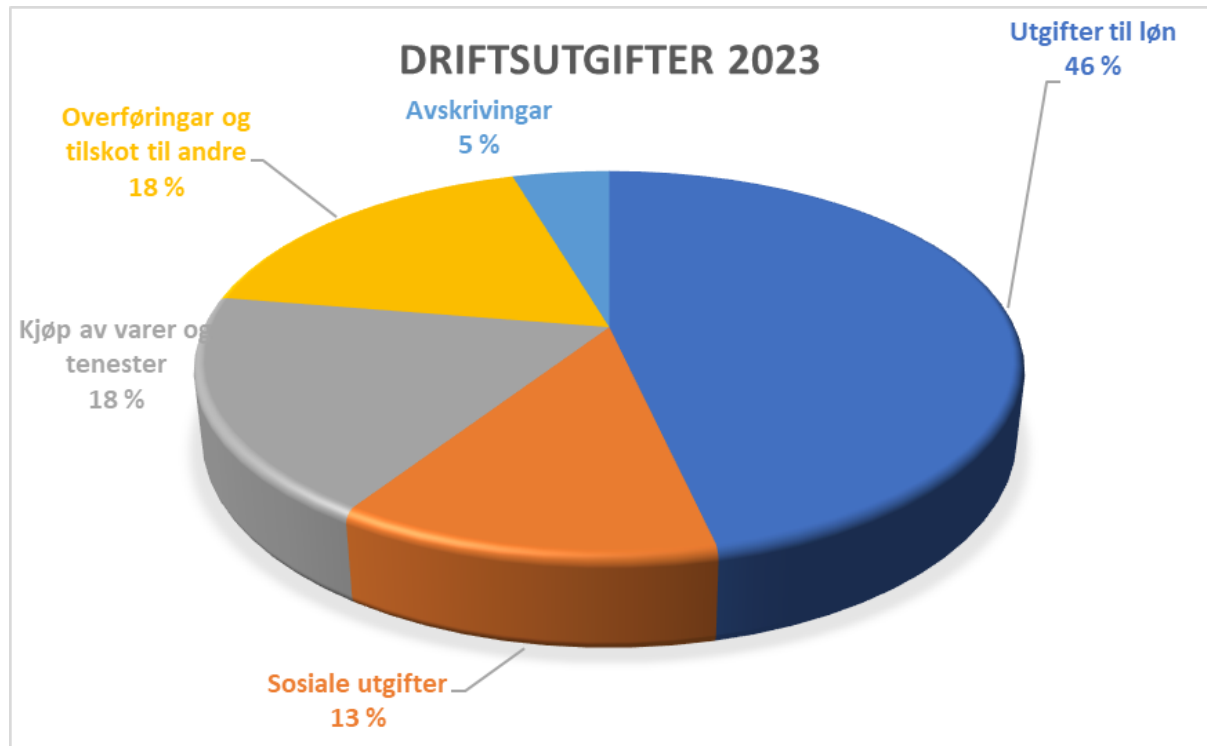
Brukarbetalingane kjem med få unntak frå oppvekst og pleie og omsorg. Nokon av satsane kan kommunen sjølv fastsetje, men det meste er fastsett av lovverk. I tillegg til betaling for barnehage, SFO og pleie- og omsorgstenester er det betaling for kulturskule, ferieklubb og eigenandel legevakt og fysioterapi. Samla utgjer dette 29 MNOK

Salgs- og leigeinntekter består av kommunale gebyr, sal av konsesjonskraft, husleigeinntekter, sal av mat, kinobilletter og purregebyr. Dette utgjør 147 MNOK.

Totalt utgjør kommunen sine inntekter 1.148 MNOK av dette er 225 MNOK knytt til sal av kraft.

Fordeling av heradet sine driftsutgifter i 2023

Driftsutgiftene gir oversikt over kommunen sine utgifter som gjeld drifta.

Lønn og sosiale utgifter er budsjettert til 675 MNOK. Dette utgjør 59 % driftsutgiftene til kommunen. Lønnsutgifter inneholder alt av fastlønn, tillegg, vikarutgifter, godtgjørelser, frikjøp, introduksjon- og kvalifiseringsstønning, skyssgodtgjørelse og utgiftsdekning fosterheim. Sosiale kostnader pensjon, premieavvik, gruppelivsforsikring og arbeidsgjevaavgift.

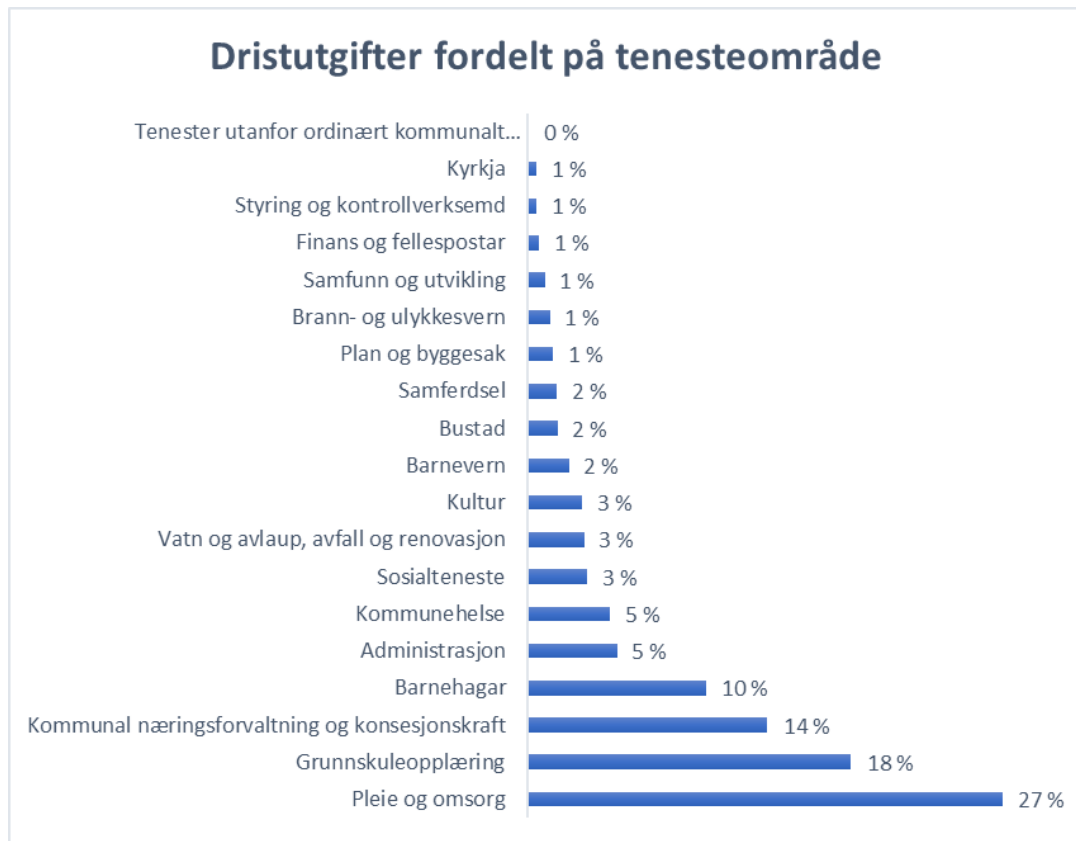
Kjøp av varer og tjenester utgjør 210 MNOK og inneholder alle kjøp kommunen gjør for å kunne drive de kommunale tenestene. Det er utgifter til produksjon av pleie- og omsorgstenester og grunnskule som krev mest. Kommunehelse er det tredje største tenesteområdet.

Overføringer og tilskot til andre utgjør 208 MNOK og inneholder utgifter knytt til heimfalls- og konsesjonskraft og utbetaling av næringstilskot. Dei neste store postane er sosialhjelp, tilskot til kultur og idrett og tilskot til kyrkja.

Avskrivningane er berekna kostnad knytt til bruk (slit og elde) på kommunen sine eigedelar. Dette ligg som ein utgiftspost, men vert trekt ut att av driftsrekneskapen før utrekning av netto driftsresultat. I den

kommunale rekneskapen er det i staden låneavdrag og renter som vert kostnadsført. Totalt utgjer avskrivningane 52 MNOK og 5% av driftskostnadene.

Tabellen nedanfor syner korleis driftsutgiftene er fordelt på dei ulike kommunale tenesteområda. Detaljert informasjon på tenesteområdenivå ligg i kapitla på "Tenesteområda i kommunen".

Rammetilskot og skatt

	Rekneska p 2020	Rekneska p 2021	Budsjet t 2022	Budsjet t 2023	Budsjet t 2024	Budsjet t 2025	Budsjet t 2026
Rammetilskot Distriktstilskot Sør- Norge	6 597	6 789	6 792	7 068	7 042	7 042	7 042
Rammetilskot Inntekstutjamnand e	21 303	23 795	31 502	23 857	21 285	21 285	21 285
Rammetilskot Ordinært	277 143	270 859	267 039	303 822	306 393	306 700	306 705

Rammetilskot Skjønssdel	6 300	5 000	4 600	4 000	-	-	-
Ekstra tilskot - korona	9 732	18 312	1 428	-	-	-	-
Andre øyremarka rammetilskot	4 025	141	-	-	-	-	-
Rammetilskot reduksjon kraft	-	-	-	- 7 600	-	-	-
Rammetilskot totalt	325 099	324 896	311 361	331 147	334 720	335 027	335 032
Skatt og inntekt på formue	233 625	267 315	277 803	269 972	273 981	273 981	273 981
Skatt og rammetilskot totalt	558 724	592 211	589 164	601 119	608 701	609 008	609 013

Budsjett på rammetilskot vert berekna ut frå Statsbudsjett og KS sin siste tilgjengelege prognose.

Eigedomsskatt

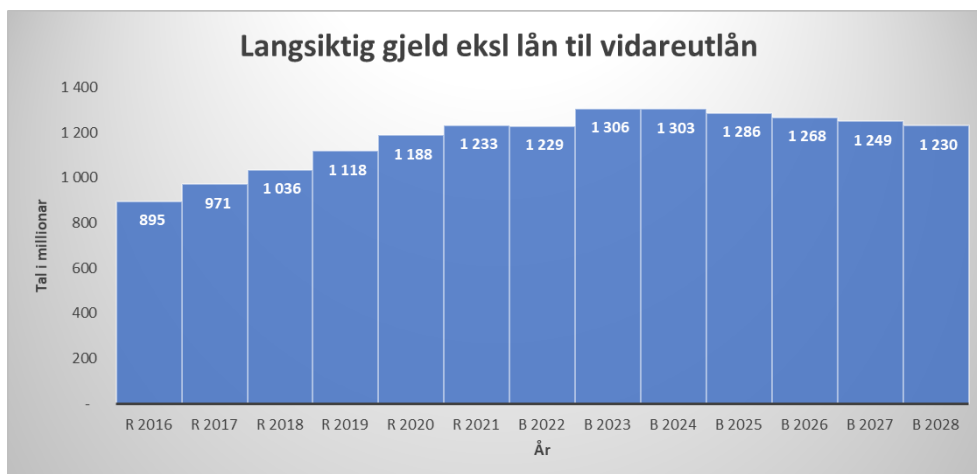
	Rek 2018	Rek 2019	Rek 2020	Rek 2021	Rek 2022	bud 2023	bud 2024	bud 2025	bud 2026
Eigedomsskatt bustad og fritid	25 090	25 376	25 009	24 904	19 600	23 500	23 500	23 500	23 500
Eigedomsskatt næring	15 097	15 648	18 829	20 894	18 578	20 000	20 000	20 000	20 000
	40 187	41 025	43 838	45 798	38 178	43 500	43 500	43 500	43 500

Alle eigedomar vart retaksert i 2021. Den totale totale eigedomsskatten på bustad og fritid var før takseringa på 25 mnok. Det totale nivået vart vidareført etter takseringa. I budsjett 2022 gjorde HST eit vedtak om å innføre eit botnfrådrag på 200 000,- og å redusere promillen frå 3,2 til 3.

I budsjettet for 2023 er botnfrådraget fjerna, men Rådmann foreslår å halde promillen på 3 i 2023 og resten av økonomiplanperioden. Dette utgjer ein total eigedomsskatt på bustad og fritid på 23,5 mnok.

På næring er promillen på 7, som er maksimal sats.

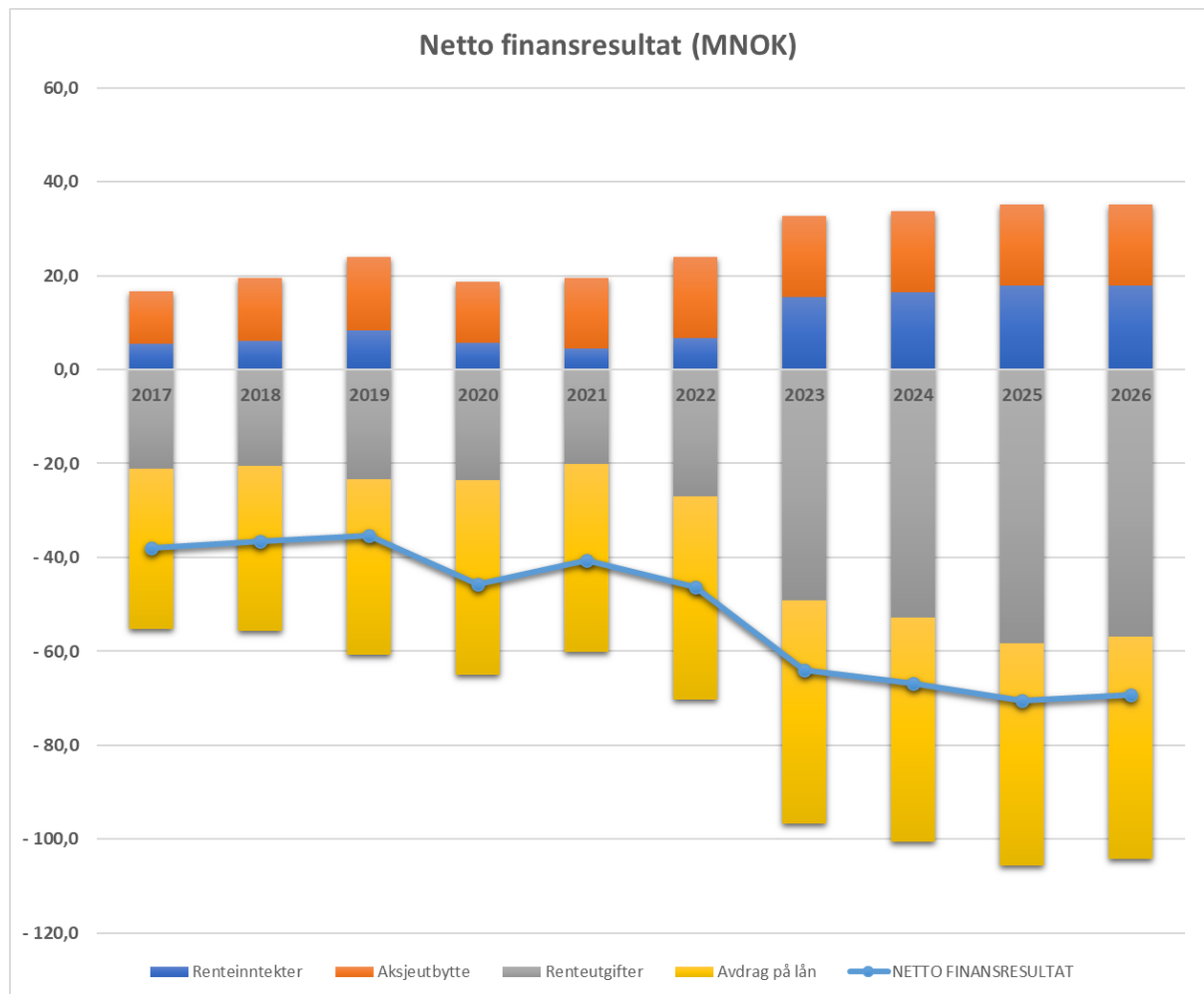
Langsiktig gjeld uten lån til vidareutlån

Tabellen viser langsiktig gjeld i perioden 2016 til 2028. Det er sannsynleg at lånebehovet vil verta større enn det som er budsjettert i økonomiplanperioden.

Netto finansutgifter

Netto finansutgifter er ein grafisk framsyning av tabell § 5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift (3) og illustrerer resultatet av det som vert definert som finansielle transaksjonar.

Figuren syner utviklinga i **Finansresultatet** over tid, frå 2017 og fram til utløpet av økonomiplanperioden. Det store biletet er at negativt netto finansresultat (som i tabell §5-6 vert kalla **Netto finansutgifter**) frå å ha lege på ca 40 MNOK årleg vil auka til meir enn 60 MNOK frå og med 2023. Det er det særleg auken i årlege renteutgifter som saman med auka avdrag forklarar den negative netto effekten på meir enn 20 MNOK. Finansinntektene aukar og som følgje av renteauken, men investeringane er diverre lågare enn gjelda.

Renteinntekter er renter på bank, vidareutlån, obligasjonar og rente på uteståande krav.

Utbytte kjem frå BKK, Kvam Energi og BIR.

Renteutgifter er i hovudsak renter knytt til lånegjelda inkludert Husbankgjelda.

Avdrag på lån er minimumsavdraga som er pålagt i kommunelova.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat framkjem ved at **Brutto driftsresultat** vert frådrege det negative **Finansresultatet** og deretter korrigert for **Motpost avskrivningar**.

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026
Brutto driftsresultat	-64 024 337	-109 575	-3 536 192	-41 882 192	-43 725 779	-44 117 306
Netto finansutgifter	40 750 586	48 917 500	64 010 928	66 835 679	70 561 898	69 249 386
Motpost avskrivningar	-50 233 678	-47 532 677	-51 966 721	-51 966 721	-51 966 721	-51 966 721
Netto driftsresultat	-73 507 429	1 275 248	8 508 015	-27 013 234	-25 130 602	-26 834 641

Netto driftsresultat for Kvam herad viser netto meirforbruk (underskot) i 2023, men går over til eit netto mindreforbruk (overskot) i 2024, 2025 og 2026.

Disponering eller dekning av netto driftsresultat

Disponering eller dekning av netto driftsresultat syner korleis kommunen disponerer meir- eller mindreforbruket i Netto driftsresultat.

Ved mindreforbruk overførast midlar til frie og bundne fond og ved meirforbruk må midlar overførast frå fonda for å syta for at kommunerekneskapen gjerast opp med nullresultat i samsvar med kommunelova.

Om det nyttast frie eller bundne fond er avhengig av både rekneskapsreglar og tidlegare vedtak i heradsstyret.

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026
Overføring til investering	3 714 450	0	0	0	0	0
Avsetningar til bundne driftsfond	17 073 555	20 760 606	28 212 554	28 344 377	28 942 741	29 626 821
Bruk av bundne driftsfond	-15 478 173	-24 773 568	-25 894 998	-16 988 280	-17 027 787	-16 945 673
Avsetningar til disposisjonsfond	73 267 775	25 570 040	65 699 212	58 494 470	47 492 524	47 492 035
Bruk av disposisjonsfond	-5 070 178	-22 832 329	-76 524 782	-42 837 333	-34 276 876	-33 338 542
Sum disponeringar eller dekning av netto driftsresultat	73 507 429	-1 275 251	-8 508 015	27 013 234	25 130 602	26 834 641

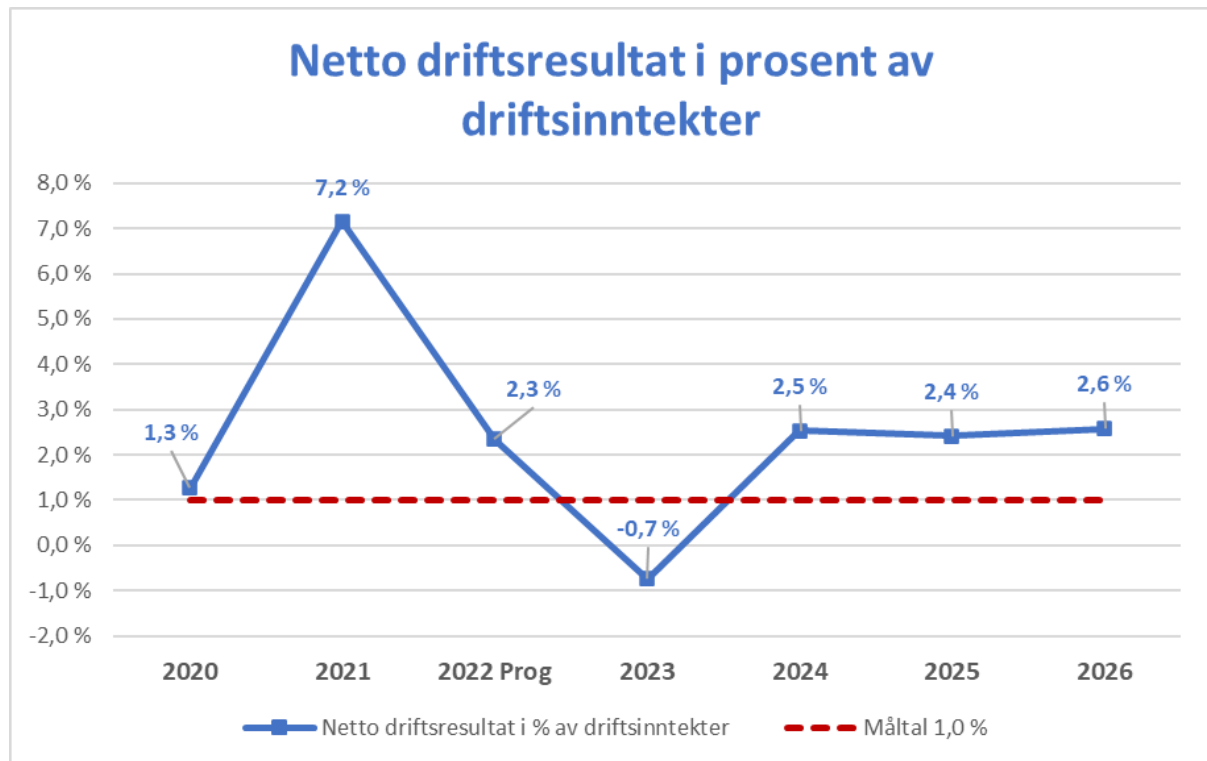
Tala syner ei netto bruk av midlar til fond på omlag 8,5 MNOK i 2023, medan 2024-26 viser netto tilførsel av fondsmidlar på om lag 25 MNOK årleg

Økonomiske nøkkeltal og utvikling i planperioden

Kva krav som vert stilt til finansielle måltal vert bestemt kvart år i samband med arbeidet med økonomiplan og budsjett.

Som ein vidareføring av vedtak HST 142/19, er det lagt følgjande måltal til grunn for økonomiplanperioden 2023-2026:

1. Lånegjeld i prosent av driftsinntektene skal ikkje overstiga 160%.
2. Gjennomsnittleg netto driftsresultat skal vera budsjetttert til minimum 1,0 % av driftsinntektene i økonomiplanperioden.

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter

Grafen syner at nøkkeltalet i 2023 er budsjetttert til - 0,7%. Frå og med 2024 ligg budsjetttert nivå på om lag 2,5%. Gjennomsnitt for økonomiplanperioden ligg nøkkeltalet på 1,6%. Dette er betydeleg over måltalet på 1,0%.

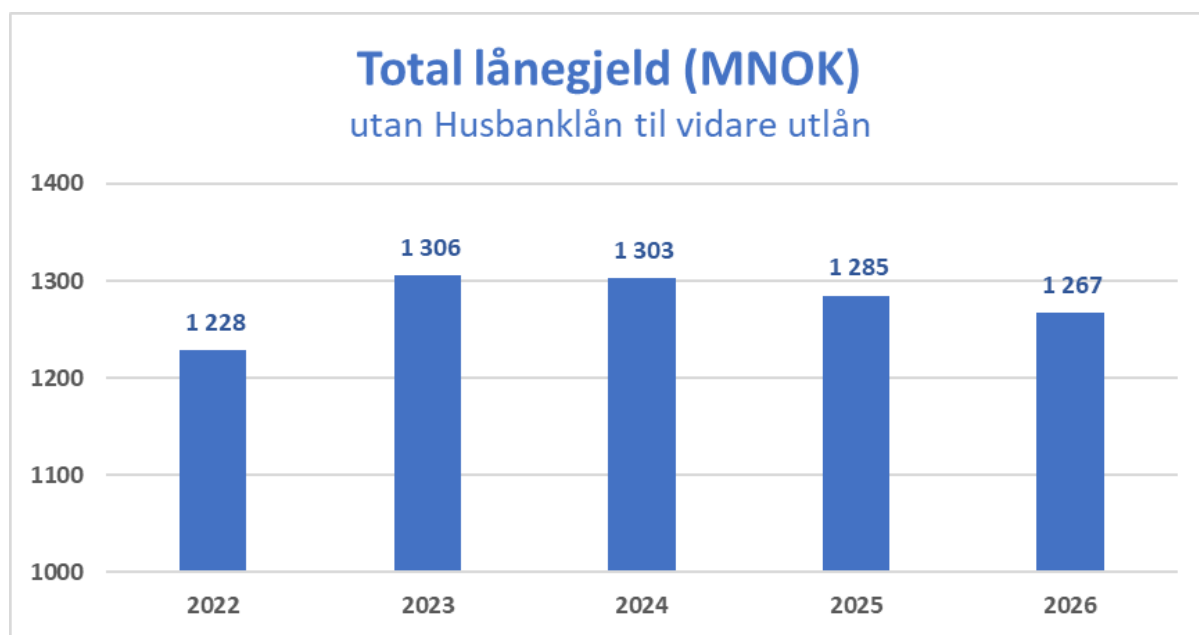
Rådmannen er ikkje nøgd med å leggja fram eit budsjett med lågare netto driftsresultat enn 1 % i 2023, men meiner likevel at dette er forsvarleg av følgjande årsaker:

- inntektene er nøkternt vurdert, og har føregåande år vorte til dels vesentleg høgare enn budsjetttert
- det negative resultatet er forbigåande
- kommunen har opparbeidd seg tilstrekkelege midlar på disposisjonsfond til å handtera eit eventuelt driftsunderskot i 2023
- det ligg allereie inne ein del innsparingskrav i økonomiplanen som krev administrative ressursar for å få realisert

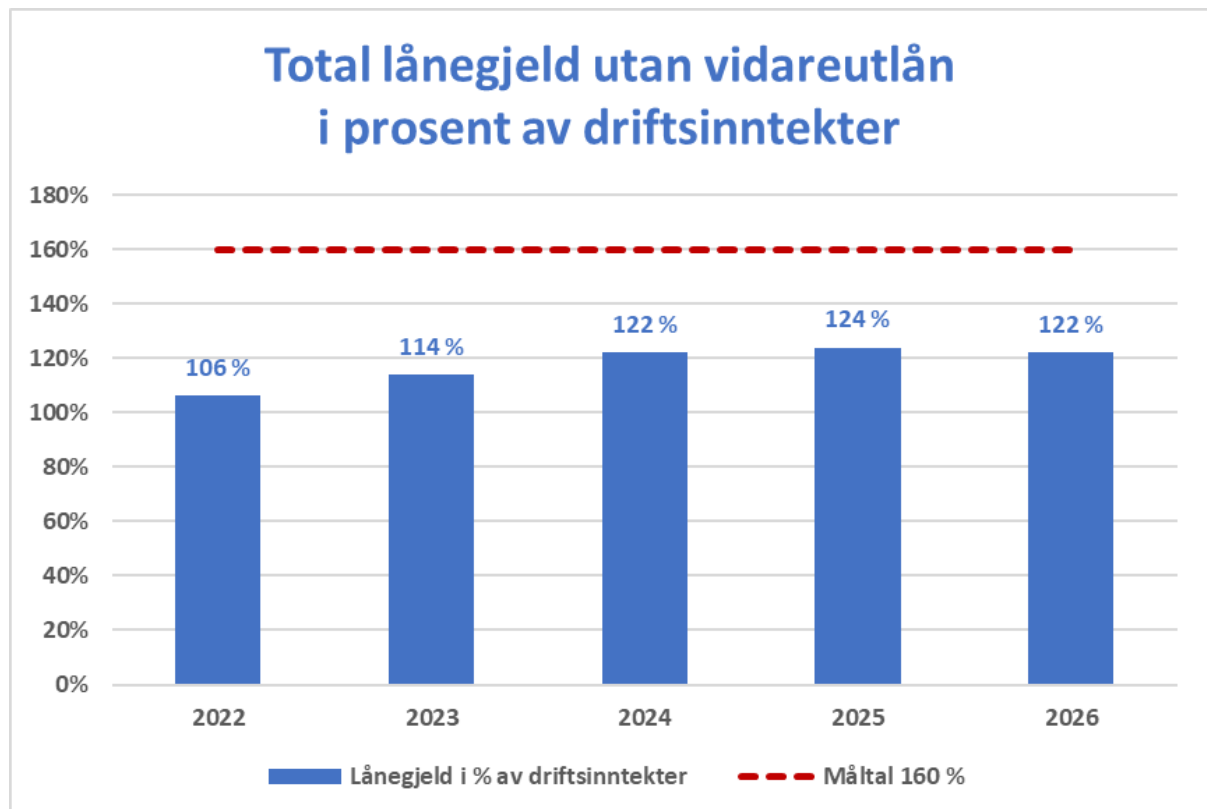
Det er likevel ikkje tvil i at den økonomiske er sterkt avhengig av dei høge kraftprisane og det er viktig å halda god budsjettdisiplin og unngå å auke dei faste utgiftene basert på midlertidig høge inntekter. I tillegg må organisasjonen arbeida med å finna meir berekraftige måtar å levera tenestene på i framtida, ikkje minst ut frå tilgang på arbeidskraft.

Lånegjeld i % av driftsinntektene

Figuren syner utviklinga i lånegjeld for Kvam herad. Tala inkluderer all gjeld unnateke lån til vidare utlån (Husbanken). Alle vedtekne prosjekt, inkludert sjølvkostprosjekt er inkludert og estimert lånebruk i økonomiplanperioden ligg til grunn.

Kvam herad har eit finansielt måltal som seier at lånegjeld ikkje skal overstige 160 % av driftsinntektene.

I følge grafen er ligg heradet innanfor kravet med grei margin. Dette skuldast den store auken i kraftprisane som gjer at driftsinntektene skyt i veret. I 2023 er til dømes kraftinntektene budsjettert til 225 MNOK. Om ein trekk ut desse inntektene frå nøkkeltalet vert det 141%. Dersom ein legg til grunn 50 MNOK som ein meir "normal" kraftinntekt, så vert nøkkeltalet 134%. Uansett ligg heradet innanfor målet. Men, det er begrensa rom for å ta inn nye investeringsprosjekt i økonomiplanperioden.

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. bud. i fjor 2022	Rev. bud. i fjor 2022	Rev. bud. 2023	Økonomiplan			
					2023	2024	2025	2026
skatt på inntekt og formue	-267 315	-260 406	-277 803	-269 972	-269 972	-273 981	-273 981	-273 981
Ordinært rammtilskudd	-324 897	-312 682	-311 361	-338 747	-331 147	-334 720	-335 027	-335 032
Skatt på eigedom	-45 798	-40 000	-34 500	-43 500	-43 500	-43 500	-43 500	-43 500
Andre generelle statstilskudd	-25 876	-40 231	-48 231	-44 926	-44 926	-38 700	-30 200	-30 200
Konsesjonsavgift	-4 774	-4 400	-4 400	-4 400	-4 400	-4 400	-4 400	-4 400
Sum frie inntekter	-668 660	-657 719	-676 295	-701 545	-693 945	-695 301	-687 108	-687 113

Sentrale utgifter

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. bud. i fjor 2022	Rev. bud. i fjor 2022	Rev. bud. 2023	Økonomiplan			
					2023	2024	2025	2026
Pensjon	54 541	56 143	61 210	60 742	60 742	64 449	69 757	76 036
Sum sentrale utgifter	54 541	56 143	61 210	60 742	60 742	64 449	69 757	76 036

Justeringar og tiltak

Her finn de ei oversikt over alle justeringar og tiltak som er innarbeidd i budsjett og økonomiplan.

Tabellane viser forslag til budsjett 2023 til 2026. Budsjett 2023 var vore ein del av økonomiplanen sidan budsjett 2019. Det betyr at økonomiplanåret 2023 har vorte justert med varige endringar i fleire budsjettprosessar tidlegare. Budsjettendringar som for eksempel vart gjort i tertial 2022 har fleire tilfelle også hatt verknad for 2023 og vidare i ØP.

På same måte vert det i dette budsjettet gjort endringar som har verknad på budsjetttramma for 2024-2026.

Det som vert trekt fram i dette dokumentet er dei nye tiltaka. Det vil sei endringane mellom det som var ramma i 2023 etter 2.tertial 2022 og det som er ramma i 2023 etter siste justering av budsjett 2023.

Nye tiltak i budsjett og økonomiplan 2023 -2026

Totaloversikt over alle justeringar og nye tiltak i budsjett og økonomiplan 2023 - 2026 (tal i tusen)

Tiltak	Bud. 2023	Bud. 2024	Bud. 2025	Bud. 2026	Kommentar
Andre generelle statstilskudd	- 14 500	-	-	-	Statleg tilskot for ekstraintak ifbm flyktningkrisa
Auka behov bemanning pleie og omsorg	1 600	1 000	1 000	1 000	Behov for ekstraressursar på ulike avdelingar i PLO
Auka drivstoffprisar i 2023	140	-	-	-	Prisjustering av budsjett på drivstoff
Auka grunnbemanning Helse og omsorg	3 000	3 000	-	-	Politisk vedtak om å auke grunnbemanning i PLO
Bustadkoordinator	800	800	800	800	Ny stilling, bustadkoordinator
Ekstraintak flyktning	7 600	-	-	-	Utgifter knytt til ekstraintak ifbm flyktningkrisa
Erfaringskonsulent	300	300	300	300	Stilling som erfaringskonsulent har tidlegare vore finasiert av øyremerka midlar.

Ferievikar legkontor	150	150	150	150	Endringar i fastlegeordning pga rekrutteringsutfordringar.
Legestruktur	1 571	1 571	1 571	1 571	Endringar i fastlegeordning pga rekrutteringsutfordringar.
Naudnett	50	50	50	50	Prisauke på avtale
Inventar heildøgn	70	70	70	70	Auke i inventarbudsjett i helse
Fjerne gammalt innsparingskrav	400	400	400	400	Fjerne gammalt innsparingskrav frå langt tilbake i tid.
Kjøp av plass i andre kommunar	350	350	350	350	Prisauke på avtale
Interkommunal legevakt	300	300	300	300	Prisauke på avtale
Krisesenter	200	200	200	200	Prisauke på avtale
Omsorgspartner Vestland	50	50	50	50	Prisauke på avtale
Fysioterapeut - Oppjustering av driftsheimel til 50% driftstilskot	125	125	125	125	Fysioterapeut - Oppjustering av driftsheimel til 50% driftstilskot
Prisauke mat	- 1 091	- 1 091	- 1 091	- 1 091	Auka budsjett på inntekt sal av mat pga prisauke.
Viareføring H126 ernæringsfysiolog	500				Viareføring H126 ernæringsfysiolog
Tilskot til etablering og tilpasning - NAV	500	-	-	-	Auke i tilskot til etabeling og utbetring av bustad. Tilskot fordelt etter søknad.
To ALIS	831	831	831	831	Endringar i fastlegeordning pga rekrutteringsutfordringar.
Vikarutgift kommuneoverlege	620	-	-	-	Endringar i fastlegeordning pga rekrutteringsutfordringar.
Helse Totalt	3 566	8 106	5 106	5 106	

Arbeidskle barnehage og SFO jfr framforhandla avtale	50	50	50	50	Auka ramme på årleg innkjøp av arbeidskle til barnehagetilsette.
Auka drivstoffprisar i 2023	10	-	-	-	Prisjustering av budsjett på drivstoff
Auke elevar med omfattande tilretteleggingsbehov skule	1 300	2 800	-	-	Stillingsressursar til å dekke auke i elevar med omfattande tilretteleggingsbehov skule
Auke i digitale lisensar Oppvekst	550	550	550	550	Auke i lisensar på fag- og kommunikasjonsprogram, kartleggingsverktøy og læreverk.
Auke i omsorgstiltak Barnevern	1 000	1 000	1 000	1 000	Ny varig kostnad i barnevernet
Auke ressurs på helsestasjon for flyktningar frå Ukraina	160	-	-	-	Auka ressurs på helsestasjon i 2023 i samband med mottak av flyktningar frå Ukraina
Auke sjukevikar barnehage	685	685	685	685	HST vedtak om å auka grunnbemanning dekkjer ikkje det daglege behovet barnehage har for vikar. Auke i budsjett sjukevikar.
Auke til konsulenthjelp i Barnevern	270	-	-	-	Auke i 2023 knytt til konkret sak
Barnehagemynde ressurs 60%	566	-	-	-	Barnehagemynde 60 % i eit år - ny vurdering i 2024
Implementering BTI	1 000	1 000	-	-	BTI ressurs 100 % stilling - ny vurdering i 2025
Innsparingskrav spesialpedagogisk hjelp i barnehage	250	-	-	-	Fjerna innsparingskrav på spes.ped i 2023.
Innsparingskrav spesialpedagogisk hjelp i skulen	750	-	-	-	Fjerna innsparingskrav på spes.ped i 2023.

Kopimaskiner- forbruk på kopiering	100	-	-	-	Forbruk kopimaskin - mål om å redusera forbruk. Løyve i eitt år
Leirskule	150	150	150	150	Auke i ramma til leirskule
Nedgang barn med omfattande tilretteleggingsbehov bhg 1,4 årsverk	- 515	- 1 120	-	-	Frå 9,4 til 8 årsverk pga lågare tal per haust 2022
Nedgang tal elevar	- 350	-	-	-	Reduksjon i stillingsressursar pga redusert elevtal i 2023
Program til foreldre frå Ukraina, jmf endringar i intro.lov (juli 22)	100	-	-	-	Kjøpe tenesta i 2023, har ikkje kapasitet innan eigne ressursar
Statsbudsjettet reduksjon i pris for barnehageplass	162	167	170	175	Statsbudsjettet reduksjon i pris for barnehageplass
Ta imot 6 lærlingar i barnehage og skule årleg	400	400	400	400	Varig auke for å kunne ta inn nye lærlingar kvart år
Tilskot privat barnehage	815	815	815	815	Estimert auke i tilskot til privat barnehage (Sandven FUS) i 2023
Vedtekter skulefritidsordninga	965	2 174	1 214	-	Budsjettauke etter nye vedtekter SFO. Vedtak HST 088/22 - 27.9.22
Oppvekst Totalt	8 418	8 671	5 034	3 825	
Bok og mediebudsjett - løft i 2023	100	-	-	-	Bok og mediebudsjett - løft i 2023
Grønt hytteliv - eigenandel 2023	100	-	-	-	Grønt hytteliv - eigenandel 2023
Kulturskule - forestilling 2023	150	-	-	-	Kulturskule - forestilling 2023
Kunstgrasbanar - tiltak mot forureining	100	300	-	-	Kunstgrasbanar - tiltak mot forureining
Midlar til tiltak i tråd med klimaplan	200	-	-	-	Midlar til tiltak i tråd med klimaplan
SNK Totalt	650	300	-	-	

Hovudtillitsvald auke 50% stilling basert på medlemstal	456	456	456	456	Hovudtillitsvald auke 50% stilling basert på medlemstal
IT- Sikringstiltak for å unngå hacking og sikringsbrot	350	350	350	350	IT- Sikringstiltak for å unngå hacking og sikringsbrot
Kyrkja - indeksregulering tilskot	218	218	218	218	Indeksregulering av kommunalt tilskot til kyrkja
Prisauke IT lisensar	1 250	1 250	1 250	1 250	Prisauke på felles IT lisensar
Politikk og administrasjon Totalt	2 274	2 274	2 274	2 274	
Auka drivstoffprisar i 2023	412	-	-	-	Prisjustering av budsjett på drivstoff
Auka forsikringsutgifter	235	235	235	235	Prisauke på forsikring av bygg og utstyr
Auka leasingutgifter	114	114	114	114	Prisauke på leasingbilar
ENØK - Kartlegging kommunale bustadar	600	-	-	-	Utarbeide strategi for kommunale bygg. Inkl. vedlikeholdsetterslep, behovsvurdering energitiltak, m.m.
Kartlegging av innlekk på Kvamskogen	150	-	-	-	Kartlegging for å finne ut innlekk i pumpestasjon på Kvamskogen.
Korrigere lønn på P60185 Oppgradering VA-leidningskart	-	-	- 368	- 368	Driftsprosjekt
Redusere forventa inntekter hos Kvam brann- og redning	165	165	165	165	Redusere forventa inntekter hos Kvam brann- og redning
Sanere septiktankar v/ Øystese idrettshall/Kvam ungd.sk.	265	-	-	-	Fjerne septiktankar utanfor Øystese idrettshall og Kvam ungdomskule
Trafikksikringsplan	350	-	-	-	Fornyng og utarbeiding av ny trafikksikringsplan for at kommunen skal

					oppretthalde status som trafikkssikker kommune. Eksisterande trafikkssikringsplan går ut i 2023.
Teknisk Totalt	2 291	514	146	146	
Justering av kraft ihht siste prognose	35 600	10 703	12 800	12 800	Reduksjon i kraftresultat som følge av forslag om auke i skatt på kraft.
Ordinært rammetilskudd	- 697	- 8 728	- 8 672	- 8 677	Auke i rammetilskot justert etter Statsbudsjett 2023
skatt på inntekt og formue	- 13 219	- 12 922	- 12 922	- 12 922	Auke i skatt justert etter Statsbudsjett 2023
Renteinntekter og utbytte	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000	Auke i renteinntekter på bankinnskot
Renteinntekter på lån til vidare utlån	- 3 484	- 3 365	- 3 045	- 2 748	Auke i renteinntekter på lån til vidare utlån
Renteutgifter på lån til vidare utlån	3 084	2 965	2 645	2 348	Auke i renteutgifter til vidare utlån
Renter av obligasjonar	3 576	2 032	- 955	- 1 269	Endring i renteinntekt på obligasjonar
Renteutgifter, prov. Og andre fin.utg	- 6 345	874	4 287	3 288	Endring i renteutgifter på lån
Finans og felleskostnader Totalt	16 515	- 10 441	- 7 862	- 9 180	
Nye tiltak Totalt	33 714	9 425	4 699	2 171	

Endringar i konsekvens-justert budsjett (tal i tusen)

Tiltak	Bud. 2023	Bud. 2024	Bud. 2025	Bud. 2026
Miljøretteleiarar i Kvammaskulen	2 590	2 590	-	0
Driftskonsekvens av ulike investeringsprosjekt	- 95	- 170	- 170	-170

Justering av yrkesskedeforsikring 2023-2026	100	100	100	100
Justert Gruppelivsforsikring 2023	58	58	58	57
Justert OU-kontingent 2023	122	122	122	122
Kontrollutvalet 2023	23	23	23	23
Lønnsjustering 2022	1 066	886	886	886
Lønnsjusteringspott 2023	6 768	6 768	6 768	6 768
Ferieklubben - prisauke løn og aktiviteter	30	-	-	-
Justert ramme på pensjon og arbeidsgjevaavgift	12 359	8 710	10 799	18 199
VAR i null 2023-2026	7 383	7 200	7 439	8 215
Iht Sjølvkost berekningar Momentum	- 16 180	- 16 180	- 16 180	- 16 180
Tidsforskyving av Pott til å finansiere overlappende stillingar	3 000	-	-	-
Andre justeringar	3 186	- 1 286	- 2 423	- 3 137
Tekniske justeringar av ramme mot nytt budsjett 2023	1 732	1 732	1 732	1 732
Andre budsjettendringar Totalt	22 142	10 554	9 154	16 617
	-	-	-	-
Netto fondsbruk/-avsetjing, bundne fond	- 2 141	-	-	-
Netto fondsbruk/-avsetjing, ubundne fond	- 53 715	- 19 979	- 13 852	- 18 788
	-	-	-	-
Andre tiltak inkludert netto fondsbruk/-avsetjing	- 33 714	- 9 425	- 4 699	- 2 171

Bruk og avsetjing av disposisjonsfond i økonomiplanperioden

Mange nye tiltak i økonomiplanen gjer at heradet ikkje klarer å balansere budsjettet utan å bruke disposisjonsfond. Heldigvis tyder mykje på at heradet får ekstra kraftinntekter i perioden som kan

finansiere den høge drifta. Men, herad kan ikkje har ei drift som på lengre sikt krev ekstra store kraftinntekter eller bruk av oppsparte midlar.

I tillegg til å finansiere årets forbruk, så er det budsjettert med bruk av tidlegare oppsparte disposisjonsfond for å finansiere diverse prosjekt og tilskot. i 2023 utgjer dette 20,5 mnok, fordelt på fond for ekstra kraftinntekter (10 mnok), fond for Havbruksfond (1,5 mnok) og ordinært disp.fond (8,9 mnok). (tal i tusen)

	2 023	2 024	2 025	2 026
Kraftresultat/overskot i økonomiplanperioden	-75 699	-59 895	-57 393	-57 392
Kraftoverskot brukt i drift (ihht Strategi for sal av kraft)	15 000	15 000	15 000	15 000
Avsetjing av kraftoverskot over 15 mill	60 699	44 894	42 393	42 392
Finansiering av årets "overforbruk i drift", med ekstra kraftoverskot	-56 073	-38 612	-33 462	-32 524
Rest av ekstra kraftoverskot til avsetjing	4 628	6 282	8 9301	9 868
Anna bruk av ordinære disp.fond (finansiering av diverse prosjekt)	-20 451	- 4 225	- 8145	- 815
Andre inntekter avsett til disp.fond (Havbruksfond)	5 000	13 600	5 100	5 100

Pågåande innsparingstiltak

Organisasjonen har ikkje klart å realisere alle innsparingstiltaka frå budsjett 2021 med konkrete tiltak. Dei tiltaka som pågår eller ikkje er starta er lista opp og kommentert nedanfor. Når tiltak ikkje har kunne gjennomførast etter plan, har andre alternative tiltak vorte gjort, som å halda stillingar vakante og å utsetja kjøp, for å halda dei totale rammene. Dette er likevel mellombels løysingar, og det må arbeidast vidare med å få gjennomført dei opprinnelege innsparingstiltaka.

I tillegg til innsparingane som følger av vedtaket frå 2021 er det viktig å vera innforstått med at kommunen indirekte har eit innsparingskrav som følger av budsjetteringa av innkjøp av varer og tenester. Desse budsjettpostane vert i liten grad justert for prisstigingar (indeksregulert) i budsjettet. Dette kan gjere det krevjande å oppretthalde tenestekvaliteten innanfor budsjetttramma.

(tal i tusen)

Planlagde tiltak - ikkje innarbeidd i konkrete tiltak i budsjettet	2023	2024	2025	2026	Kommentar
Digitalisering og velferdsteknologi for å redusera heimeteneste	- 1 500	- 1 500	- 1 500	- 1 500	Å digitalisera tenester og arbeidsprosessar, og å ta i bruk velferdsteknologi, er ein pågåande prosess men det er ikkje fordelt internt og talfesta oppi alt anna som skjer innan PLO. Nettoeffekten er truleg lågare enn budsjettert så langt.
Heiltidsprosjekt og årsturnus	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000	Evalueringa av årsturnus og heiltidsprosjekt er ikkje kome skikkeleg i gang. Stor sjukefråvær på grunn av m.a. covid, har teke fokus og ført til auke i vikarutgifter og ekstrabemanning i staden for reduksjon.
Husleige NAV - flytta til eigne bygg	- 705	- 705	- 705	- 705	Etablering av nytt NAV-kontor i KFL-bygget, går etter planen.
Innsparing administrative stillingar	0	- 900	- 1 900	- 1 900	Innsparingskrav utsett
Innsparingskrav sosialkontorteneste	- 500	- 500	- 500	- 500	Innarbeidd i budsjett, men netto auke pga. auke i mottak av flyktningar.
Leanprogram Kvam 22-23-24 (stillingsvurdering) - plan	- 27	- 54	- 54	- 54	Større internt Lean-program med kontinuerleg forbetring av tenester, særleg på tvers i organisasjonen. Førebels fordelt forventan innsparing med generell del på ulike tenester.
Leanprogram Kvam 22-23-24 (stillingsvurdering) PLO	- 369	- 738	- 738	- 738	Større internt Lean-program med kontinuerleg forbetring av tenester, særleg på tvers i organisasjonen. Førebels fordelt forventan innsparing med generell del på ulike tenester.
Leanprogram Kvam 22-23-24 (stillingsvurdering) - Adm.	- 57	- 114	- 114	- 114	Større internt Lean-program med kontinuerleg forbetring av tenester, særleg på tvers i organisasjonen. Førebels fordelt

					forventan innsparing med generell del på ulike tenester.
Leanprogram Kvam 22-23-24 (stillingsvurdering) barnehage	- 140	- 280	- 280	- 280	Større internt Lean-program med kontinuerleg forbetring av tenester, særleg på tvers i organisasjonen. Førebels fordelt forventan innsparing med generell del på ulike tenester.
Leanprogram Kvam 22-23-24 (stillingsvurdering) - skule	- 296	- 591	- 591	- 591	Større internt Lean-program med kontinuerleg forbetring av tenester, særleg på tvers i organisasjonen. Førebels fordelt forventan innsparing med generell del på ulike tenester.
Leanprogram Kvam 22-23-24 (stillingsvurdering) - kommunehelse	- 56	- 111	- 111	- 111	Større internt Lean-program med kontinuerleg forbetring av tenester, særleg på tvers i organisasjonen. Førebels fordelt forventan innsparing med generell del på ulike tenester.
Leanprogram Kvam 22-23-24 (stillingsvurdering) barnevern	- 20	- 41	- 41	- 41	Større internt Lean-program med kontinuerleg forbetring av tenester, særleg på tvers i organisasjonen. Førebels fordelt forventan innsparing med generell del på ulike tenester.
Leanprogram Kvam 22-23-24 (stillingsvurdering) - Kultur	- 36	- 72	- 72	- 72	Større internt Lean-program med kontinuerleg forbetring av tenester, særleg på tvers i organisasjonen. Førebels fordelt forventan innsparing med generell del på ulike tenester.
Redusera spesialpedagogikk i skule og barnehage	-	- 2 000	- 2 000	- 2 000	Vedtak HST 128/21 - redusera innsparingskrav med 1 mill. Innsparingskrav i 2023 er fjerna.
Redusere tal på sengeplassar i institusjon	- 2 000	- 3 000	- 3 000	- 3 000	Det har vore redusert bruk av sengeplassar, bl.a. i KRB, men førebels ikkje ressursar til planmessig reduksjon.
Generell innsparing i drift, Oppvekst	- 250	- 250	- 250	- 250	Ikkje spesifisert innsparingstiltak for oppveksteininga.

Vedtekne innsparingar politisk (UR, MPB, RMNFE). Delvis realisert.	- 53	- 53	- 53	- 53	For å oppnå innsparingskravet må møtene hausten 2022 føregå etter kl 16, ein må evt sjå på moglegheit for digitale møter og/eller ha færre møter.
TOTALT	- 8 008	- 12 908	- 13 908	- 13 908	

Ikkje prioriterte tiltak/ynskje

Tabellen nedanfor inneheld ein oversikt over føreslegne tiltak som rådmannen ikkje har funnet rom for i budsjettforslaget, og/eller som ikkje er nok ugreia til at det er aktuelt å ta med. (tal i tusen)

Tiltak	2 023	2 024	2 025	2 026
100% ergoterapistilling	750	750	750	750
20% utviding av barnefysioterapistilling	115	115	115	115
Auke med 40 kommunale timar -barselgruppe	22	22	22	22
Avlastninga Tolomarka	1 500	-	-	-
Demensteam 10%	70	70	70	70
Musikkterapeut	450	450	450	-
Oppjustering av dei minste heimlane, i tråd med avtaleverket (1,4 driftstilskot)	-	700	700	700
Tolomarka sanserom	70	-	-	-
Helse Totalt	2 977	2 107	2 107	1 657
Administrasjonsressurs i store barnehagar	900	900	-	-
Auka bemanning 1. trinn Øystese/Norheimsund	1 400	3 000	3 000	3 000
Auka bemanning 1. trinn Ålvik/Tørvikbyd/Strandebarm	1 050	2 250	2 250	2 250
Auke grunnbemanning barnehage til 5 barn pr. vaksen	3 900	8 500	8 500	8 500
Auke logopedstilling for vaksne	477	477	477	477
COS - Foreldrestøtte i skulen	200	200	200	200
Forsterka helsestasjon ved auke i ressurs	400	400	400	400

Helsesjukepleierressurs i skulehelsetenesta	800	800	800	800
Ikt stilling i Oppvekst/skule	1 000	1 000	-	-
Konsultasjonsteam koordinator	165	165	165	165
Leasingbil til Helsestasjon-Skulehelseteneste og PPT	150	150	150	150
Morsmålsassistent barnehage	200	200	200	200
PPT auka ressurs med eit årsverk.	950	950	950	950
Reduksjon i pris for SFO	750	750	750	750
Rettleiar for nyutdanna lærarar	75	75	75	75
Tiltaksressurs barnevernet/familiesenteret - Oppvekstreform	500	1 000	1 000	1 000
Trygt og godt skulemiljø- politisk vedtak	700	700	-	-
Utekontakt - auke ressurs til tenesta	375	375	375	375
Uteområde ungdomsbasen	250	-	-	-
Oppvekst Totalt	14 242	21 892	19 292	19 292
Idrett og friluftsliv - Motorkross	1 000	1 000	-	-
Plan Totalt	1 000	1 000	-	-
Auka tilskot til kyrkja utover prisjustering	232	232	232	232
SLT-koordinator	800	800	800	800
Kvammabadet/Hardangerbadet	2 300	2 300	2 300	2 300
Politikk og administrasjon Totalt	3 332	3 332	3 332	3 332
BUA - Idrett og friluftsliv	ukjent beløp	ukjent beløp	ukjent beløp	ukjent beløp
Bubil - tømmestasjon	ukjent beløp	ukjent beløp	ukjent beløp	ukjent beløp
Fritidskort - kommunale midlar B2023 og B2024	2 300	2 300	-	-
Fritidskort - kommunale midlar B2023 og B2025	100	100	-	-
Grannehjelpa - auka tilskot	150	150	150	150
Hardangerrådet -samarbeid om rekruttering	200	200	200	-
Industrikommunar - eigenfinansiering	100	-	-	-

Kulturskulen - auka teatertilbod	340	340	340	340
Kulturskulen - auka tilbod i ytterkant av kommunen i 2023 og 2024	120	120	-	-
Kulturskulen - driftsbudsjett PC og nettbrett	-	-	-	35
Kulturskulen -auka adm ressurs med 80%	620	620	620	620
Samfunn, næring og kultur Totalt	3 930	3 830	1 310	1 145
Filming kommunale vegar	200	-	-	200
Fjerning/sprøyting av parkslirekne	100	-	100	-
Inspeksjon av kommunale bruer	200	-	-	-
Snuplassar ifbm privatisering av vegar	250	250	250	250
Teknisk Totalt	750	250	350	450
Skatt på eigedom, botnfrådrag på 200 000,-	3 985	3 985	3 985	3 985
Skatt på eigedom, redusert promille til 2 uten botnfrådrag	7 944	7 944	7 944	7 944
Finans totalt	11 929	11 929	11 929	11 929
Ynskjer Totalt	38 160	44 340	38 320	37 805

Investeringar i økonomiplanen

Kvam herad har ei omfattande prosjektportefølje som favner om mange ulike tenesteområde. Kompleksiteten er stor, og prosjektleiar og styringskompetanse er kritiske faktorar for å levera på tid, kostnad og kvalitet. Oversikt over driftsprosjekt ligg også i dette kapittelet.

Driftsprosjekt i Kvam herad:

Driftsprosjekta er med i rekneskapsrapportar på tenesteområda, driftsprosjekta kan ikkje vera lånefinansiert, og må finansierast med driftsfond eller driftsinntekter. Dei er trekt ut og presentert i eigen oversikt. Kvam herad har få driftsprosjekt i forhold til investeringsprosjekt.

Nye driftsprosjekt i budsjett og økonomiplan 2023-2026:

Prosjekt	Prosjektnamn	Budsjett 2023	Øk. Plan 2023	Øk. Plan 2024	Øk. Plan 2025	Øk. Plan 2026	Total prosjekt-ramme	Rest prosjekt-ramme
P61232	1* Kartlegging av innlekk på Kvamskogen	150 000	150 000				150 000	150 000
P38230	1*Auka grunnbemanning helse og omsorg	3 000 000	3 000 000	3 000 000			6 000 000	6 000 000
P60234	1* ENØK - Kartlegging kommunale bygg	600 000	600 000				600 000	600 000
P62232	1* Sanere septiktankar v/Øystese idretthall/Kvam ungd.sk.	265 000	265 000				265 000	265 000
P61231	1* Trafikksikringsplan 2023	350 000	350 000				350 000	350 000

Endring i aktive driftsprosjekt :

Ingen endringar i aktive driftsprosjekt.

Lenkje til driftsbudsjett 2023-2026: [bud-23 driftsprosjekt 2023 - 2026.pdf \(www.kvam.no\)](http://www.kvam.no/bud-23-driftsprosjekt-2023-2026.pdf)

Investeringsprosjekt i Kvam herad

Investering er eit eige budsjett og rekneskap.

Prosjekta strekkjer seg gjerne over fleire år og omfattar tidlegare budsjett-/rekneskapsår, medan budsjetttrammene vert tildelt årleg. I tabellane under viser totalramma og kva årleg ramme som ligg i åra 2023-2026. Fokuset til prosjektleiarane er fyrst og fremst å halda dei totale prosjektrammene, ikkje kva år fakturaene kjem i. Det er difor ei ekstra utfordring å treffa med rammefordelinga per budsjettår, særleg rundt nyttår. Kvam herad nyttar ein 1. og 2. tertialrapport for å justera prosjektrammene mellom år. Det kan likevel oppstå avvik i enkeltår, utan at det er avvik på totalramma for prosjektet.

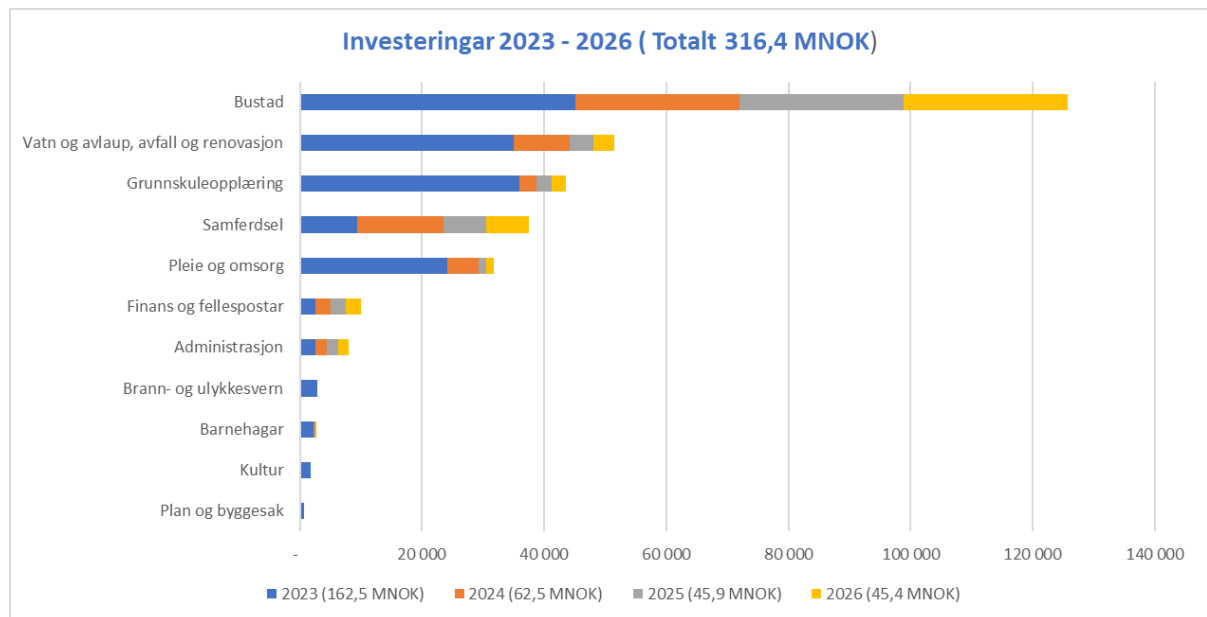
Investeringsprosjekta er i hovudsak lånefinansiert, men kan vere delvis finansiert av salsinntekter, overføringar eller fondsbruk. Investeringar kan finansierast med disposisjonsfond slik som driftsprosjekta.

Investeringsprosjekta er delt på andre investeringar og sjølvkost investeringar. Sidan andre investeringar i stor grad er lånefinansiert påverkar investeringsmengda driftsrekneskapen direkte i form av avdrag og renter. Sjølvkost prosjekta vert finansiert av brukarane, og påverkar dermed ikkje resten av det kommunale driftsrekneskapen. Det er stort sannsyn for at faktisk investeringsbehov innan både sjølvkost og andre investeringar vert høgare utover i perioden enn det som er lagt inn i budsjettforslaget.

På enkelte investeringsprosjekt er det lagt inn ein driftskonsekvens. Driftskonsekvensen viser i tabellen "Driftsbudsjett med endringar" på det enkelte tenesteområde. Eit eksempel kan vere at investering i ei ny varmepumpe er venta å redusere straumutgiftene når den er på plass. Dermed vert det lagt inn ein reduksjon i driftsbudsjettet på straumutgifter frå det året varmepumpa står klar.

I tillegg til oversikta over nye og eksisterande prosjekt er det fleire investeringsprosjekt som vil kunne koma opp dei neste åra, sjå tabellen "Komande ynskte/varsla prosjekt/utvidingar , som førebels ikkje er teke inn i budsjettamme" lengre nede på denne sida. Når kommunen skal vurdere framtidige investeringsprosjekt, er det viktig at investeringane ikkje medfører netto auka driftsutgifter. Skulle dette likevel vera tilfellet, må kommunen gjennomføra ytterlegare innsparingar i drifta på andre måtar.

Prosjekter i økonomiplanperioden fordelt på tenesteområde:

Grafen synar korleis investeringane fordeler seg over tenesteområda. Dei ulike fargane på gradene synar korleis investeringane fordeler seg over åra 2023 - 2026

I fireårsperioden er det planlagt investeringar for til saman 316,0 MNOK. Meir enn 50% av desse kjem i 2023.

- Prosjekta i grunnskule, på til saman 43,6 MNOK er knytt til bygg, enøk og IT. Den største investeringa er ny vidaregåande skule i Norheimsund, med 31,7 MNOK i 2023 og 2024.
- Utbygginga av Strandebarmheimen har restrammer i 2023 på 13,8 MNOK.
- VAR inneheld ei rekke mindre prosjekt på til saman 51,5 MNOK i økonomiplanperioden. Det største er på 10,7 MNOK knytt til overvatn på Norheim
- Samferdsel utgjør totalt 37,5 MNOK og består av ei rekke mindre prosjekt. Det største er veg Sandvenhagen/Sæland med 7,2 MNOK, det vert etablert prosjekt for å tilretteleggja for elbillading for fleire kommunale køyretøy i 2023 med 1,3 mnok.
- Til Brann og ulukkesvern er det budsjettert med 2,9 MNOK i 2023 knytt til etablering av feietenesta.
- Investeringane på 125,7 MNOK til Bustad gjeld i hovudsak vidareformidling av husbanklån, innkjøp av bustadar, brannsikring og oppgraderingar.
- Det er avsett 2,8 MNOK til Barnehage. Dette er knytt til oppgradering av resterande tak på Bjørketeigen barnehage og årleg prosjekt til inventar og utstyr
- Den dominerande posten på administrasjon er IT-investeringar på 1,8 MNOK årleg.
- Kultur utgjør 1,8 mnok i 2023 i hovudsak fordelt på opprustning av Storeteigen, pumpestasjon Fartøyvernssenter og sjølvbetjeningsløyning Ålvik bibliotek.

Ein meir detaljert oversikt over investeringane ligg lenger nede i kapittelet.

Årlege investeringsprosjekt

Kvam herad har nokon typar prosjekt som er lagt inn med prosjektrammer kvart år:

- **Oppgradering av bygg**
Kommunen har ei stor bygningsmasse. Vedlikehaldet er omfattande og etterslepet så stort at ein del bygg treng oppgradering. Det er difor lagt opp til ei årleg investeringsramme.
- **Asfaltering**
På same måte som for bygg, har kommunen mange meter veg med stort vedlikehaldsetterslep. Det er lagt opp til reasfaltering-prosjekt i planperioden.
- **IT-investeringar**
IT er eit av dei viktigaste administrative verktya, og treng kontinuerleg utskifting og vidare satsing for å oppnå gode resultat og utvikling.
- **Fornyning teknisk utstyr**
Innimellom oppstår det uventa behov for nytt teknisk utstyr, men rådmannen ynskjer ein plan for årleg utskifting av teknisk utstyr.
- **Fornyning teknisk utstyr VAR**
Innimellom oppstår det uventa behov for nytt teknisk utstyr, men rådmannen ynskjer ein plan for årleg utskifting av teknisk utstyr på VAR –vatn/avløp/renvasjon.
- **IKT i skule og barnehage**
Det trengs kontinuerleg utskifting og vidare satsing.
- **Velferdsteknologi**
Kvam herad skal leggja til rette for at innbyggjarane som ynskjer det, får innstallert velferdsteknologi i eigen heim. Kvam herad skal vera ein innovativ kommune som tek i bruk velferdsteknologiske løysingar i sjukeheimar og omsorgsbustader
- **Rekkverk kommunale vegar**
Prosjektet er både eit drift- og eit investeringsprosjekt med årlege rammer på totalt 0,5 mnok eks. mva. Driftsdelen er finansiert med bruk av disposisjonsfond.
- **Rassikringstiltak**
Årleg prosjekt nytta til rassikring, støttemurer og asfaltering.
- **Trafikksikringsplan**
Prosjektet har ein driftsdelen og ein investeringsdel, tiltaka må spesifiserast og tilpassast etterkvart.
- **Bustader**
Rådmann har fullmakt til å inngå avtalar om kjøp på inntil 10 mnok per år.
- **PC til tilsette i skule og bhg (ny fom 2023)**
PC utstyr treng kontinuerleg utskifting og vidare satsing for å oppnå gode resultat og utvikling.
- **Barnehage - inventar og utstyr (ny fom 2023)**
Årleg prosjekt knytta til innkjøp av inventar og utstyr
- **Skule - inventar og utstyr (ny fom 2023)**
Årleg prosjekt knytta til innkjøp av inventar og utstyr

Nye investeringsprosjekt

Tabellen under syner alle nye investeringsprosjekt som er foreslått i budsjett 2023 og økonomiplan 2026-2025.

I tillegg er det ein eigen tabell med rammeauker for prosjekt som allereie ligg inne i investeringsplanen.

Beløpa i tabellen under inkluderer moms, samla foreslått auke i investeringar er **59 millionar.**

Nye investeringsprosjekt 2023-2024:

Prosjekt	Prosjektnamn	Budsjett 2023	Øk. Plan 2024	Øk. Plan 2025	Øk. Plan 2025	Total prosjektramme	Rest prosjektramme
P60235	0*Tilrettelegging av elbillading for kommunale køyretøy	1 250 000				1 250 000	1 250 000
P60236	0*ENØK - Tørvikbygd gymsal - varmepumpe	156 250				156 250	156 250
P60237	0*ENØK - Øysteseheimen ventilasjon	0	625 000			625 000	625 000
P60238	0*ENØK - Oppgradering eksisterande ventilasjon Mikkjelsflaten	1 100 000				1 100 000	1 100 000
P60239	0* Storeteigen - opprustning	762 500				762 500	762 500
P61230	0*Overvatn Norheim/ Mjølstølvegen	11 670 000				11 670 000	11 670 000
P61234	0* Prosjektering nytt inntak frå Forsete og opp i Kalderassen	500 000				500 000	500 000
P61235	0*Prosjektering Øvre Valland/ Vallandshovden	200 000				200 000	200 000
P61236	0* Sanere deler av avløpsnett i Vikøy	200 000				200 000	200 000
P62233	0* Fartøyvernseier/ Solheimstunet - pumpestasjon	425 000				425 000	425 000
P62234	0* Reinhald - innkjøp 4 iMop	250 000				250 000	250 000

P62235	0* Toloheimen - takbyte	1 875 000				1 875 000	1 875 000
P62236	0*Bjørketeigen - oppgradering tak	1 875 000				1 875 000	1 875 000
P62237	0* Felles brannsikringstiltak	13 750 000				13 750 000	13 750 000
P20230	0* PC til tilsette i skule og bhg - årleg	750 000	750 000	750 000	750 000	3 000 000	3 000 000
P65221	0* Etablering av feietenesta - HST 24.05.2022	2 937 000				2 937 000	2 937 000
P20231	0* Barnehage - inventar og utstyr - årleg	187 500	187 500	187 500	187 500	750 000	750 000
P20232	0* Skule - inventar og utstyr - årleg	187 500	187 500	187 500	187 500	750 000	750 000
SUM		38 075 750	1 750 000	1 125 000	1 125 000	42 075 750	42 075 750

Rammeauke på eksisterende prosjekt:

Prosjekt	Prosjektnamn	Rammeauke (inkl mva)	Budsjett 2023	Øk. Plan 2024	Øk. Plan 2025	Øk. Plan 2025
P62221	0* Varmepumpe Ålvik skule	-1 875 000	-1 875 000			
P60233	0* Skifte av SD - anlegg i kommunale bygg	4 400 000	4 400 000			
P60227	0*Deling av Øystese barnehage, del 4	141 000	141 000			
P61091	0*Reinseanlegg/overføring Vikøy	4 144 000	4 144 000			

P61224	0*Sanering Børveneset , prosjektering	600 000	600 000			
P60153	0*Ny vassledning, Fosse	2 551 000	2 551 000			
P60221	0*Fornyng teknisk utstyr - årleg	625 000	625 000			
P60220	0*Asfaltering - årleg	5 000 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
P61204	0*Movatnet pumpeledning	1 300 000	1 300 000			
SUM		16 886 000	13 136 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000

Prosjektbeskriving nye og auka prosjekt:**Skildring av nye driftsprosjekt****P61232 1* Kartlegging av innlekk på Kvamskogen**

Nytt driftsprosjekt for å kartleggje eit uynskja innlekk i pumpestasjon på Kvamskogen.

P38230 1* Auka grunnbemanning helse og omsorg

Heradstyre vedtok i haust ei bevilgning på 3 millionar pr.år i 2 år finansiert av disp.fond til auka grunnbemanning i helse og omsorg. Summen er fordelt i 2023 og 2024.

P60234 1* ENØK - Kartlegging kommunale bygg

Lage dokument knytt til strategi for kommunale bygg. Inkl. vedlikeholdsetterslep, behovsvurdering energiltak, m.m.

P62232 1* Sanere septiktankar v/Øystese idretthall/Kvam ungdomsskule.

Eit nytt driftsprosjekt som grunnar i eit pålegg frå vatn- og avløpssetaten om at septiktankar utanfor Øystese idrettshall og Kvam ungdomsskule må sanerast.

P61231 1* Trafikksikringsplan 2023

Nytt driftsprosjekt som gjeld fornying og utarbeiding av ny trafikksikringsplan for at kommunen skal oppretthalde status som trafikksikker kommune. Eksisterande trafikksikringsplan går ut i 2023.

Skildring av nye investeringsprosjekt 2023-2024

P60235 0* Tilrettelegging av elbillading for kommunale køyretøy

Tilrettelegging av elbillading for kommunale køyretøy

P60236 0* ENØK - Tørvikbygd gymsal -varmepumpe

Ny varmepumpe Tørvikbygd gymsal. Innsparing i redusert straumforbruk.

P60237 0* ENØK - Øysteseheimen ventilasjon

Oppgradering av ventilasjonsanlegg Øysteseheimen, innsparing på straumforbruk.

P60238 0* ENØK - Oppgradering eksisterande ventilasjon Mikkjelsflaten

Oppgradering av ventilasjon Mikkjelsflaten, innsparing i reduserte straumutgifter.

P60239 0* Storeteigen – opprustning

Opprustning av eksisterande bygningsmasse med dreneringstiltak, takrenner, restaurere tak mm. Vil auka verdien av anleggsmiddelet og den økonomiske levetida ved museumsbygga.

P61230 0* Overvatn Norheim/Mjølstølvegen

Prosjekt for å få bukt med overvatn rundt Norheim og Mjølstølvegen

P61234 0* Prosjektering nytt inntak frå Forsete og opp i Kalderassen

Prosjektering av nytt inntak frå Forsete og opp i Kalderaassen for å sikre mot flaum og overvatn.

P61235 0* Prosjektering Øvre Valland/Vallandshovden

Prosjektering ved Øvre Valland/Vallandshovden iht utsleppsløyve

P61236 0* Sanere deler av avløpsnett i Vikøy

Sanere og reinske deler av avløpsnett i Vikøy. Dette må gjerast før prosjekt P61090*Reinseanlegg/overføring Vikøy kan byrjast på. Dette er prosjekter som er uavhengig av ei eventuell overtaking av Vikøy vassverk.

P62233 0* Fartøyvernseier/Solheimstunet – pumpestasjon

Bygningar i området vil få pålegg om å installere pumpestasjon og kople seg til nytt trykkavløp som blir etablert.

P62234 0* Reinhold - innkjøp 4 iMop

Innkjøp av 4 iMop til reinhold.

For enklare reinhold og mindre sjukefråvær/slitasje for reinholdsmedarbeidarane.

P62235 0* Toloheimen – takbyte

Oppgradering av tak på Toloheimen. Kostnad er stipulert og usikker då det ikkje har vert ulyst på anbud endå.

P62236 0* Bjørketeigen - oppgradering tak

Oppgradering av resterande tak på Bjørketeigen barnehage.

P62237 0* Felles brannsikringstiltak

Opprettar eit felles prosjekt for brannsikringstiltak i egne bustadar.

P20230 0* PC til tilsette i skule og bhg - årleg

PC utstyr er eit av dei viktigaste administrative verktøya, og treng kontinuerleg utskifting og vidare satsing for å oppnå gode resultat og utvikling.

PC til tilsette i skule og barnehage med årlege prosjektrammer på 600 000 + mva.

P65221 0* Etablering av feietenesta - HST 24.05.2022

HST 24.05.2022, sak 033/22

Det er vedtatt at Kvam brann og redning (KVBR) skal overta feiedrifta i kommunalt regi frå 01.07.2023. Denne kommunale overtakinga av feiedrifta krev nokre investeringkostnadar for å komme i gang, som kle, feieutstyr, kontorutstyr/møblar og bilar.

Det er det dette prosjektet er meint til.

I tillegg er prosjektet med å bygge den nye brannstasjonen, som allereie er godt i gang, auka opp med 2mnok for å tilrettelegge og ferdigstille 2.høgda, slik at denne kan nyttast til feiedrifta.

Det må òg tilsetjast brannførebyggjarar for å utføra feiing og bustadtilsyn etter behov. Dette er tatt høgde for i driftsbudsjettet til KVBR.

P20231 0* Barnehage - inventar og utstyr - årleg

Innkjøp av inventar og utstyr med ei årleg ramme på 150 000 + mva.

P20232 0* Skule - inventar og utstyr - årleg

Innkjøp av inventar og utstyr til skule med ei årleg ramme på 150 000 + mva

Skildring av eksisterande prosjekt med rammeendring

P62221 0* Varmepumpe Ålvik skule

Eit prosjekt som opprinneleg vart oppfatta som eit innsparingstiltak, men gjeld ventilasjon i gymsalen. Namnet på prosjektet er såleis feil. Då prosjektet fører til auka driftsutgifter, og ikkje reduserte utgifter, vert det ikkje prioritert no. Det er heller ynskjeleg å flytta desse midlane til eit av dei andre ENØK-tiltaka som vil bidra til energieffektivisering.

P60233 0* Skifte av SD - anlegg i kommunale bygg

Målet er å oppgradera alle SD anlegg i kommunale bygg for enklare og tyggare overvaking og drift - effekt/gevinst gjennom betre styring, finjustering av systema og betre datatryggleik. Finansiert med bruk av lån. Fått ny totalpris som aukar behovet for ny ramme på dette prosjektet.

P60227 0* Deling av Øystese barnehage, del 4

Prisauke på vindaug er lagt inn med 113 000+mva

P61091 0* Reinseanlegg/overføring Vikøy

Overføring av vassforsyning til Vikøy. Dette prosjektet er uavhengig av ei eventuell overtaking av Vikøy vassverk. Før dette prosjektet kan gå i gang må prosjekt P61236 Sanere deler av avløpsnettet i Vikøy vere fullført. Det er ynskjeleg å bruke ei anna løysing med pumpeleidning til Notaneset, enn fyrst planlagt. Og med nye, innhenta prisar, såg ein behovet for å auka ramma på dette prosjektet.

P61224 0* Sanering Børveneset , prosjektering

Prosjektering av eit større prosjekt knytt til sanering og reinsking av avlaupsleidningar ved Børveneset. Eit pålegg frå Fylkesmannen i samband med utsleppsløype.

P60153 0*Ny vassledning, Fosse

Ny vassleidning frå Fosse til Ploganeset.

Prosjektramma må aukast, og den store auken skuldast sjølve PE leidninga, samt at kostnadar knytta til slep, senking o.a er auka.

P60221 0*Fornyng teknisk utstyr – årleg

Årleg investering på 0,5 mnok eks. mva. for utskifting av teknisk utstyr.

Ramma for dette prosjektet vart auka opp til 1 mnok, eks. mva i budsjettet for 2023 då ramma visar seg å generelt vere for låg for 2023. Ny vurdering til budsjettet 2024 om ramma på prosjektet skal permanent aukast opp til 1 mnok.

P60220 0*Asfaltering – årleg

Det er sett av ein årleg sum på 1,9 mnok til asfaltering. Årleg investering for å oppgradera dei kommunale vegane.

Det vart i budsjettet 2023 føreslått å auka den årlege ramma med 1 mnok for å kompensera for stor prisauka, og prøv å ta igjen vedlikehaldsetterslep på kommunale vegar.

P61204 0*Movatnet pumpeledning

Pumpeledning ut i Movatnet.

Ei prosjektramme på opprinneleg 2,5 mnok i 2021. Finansiert med bruk av sjølvfinansierende lån.

Føreslått å auka ramma med 1,3 mnok grunna prisauke. Berre leidninga er auka med 1,1mnok sidan 2022, i tillegg har det vorte prisauke knytt til slep, senking o.a

Komande ynskte/varsla prosjekt/utvidingar , som førebels ikkje er teke inn i budsjettrammene:

Innstilling frå rådmann	Prosjektnamn
Ynskje	Utstyr Øystese idrettshall - 80 nye bord / 2 bordtraller
Ynskje	Ståvikje - parkeringsplass
Ynskje	Strandvegen lysanlegg
Ynskje	VA-hall

Ynskje	Ny gravemaskin til VAV (vurder elektrisk)
Ynskje	Kommunedelplan for Vatn og avlaup
Ynskje	Fitjadalsvegen fortau
Ynskje	Hardanger fartøyvernseier "tett på" (uteområde, gangvei, sнопlass for buss)
Ynskje	Toalett på leikeplass i Bjørketeigen barnehage
Ynskje	Kulturskolen - oppgradering til PC/nettbrett
Ynskje	Utviding av gjestebryggja på Botnen, 12 meter forlengjing
Eige sak	Øystese skule
Eige sak	Øysteseheimen - takheisar
Eige sak	Vikøy Vassverk
Eige sak	P91190 Uteområde Nhs barneskule
Avvent til etter ENØK kartlegging	Ventilasjon og varmeanlegg Kvam rådhus (delvis ENØK)
Avvent til etter ENØK kartlegging	ENØK Norheimsund idrettshall - luft/luft varmepumpe
Avvent til etter ENØK kartlegging	ENØK Øystese idrettshall - varmepumpe
Avvent til etter ENØK kartlegging	ENØK Ålvik pensjonisten - varmepumper
Avvent til etter ENØK kartlegging	ENØK Bjørketeigen - varmepumpe
Avvent til etter ENØK kartlegging	ENØK Mikjelsflaten - varmesentral
Avvent til etter ENØK kartlegging	ENØK Strandebarm skule varmesentral
Avvent til etter ENØK kartlegging	ENØK Tolo Varmesentral
Avvent til etter ENØK kartlegging	ENØK Øysteseheimen varmesentral + varmesentral dagsenter
Avvent til etter bustadkartlegging	Bustadfellesskap for ROP

Avvent til etter bustadkartlegging	Hatlevegen inkl felleshuset
Avvent til etter bustadkartlegging	Hatlevegen 59 - Sprinkler i omsorgbustadar
Avvent til etter bustadkartlegging	Bustadfellesskap for psykisk sjuke og låg buevne
Avvent til etter bustadkartlegging	Gartveit (8 bueiningar)
Avvent til etter bustadkartlegging	Rokabrekka Trygdebustad (11 stk inkl fellesstova)
Avvent til etter bustadkartlegging	Utsikten - Sprinkler i omsorgbustadar
Avvent til etter bustadkartlegging	Gropaflaten - Sprinkler i omsorgbustadar
Avvent til etter bustadkartlegging	Mikrohus
Avvent til etter bustadkartlegging	Kalhagen - Sprinkler i omsorgbustadar
Avvent	Byggesak - administrativt fagprogram
Avvent	Kvam ungdomsskule -parkeringsplass Busdalen
Avvent	Aktivitetspark Haugamyrvegen, inkludert riving av hus
Avvent	Rivingsprosjekt Ålvikvegen, sjå saman med evt gang/sykkelveg

Investeringstabell for kommunen samla

Finans og fellespostar

Beløp i 1000

	Samla prosjektbeløp	Økonomiplan				Sum
		2023	2024	2025	2026	
Investeringsprosjekter	Brutto prosjekt utgift					2023-26
Andre investeringer						
Eigenkapital KLP 2023	2 500	2 500	0	0	0	2 500
Eigenkapital KLP 2024	2 500	0	2 500	0	0	2 500
Eigenkapital KLP 2025	2 500	0	0	2 500	0	2 500

	Samla prosjektbeløp	Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Brutto prosjekt utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Eigenkapital KLP 2026	2 500	0	0	0	2 500	2 500
Sum Andre investeringer	10 000	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Sum	10 000	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000

Administrasjon

Beløp i 1000

	Samla prosjektbeløp	Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Brutto prosjekt utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Andre investeringer						
Deponering av elektronisk arkiv	388	200	0	0	0	200
Digitalisering eignedomsarkiv	2 500	625	0	0	0	625
IT-investeringar - årlege		1 800	1 800	1 800	1 800	7 200
Sum Andre investeringer	2 888	2 625	1 800	1 800	1 800	8 025
Sum	2 888	2 625	1 800	1 800	1 800	8 025

Barnehagar

Beløp i 1000

	Samla prosjektbeløp	Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Brutto prosjekt utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Andre investeringer						
0* Barnehage - inventar og utstyr - årleg		188	188	188	188	750
0*Bjørketeigen - oppgradering tak	1 875	1 875	0	0	0	1 875
Deling av Øystese barnehage, del 4	2 016	141	0	0	0	141
Sum Andre investeringer	3 891	2 204	188	188	188	2 766
Sum	3 891	2 204	188	188	188	2 766

Grunnskuleopplæring

Beløp i 1000

	Samla prosjektbeløp	Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Brutto prosjekt utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Andre investeringer						
0* PC til tilsette i skule og bhg - årleg		750	750	750	750	3 000
0* Skule - inventar og utstyr - årleg		188	188	188	188	750

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp Brutto prosjekt utgift	Økonomiplan				Sum
		2023	2024	2025	2026	2023-26
0*ENØK - Tørvikbygd gymsal - varmepumpe	156	156	0	0	0	156
0*Mellombels lokaler Vaksenopplæringa	875	500	275	0	0	775
IKT prosjekt i skule og barnehage - årleg		1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Kommunale funksjonar i Kvam VGS	46 265	6 250	25 428	0	0	31 678
Ombygging Øystese barneskule	949	-13	0	0	0	-13
Skulekjøken Øystese skule	6 050	1 250	0	0	0	1 250
Sum Andre investeringer	54 295	10 581	28 141	2 438	2 438	43 596
Sum	54 295	10 581	28 141	2 438	2 438	43 596

Pleie og omsorg

Beløp i 1000

	Samla prosjektbeløp	Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Brutto prosjekt utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Andre investeringer						
0* Toloheimen - takbyte	1 875	1 875	0	0	0	1 875
0*ENØK - Øysteseheimen ventilasjon	625	0	625	0	0	625
0*Sansehage Toloheimen	3 700	3 250	0	0	0	3 250
Skifte av SD - anlegg i kommunale bygg 2020-2024	9 400	3 200	3 200	0	0	6 400
Utbygging av Strandebarm Omsorg	150 625	14 625	0	0	0	14 625
Velferdsteknologi - årleg		1 250	1 250	1 250	1 250	5 000
Sum Andre investeringer	166 225	24 200	5 075	1 250	1 250	31 775
Sum	166 225	24 200	5 075	1 250	1 250	31 775

Vatn og avlaup, avfall og renovasjon

Beløp i 1000

	Samla prosjektbeløp	Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Brutto prosjekt utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Selvkost						
0* Sanere deler av avløpsnettet i Vikøy	200	200	0	0	0	200
0*Prosjektering Nytt inntak frå Forsete og opp i Kalderassen	500	500	0	0	0	500
0*Prosjektering Øvre Valland/Vallandshovden	200	200	0	0	0	200
Fornyng teknisk utstyr VAR - årleg prosjekt		500	500	500	500	2 000
Movatnet pumpeledning	5 000	1 300	0	0	0	1 300

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp Brutto prosjekt utgift	Økonomiplan				Sum
		2023	2024	2025	2026	2023-26
Ny avløpsbil med lasteplan og ein liten kran.	750	750	0	0	0	750
Ny pumpestasjon P5, Tolo	5 000	4 154	0	0	0	4 154
Ny vassleidning, Fosse	4 951	4 551	0	0	0	4 551
Oppgr. av eksisterande vassverk i Kvam	4 555	1 800	1 200	0	0	3 000
Oppgradering av kummar i heradet - årleg avlaup		600	600	600	600	2 400
Oppgradering av kummar i heradet - årleg vatn		2 000	2 000	2 000	1 500	7 500
Oppgradering av reduksjonskummar - årleg		1 800	800	800	800	4 200
Oppgradering av VA-leidningskart	3 000	1 067	0	0	0	1 067
Overvatn Norheim/Mjølstølvegen	11 670	11 670	0	0	0	11 670
Reinseanlegg/overføring Vikøy	5 644	1 446	4 144	0	0	5 590
Reserveforsyning vatn	2 000	350	0	0	0	350
Sanering Børveneset , prosjektering	800	600	0	0	0	600
Utskifting av hovudvassleidning Skålheim - Mo i Øystese	3 150	1 500	0	0	0	1 500
Sum Selvkost	47 421	34 987	9 244	3 900	3 400	51 532
Sum	47 421	34 987	9 244	3 900	3 400	51 532

Plan og byggesak

Beløp i 1000

	Samla prosjektbeløp	Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Brutto prosjekt utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Andre investeringer						
0* Oppdaterte kart	1 450	725	0	0	0	725
Sum Andre investeringer	1 450	725	0	0	0	725
Sum	1 450	725	0	0	0	725

Kultur

Beløp i 1000

	Samla prosjektbeløp	Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Brutto prosjekt utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Andre investeringer						
0* Fartøyvernseier/Solheimstunet - pumpestasjon	425	425	0	0	0	425
0* Reinhold - innkjøp 4 iMop	250	250	0	0	0	250
0* Storeteigen - opprustning	763	763	0	0	0	763
Sjølvsbeteningsløyser Ålvik bibliotek	313	312	0	0	0	312
Sum Andre investeringer	1 750	1 750	0	0	0	1 750

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp Brutto prosjekt utgift	Økonomiplan				Sum
		2023	2024	2025	2026	2023-26
Sum	1 750	1 750	0	0	0	1 750

Samferdsel

Beløp i 1000

	Samla prosjektbeløp	Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Brutto prosjekt utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Andre investeringer						
0*Tilrettelegging av elbillading for kommunale køyretøy	1 250	1 250	0	0	0	1 250
0/1*Rekkverk kommunale vegar - årleg	3 438	625	625	625	625	2 501
Asfaltering - årleg prosjekt		3 125	3 125	3 125	3 125	12 500
Fornyng teknisk utstyr - årleg		1 250	625	625	625	3 125
Gatelys i Tørvikbygd	500	400	0	0	0	400
Kommunale bruer - årleg		313	313	313	313	1 251
Kryss Tolo - Buspareklubben	7 500	0	7 198	0	0	7 198
Rassikringstiltak - årleg		1 875	1 875	1 875	1 875	7 500
Trafikksikringsplan - årleg	2 250	375	375	375	375	1 500
Uteområde Sandven drenering /asfaltering	625	250	0	0	0	250
Sum Andre investeringer	15 563	9 463	14 136	6 938	6 938	37 475
Sum	15 563	9 463	14 136	6 938	6 938	37 475

Bustad

Beløp i 1000

	Samla prosjektbeløp	Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Brutto prosjekt utgift	2023	2024	2025	2026	2023-26
Andre investeringer						
Modulbustader til ROP	1 875	1 875	0	0	0	1 875
0* Felles brannsikringstiltak	13 750	13 750	0	0	0	13 750
0*ENØK - Oppgradering eksisterande ventilasjon Mikkjelsflaten	1 100	1 100	0	0	0	1 100
Bustader 2023	8 125	8 125	0	0	0	8 125
Bustader 2024	8 125	0	8 125	0	0	8 125
Bustader 2025	8 125	0	0	8 125	0	8 125
Bustader 2026	8 125	0	0	0	8 125	8 125
Husbanklån		15 000	15 000	15 000	15 000	60 000
Oppgradering av brannvarslingsanlegg i kommunale bygg	2 250	1 511	0	0	0	1 511
Oppgradering bygg -årleg prosjekt		1 250	1 250	1 250	1 250	5 000
Sum Andre investeringer	51 475	42 611	24 375	24 375	24 375	115 736

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp Brutto prosjekt utgift	Økonomiplan				Sum 2023-26
		2023	2024	2025	2026	
Sum	51 475	42 611	24 375	24 375	24 375	115 736

Brann- og ulykkesvern

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp Brutto prosjekt utgift	Økonomiplan				Sum 2023-26
		2023	2024	2025	2026	
Andre investeringer						
0* Etablering av feietenesta	2 938	2 938	0	0	0	2 938
Sum Andre investeringer	2 938	2 938	0	0	0	2 938
Sum	2 938	2 938	0	0	0	2 938

Finans og fellespostar

Andre investeringer

Eigenkapital KLP 2023

Frå løpande til årleg prosjekt fom 2022

Administrasjon

Andre investeringer

Deponering av elektronisk arkiv

Deponering av elektronisk arkiv er ei mellombels lagring av

Digitalisering eigedomsarkiv

Prosjekt for å digitalisera eigedomsarkivet til Kvam herad. Finansiert med bruk av lån.

IT-investeringar - årlege

Det er sett av ein årleg sum på 1,8 mnok til investeringar i IT-infrastruktur som lagerkapasitet, programvare, trådløst nettverk og liknande. Finansiert med bruk av lån.

Barnehagar

Andre investeringer

0* Barnehage - inventar og utstyr - årleg

Innkjøp av inventar og utstyr med ei årleg ramme på 150 000 + mva.

0*Bjørketeigen - oppgradering tak

Oppgradering av resterande tak på Bjørketeigen barnehage.

Deling av Øystese barnehage, del 4

HST - 032/21 VEDTAK: Øystese barnehage vert delt i to barnehagar, Bjørketeigen barnehage og Sjydnahaugen barnehage. Det vert oppretta eit investeringsprosjekt med to delprosjekt, eit for innvendig oppgradering av Bjørketeigen med ei økonomiske ramma på 1,5 mill.kr. eksl. mva. med ferdigstilling hausten 2021, og eit delprosjekt for tilbygg med ei ramma på 7,8 mill.kr eksl. mva., med ferdigstilling hausten 2022. Prosjektet på totalt 9,3 mill.kr. eksl. mva., vert finansiert med låneopptak.

Kvam heradsstyre vedtek følgjande nye rammer for investeringsprosjekt for Bjørketeigen barnehage: del 1 for innvendig oppgradering av Bjørketeigen med ei økonomiske ramma på 2,5 mill.kr. eksl. mva. med ferdigstilling hausten 2021, del 2 for tilbygg med ei ramma på 7,8 mill.kr eksl. mva., med ferdigstilling hausten 2022, del 3 for vegomlegging med ferdigstilling våren 2022 med ei ramma på 3,1 mill. mill.kr eksl. mva og del 4 med byte av vindauge på 1,2 mill. og solskjerming med 0,3 mill. mill.kr. eksl. mva. på barnehagebygget. Prosjektet på totalt 14,9 mill.kr. eksl. mva., vert finansiert med låneopptak.

Grunnskuleopplæring**Andre investeringer****0* PC til tilsette i skule og bhg - årleg**

PC utstyr er eit av dei viktigaste administrative verkøya, og treng kontinuerleg utskifting og vidare satsing for å oppnå gode resultat og utvikling.

PC til tilsette i skule og barnehage med årlege prosjektrammer på 600 000 + mva.

0* Skule - inventar og utstyr - årleg

Innkjøp av inventar og utstyr til skule med ei årleg ramme på 150 000 + mva

0*ENØK - Tørvikbygd gymsal -varmepumpe

Ny varmepumpe Tørvikbygd gymsal. Innsparing i redusert straumforbruk.

0*Mellombels lokaler Vaksenopplæringa

Investering mellombels lokalar Vaksenopplæringa til IT utstyr, skiljeveggar, møblar og liknande. Finansiert med lån.

IKT prosjekt i skule og barnehage - årleg

Investeringsprosjekt med plan om innkjøp av nettbrett til barnehagar, pcar og tavler til skular. Finansiert med bruk av lån.

Kommunale funksjonar i Kvam VGS

07.10.2021, FSK- 079/21 Vedtak: Kvam heradsstyre vedtek ei prosjektramma på 46,265 mill.kr. eksl. mva. fordelt på følgjande kommunale funksjonar i ny Kvam vidaregåande skule: vaksenopplæring, folkebibliotek, kontor kulturskuleadministrasjon, kinosal, andel av uteområde og trafikklysingar. Prosjektet vert finansiert med lån, med fråtrekk av salsinntekt frå eksisterande tomt og bygg, tilskot frå Sparebankstiftinga Hardanger og 3,65 mill.kr. frå kraftfond til kinosal.

Ombygging Øystese barneskule

Total budsjettramme er 0,75 mnok inkl. mva. Det skal gjennomførast ei kartlegging av eksisterande bygningsmasse og tekniske anlegg, miljøfarlege stoff i bygg som kan verta berørte av ombygginga, geotekniske forhold i areal ved skulen, og avklaring av særlege satsingsomåde og krav som skulen ønskjer og har behov for.

Skulekjøken Øystese skule

Ombygging av bassengrommet ved Øystese skule til skulekjøken. Prosjektrammer på 4,7 inkl mva. Finansierast med 3 mnok i koronamidlar mottatt i 2020, 0,9 mva kompensasjon og lån på 0,8 mnok. Konkurransen i 2020, arbeidet skjer i 2021.

Lagt inn auke på 0,1 mnok 1.tertial 2021 til inventar.

Pleie og omsorg**Andre investeringar****0* Toloheimen - takbyte**

Oppgradering av tak på Toloheimen. Kostnad er stipulert og usikker på det ikkje har vert ulyst på anbud ennå.

0*ENØK - Øysteseheimen ventilasjon

Oppgradering av ventilasjonsanlegg Øysteseheimen, innsparing på straumforbruk.

0*Sansehage Toloheimen

Heradsstyret vil fullføra Prosjekt sansehage Toloheimen. Totalt kostnadsoverslag er 1,56 mill eks. mva. Heradet sin andel er sett til 980.000 eks.mva i prosjektet. Resten er innsamla midlar og diverse stønadsordningar.

Skifte av SD - anlegg i kommunale bygg 2020-2024

Målet er å oppgradera alle SD anlegg i kommunale bygg for enklare og tryggare overvaking og drift - effekt/gevinst gjennom betre styring, finjustering av systema og betre datatryggleik. Finansiert med bruk av lån. Fått ny totalpris som aukar behovet for ny ramme på dette prosjektet.

Utbygging av Strandebarm Omsorg

Kostnadsramma for prosjektet er 150 mnok inkl mva , fordelt med 10 mnok i 2020, 80 mnok i 2021 og 60 mnok i 2022. Finansiering vert løyst med investeringstilskot frå Husbanken, sal av eigedomar, mva. kompensasjon og låneopptak innanfor godkjende kommunale budsjettrammer.

I 2021 mottok kommunen ei gåve på 0,5 mnok som skal nyttast til kjøkken ved Strandebarmheimen.

Velferdsteknologi - årleg

Kvam herad skal leggja til rette for at innbyggjarane som ynskjer det, får installert velferdsteknologi i eigen heim. Kvam herad skal vera ein innovativ kommune som tek i bruk velferdsteknologiske løysingar i sjukeheimar og omsorgsbustader

Vatn og avlaup, avfall og renovasjon

Selvkost

0* Sanere deler av avløpsnettet i Vikøy

Sanere og reinske deler av avløpsnettet i Vikøy. Dette må gjerast før prosjekt P61090*Reinseanlegg/overføring Vikøy kan byrjast på. Dette er prosjekter som er uavhengig av ei eventuell overtaking av Vikøy vassverk.

0*Prosjektering Nytt inntak frå Forsete og opp i Kalderassen

Prosjektering av nytt inntak frå Forsete og opp i Kalderaassen for å sikre mot flaum og overvatn.

0*Prosjektering Øvre Valland/Vallandshovden

Prosjektering ved Øvre Valland/Vallandshovden iht utsleppsløyve

Fornyng teknisk utstyr VAR - årleg prosjekt

Årleg investeringsprosjekt på 0,5 mnok for utskifting av teknisk utstyr knytt til VAR-området. Finansiert med sjølvfinansierende lån.

Movatnet pumpeledning

Pumpeledning ut i Movatnet.

Ei prosjektramme på opprinneleg 2,5 mnok i 2021. Finansiert med bruk av sjølvfinansierende lån.

Føreslått å auka ramma med 1,3 mnok grunna prisauke. Berre leidninga er auka med 1,1mnok sidan 2022, i tillegg har det vorte prisauke knytt til slep, senking o.a

Ny avløpsbil med lasteplan og ein liten kran.

Firhjulstrekt varebil (type caravelle ol) med lasteplan og ein liten kran. Eksisterande avløpsbil er gamal type Toyoya Hi ACe. Treng ny bil bl.a. for å nå fram til pumpestasjonar vinterstid t.d. for henting og bringing av pumper

Ny pumpestasjon P5, Tolo

Omlegging av eksisterande pumpestasjon som ligg vanskeleg til opp mot Hardangerbygg. Prosjektramme på 1,168 mnok vert overført til 2022.

Ny vassledning, Fosse

Ny vassledning frå Fosse til Ploganeset.

Prosjektramma må aukast, og den store auken skuldast sjølve PE leidninga, samt at kostnadar knytta til slep, senking o.a er auka.

Oppgr. av eksisterande vassverk i Kvam

VAR-prosjekt oppretta for å sikra kvalitet i vassverka i Kvam. Prosjektramme 0,5 mnok i 2019 og 2020. Finansiert med sjølvfinansierende lån.

Oppgradering av kummar i heradet - årleg avlaup

Iht. vedteken kommunedelplan for vatn og avlaup. Finansiert med bruk av sjølvfinansierende lån. Prosjektrammer årleg 0,6 mnok.

Oppgradering av kummar i heradet - årleg vatn

Iht. vedteken kommunedelplan for vatn og avlaup. Finansiert med bruk av sjølvfinansierande lån. Årlege prosjektrammer på 1,5 mnok.

Oppgradering av reduksjonskummar - årleg

Iht. vedteken kommunedelplan for vatn og avlaup. Finansiert med bruk av sjølvfinansierande lån.

Oppgradering av VA-leidningskart

Iht. vedteken kommunedelplan for vatn og avlaup. Finansiert med bruk av lån.

Overvatn Norheim/Mjølstølvegen

Prosjekt for å få bukt med overvatn rundt Norheim og Mjølstølvegen

Reinseanlegg/overføring Vikøy

Overføring av vassforsyning til Vikøy. Dette prosjektet er uavhengig av ei eventuell overtaking av Vikøy vassverk. Før dette prosjektet kan gå i gang må prosjekt P61236 Sanere deler av avløpsnettet i Vikøy vere fullført. Det er ynskjeleg å bruke ei anna løysing med pumpeleidning til Notaneset, enn fyrst planlagt. Og med nye, innhenta prisar, såg ein behovet for å auka ramma på dette prosjektet.

Finansiert med sjølvfinansierande lån

Reserveforsyning vatn

Reserveforsyning vatn for å stetta krav i drikkevatnforskrift. Finansiert med sjølvfinansierande lån.

Sanering Børveneset , prosjektering

Prosjektering av eit større prosjekt knytt til sanering og reinsking av avlaupsleidningar ved Børveneset. Eit pålegg frå Fylkesmannen i samband med utsleppsløye.

Utsifting av hovudvassleidning Skålheim - Mo i Øystese

Iht. vedteken kommunedelplan for vatn og avlaup. Finansiert med bruk av lån.

Plan og byggesak**Andre investeringer****0* Oppdaterte kart**

Investeringsprosjekt på 1 mnok gjeld avtale med Geovekst for nye kart for Kvam.

Denne avtalen gjeld etablering av FKB-datasett, laserdata, ortofoto, midlertidige ortofoto og CIR ortofoto etter gjeldande standard.

Kvam Herad har krav i Geodataloven/Plan- og bygningslova om nye/ajourførte kart kvart 5. år.

Kultur**Andre investeringer****0* Fartøyvernseier/Solheimstunet - pumpestasjon**

Bygningar i området vil få pålegg om å installere pumpestasjon og kople seg til nytt trykkavløp som blir etablert.

0* Reinhold - innkjøp 4 iMop

Innkjøp av 4 iMop til reinhold.

For enklare reinhold og mindre sjukefråvær/slitasje for reinhaldsmedarbeidarane.

0* Storeteigen - opprustning

Opprustning av eksisterande bygningsmasse med dreneringstiltak, takrenner, restaurere tak mm.

Vil auka verdien av anleggsmiddelet og den økonomiske levetida ved museumsbygga.

Sjølvsbeteningsløyising Ålvik bibliotek**Prosjektbeskriving:**

Kvam heradsstyre bed rådmannen investera og installera kortlesar, bokscanner, og evt anna naudsynt utstyr til biblioteket i Ålvik, slik at det vert mogleg for brukarane av biblioteket å koma seg inn alle dagar i veka. Erfaringene med prosjektet kan brukast i vurdering av liknande tiltak ved dei andre biblioteka i Kvam.

Det vert satt av inntil 250 000,- til dette.

Finansierast ved bruk av lån

Samferdsel

Andre investeringer

0*Tilrettelegging av elbillading for kommunale køyretøy

Tilrettelegging av elbillading for kommunale køyretøy

0/1*Rekkverk kommunale vegar - årleg

Prosjektet er både eit drift- og eit investeringsprosjekt med årlege rammer på totalt 0,5 mnok eks. mva. Driftsdelen er finansiert med bruk av disposisjonsfond.

Asfaltering - årleg prosjekt

Det er sett av ein årleg sum på 1,9 mnok til asfaltering. Årleg investering for å oppgradera dei kommunale vegane.

Det vart i budsjettet 2023 føreslått å auka den årlege ramma med 1 mnok for å kompensera for stor prisauka, og prøv å ta igjen vedlikehaldsetterslep på kommunale vegar.

Fornyng teknisk utstyr - årleg

Årleg investering på 0,5 mnok eks. mva. for utskifting av teknisk utstyr.

Ramma for dette prosjektet vart auka opp til 1 mnok, eks. mva i budsjettet for 2023 då ramma visar seg

å generelt vere for låg for 2023. Ny vurdering til budsjettet 2024 om ramma på prosjektet skal permanent aukast opp til 1 mnok.

Gatelys i Tørvikbygd

Rådmannen får i oppdrag å få framdrift i etablering av gatelys som er prioritert i trafikksikringsplanen. Rådmannen får i oppdrag å starte med strekkja frå gravplassen i Tørvikbygd til Heradstveitvegen. HST kjem tilbake til ein heilheitleg plan for 2023.

Kostnadsramme 400 000,- , finansiert med bruk av lån.

Kommunale bruer - årleg

I samband med kartlegging av kommunale vegar, er det avdekka at ei rekkje bruer manglar rekkverk som er godkjent for motorkøytet. Prosjektet er finansiert med lån.

Kryss Tolo - Buspareklubben

Planarbeid og fysisk opparbeiding av nytt vegkryss på Tolo, opp til Toloheimen. Finansiert med lån.

Rassikringstiltak - årleg

Ei vidareføring av tidlegare prosjekt P61155 Rassikring – murar og fjell. Det er lagt inn 1,8 mnok årleg i økonomiplanen. Finansiert med lån.

Trafikksikringsplan - årleg

Trafikksikringstiltak ihht HST-132/12. Prosjektet har ein investeringsdel og ein driftsdel, totalt 1 mnok i 2019. I 2018 nytta til oppmerking ved Norheimsund skule, nytt fortau og autovern ved Kvam ungdomsskule. I 2019 nytta til noko prosjektering i samband med FV131 veg og gangsti Øystese og planlegging av framtidig fortau langs fyrste del på vegen til Fitjadalen. Noko midlar er også tenkt til ny sikring/merking ved området mellom Kvam ungdomsskule og Idrettshallen. Rest på prosjektet i 2019 er 0,9 mnok.

Det vert foreslått å leggja inn 0,2 mnok i året på driftsdelen av prosjektet og 0,3 mnok på investeringsprosjektet ved 1. tertial 2021. Tiltaka bør spesifiserast og tilpassast etterkvart. Finansiert med disp.fond på drift og lån på investering.

Uteområde Sandven drenering /asfaltering

Drenering og asfaltering av uteområde v/Sandven

Bustad**Andre investeringer****Modulbustader til ROP**

Kommunen treng fleire bustader til ROP og det er planlagd éin ny modulbustad. Prosjektrammer er tidsforskyvd frå 2019 til 2020. Finansiert med bruk av lån.

0* Felles brannsikringstiltak

Opprettar eit felles prosjekt for brannsikringstiltak i eigne bustadar.

0*ENØK - Oppgradering eksisterande ventilasjon Mikkjelsflaten

Oppgradering av ventilasjon Mikkjelsflaten, innsparing i reduserte straumutgifter.

Bustader 2023

Rådmann har fullmakt til å inngå avtalar om kjøp på inntil 10 mnok per år.

Bustader 2024

Rådmann har fullmakt til å inngå avtalar om kjøp på inntil 10 mnok per år.

Bustader 2025

Rådmann har fullmakt til å inngå avtalar om kjøp på inntil 10 mnok per år.

Bustader 2026

Rådmann har fullmakt til å inngå avtalar om kjøp på inntil 10 mnok per år.

Oppgradering av brannvarslingsanlegg i kommunale bygg

Brannvarslingsanlegga i alle kommunale bygg må oppgraderast. Skifta brannalarmanlegg i Øystesehallen og Gropaflaten i 2018. I 2019 vart det skifta brannvarslingsanlegg i Norheimsund omsorgsbustadar, Kalhagen og i Ingebrigt Vik museet. Prosjektet er fordelt over tre år fram til 2020; 0,6 mnok i 2018 og 2019, og 0,2 mnok i 2020. Det er lagt inn ein auke på 0,5 mnok i 2021 for å montera brannalarminnlegg med direktevarsling til 110 sentralen i både Kalhagen og Rokabrekka trygdebustadar. Finansiert med lån.

Oppgradering bygg -årleg prosjekt

Årleg investering på 1,3 mnok for å oppgradera kommunale bygg , som har eit stort investering- og vedlikehaldsetterslep. Vedlikehald må finansierast av driftsmidlar. I planperioden er det førebels lånefinansiert.

Brann- og ulykkesvern**Andre investeringer****0* Etablering av feietenesta**

Etablering av feietenesta 2022-2023.

HST 24.05.2022

Det er vedtatt at Kvam brann og redning (KVBR) skal overta feiedrifta i kommunalt regi frå 01.07.2023. Denne kommunale overtakinga av feiedrifta krev nokre investeringkostnadar for å komme i gang, som kle, feieutstyr, kontorutstyr/møblar og bilar.

Det er det dette prosjektet er meint til.

I tillegg er prosjektet med å bygge den nye brannstasjonen, som allereie er godt i gang, auka opp med 2mnok for å tilrettelegge og ferdigstille 2.høgda, slik at denne kan nyttast til feiedrifta.

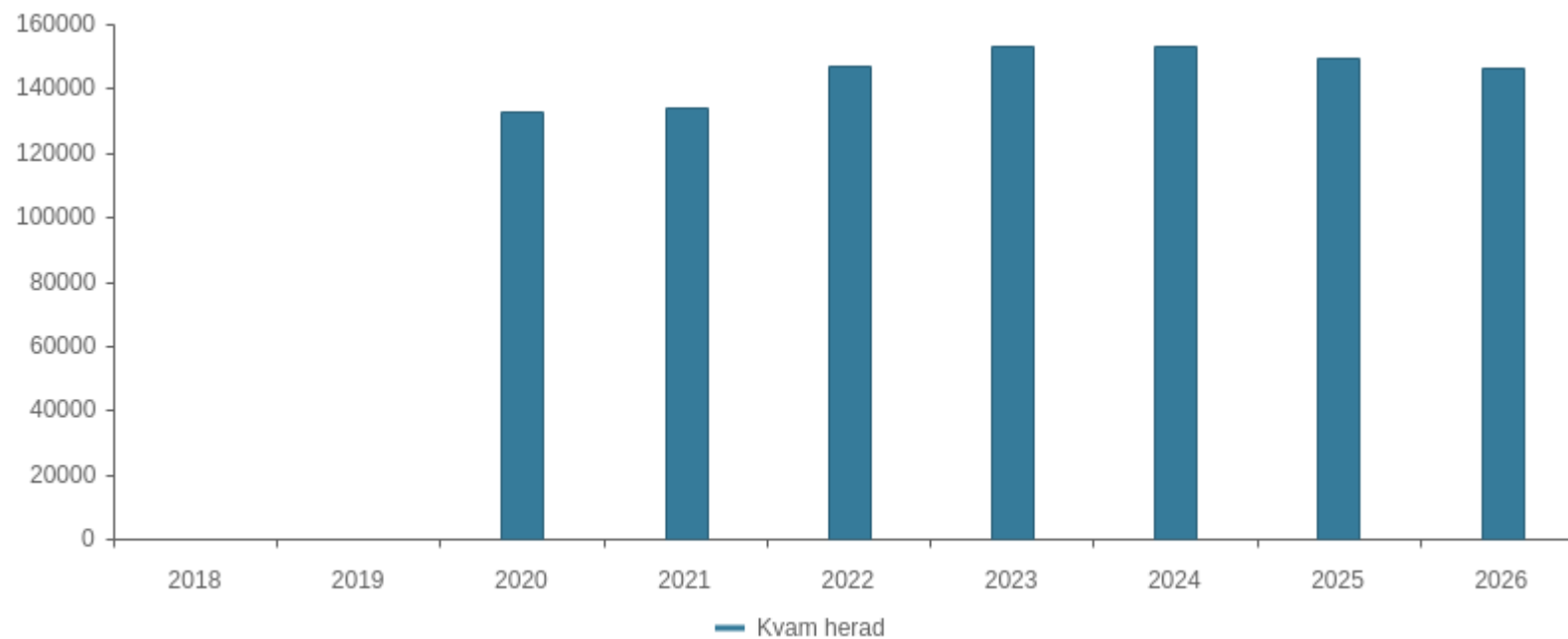
Det må òg tilsetjast brannførebyggjarar for å utføra feiing og bustadtilsyn etter behov. Dette er tatt høgde for i driftsbudsjettet til KVBR.

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Investeringer i varige driftsmidler	117 082	67 958	25 888	25 388
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 500	2 500	2 500	2 500
Utlån av egne midler	15 000	15 000	15 000	15 000
Avdrag på lån	2 500	2 500	2 500	2 500
Sum finansieringsbehov	137 082	87 958	45 888	45 388
Kompensasjon for merverdiavgift	-14 819	-10 143	-2 773	-2 798
Tilskudd fra andre	-7 887	-5 915	0	0
Salg av varige driftsmidler	-7 900	-1 100	-1 100	-1 100
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-2 200	-2 200	-2 200	-2 200
Bruk av lån	-108 451	-60 715	-30 015	-29 490
Overføring fra drift	0	0	0	0
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-425	-300	-300	-300
Avsetninger til ubundet investeringsfond	14 100	1 915	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-9 500	-9 500	-9 500	-9 500
Sum finansiering	-137 082	-87 958	-45 888	-45 388
Sum finansieringsbehov	137 082	87 958	45 888	45 388
Sum finansiering	-137 082	-87 958	-45 888	-45 388
Udekt finansiering	0	0	0	0

Netto lånegjeld i kroner per innbyggjar

Tabell	KOSTRA 2018	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	Budsjett 2022	Økplan 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026
Kvam herad	0	0	132 617	134 318	147 308	153 034	153 180	149 804	146 172

Gebyrliste

Eigedomsgebyr

For eigedomsskatteåret 2023 gjeld fylgjande:

§ 1. Eigedomsskatt vert skriven ut på alle faste eigedomar i Kvam herad, jfr. [eigedomsskattelova §3](#) bokstav a.

§ 2. Eigedomsskattesatsen vert sett til 7 promille, jfr. eigedomsskattelova [§10](#) og [§11](#) første ledd. I medhald av eigedomsskattelova [§12](#), bokstav a, vert skattesatsen (skattøyre) for bustadeigedomar og fritidseigedomar sett til 3 promille.

Innbyggjerane kan sjølv velje mellom fire alternativ. Faktura 1, 2, 4 eller 12 gongar i året. Oversikten under viser når det er forfall i dei ulike alternativa. Forfall 1. i kvar månad.

Vassmålar vert avlese 2 gongar i året, og heile forbruket vil bli fakturert i påfølgande månad.

	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
Forfall 1 gong i året				x								
Forfall 2 gongar i året				x						x		
Forfall 4 gongar i året		x			x			x			x	
Forfall 12 gongar i året	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vassmålar (forbruk vatn)						x						x

Val av terminar vert gjort på denne nettsida: [Min eigedom](#)

Slamtøming - gebyr i medhald til "Forskrift for Kvam herad for innsamling av forbruksavfall, tømning av slamavskiljarar m.v. og for avfallsgebyr" av 09.12.93.

Gebyr i medhald til "Vass- og avlaupsforskrift for Kvam herad", vedteke i Kvam heradsstyre, sak 075/16 14.06.2016.

Forbruksgebyr blir betalt av abonnentar med bustad - eller fritidshus enten etter faktisk (målt) vassforbruk og pris pr. m³, eller stipulert forbruk basert på utrekna bruksareal i samsvar med NS 3940 og pris pr. m³. Næringseigedomar skal ha vassmålar i henhold til forskrift.

Stipulert forbruk vert basert på utrekna bruksareal i samsvar med NS 3940 og pris pr. m³. Omrekningsfaktor for stipulert forbruk for m³ /m² for bustad og fritidshus vert fastsett i samband med det årlege gebyrvedtaket.

Følgjande bruksareal og vassforbruk skal leggjast til grunn for stipulert forbruk:

Bruksareal BRA	Grunnlag for utrekning m ²	Omrekningsfaktor bustad	Stipulert forbruk bustad m ³	Omrekningsfaktor fritidshus	Stipulert forbruk fritidshus m ³
< 100	80	1,5	120	0,55	44
101-250	150	1,5	225	0,55	82,5
> 250	250	1,5	375	0,55	137,5

Særlege vilkår for tilknytningsgebyr:

For jordbruksverksemd vert tilknytningsgebyret rekna ut for samla bruksareal av våningshus og driftsbygning. For øvrige bygg vert det rekna separat tilknytningsgebyr etter vanlege reglar.

For bustad skal eingongsgebyret for tilknyting for høvevis vassforsyning og avlaup utgjera eit fast beløp pr. eining.

For andre bygg (til dømes næringsbygg) skal eingongsgebyret utgjera eit fast beløp pr. bygg, men pr. eigedom dersom eit bygg er oppdelt i fleire eigedomar, til dømes gjennom seksjonering.

Vatn

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Abonnementsgebyr (fast gebyr)	pr. år	2 608,0	3 798,0	1 190,0	45,6%
Forbruksgebyr (målt eller stipulert)	pr. m ³	19,7	31,9	12,2	61,9%
Oppmøte i samband med avstenging og påsetjing av vatn ved manglande betaling		2 187,0	2 268,0	81,0	3,7%
Oppmøte i samband med kontroll ved fritak §6		1 167,0	1 210,0	43,0	3,7%
Tilknytingsgebyr		13 025,0	13 025,0	0,0	0,0%

Avlaup

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Abonnementsgebyr (fast gebyr)	pr. år	2 045,0	3 454,0	1 409,0	68,9%
Forbruksgebyr (målt eller stipulert)	pr. m ³	18,9	32,3	13,4	70,9%
Oppmøte i samband med kontroll ved fritak §6		1 167,0	1 210,0	43,0	3,7%
Tilknytingsgebyr		13 025,0	13 025,0	0,0	0,0%

Slamtøming

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
0-4 kbm, tøming annakvart år, bustadhus	pr. tank pr. år	1 713,0	1 545,0	-168,0	-9,8%
0-9,5 kbm, tøming annakvart år, bustadhus	pr. tank pr. år	2 825,0	2 548,0	-277,0	-9,8%
2 bustadeiningar på same tank	pr. bustadeining pr. år	1 462,0	1 319,0	-143,0	-9,8%
3 bustadeiningar på same tank	pr. bustadeining pr. år	1 248,0	1 126,0	-122,0	-9,8%
4 bustadeiningar på same tank	pr. bustadeining pr. år	1 054,0	951,0	-103,0	-9,8%
5 bustadeiningar på same tank	pr. bustadeining pr. år	875,0	789,0	-86,0	-9,8%
6 bustadeiningar på same tank	pr. bustadeining pr. år	768,0	693,0	-75,0	-9,8%
7 eller fleire bustadeiningar på same tank	pr. bustadeining pr. år	641,0	578,0	-63,0	-9,8%
For større tankar, tøming annakvart år, bustadhus	pr. m ³ pr. år	345,0	311,0	-34,0	-9,9%
Hytter tilknytt felles slamavskiljaren	pr. hytte pr. år	641,0	578,0	-63,0	-9,8%
Tøming 4. kvart år per hytte / fritidsbustad	pr. år	941,0	849,0	-92,0	-9,8%

Feiing

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Feiing og tilsyn for hus med 1 pipe		628,0	628,0	0,0	0,0%
Feiing og tilsyn for hytte/fritidsbustad		309,0	309,0	0,0	0,0%
Tillegg for hus med fleire piper	pr. pipe	314,0	314,0	0,0	0,0%

Feiing og tilsyn for hytte/fritidsbustad

Feiing kvart 6. år

Barnehage

Kvam herad fylgjer statlege satsar for makspris og gjeldande lovverk for moderasjonsordningar i tråd med forskrift om foreldrebetaling.

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
100 % barnehageplass	pr. mnd.	3 050,0	3 000,0	-50,0	-1,6%
50 % barnehageplass	pr. mnd.	1 830,0	1 800,0	-30,0	-1,6%
Kjøp av enkelt dag	pr. mnd.	260,0	270,0	10,0	3,8%
Matpengar, 100 % plass	pr. mnd.	320,0	385,0	65,0	20,3%

Full barnehageplass = 45 timar pr. veke. I barnehage er juli betalingsfri månad. Betaling skjer forskotsvis. Føresette kan seia opp plassen skriftleg med 3 månads varsel rekna frå den 1. i påfølgjande månad. Det faktureres for 11 månadar (juli månad er betalingsfri).

Inga hushaldning skal betala meir enn 6 prosent av inntekta si for ein barnehageplass. Hushaldningar med lågare samla brutto inntekt enn kr 559 167 kan søkja om redusert foreldrebetaling.

Familiar med låg inntekt har rett til gratis kjernetid i barnehagen for 2- 5 åringar. Frå 1. januar 2023 er inntektsgrensa prisjustert til kr 550 000.

Søskenmoderasjon:

- 1. born - 100 %
- 2. born - 70 %
- Fleire enn 2 born - 50 %

Frå 1. august 2023 vil det bli gratis barnehage frå det tredje barnet

SFO

Prisar pr. måned gjeld frå 1. august 2023

Prisar for enkelttimar gjeld fram til juli 2023

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Enkelttime	pr. veketime	55,0	55,0	0,0	0,0%
Ettermiddag SFO	pr. måned	0,0	2 162,0	2 162,0	0,0%
Fast plass	pr. veketime	173,0	173,0	0,0	0,0%
Full plass (morgon og ettermiddag)	pr. måned	0,0	3 460,0	3 460,0	0,0%
Morgon SFO	pr. måned	0,0	1 298,0	1 298,0	0,0%

Matpengar SFO vert fastsett av den einskilde skule. Frå 1. august 2023 vert det gratis mat på SFO.

Alle barn på 1 trinn får 12 timar gratis SFO

Ved barn i barnehage og SFO, vert det gjeve 50 % søsken-moderasjon for det yngste barnet.

Det vert fakturert for 10 månader (juli og august måned er betalingsfri)

Ordninga med redusert foreldrebetaling i SFO er frå 2021 utvida til å gjelde 1. til 4. trinn. Frå 2020 vart det innført gratis SFO for born 5-7 trinn for born med særskildte behov.

Kulturskule

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Elevplass for vaksne	pr. semester	2 505,0	2 598,0	93,0	3,7%
Elevplass i gruppeundervisning 45 min	pr. semester	984,0	1 020,0	36,0	3,7%
Elevplass i gruppeundervisning 90 min	pr. semester	1 968,0	2 041,0	73,0	3,7%
Kortkurs (6-timars kurs)	pr. kurs	550,0	571,0	21,0	3,8%
Leige av instrument	pr. semester	308,0	319,0	11,0	3,6%
Ordinær elevplass	pr. semester	1 968,0	2 041,0	73,0	3,7%
Sal av enkelttimar med instruktør	pr. time	675,0	700,0	25,0	3,7%
Sal av instruktørtjenester	pr. årstime	18 763,0	19 457,0	694,0	3,7%

Søskenmoderasjon, 25 % reduksjon

Ferieklubben

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Dagspris		267,0	300,0	33,0	12,4%
Vekepris		1 025,0	1 300,0	275,0	26,8%

Heimetenester

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Alle måltider	pr. dag	178,0	205,0	27,0	15,2%
Frukost	pr. dag	38,0	44,0	6,0	15,8%
Klesvask (privat tøy)	pr. vask	60,0	62,0	2,0	3,3%
Klesvask (sengetøy, håndkle)	pr. vask	0,0	350,0	350,0	0,0%
Korttidsopphald, Statleg sats	pr. dag	180,0	185,0	5,0	2,8%
Kveldsmåltid	pr. dag	38,0	44,0	6,0	15,8%
Levering av middag	pr. dag	101,0	116,0	15,0	14,9%
Middag på institusjon	pr. dag	101,0	116,0	15,0	14,9%

Korttidsopphald, Statleg sats

jfr. Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester §4

Praktisk bistand

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
For inntekter 2G - 3G	pr. mnd	791,0	820,0	29,0	3,7%
For inntekter 3G - 4G	pr. mnd	1 530,0	1 587,0	57,0	3,7%
For inntekter 4G - 5G	pr. mnd	2 307,0	2 392,0	85,0	3,7%
For inntekter inntil 2G, Statleg sats	pr. mnd	215,0	220,0	5,0	2,3%
For inntekter over 5G	pr. mnd	2 974,0	3 084,0	110,0	3,7%
Maks timepris	pr. time	406,0	421,0	15,0	3,7%

For inntekter inntil 2G, Statleg sats

jfr. Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester §10

*Statlege satsar vert rekna etter kvar tid gjeldande sats.***Dagsenter**

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
1 dag pr. veke		416,0	437,0	21,0	5,0%
2 dagar pr. veke		833,0	874,0	41,0	4,9%
3 dagar pr. veke		1 249,0	1 311,0	62,0	5,0%
4 dagar pr. veke		1 665,0	1 748,0	83,0	5,0%
5 dagar pr. veke		2 081,0	2 185,0	104,0	5,0%
Pris pr. dag, statleg sats		100,0	105,0	5,0	5,0%

Pris pr. dag, statleg sats

Jfr. Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester §4

Helsealarm

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Signalanlegg omsorgsbustad	pr. månad	213,0	221,0	8,0	3,8%
Tryggleiksalarm	pr. månad	255,0	264,0	9,0	3,5%

Varer og tenester

For bestilling: Ta kontakt på tlf 56 55 34 00

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Kamerainspeksjon	pr. time	2 000,0	2 074,0	74,0	3,7%
Kosting (med førar)	pr. time	1 284,0	1 332,0	48,0	3,7%
Leige av kompressor 3,7 m ³	pr. dag	855,0	886,0	31,0	3,6%
Minstepris		125,0	130,0	5,0	4,0%
Oljegrus	pr. tonn	1 589,0	1 986,0	397,0	25,0%
Oppmåling VA	pr. time	1 500,0	1 556,0	56,0	3,7%
Sjøsalt	pr. 25 kg	125,0	156,0	31,0	24,8%
Slamsuging-spyling (med førar)	pr. time	1 845,0	1 913,0	68,0	3,7%
Strøsand	pr. tonn	668,0	693,0	25,0	3,7%
Strøsand	pr. sekk	125,0	130,0	5,0	4,0%
Timepris for mann	pr. time	739,0	766,0	27,0	3,7%
Timepris for reinhaldar	pr. time	715,0	742,0	27,0	3,8%
Veghøvel (med førar)	pr. time	1 854,0	1 923,0	69,0	3,7%

Kommunale kaier

For bestilling: Ta kontakt på tlf 56 55 34 00

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Gebyr per tonn levert over kai		8,0	8,0	0,0	0,0%
Lastebåt/passasjerbåt	pr. påbyrja døgn	1 012,0	1 049,0	37,0	3,7%
Liten båt (opptil 30 fot)	pr. påbyrja døgn	152,0	157,0	5,0	3,3%
Mellomstor båt (over 30 fot)	pr. påbyrja døgn	390,0	404,0	14,0	3,6%

Ved leige av kai er ein ansvarleg for at kaien vert rydda etter bruk

Utleige kommunale bygg

Utleige er gratis til trening, basar, konkurransar, idrettsarrangement mm. for frivilljuge og ideelle organisasjonar i Kvam.

Større inntektsgjevande arrangement vert fakturert etter satsar i tabellen.

Gebyr for leige av bord og stolar gjeld der stolar og bord vert tekne ut av salane.

Sesong = skuleår, haust/vår

Leige av idrettsanlegg

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
1 sal med garderobe	pr. time	260,0	270,0	10,0	3,8%
2 salar med garderobe	pr. time	360,0	373,0	13,0	3,6%
Ekstra vask eller andre utgifter som fylgje av utleige		bereknast	bereknast		
Heile hallen	pr. time	615,0	638,0	23,0	3,7%
Leige av bord	pr. stk	30,0	31,0	1,0	3,3%
Leige av scene	pr. døgn	820,0	850,0	30,0	3,7%
Leige av stol	pr. stk	20,0	21,0	1,0	5,0%
Utleige aktørar heimehøyrande i Kvam	pr. døgn	5 650,0	5 859,0	209,0	3,7%
Utleige aktørar utanfor Kvam	pr. døgn	6 765,0	7 015,0	250,0	3,7%
Utleige til inntektsgjevande arrangement i regi av frivillige og ideelle organisasjonar i Kvam, 2-12 timar		2 360,0	2 447,0	87,0	3,7%
Utleige til inntektsgjevande arrangement i regi av frivillige og ideelle organisasjonar i Kvam, inntil 2 timar		1 230,0	1 276,0	46,0	3,7%

Leige av kinosal

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Ekstra vask eller andre utgifter som fylgje av utleige		bereknast	bereknast		
Utleige til arrangement		2 768,0	2 200,0	-568,0	-20,5%

Leige av skulerom

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Amfi	pr. time	300,0	311,0	11,0	3,7%
Ekstra vask eller andre utgifter som fylgje av utleige		bereknast	bereknast		
Gymsal med garderobe	pr. time	260,0	270,0	10,0	3,8%
Kjøken	pr. time	250,0	259,0	9,0	3,6%
Klasserom	pr. time	210,0	218,0	8,0	3,8%
Klasserom	pr. overnatting	530,0	550,0	20,0	3,8%

Leige av symjebasseng - til idrettslag

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Enkeltbillett vaksne (over 18 år)		65,0	67,0	2,0	3,1%
Enkeltbillett barn		35,0	36,0	1,0	2,9%
Sesongkort barn		300,0	311,0	11,0	3,7%
Sesongkort familie		1 200,0	1 244,0	44,0	3,7%
Sesongkort vaksne (over 18 år)		600,0	622,0	22,0	3,7%

Leige av symjebasseng - til kommunen

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Små symjebasseng med garderobe	pr. time	410,0	425,0	15,0	3,7%

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Store symjebasseng med garderobe	pr. time	615,0	638,0	23,0	3,7%

Leige som ikkje er omfatta av tabell, skjer etter avtale.

Brann og redning

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Brannførebyggjande spesialkompetanse	pr. time	1 521,0	1 577,0	56,0	3,7%
Gebyr for ikkje naudsynt utrykking	pr. utrykking	11 383,0	11 804,0	421,0	3,7%

Eksterne kurs

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
DHLR-grunnkurs 2,5 timar	pr. deltakar	923,0	957,0	34,0	3,7%
Evakueringsøving med røyk, 2 timar	pr. kurs	5 843,0	6 059,0	216,0	3,7%
Evakueringsøving utan røyk, 2 timar	pr. kurs	4 766,0	4 942,0	176,0	3,7%
Grunnleggjande brannvern 3,5 timar	pr. deltakar	743,0	770,0	27,0	3,6%
Grunnleggjande fyrstehjelp 3,5 timar	pr. deltakar	718,0	745,0	27,0	3,8%
Grunnleggjande fyrstehjelp og DHLR	pr. deltakar	1 666,0	1 728,0	62,0	3,7%
Repetisjon brannvern/fyrstehjelp 2 timar	pr. deltakar	477,0	495,0	18,0	3,8%
Sløkkeøving 1 time. Praktisk øving med skumapparat/brannteppe	pr. deltakar	374,0	388,0	14,0	3,7%

DHLR-grunnkurs 2,5 timar

Maks 10 deltakarar

Grunnleggjande brannvern 3,5 timar

Minimum 10 deltakarar

Grunnleggjande fyrstehjelp 3,5 timar

Minimum 10 deltakarar

Grunnleggjande fyrstehjelp og DHLR

Maks 10 deltakarar

Repetisjon brannvern/fyrstehjelp 2 timar

Minimum 10 deltakarar

Sløkkeøving 1 time. Praktisk øving med skumapparat/brannteppe

Minimum 10 deltakarar

Beredskap

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Armatur/stålerøyr/grenrøyr	pr. stk. pr. døgn	999,0	1 036,0	37,0	3,7%
Elektrisk lensepumpe 200 l/min,	pr. dag	1 251,0	1 297,0	46,0	3,7%
Fylling av pressluftflaske	pr. flaske	186,0	193,0	7,0	3,8%
Liten pumpe 400 l/min	pr. dag	3 126,0	3 242,0	116,0	3,7%
Mannskap med vanlig personleg utstyr	pr. time	1 103,0	1 144,0	41,0	3,7%
Mannskaps- eller vanntankbil, inkl. sjåfør	pr. time	4 154,0	4 308,0	154,0	3,7%
Medium pumpe 800 l/min	pr. dag	4 175,0	4 329,0	154,0	3,7%
Røykmaskin	pr. stk. pr. dag	938,0	973,0	35,0	3,7%
Røykveske	pr. liter	524,0	543,0	19,0	3,6%
Slanger	pr. stk. pr. døgn	370,0	384,0	14,0	3,8%
Stor pumpe 2000 l/min	pr. dag	6 923,0	7 179,0	256,0	3,7%

Avbestilling ved dags-kurs, eller times-kurs gjeld fylgjande; avbestilling mindre enn 24 timer før oppstart blir kursdeltakar fakturert for full kurspris.

Skjenke- og salsløyve, alkohol og tobakk

Frå HST-sak 060/20 – Alkoholpolitiske retningslinjer for Kvam herad 2020-2024, Del 4

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Salsløyve ved einskildhøve		650,0	675,0	25,0	3,8%
Skjenkeløyve for einskildhøve - ved avlysing		550,0	570,0	20,0	3,6%
Skjenkeløyve for einskildhøve (0-100 personar/gjestar)		650,0	675,0	25,0	3,8%
Skjenkeløyve for einskildhøve (100-200 personar/gjestar)		1 550,0	1 600,0	50,0	3,2%
Skjenkeløyve for einskildhøve (meir enn 200 personar/gjestar)		3 100,0	3 215,0	115,0	3,7%
Tilsynsgebyr for sal av tobakk (faste salsplassar)		4 860,0	4 860,0	0,0	0,0%
Tilsynsgebyr for sal av tobakk (mellombels salsplass)		1 300,0	1 300,0	0,0	0,0%

Tilsynsgebyr for sal av tobakk (faste salsplassar)

jf. tobakksal- forskrifta §33

Tilsynsgebyr for sal av tobakk (mellombels salsplass)

jf. tobakksal- forskrifta §33

Fyrverkeri

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Ekstra kontroll ved avvik		973,0	1 009,0	36,0	3,7%
Endra søknad etter løyve		1 148,0	1 190,0	42,0	3,7%
Fornya søknad utan endring, inkludert tilsyn		1 716,0	1 779,0	63,0	3,7%
Fyrstegongshandsaming, inkludert tilsyn		2 289,0	2 374,0	85,0	3,7%
Tillegg ved mangelfull søknad (prosent av gebyr)		25%	25%		

Avgifter ved kyrkjene

Det er heradsstyret som fastset festeavgifter ved kyrkjegardane etter framlegg frå kyrkjeleg fellesråd (Jfr. Gravplassloven § 21, 2. punkt). Heradsstyret har ikkje mandat til å avgjera om det skal takast slik avgift, men skal godkjenna taksten.

Punkt e. er heimla i Kirkeloven §-20, punkt 2: "For benyttelse til andre formål eller kirkelige handlinger utenfor gudstjeneste kan kirkelig fellesråd kreve betaling etter nærmere regler godkjent av bispedømmerådet."

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Festeavgift	pr. år	380,0	395,0	15,0	3,9%
Festeavgift for grav som er over 60 år	pr. år	760,0	790,0	30,0	3,9%
Festeavgift for grav ved sida (attlevande ektemake)	pr. år	380,0	395,0	15,0	3,9%

Utanbygds avgift (fråflytta frå Kvam for meir enn 5 år sidan)

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Avgift ved bruk av kyrkja (IKKJE medlem av Dnk)		3 700,0	3 800,0	100,0	2,7%
Bryllaup		3 700,0	3 800,0	100,0	2,7%
Gravferd/bisetjing frå kyrkje/kapell		9 400,0	9 700,0	300,0	3,2%
Kistegravferd (utan seremoni)		5 700,0	5 900,0	200,0	3,5%
Urnenedsetjing		2 450,0	2 500,0	50,0	2,0%

Trykksaker

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
A1 papirkopi farge	pr. stk.	50,0	50,0	0,0	0,0%
A1 papirkopi svart/kvit	pr. stk.	30,0	30,0	0,0	0,0%
A3 papirkopi farge	pr. stk.	28,0	28,0	0,0	0,0%
a3 papirkopi svart/kvit	pr. stk.	10,0	10,0	0,0	0,0%
A4 papirkopi farge	pr. stk.	21,0	21,0	0,0	0,0%
A4 papirkopi svart/kvit	pr. stk.	3,0	3,0	0,0	0,0%
Bygdeboka		100,0	100,0	0,0	0,0%
Bygdesoga Strandebarm og Varaldsøy i gamal og ny tid		500,0	500,0	0,0	0,0%
Skanning (A4 og A3)	pr. stk.	3,0	3,0	0,0	0,0%
Slektsbok for Tørvikbygd mm -jf. Pris for Hardangerforlaget		200,0	200,0	0,0	0,0%
Ættebøker		350,0	350,0	0,0	0,0%

Digital eigedomsinfo

Kvam herad har avtaler med Infoland, ePlassen og Norkart for sal av digital eigedomsinformasjon, kart, foto og kommunale planar via Norsk Eigedomsinformasjon AS (NE). Nærare vilkår for bruk og rettar til våre digitale kart og informasjonsprodukt sjå www.infoland.no, www.eplassen.no og www.norkart.no.

Kvam herad v/rådmannen fastset pris på våre produkt i Infoland, E-Plassen og Norkart, medan NE gjer påslag for leveranseknader etc.

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Basiskart for vektordata - vert rekna etter kartverket sin priskalkulator for geodata.		bereknast	bereknast		
Basiskart for vektordata, utval- vert rekna etter kartverket sin priskalkulator for geodata.		bereknast	bereknast		

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Brannvernpålegg		182,0	250,0	68,0	37,4%
Byggemeldinger		403,0	500,0	97,0	24,1%
Eigedomsinformasjon		0,0	280,0	280,0	0,0%
Eigedomsmeklarpakke bygd eigedom		0,0	3 400,0	3 400,0	0,0%
Eigedomsmeklarpakke ubygd eigedom		0,0	3 000,0	3 000,0	0,0%
Ferdigattest/mellombels bruksløyve		144,0	450,0	306,0	212,5%
Flaum- og støysoner		0,0	280,0	280,0	0,0%
Flybilde raster, utval - vert rekna etter kartverket sin priskalkulator for geodata.		bereknast	bereknast		
Godkjende byggingsteikningar		182,0	1 350,0	1 168,0	641,8%
Historisk målebrev (skyltskiftedokument)		139,0	250,0	111,0	79,9%
Kommunale avgifter og eigedomsskatt		239,0	280,0	41,0	17,2%
Kulturminnerapport		0,0	280,0	280,0	0,0%
Ledningskart		0,0	250,0	250,0	0,0%
Matrikkelkart		0,0	240,0	240,0	0,0%
Matrikkelkart og koordinatfil		0,0	500,0	500,0	0,0%
Matrikkelkart og -rapport		0,0	400,0	400,0	0,0%
Naboliste		0,0	300,0	300,0	0,0%
Naturtyper		0,0	280,0	280,0	0,0%
Planopplysningar med føresegner		785,0	1 200,0	415,0	52,9%
Pålegg frå byggevesenet		182,0	250,0	68,0	37,4%
Reguleringsføresegner		232,0	280,0	48,0	20,7%
Restansar og legalplant		120,0	380,0	260,0	216,7%
Situasjonskart til byggesakshandsaming		220,0	340,0	120,0	54,5%
Skredrapport		0,0	280,0	280,0	0,0%
Tilknytning til veg, vatn og avlaup		239,0	380,0	141,0	59,0%
Utsnitt av kommunedelplan		232,0	280,0	48,0	20,7%
Utsnitt av kommuneplan		232,0	280,0	48,0	20,7%
Utsnitt av reguleringsplan		232,0	280,0	48,0	20,7%
Vedtekter for seksjonssameige		182,0	250,0	68,0	37,4%

Innkrevjing av kommunale krav

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Betalingsoppfordring (0,15 IKG)		105,0	105,0	0,0	0,0%
For å møte i forliksrådet (0,3 R)		339,0	373,0	34,0	10,0%
Forseinkiingsrente frå forfall til betaling		8,5 %	9,25%		
Gebyr, forliksråd (1,0 R)		1 130,0	1 243,0	113,0	10,0%
Inkassovarsel (0,05 IKG)		35,0	35,0	0,0	0,0%
Purregebyr (0,05 IKG)		35,0	35,0	0,0	0,0%
Skriving av forliksklage (1,0 R)		1 130,0	1 243,0	113,0	10,0%
Skriving av krav om utlegg (1,0 R)		1 130,0	1 243,0	113,0	10,0%
Varsel om utestenging frå barnehage (0,3 R)		339,0	373,0	34,0	10,0%
Varsel om utkastning frå kommunal bustad (0,3 R)		339,0	373,0	34,0	10,0%

Satsane er til ei kvar tid lik gjeldande stalege satsar. Ved endring av satsen for rettsgebyr og inkassogebyr vert gebyr endra tilsvarande.

Pr. 01.01.2023: Rettsgebyr (R) kr 1 243, inkassogebyr (IKG) kr 700.

Forseinkingsrenter vert rekna etter til kvar tid gjeldane %.

Plan- og byggesaker

Forskrift om gebyrregulativ for Kvam herad er heimla i følgjande lover:

- Plan og bygningslova (PBL) § 33-1 (Sjå forvaltningslova kap. VII).
- Matrikkellova (ML) § 32 og matrikkelforskriften (MLF) § 16.
- Eierseksjonslova (EL) § 15.
- Forurensningslova § 52 a og forurensningsforskriften § 11-4.
- Havne- og farvannslova § 6.
- Forvaltningslova § 27a og forskrift 14. desember 2011 nr. 1336 om gebyr for behandling av konsesjons- og delingssaker fastsatt med heimel i fvl §27a.
- Offentleglova § 8

Betalingsplikt

Kvam herad fakturerer sine tenester etter gjeldande gebyrforskrift på søknadstidspunktet. Reduksjon av gebyr ved for sein sakshandsaming skjer i samsvar med lov og forskrift, sjå PBL §21-7, MLF § 16 d 5, EL §7.

Faktura vert sendt til heimelshavar, tiltakshavar, rekvirent eller den som har bede om å få utført aktuelt arbeid.

Fullt gebyr skal betalast sjølv om søknaden vert avslått, og betalingsfristen vert ikkje utsett ved klage på vedtak i saka. Ved for sein betaling kjem purregebyr i samsvar med inkassoforskrifta.

Dersom byggesøknad vert trekt etter at løyve er gitt eller løyve går ut vert gebyret ikkje refundert.

Fastsetting av gebyr

Gebyret skal ikkje vere større enn heradet sine kostnader.

Ca. 10 % av byggesaksgebyret går til å dekke arbeidet med tilsyn etter PBL. Gebyret inkluderer ikkje utgifter til nødvendig bruk av sakkyndig bistand under tilsyn.

Betalingstidspunkt

Hovudregelen er at gebyra skal betalast i etterkant av at tenestene er utført, og ved trinnvis sakshandsaming skal gebyret for forrige trinn vera betalt før neste vedtak. Kvam herad kan krevja førehandsbetaling dersom gebyr ikkje er betalt.

For saker som skal betalast etter medgått tid eller utlegg til fagkunnig bistand, kan Kvam herad fakturere akonto etter avtalt kostnadsoverslag.

Søknad om redusert gebyr

Det kan søkast om redusert gebyr dersom gebyret openbart er for høgt i forhold til Kvam herad sitt arbeid. Søknad om redusert gebyr skal vere grunngjeven.

Personlege og/eller sosiale tilhøve vert ikkje rekna som særleg grunn.

Rehabilitering og istandsetjing av eldre, verneverdige bygningar og tiltak som fører til vesentleg betre miljø kan etter søknad få redusert gebyr. Denne avgjersla er delegert til rådmannen.

Kvam herad sine kostnader til fagkunnig hjelp.

Utlegg som Kvam herad har til fagkunnig hjelp kan ved store oppdrag fakturerast tiltakshavar månadsvis etter eit nærmare avtalt kostnadsoverslag.

Gebyr til statlege etatar.

Utgifter til tinglysing og andre tilleggskostnader (t.d. dokumentavgift, m.m.), som ikkje kommunen skal dekkja, skal refunderast frå heimelshavar, tiltakshavar, rekvirent eller den som har bede om å få utført aktuelt arbeid.

Klage på gebyr.

Gebyr er fastsett ved forskrift, og det er ikkje høve til å klage på forskrift jf. forvaltningslova §§ 3,28 og 40.

Gebyr fastsett ved enkeltvedtak kan påklagast på vanleg måte jf. forvaltningslova § 28, og Fylkesmannen er klageinstans.

1. Tenester etter medgått tid

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Kontorarbeid	pr. time	1 140,0	1 182,0	42,0	3,7%
b. Feltarbeid: Geolog/landmålar u/GPS og nødvendig utstyr	pr. time	1 140,0	1 182,0	42,0	3,7%
c. Geolog/landmålar m/GPS og nødvendig utstyr/feltarbeid	pr. time	1 568,0	1 626,0	58,0	3,7%
d. Attestar og liknande	pr. time	1 140,0	1 182,0	42,0	3,7%

Gebyr etter plan- og bygningslova, byggesaker**2. Førehandskonferanse**

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Førehandskonferanse		1 025,0	1 063,0	38,0	3,7%

3. Generelle gebyrreglar for saker etter plan- og bygningslova

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Viss byggesøknaden vert trekt og heradet har gjort mottakskontroll, m.m.		2 279,0	2 363,0	84,0	3,7%

4. Dispensasjonar pbl. § 19-1,19-2,19-3, veglova.

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Søknad om dispensasjon - veglova og teknisk forskrift og byggegrense kommuneplan/kommunedelplan		4 847,0	5 026,0	179,0	3,7%
b. Søknad om dispensasjon - kurante saker der administrasjonen har delegert mynde til å gjere vedtak, krev uttale/samtykke frå anna mynde.		9 232,0	9 574,0	342,0	3,7%
c. Dispensasjon der saker vert send på høyring (Eks. byggeforbod i strandsonen (Pbl § 1-8), kommuneplan (pbl§11-3), reguleringsplan m.fl (pbl§12-4)).		18 450,0	19 133,0	683,0	3,7%

a. Søknad om dispensasjon - veglova og teknisk forskrift og byggegrense kommuneplan/kommunedelplan

Gebyr skal betalast uansett utfall

b. Søknad om dispensasjon - kurante saker der administrasjonen har delegert mynde til å gjere vedtak, krev uttale/samtykke frå anna mynde.

Gebyr skal betalast uansett utfall

c. Dispensasjon der saker vert send på høyring (Eks. byggeforbod i strandsonen (Pbl § 1-8), kommuneplan (pbl§11-3), reguleringsplan m.fl (pbl§12-4)).

Gebyr skal betalast uansett utfall

5. Bustad / fritidshus pbl § 20-1 a,b

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Den fyrste bueininga (uansett storleik over 60 m²)		17 425,0	18 070,0	645,0	3,7%
b. Frå andre bueining	pr. bueining	9 225,0	9 566,0	341,0	3,7%
c. Bueining under 60 m²		7 175,0	7 440,0	265,0	3,7%
d. Hyblar, enkeltrom m.v.		4 884,0	5 065,0	181,0	3,7%
e. Campinghytter		9 020,0	9 354,0	334,0	3,7%
f. vurdere erklæring om ansvarsrett der føretaket ikkje har sentral godkjenning		3 404,0	3 530,0	126,0	3,7%
g. Godkjenne person for ansvarsrett som sjølvbyggjar av eigen bustad/fritidsbustad		3 404,0	3 530,0	126,0	3,7%
h. Igangsettingsløyve		3 075,0	3 189,0	114,0	3,7%
i. Endringssøknad		4 100,0	4 252,0	152,0	3,7%
j. Mellombels bruksløyve		3 075,0	3 189,0	114,0	3,7%
k. Ferdigattest inkludert matrikkulering		3 075,0	3 189,0	114,0	3,7%
l. Avvik	pr. avvik	1 200,0	1 244,0	44,0	3,7%

6. Tilbygg / påbygg / underbygg til bustad/fritidshus, pbl. kap. 20

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. BRA 0 – 30 m ²		3 895,0	4 039,0	144,0	3,7%
b. BRA 31 – 50 m ²		5 257,0	5 452,0	195,0	3,7%
c. BRA 51 – 100 m ²		7 444,0	7 719,0	275,0	3,7%
d. BRA over 100 m ²		9 317,0	9 662,0	345,0	3,7%

7. Garasjar / naust / uthus inklusiv tilbygg til bustad og fritidshus pbl. kap. 20

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. BRA 0 – 30 m ²		3 894,0	4 038,0	144,0	3,7%
b. BRA 31 – 50 m ²		5 257,0	5 452,0	195,0	3,7%
c. BRA 51 – 100 m ²		7 444,0	7 719,0	275,0	3,7%
d. BRA over 100 m ² , som for industri og lager		10 832,0	11 233,0	401,0	3,7%

8. Industri, næring, tenesteyting, off.bygg, landbruk, lager, plasthall, inklusiv tilbygg/påbygg, settefiskanlegg på land, Pbl §20-1 a, b og §§20-3 / 20-4

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. BRA 0 – 30 m ²		5 585,0	5 792,0	207,0	3,7%
b. BRA 31-50 m ²		7 444,0	7 719,0	275,0	3,7%
c. BRA 51 – 100 m ²		11 174,0	11 587,0	413,0	3,7%
d. BRA 101 – 500 m ²		18 616,0	19 305,0	689,0	3,7%
e. BRA 501 – 1000 m ²		29 617,0	30 713,0	1 096,0	3,7%
f. For BRA over 1000 m ²		50 pr. m ²	50 pr. m ²		

9. Konstruksjonar eller anlegg, Pbl §20-1 a, b og §20-4

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Kaianlegg inntil 500 m ² , inkl. flytebyggjer		7 437,0	7 712,0	275,0	3,7%
b. over 500 m ² , inkl. flytebyggjer		11 164,0	11 577,0	413,0	3,7%
c. oppdrettsanlegg i sjø med konsesjonsvolum inntil 12000 kubikk		14 884,0	15 435,0	551,0	3,7%
d. For oppdrettsanlegg i sjø med konsesjonsvolum over 12000 kubikk		21 984,0	22 797,0	813,0	3,7%
e. Andre konstruksjonar og anlegg i tiltaksklasse 2 pr 1000 m ³		360,0	360,0	0,0	0,0%
f. Andre konstruksjonar og anlegg i tiltaksklasse 1		3 891,0	4 035,0	144,0	3,7%
g. I tiltaksklasse 2		7 038,0	7 298,0	260,0	3,7%

10. Fasadeendring, pbl. §20-1 c eller §20-4

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Småhus (frittliggjande einebustad, tomannsbustad, rekkjehus, småhus i grupper og hytter)		3 891,0	4 035,0	144,0	3,7%
b. Større bygningar	pr. fasade	5 582,0	5 789,0	207,0	3,7%
c. Vesentlege reparasjonar av tiltak nemnd under PBL kap 20, til dette høyrer og hovudombygging og vesentleg endring av planløyising, skal betalast med 50 % av gebyr for nybygg.	bereknast	bereknast			

a. Småhus (frittliggjande einebustad, tomannsbustad, rekkjehus, småhus i grupper og hytter)

Fasadeendring omfattar m.a. endring av vindauge, kledningsmateriale og taktekking, takoverbygg, karnapp, ark, takterasse, m.m

b. Større bygningar

Fasadeendring omfattar m.a. endring av vindauge, kledningsmateriale og taktekking, takoverbygg, karnapp, ark, takterasse, m.m

c. Vesentlege reparasjonar av tiltak nemnd under PBL kap 20, til dette høyrer og hovudombygging og vesentleg endring av planløyising, skal betalast med 50 % av gebyr for nybygg.

Fasadeendring omfattar m.a. endring av vindauge, kledningsmateriale og taktekking, takoverbygg, karnapp, ark, takterasse, m.m

11. Bruksendring, Pbl §20-1 d

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Som hovudregel vert gebyr rekna ut frå det føremålet det vert endra til. Sjå punkt 5 til 9.		bereknast	bereknast		
b. Ved endring frå t.d. industri til forretning skal det kun betalast 50 % av gebyret. Sjå punkt 5 til 9.		bereknast	bereknast		

12. Rivingssaker, Pbl §20-1 e

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Inntil 150 m² BRA		3 404,0	3 530,0	126,0	3,7%
b. Mellom 151 – 1000 m² BRA		4 884,0	5 065,0	181,0	3,7%
c. Over 1000 m²BRA		6 508,0	6 749,0	241,0	3,7%

13. Byggtekniske installasjonar, oppføring, endring og reparasjon, Pbl §20-1 f

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Piper og eldstader		3 405,0	3 531,0	126,0	3,7%
b. Varmeanlegg		3 405,0	3 531,0	126,0	3,7%
c. Ventilasjonsanlegg		3 405,0	3 531,0	126,0	3,7%
d. Kuldeanlegg og varmepumper		3 405,0	3 531,0	126,0	3,7%
e. Sanitæranlegg		3 405,0	3 531,0	126,0	3,7%
f. Kommunaltekniske anlegg i grunnen inntil 4 bueiningar		4 320,0	4 480,0	160,0	3,7%
g. Kommunaltekniske anlegg i grunnen frå 5 bueiningar		7 854,0	8 145,0	291,0	3,7%
h. Avlaupsanlegg for spreidd bustad og fritidsbusetnad		4 738,0	4 913,0	175,0	3,7%

14. Oppdeling eller samanføyning av brukseining i bustad, Pbl §20-1 g

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. For oppdeling eller samanføyning av brukseining i bustad med meir		3 891,0	4 035,0	144,0	3,7%

15. Innhengning, skilt og reklame, Pbl §20-1 h og i

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Innhengning mot veg og annan søknadspliktig innhegning		3 404,0	3 530,0	126,0	3,7%
b. Støttemurar som er over 1 meter høge eller som av annan grunn krev søknad		3 404,0	3 530,0	126,0	3,7%
c. Skilt / reklame etter godkjent plan		3 404,0	3 530,0	126,0	3,7%
d. Skilt / reklame utan godkjent plan		3 404,0	3 530,0	126,0	3,7%

16. Godkjenning av plassering av midlertidige anlegg, Pbl §20-1 j

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. For bygg inntil 100 m ²		4 884,0	5 065,0	181,0	3,7%
b. For større bygg enn 100 m ² og konstruksjonar etter medgått tid minstegebyr etter pkt. 1		1 632,0	1 692,0	60,0	3,7%

17. Vesentlege terrenginngrep, Pbl §20-1 k

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Tiltaksklasse 1 og 2		7 437,0	7 712,0	275,0	3,7%
b. Tiltaksklasse 3		13 020,0	13 502,0	482,0	3,7%

18. Anlegg av veg eller parkeringsplass, Pbl §20-1 l

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Mindre parkeringsplassar, inntil 10 bilar		4 884,0	5 065,0	181,0	3,7%
b. Større parkeringsplassar		9 769,0	10 130,0	361,0	3,7%
c. Parkeringshus/anlegg		9 769,0	10 130,0	361,0	3,7%
d. Gangbruer		4 884,0	5 065,0	181,0	3,7%
e. Køyrebruer		9 769,0	10 130,0	361,0	3,7%
f. Veganlegg		4 884,0	5 065,0	181,0	3,7%
g. For tiltak ikkje avklart gjennom godkjent reguleringsplan eller bebyggelsesplan vert det rekna eit tillegg på 50% på gebyra under pkt.18a-f		bereknast	bereknast		

19. Delingssøknad, Pbl §20-1 m

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Søknad om frådeling der grensene er fastsett i reguleringsplan		5 581,0	5 787,0	206,0	3,7%
b. Søknad om frådeling der grenser ikkje er fastsett i godkjent reguleringsplan		9 309,0	9 653,0	344,0	3,7%

a. Søknad om frådeling der grensene er fastsett i reguleringsplan

Det skal sendast inn ein søknad per tomt. Det vert fakturert for ein tomt per søknad. Søknader med fleire tomter i same søknad vert send i retur for oppdeling til ein søknad per bruksnummer.

b. Søknad om frådeling der grenser ikkje er fastsett i godkjent reguleringsplan

Det skal sendast inn ein søknad per tomt. Det vert fakturert for ein tomt per søknad. Søknader med fleire tomter i same søknad vert send i retur for oppdeling til ein søknad per bruksnummer.

20. Sletting av klausular

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Sletting av klausular		4 884,0	5 065,0	181,0	3,7%

21. Reviderte teikningar

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Reviderte teikningar som krev nytt nabovarsel		6 508,0	6 749,0	241,0	3,7%
b. Reviderte teikningar utan nabovarsling		3 404,0	3 530,0	126,0	3,7%

22. Diverse tiltak

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
For arbeid som ikkje kjem inn under førenemnde satsar, som t.d. innreiing av loft og kjellar, trafokiosk, basseng, Personheis, vareheis som tillet persontransport, trappeheis, rulleband, rulletrapp me		3 404,0	3 530,0	126,0	3,7%

23. Ulovleg byggjearbeid

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Inntil 50 % i tillegg til gebyret tiltaket gjeld		bereknast	bereknast		

Gebyr etter matrikkelova**24. Oppretting av matrikkeleining**

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Areal 0 - 2000 m ²	pr. tomt	18 676,0	19 366,0	690,0	3,7%
b. Areal frå 2001-5000 m ²	pr. tomt	25 658,0	26 607,0	949,0	3,7%
c. Frå tomt nr 6 og oppover med areal til og med 2000 m ²	pr. tomt	13 991,0	14 506,0	515,0	3,7%
d. Areal frå 5001-20000 m ²	pr. tomt	29 163,0	30 242,0	1 079,0	3,7%
e. Gebyr for oppmåling av areal over 20 da minstegebyr + medgått tid, jf. punkt 1		34 996,0	36 290,0	1 294,0	3,7%
f. Gebyr for å måle inntil tre punktbeste som ligg på eitt registernr og som blir etablert i same sak	pr. punktbeste	11 658,0	12 090,0	432,0	3,7%
g. Tillegg frå og med punktbeste nr 4	pr. punktbeste	2 807,0	2 911,0	104,0	3,7%

25. Matrikulering av eksisterande umatrikulert grunn

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Gebyr skal reknast som for pkt 24		bereknast	bereknast		
b. Dersom det i saka tilfell kommunen eit vesentleg meirarbeid og auka kostnader, skal meirarbeidet gebyrleggast etter medgått tid, jf. pkt 1		bereknast	bereknast		

26. Oppmåling av uteareal på eigarseksjon

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Areal til 50 m ²	pr. eigarseksjon	6 104,0	6 330,0	226,0	3,7%

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
b. Areal frå 51-250 m ²	pr. eigarseksjon	8 988,0	9 321,0	333,0	3,7%
c. Areal frå 251-2000 m ²	pr. eigarseksjon	12 427,0	12 887,0	460,0	3,7%
d. Areal frå 2001 m ²	pr. eigarseksjon,+ kr 1000 pr. påbegynt da	13 400,0	13 896,0	496,0	3,7%

27. Oppretting av anleggseigedom

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Volum frå 0-2000 m ³		22 800,0	23 644,0	844,0	3,7%
b. Volum frå 2001 m ³	auke pr. påbegynt 1000 m ³	24 482,0	25 388,0	906,0	3,7%
c. Dersom det i saka tilfell kommunen eit vesentleg meirarbeid og auka kostnadar, skal meirarbeidet gebyrleggast etter medgått tid, sjå dette punktet.		32 646,0	33 854,0	1 208,0	3,7%

28. Registrering av jordsameige

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Gebyr for registrering av eksisterande jordsameige vert fakturert etter medgått tid, jf. pkt. 1		bereknast	bereknast		

29. Oppretting av matrikkeleining utan fullført oppmålingsforretning

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Ved fullført oppmålingsforretning innan 3 års fristen skal det betalast gebyr etter pkt. 24, 25, 27, 28		4 377,0	4 539,0	162,0	3,7%

30. Avbrot i oppmålingsforretning eller matrikulering

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Gebyr for utført arbeid når saka blir trekt før den er fullført, vert fakturert etter følgende sats.		2 104,0	2 182,0	78,0	3,7%

31. Gebyr for matrikkulering utan oppmåling

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Gebyr for matrikkulering utan oppmåling, jf. matrikkellova § 10 4. ledd a-c		4 892,0	5 073,0	181,0	3,7%

32. Grensejustering og mindre tilleggsareal. Grunneigedom, fest grunn og jordsameige

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Areal 0 - 50 m ²		6 394,0	6 631,0	237,0	3,7%
b. Areal 51 - 250 m ²		12 539,0	13 003,0	464,0	3,7%
c. Areal 251 m ² +		16 644,0	17 260,0	616,0	3,7%
d. Grensejustering av ikkje-kordinatfesta grensepunkt vert fakturert etter medgått tid, jf. pkt. 1		bereknast	bereknast		

33. Grensejustering og mindre tilleggsareal. Anleggseigedom

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Volum frå 0-250 m3		11 105,0	11 516,0	411,0	3,7%
b. Volum frå 251 – 1000 m3		14 150,0	14 674,0	524,0	3,7%
c. Volum over 1000 m3 vert fakturert etter medgått tid, jf. pkt. 1		bereknast	bereknast		

a. Volum frå 0-250 m3

For anleggseigedom kan volumet justerast med inntil 5 % av anleggseigedomens sitt volum, men den maksimale grensa vert sett til 1000 m3

b. Volum frå 251 – 1000 m3

For anleggseigedom kan volumet justerast med inntil 5 % av anleggseigedomens sitt volum, men den maksimale grensa vert sett til 1000 m3

34. Arealoverføring. Grunneigedom , festegrunn og jordsameige

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Areal frå 0-250 m ²		14 684,0	15 227,0	543,0	3,7%
b. Areal frå 251-500 m ²		18 650,0	19 340,0	690,0	3,7%
c. Arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ²		2 570,0	2 665,0	95,0	3,7%

a. Areal frå 0-250 m²

Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomførast. Arealoverføring utløyser dokumentavgift. Dette gjeld ikkje arealoverføring til veg- og jernbaneføremål.

b. Areal frå 251-500 m²

Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomførast. Arealoverføring utløyser dokumentavgift. Dette gjeld ikkje arealoverføring til veg- og jernbaneføremål.

c. Arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m²

Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomførast. Arealoverføring utløyser dokumentavgift. Dette gjeld ikkje arealoverføring til veg- og jernbaneføremål.

35. Arealoverføring. Anleggseigedom

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Volum 0-250 m3		14 684,0	15 227,0	543,0	3,7%
b. Volum frå 251-500 m3		18 650,0	19 340,0	690,0	3,7%
c. Volumoverføring pr. nytt påbegynt 500 m3		2 570,0	2 665,0	95,0	3,7%

a. Volum 0-250 m3

For anleggseigedom kan volum som skal overførast frå ein matrikkeleining til ei anna, - ikkje vere registrert på ei tredje matrikkeleining. Volum kan berre overførast til ei matrikkeleining dersom vilkåra for samanføyning er til stades.

b. Volum frå 251-500 m³

For anleggseigedom kan volum som skal overførast frå ein matrikkeleining til ei anna, - ikkje vere registrert på ei tredje matrikkeleining. Volum kan berre overførast til ei matrikkeleining dersom vilkåra for samanføyning er til stades.

c. Volumoverføring pr. nytt påbegynt 500 m³

For anleggseigedom kan volum som skal overførast frå ein matrikkeleining til ei anna, - ikkje vere registrert på ei tredje matrikkeleining. Volum kan berre overførast til ei matrikkeleining dersom vilkåra for samanføyning er til stades.

36. Klarlegging av eksisterande grense der grensa tidlegare er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. For inntil 3 punkt		5 560,0	5 766,0	206,0	3,7%
b. For overskytande grensepunkt	pr. punkt	1 436,0	1 489,0	53,0	3,7%
c. Dersom det i saka tilfell kommunen eit vesentleg meirarbeid og auka kostnader, skal meirarbeidet gebyrleggast etter medgått tid, jf. pkt. 1		bereknast	bereknast		

37. Klarlegging av eksisterande grense der grensa ikkje tidlegare er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheitar.

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. For inntil 3 punkt		11 275,0	11 692,0	417,0	3,7%
b. For overskytande grensepunkt	pr. punkt	2 215,0	2 297,0	82,0	3,7%
c. Dersom det i saka tilfell kommunen eit vesentleg meirarbeid og auka kostnader, skal meirarbeidet gebyrleggast etter medgått tid, jf. pkt 1		bereknast	bereknast		

38. Privat grenseavtale

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. For inntil 3 punkt eller 100 m grenselengde		5 560,0	5 766,0	206,0	3,7%
b. For kvart nytt punkt eller påbegynt 100 m grenselengde		1 436,0	1 489,0	53,0	3,7%
c. Dersom det i saka tilfell kommunen eit vesentleg meirarbeid og auka kostnader, skal meirarbeidet gebyrleggast etter medgått tid, jf. pkt. 1		bereknast	bereknast		

Gebyr etter lov om eigarseksjonar

39. Krav om seksjonering eller reseksjonering av ein eigedom

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Seksjonerinsvedtak etter esl. §13 med synfaring.		7 338,0	7 458,0	120,0	1,6%
b. Seksjonerinsvedtak etter esl. §13 utan synfaring.		4 892,0	4 972,0	80,0	1,6%
c. Dersom det i saka tilfell kommunen eit vesentleg meirarbeid og auka kostnader, skal meirarbeidet gebyrleggast etter medgått tid jf. pkt. 1		bereknast	bereknast		

a. Seksjonerinsvedtak etter esl. §13 med synfaring.

Statleg sats, 6 R (rettsgebyr 2023, kr 1 243)

b. Seksjonerinsvedtak etter esl. §13 utan synfaring.

Statleg sats, 4 R (rettsgebyr 2023, kr 1 243)

Gebyr etter ureiningslova-/forskrift**40. Forureining bygg og anlegg**

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Opprydding i ureina grunn ved byggje- og gravearbeid (kap 2 i forskrifta). Gebyr fakturerast etter medgått tid, jf. pkt. 1		bereknast	bereknast		

41. Utsleppsløyve

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Anlegg der utsleppet er kalkulert til < 15 PE		4 706,0	4 880,0	174,0	3,7%
b. Anlegg der utsleppet er kalkulert til mellom 15 og 100 PE		6 284,0	6 517,0	233,0	3,7%
c. Anlegg der utsleppet er kalkulert til mellom 100 og 1000 PE		7 880,0	8 172,0	292,0	3,7%
d. Der ein søknad gjeld fleire avlaup på same eigedom i høve til inndelinga ovanfor, skal det krevjast inn halvt gebyr pr avlaup frå og med nr 2		bereknast	bereknast		

42. Kontrollsaker

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Anlegg der utsleppet er < 15 PE		3 146,0	3 262,0	116,0	3,7%
b. Anlegg der utsleppet er mellom 15 og 100 PE		4 706,0	4 880,0	174,0	3,7%
c. Anlegg der utsleppet er mellom 100 og 500 PE		6 279,0	6 511,0	232,0	3,7%
d. Anlegg > 500 PE vert fakturert etter minstegebyr pluss tillegg for medgått tid, jf. pkt. 1		7 880,0	8 172,0	292,0	3,7%

Gebyr etter hamne- og farvasslova**43. Løyve etter hamne og farvasslova**

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Søknad om tillatelse etter hamne- og farvasslova, jf. §§1, 27, 28, 29		3 160,0	3 277,0	117,0	3,7%

Gebyr etter plan og bygningslova - plansaker

1. Plansaker etter plan og bygningslov vedteken 27.06.2008 kap. 12 §12-8

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Gebyr for oppstartsmøte		3 588,0	3 721,0	133,0	3,7%

2. Gebyr for behandling av planprogram

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Godkjenne planprogram i det faste utvalet for plansaker		9 385,0	9 732,0	347,0	3,7%

3. Gebyr for premissavklaring

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Premissavklaring i det faste utvalet for plansaker.		9 323,0	9 668,0	345,0	3,7%

a. Premissavklaring i det faste utvalet for plansaker.

Gjeld saker i strid med overordna plan, eller saker rådmannen ser på som strategisk viktige.

4. Gebyr for behandling av søknad om godkjenning av reguleringsplan §12-11

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Detaljreguleringsplan utan KU		92 520,0	95 943,0	3 423,0	3,7%
b. Detaljreguleringsplan med KU		123 000,0	127 551,0	4 551,0	3,7%
c. Avvist planframlegg, brev med krav om tilleggsopplysningar/endringar før 1. gongs handsaming		3 556,0	3 688,0	132,0	3,7%
d. Oppretting av sosifil før 1. gongs handsaming dersom det er feil i tilsendt fil frå plankonsulent		4 882,0	5 063,0	181,0	3,7%

5. Endringar av reguleringsplanar §12-14

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Full reguleringsendring / Full omregulering utan KU		92 520,0	95 943,0	3 423,0	3,7%
b. Full reguleringsendring / Full omregulering med KU		123 000,0	127 551,0	4 551,0	3,7%
c. Mindre reguleringsendring delegert til rådmannen		6 150,0	6 378,0	228,0	3,7%
d. Mindre reguleringsendring delegert til det faste utvalet for plansaker		12 300,0	12 755,0	455,0	3,7%

6. Refusjonssaker, Pbl kap 18

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
a. Planhandsaming og refusjonsvedtak rekna etter medgått tid i refusjonssaka.		9 833,0	10 197,0	364,0	3,7%
b. Gebyr for kostnadskontroll i refusjonssak reknast etter medgått tid.		19 376,0	20 093,0	717,0	3,7%

Gebyr etter konsesjons- og jordlov

Søknad om konsesjon etter konsesjonslova

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Andre		5 000,0	5 000,0	0,0	0,0%
Enkle/kurante		2 000,0	2 000,0	0,0	0,0%

Søknad om frådeling etter jordlova

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Andre		2 930,0	3 038,0	108,0	3,7%
Enkle/kurante		1 758,0	1 823,0	65,0	3,7%

Søknad om omdisponering etter jordlova

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Andre		2 930,0	3 038,0	108,0	3,7%
Enkle/kurante		1 758,0	1 823,0	65,0	3,7%

Frikjøp av parkeringsplass

Gebyr	Eining	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %
Frikjøp parkeringsplassar		40 500,0	42 000,0	1 500,0	3,7%

Tenesteområda i kommunen

Finans og fellespostar

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenesteområde: [Finans og fellespostar](#)

Driftsbudsjett

Fordeling på teneste (Tabell)

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Årets premieavvik	-42 305	14 703	5 766	-18 961	-23 083	-21 265
Pensjon	248	250	12	12	12	12
Premiefond	-10 354	-20 598	438	438	438	438
Diverse fellesutgifter	732	1 983	1 204	1 204	1 204	1 205
Skatt på inntekt og formue	-314 275	-300 242	-313 465	-317 474	-317 473	-317 473
Statlig rammetilskudd og øvrige generelle statstilskudd	-336 197	-325 070	-356 135	-360 708	-352 515	-352 520
Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger m.v.	-11 592	-12 743	-27 538	-12 712	-12 712	-12 712
Motpost avskrivninger	-50 234	-47 533	-51 967	-51 967	-51 967	-51 967
Renter/utbytte og lån (innlån og utlån)	40 873	48 751	60 656	65 024	71 738	70 739
Interne finansieringstransaksjoner	65 233	-14 469	703	18 042	12 613	13 238
Sum	-636 952	-654 969	-680 327	-677 101	-671 745	-670 307

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringar

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenesteområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	-46 065	-46 065	-46 065	-46 065
Sum Tekniske justeringer	8 546	8 546	8 546	8 546
Sum Vedtak forrige periode	-9 324	-8 856	-8 868	-8 869
Sum Pensjons og felleskostnader	5 077	1 554	1 068	1 305
Sum Lønns- og prisvekst	281	281	281	281
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	0	0	0	0
Konsekvensjustert budsjett	4 580	1 525	1 027	1 264
Konsekvensjustert ramme	-41 485	-44 540	-45 039	-44 802
Nye tiltak				
Auka forsikringsutgifter	235	235	235	235
Renter av obligasjonar	3 576	2 032	-955	-1 269
Andre tiltak	-8 818	-8 818	-8 829	-8 841
Sum Nye tiltak	-5 007	-6 551	-9 549	-9 875
Nye tiltak og realendringer budsjett	-5 007	-6 551	-9 549	-9 875
Ramme 2023-2026	-46 492	-51 091	-54 588	-54 676

Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Skatt på eigedom, botnfrådrag på 200 000,-	Nytt tiltak	3 985	3 985	3 985	3 985
Skatt på eigedom, redusert promille til 2 uten botnfrådrag	Nytt tiltak	7 944	7 944	7 944	7 944
Sum		11 929	11 929	11 929	11 929

Nye tiltak

Skatt på eigedom, botnfrådrag på 200 000,-

I budsjettforslaget ligg det 3 promille på eigedomsskatt på bustad og fritid. Kostnaden for å ha 200 000,- i botnfrådrag i tillegg til 3 promille er 4 mnok i året.

Ved reduksjon i promille og innføring av botnfrådrag er det viktig å merke seg kva avgrensingar det set for påfølgjande år.

Jmf. Eigedomsskattelova §13, første ledd kan kommunen ikkje auke promillen med meir enn 1 kvart år. Promillen kan ikkje aukast same år som botnfrådrag fell bort.

Skatt på eigedom, redusert promille til 2 uten botnfrådrag

I budsjettforslaget ligg det 3 promille på eigedomsskatt på bustad og fritid. Kostnaden for å redusere promillen til 2 er 7,9 mnok i året. Det er ikkje lagt inn botnfrådrag.

Ved reduksjon i promille og innføring av botnfrådrag er det viktig å merke seg kva avgrensingar det set for påfølgjande år.

Jmf. Eigedomsskattelova §13, første ledd kan kommunen ikkje auke promillen med meir enn 1 kvart år. Promillen kan ikkje aukast same år som botnfrådrag fell bort.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
	Brutto prosjekt utgift	Øyrem. fin.	2023	2024	2025	2026	2023-26
Finans og fellespostar							
Eigenkapital KLP 2023	2 500	-2 500	2 500	0	0	0	2 500
Eigenkapital KLP 2024	2 500	-2 500	0	2 500	0	0	2 500
Eigenkapital KLP 2025	2 500	-2 500	0	0	2 500	0	2 500
Eigenkapital KLP 2026	2 500	-2 500	0	0	0	2 500	2 500
Mva-komp og lån	0	-709 694	0	0	0	0	0
Sum Finans og fellespostar	10 000	-719 694	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000

Styring og kontrollverksemd

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenestekområde: [Styring og kontrollverksemd](#)

Driftsbudsjett

Fordeling på teneste (Tabell)

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Politisk styring	4 245	4 258	4 803	4 466	4 895	4 509
Kontroll og revisjon	770	1 019	1 020	1 020	1 020	1 021
Sum	5 015	5 276	5 823	5 486	5 916	5 530

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringar

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenestekområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	5 128	5 128	5 128	5 128
Sum Tekniske justeringar	-39	-39	-39	-39
Sum Vedtak forrige periode	399	0	401	1
Sum Pensjons og felleskostnader	18	16	19	23
Sum Lønns- og prisvekst	65	65	65	65
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Auka løn stortingsrepresentant, ordførar/varaordførar/leiar MPB	57	57	57	57
Medlemsskap Industrikommunane	50	50	50	50
Andre tiltak	73	73	73	73
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	180	180	180	180

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Konsekvensjustert budsjett	622	221	626	230
Konsekvensjustert ramme	5 750	5 349	5 754	5 358
Nye tiltak				
Andre tiltak	-21	-21	-21	-21
Sum Nye tiltak	-21	-21	-21	-21
Nye tiltak og realendringer budsjett	-21	-21	-21	-21
Ramme 2023-2026	5 729	5 328	5 733	5 337

Administrasjon

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenestekområde: [Administrasjon](#)

Prioriteringar i planperioden

Forvaltning av arkiv og dokument:

Kvam herad skal ha ei heilskapleg forvaltning av arkiv og dokument.

Oppfølging av tilsyn av arkivforvaltning:

Etter gjennomført tilsyn er tre av seks pålegg lukka innan fristane som vart gitt av Arkivverket våren 2021. Det som står att er:

Oppdatering av arkivplanen: Arkivplanen skal sikre at Kvam herad tek i vare arkivansvaret sitt etter arkivlova § 6. Oppdateringa er starta, men ein er ikkje i mål.

Utarbeiding av retningslinjer for elektronisk behandling av arkivdokument

Flytting av arkiv frå det gamle arkivrommet til det nye.

Arkivverket har fått tilbakemelding på at dette skuldast ressursmangel. Dei meiner dei attståande avvika gir grunn til bekymring over forvaltninga av arkiva i Kvam, og har varsla Statsforvaltaren i Vestland om dette. Utfordringa er å finne nok tid til å jobbe med avvika.

Langtidsbevaring av arkiv:

Det er oppretta prosjekt på uttrekk (kopi) av avslutta system og fagprogram, mellom anna den gamle databasen til Acos WebSak. Både Acos og Interkommunalt arkiv i Hordaland hjelper Kvam med dette arbeidet i tillegg til ressursar frå IT og arkivleiar.

Informasjon og personvern:

Sentralbord:

Fellessekretariatet skal ha ei sentral rolle som informasjonsformidlar og vera kontaktpunkt mellom innbyggjarane og kommunen. Det vert endring i telefonsystemet når Kvam endrar leverandør frå Telenor til Telia. Fasttelefon går ut, og det vert ringing gjennom datasystem (Teams) eller mobiltelefonar.

Det er òg ønskjeleg å få vurdert digitale sjølvbeteningsløysingar. Det vert jobba med å få innhenta prisar for ulike løysingar og frå fleire leverandørar.

Kvam herad skal sikra at rett informasjon er tilgjengeleg til rett person og syta for innebygd personvern i alle løysingar.

Ta i bruk e-signering i heile organisasjonen: eSignering er i hovudsak i bruk for arbeidskontraktar, men vert òg brukt litt på andre avtalar som utleigekontraktar.

Kvam herad skal legge forholda til rette for ein open og opplyst offentleg samtale, jf. Grunnlova § 100.

Tilrettelegge for innsyn: Svare raskt på innsynskrav, ha gode, søkbare postlister og ha gode rutinar for rask tilgjengeleggjing av politiske dokument. Openheitsbarometeret er ei undersøking gjort av Pressens offentlighetsutvalg og Kommunal Rapport for å undersøke kva kommune som er mest open.

Digitalisera fleire arkiv, mellom anna eigedomsarkivet: Eigedomsarkivet vart sendt til Danmark for digitalisering. Dette prosjektet er framleis ikkje ferdig. Til slutt vil det kome ei innsynsløysing der innbyggjarane vil få tilgang til eigedomsarkivet.

IKAH har digitalisert deler av kulturarkivet til Kvam, som innbyggjarane har fått digital tilgang til via IKAH sine heimesider.

Aktivitet (Nøkkeltal)

Indikatornamn	Indikator	Resultat t 2021	Anslag 2022	Planlag t 2023	Planlag t 2024	Planlag t 2025	Planlag t 2026	Beskriving
Åpenhetsbarometeret : Plassering samanlikna med vestlandskommunar	Åpenhetsbarometeret : Plassering samanlikna med vestlandskommunar	0	34	18	16	10	8	Betra resultatplassering i Åpenhetsbarometere t for Vestlandskommunan e føreset at spørsmål og vurderingstema ikkje vert vesentleg endra.

Driftsbudsjett

Fordeling på teneste (Tabell)

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Økonomiplan			
			2023	2024	2025	2026
Administrasjon	35 348	38 386	45 954	42 799	42 312	42 552
Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	2 071	3 190	2 766	2 806	2 824	2 832
Administrasjonslokaler	3 745	3 128	4 462	3 636	3 359	3 072
Sum	41 179	44 704	53 182	49 241	48 495	48 456

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringar

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenesteområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	41 586	41 586	41 586	41 586
Sum Tekniske justeringar	-177	-177	-177	-177
Sum Vedtak forrige periode	2 542	-1 584	-1 248	-1 248
Sum Pensjons og felleskostnader	43	20	57	96
Sum Lønns- og prisvekst	601	601	601	601
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Auka elektrisitetsutgifter ved 2.tertial 2022	1 436	568	275	0
Auka elektrisitetsutgifter, samt faste serviceavtalar på FDV, 1.tertial 2022	288	288	288	288
Auka løn stortingsrepresentant, ordførar/varaordførar/leiar MPB	-57	-57	-57	-57
Auke i materialkostnader til forvaltning, drift og vedlikehald	20	20	20	0
Auke løn overtid teknisk	1	1	1	1
Bedriftshelseteneste - auke omfang	100	100	100	100
IKT kommunikasjonsutgifter -auke	300	300	300	300
Innbyggerinnsyn faktura, Komtek	100	100	100	100
Innbyggerinnsyn faktura, Visma	22	22	22	22
Intern omfordeling meklaropplysning	114	114	114	114
Kvalitetskoordinator 0,5 årsverk, vac stilling	390	390	390	390
Kvalitetskoordinator 0,5 årsverk, auke stilling	390	390	390	390
Opplæringskoordinator 0,3 årsverk, ferdig med LEAN oppgåver	248	248	248	248
Reduksjon i purreinntekter	240	240	240	240
Utsetje innsparingskrav 1 år	1 057	0	0	0
Utsetje innsparingskrav 2 år	900	1 000	0	0
Andre tiltak	-508	320	-94	-94
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	5 041	4 045	2 337	2 042
Konsekvensjustert budsjett	8 050	2 906	1 570	1 315
Konsekvensjustert ramme	49 637	44 492	43 156	42 902
Driftskonsekvens				
Forprosjekt ventilasjon og varmeanlegg Kvam rådhus - energieffektivisering	-28	-28	-28	-28
Sum Driftskonsekvens	-28	-28	-28	-28
Nye tiltak				
Auka drivstoffprisar i 2023	20	0	0	0
Hovudtillitsvald auke 50% stilling basert på medlemstal	326	326	326	326

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Hovudtillitsvald auke 50% stilling basert på medlemstal	130	130	130	130
IT- Sikringstiltak for å unngå hacking og sikringsbrot	350	350	350	350
Prisauke eksisterande IT lisensar	1 175	1 175	1 175	1 175
Andre tiltak	-393	-393	-393	-393
Sum Nye tiltak	1 608	1 588	1 588	1 588
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 580	1 560	1 560	1 560
Ramme 2023-2026	51 217	46 052	44 716	44 462

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum 2023-26
	Brutto prosjekt utgift	Øyrem. fin.	2023	2024	2025	2026	
Administrasjon							
Deponering av elektronisk arkiv	388	0	200	0	0	0	200
Digitalisering eigedomsarkiv	2 500	0	625	0	0	0	625
IT-investeringar - årlege			1 800	1 800	1 800	1 800	7 200
Sum Administrasjon	2 888	0	2 625	1 800	1 800	1 800	8 025

Barnehagar

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenestekområde: [Barnehagar](#)

Prioriteringar i planperioden

Barnehage har prioritert å retta merksemd mot nokre beskyttande faktorar frå Oppvekstplanen på bakgrunn av arbeidet som har vorte lagt ned det siste året med Betre tverrfagleg innsats (BTI), fokus på tidleg innsats og at barnehagesektoren er i endring. Barnehagane er med i arbeidet knytt til oppvekstreforma, og oppvekstplanen vil i åra framover gje god retning på arbeidet vidare.

I ein sektor i rask endring er styrar si rolle iht kvalitet i barnehagen viktigare enn nokon gong og leiing i framtidens barnehage har behov for ei anna leiing enn før. Styrar har fått auka oppgåver dei seinare åra, men ikkje meir ressursar til å handtera alle oppgåvene som er knytt til leiarfunksjonen sin.

Arbeidsmengda aukar og det meste av tida går til oppfølging av personale, sjukemeldte og organisering av vikarar. Det medfører mindre tid til utviklingsarbeid og fokus på kvalitet.

Beskyttande faktor: Trygge vaksne

Kompetanse. Dei vaksne som arbeider i barnehagen er uunnverlege og ein viktig beskyttande faktor i barnehagebarn sitt liv og for gjennomføring av ein barnehagekvardag. Gjennom kompetanseheving sikrar me at det faste personale har nødvendig kompetanse og legg til rette for at barna skal møta trygge vaksne i Kvammabarnehagane.

PPT har det siste året arrangert ei kursrekke for alle tilsette i "Sjå barnet innanfrå" med utgangspunkt i Circle of security (Cos). Samstundes arrangerer Familiesenteret foreldrekurs med utgangspunkt i Cos. Såleis får foreldre og tilsette lik teoretisk bakgrunn for å forstå barna innanfrå, utvikla relasjonar og eit felles språk for å forstå og tolka situasjonar.

Kvar barnehage har ein spesialpedagog. Spesialpedagogane sikrar ei heilskapstenking rundt barn når det gjeld allmennpedagogikk og spesialpedagogikk. Spesialpedagogane er med på å løfta fram BTI arbeidet og styrka det allmennpedagogiske tilbodet i barnehagen ved å rettleia og bidra med kompetanseutveksling til medarbeidarane sine. PPT styrkar spesialpedagogane med kurs og rettleiing som spesialpedagogane tar med seg tilbake til barnehagen og dermed styrkar det allmennpedagogiske tilbodet. Trygge og tilstadeverande vaksne som ser barna, som forstår andre tenester, som veit kvar ein kan søkje hjelp, som gjev foreldrerettleiing og gjev høg kvalitet på barnehagetilbodet er det me strebar etter i Kvammabarnehagen.

Opplæring i BTI har gjeve personale meir innsikt i andre tenester og ein handlingsrettleiar til bruk ved uro for barn. Det er viktig å fanga opp barn som treng noko ekstra så tidleg som mogleg. Tidleg innsats kan førebyggja skeivutvikling, mobbing, sosiale vanskar, lærevanskar, fråfall i skulen og å hamne utanfor arbeidslivet. Kompetansen til personale og korleis dei møter og forstår barn får betydning for korleis barn har det i barnehagen. Det er dokumentert at gode barnehagar bidreg til å redusera sosial ulikskap og kompenserer for manglande støtte og stimulering i heimen når det er behov.

KLP-prosjekt. Barn har behov for å møte trygge og stabile vaksne som kjenner og forstår den einskilde. Grunna stort fråvær er det mange barn som møter ukjende vikarar utan erfaring frå arbeid i barnehage. Det er, for tida, få som ynskjer å vera vikar i barnehage og dei som står på vikarlistene er i bruk. Det er behov for at vikarane byrjar raskt så det er inga tid til opplæring i rutinar og korleis dei skal møte og forstå barn før dei startar opp. Personale frå avdelingar med flest faste og blir flytta til avdelingar med størst fråvær. Dette bidreg til at barn møter ukjende vaksne. Barnehagesektoren deltar i KLP sitt arbeidsmiljønettverk som har fokus på HMS og arbeidsmiljø. Målet til prosjektgruppa er å redusera sjukefråværet og få folk til å bli i jobben sin. Prosjektgruppa ser at det er viktig for tenesta å sikra rekruttering, stabilitet, godt arbeidsmiljø og gode arbeidsforhold. Tilbakemeldingar frå tilsette i barnehage er at bl.a. stor arbeidsbelastning og lite bemanning er årsaker til sjukefråvær og flukt frå barnehagesektoren.

Beskyttande faktor: Mangfald vert sett på som ein ressurs

Alle er velkomne til barnehagane i Kvam. For å sikra god start for barn og familiar med anna språk jobbar barnehagane med å laga eit felles system som sikrar like god praksis same kva barnehage barnet byrjar i. Dersom det er behov for ny kompetanse før eit barn byrjar innhentar barnehagen det. Barnehagane skal nytta tolk i møte med foreldre og om mogleg gje informasjon på familien sitt morsmål. Barnehagane tilstrevar å gje morsmålassistent dei fyrste tre månadane, etter ein trappetrinnsmodell, for å sikre forståing, tryggleik og god start. Spesialpedagogane har eit særleg ansvar for språkutvikling og lågterskeltiltak for fleirspråklege barn i barnehagen og skal gje rettleiing til barna sine avdelingar. I tillegg gjev PPT opplæring og kompetanseheving til tilsette ved behov og fylgjer opp born med særskilte behov. I følge kommunebarometeret for 2022 gjekk 84,6% av barn med minoritetsbakgrunn i barnehage i Kvam i 2021. Nasjonalt har andel barn med minoritetsbakgrunn auka frå 79,3 i 2016 til 86,9 i 2021.

Beskyttande faktor: Høg kvalitet på opplæringa

Kommunebarometer for 2022 viser at 66,7 % av dei kommunale barnehagane oppfyller pedagognorma utan dispensasjon i Kvam. Nasjonalt var talet 70,7 %. Vidare viser tala at 44,4 % av dei tilsette i dei kommunale barnehagane i Kvam har pedagogisk utdanning. Regjeringa har ambisjonar om at 50 prosent av dei tilsette i barnehagen skal vera barnehagelærarar innan 2025 og andelen barnehagelærarar med mastergradutdanning skal auka.

Kommunebarometeret for 2022 viser at Kvam hadde 5,8 barn pr vaksen i 2021. Nasjonalt låg tala på 5,6 både i 2020 og 2021. *Sitat frå kommunebarometeret: Kvam har ifølge statistikkene lavere bemanning i de kommunale barnehagene enn de fleste andre. Som regel er bemanningen lavere jo større kommunen blir. Hva har antallet voksne å si for kvaliteten?*

Kompetanse. Ein barnehage for framtida må sjå framover og må vidareutviklast i takt med samfunnet. Sidan barnehageforliket i 2003 har bl.a. tal barn i barnehagen auka, barnehagane har blitt større, barnehagedagane lengre, barnegruppene yngre, meir mangfald og meir samarbeid med andre tenester. Slik utvikling krev kompetanseheving og endring av praksis, det er tidkrevjande arbeid og tek lang tid å implementera. Barnehagen som fyrste steg i utdanningsløpet og forventningane til kva barn skal oppleve, læra og erfara i barnehagen har fått auka fokus og dermed også forventningar om å synleggjera barnehagen sitt innhald og arbeidsmåtar gjennom planar og dokumentasjon.

Forsking viser at barnehagar med høg kvalitet verkar positivt på barn si utvikling og at den positive effekten varar heile livet. Regjeringa sitt mål for framtidas barnehage er å sikra likeverdig og høg kvalitet i alle barnehagar, styrka barnehagen som læringsarena og sikra at alle barn får delta aktivt i eit inkluderande fellesskap. Som eit ledd for å sikre høg kvalitet deltek barnehagane våre i Regional ordning for kompetanseheving i barnehage (Rekom).

Alle barnehagane driv med kompetanseheving innan psykososialt barnehagemiljø, kap. 8 i barnehagelova for å sikra at alle barn har det trygt og godt i Kvammabarnnehagane.

Systemarbeid. For å sikra lik kvalitet og gode tenester i alle barnehagane våre prioriterer barnehagane arbeid med systemutvikling og felles tankar om «slik gjer me det i Kvam». Dette arbeidet tar tid og det er viktig for å sikre at arbeidet vedvarer og når fram til alle. Det er utfordrande å finna tid til å driva med utviklingsarbeid. I barnehage er det avgrensa med møtetidspunkt der personale kan møtast utan at det er barn i barnehagen. Heile personalgruppa har ikkje anledning til å møtast felles på dagtid, så alle personalmøte er på kveldstid. I tillegg er det fleire tilsette som arbeidet deltid og som ikkje deltek på alle personalmøte.

Tverrfagleg samarbeid og samordning. Barnehage nyttar seg av det gode fagmiljøet som er i tenestene rundt seg. Tenestene stiller opp og gjev kompetanseheving og rettleiing ved behov. PPT gjev bl.a ei opplæring til alle barnehagetilsette i Sjå barnet innanfrå med utgangspunkt i Circle of security (COS). Denne opplæringa går over 6-8 kveldar. I tillegg møter PPT alle barnehagane fast i lågterskelrundar der barnehagane har høve til å ta opp saker dei er bekymra for, og der ein saman kan sjå om hjelpa kan gjevast på grønt, gult eller raudt nivå. PPT jobbar tett med spesialpedagogane i barnehagen. Målet er at hjelp skal gjevast der nedslagsfeltet er størst- i det ordinære tilbodet, slik at flest mogleg kan få nytte av hjelpa. Målet er at hjelpa i større grad skal flyttast frå individnivå til systemnivå.

Tilsyn/veiledning. Barnehagemynde gjennomfører tilsyn i kommunale og den private barnehagen i Kap. 8 i barnehagelova innan psykososialt barnehagemiljø. Tilsynet vil gje barnehagane oversikt over område som må/kan forbetra for å sikra alle barn eit trygt og godt barnehagemiljø. Barnehagemynde gir også veiledning til barnehageeigar og styrarane.

Aktivitet (Nøkkeltal)

Indikatornamn	Indikator	Resultat 2021	Anslag 2022	Planlagt 2023	Planlagt 2024	Planlagt 2025	Planlagt 2026	Beskriving
Barn i barnehage med minoritetsbakgrunn	Barn i barnehage med minoritetsbakgrunn	0,0 %	84,6 %	84,6 %	86,0 %	88,0 %	90,0 %	
Tal barn pr.vaksen	Tal barn pr.vaksen	0,0	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8	
Tilsette med pedagogisk utdanning	Tilsette med pedagogisk utdanning	0,0 %	44,4 %	44,4 %	45,0 %	50,0 %	50,0 %	

Driftsbudsjett

Fordeling på teneste (Tabell)

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Førskole	68 473	72 366	73 765	73 955	74 485	74 750
Styrket tilbud til førskolebarn	9 562	9 383	9 945	9 332	10 644	10 739
Førskolelokaler og skyss	10 963	11 084	14 028	13 230	12 972	12 611
Sum	88 998	92 833	97 738	96 517	98 101	98 101

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringar

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenesteområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	83 038	83 038	83 038	83 038
Sum Tekniske justeringar	-785	-785	-785	-785
Sum Vedtak forrige periode	-1 438	-3 514	-3 466	-3 466
Sum Pensjons og felleskostnader	404	372	470	587
Sum Lønns- og prisvekst	1 140	1 140	1 140	1 140
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Auka elektrisitetsutgifter ved 2.tertial 2022	1 718	680	329	0
Auka elektrisitetsutgifter, samt faste serviceavtaler på FDV, 1.tertial 2022	231	231	231	231
Auke i materialkostnader til forvaltning, drift og vedlikehald	80	80	80	0
Auke løn overtid teknisk	8	8	8	8
Justering av inntekter og utgifter	50	50	50	50
Tilrettelegging barnehage - støttepedagoger	1 376	1 376	1 376	1 376
Tilskot til privat barnehage	370	370	370	370
Utsetje innsparingskrav 1 år	140	0	0	0
Vikar i barnehage	467	467	467	467
Andre tiltak	348	9	9	9
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	4 788	3 270	2 919	2 510
Konsekvensjustert budsjett	4 109	484	278	-14
Konsekvensjustert ramme	87 148	83 522	83 316	83 025
Driftskonsekvens				
P20230 PC ti ltilsette, delvis finansiert med driftsmidler	-20	-20	-20	-20
Sum Driftskonsekvens	-20	-20	-20	-20
Nye tiltak				

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Arbeidskle barnehage og SFO jfr framforhandla avtale	50	50	50	50
Auka drivstoffprisar i 2023	8	0	0	0
Auka tal på lærlingar i barnehage og skule årleg	400	400	400	400
Auke i digitale lisensar Oppvekst	20	20	20	20
Auke sjukevikar barnehage	685	685	685	685
Barnehagemynde	566	0	0	0
Implementering BTI	500	500	0	0
Innsparingskrav spesialpedagogisk hjelp i barnehage	250	0	0	0
Nedgang barn med omfattande tilretteleggingsbehov bhg 1,4 årsverk	-515	-1 120	0	0
Prisauke eksisterande IT lisensar	25	25	25	25
Statsbudsjettet reduksjon i pris for barnehageplass	162	167	170	175
Tilskot privat barnehage	815	815	815	815
Vedtekter skulefritidsordninga	278	600	327	0
Andre tiltak	1 019	1 022	1 023	1 025
Sum Nye tiltak	4 263	3 164	3 515	3 195
Nye tiltak og realendringer budsjett	4 243	3 144	3 495	3 175
Ramme 2023-2026	91 391	86 666	86 812	86 200

Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Administrasjonsressurs i store barnehagar	Nytt tiltak	900	900	0	0
Auke grunnbemanning barnehage til 5 barn pr. vaksen	Nytt tiltak	3 900	8 500	8 500	8 500
Morsmålsassistent barnehage	Nytt tiltak	200	200	200	200
Rettleiar for nyutdanna lærarar	Nytt tiltak	75	75	75	75
Sum		5 075	9 675	8 775	8 775

Nye tiltak

Administrasjonsressurs i store barnehagar

Prøveprosjekt-administrasjonsressurs og vikarordning - 40 % stilling i Bjørketeigen, Sjødnahaugen og Norheimsund barnehage.

Arbeidsoppgåvene til ein styrar i barnehage har endra seg og blitt meir kompleks dei siste åra. Arbeidsbelastninga og forventingane til styrar har auka og som styrar er du åleine i barnehagen med alle administrasjonsoppgåvene. Arbeidsmengda har auka, men administrasjonsressurssen har ikkje endra seg. Styrar har støtte av leiar for barnehage og oppvekstsjef, men har ikkje nokon lokalt som hjelper til med bl.a innkjøp, samarbeid med andre tenester og heradet, organisering, vikararbeid, omrokking på barnegrupper ved løpande opptak, personalhandtering, utviklingsarbeid, økonomi og budsjett, osv.

I Kvam er det kun Norheimsund barnehage som har administrasjonsressurs utover 100%. I Norheimsund barnehage har det, etter samanslåing av Tolomarka og Norheimsund barnehage, vore auka administrasjon. Pr. i dag er det 20% ekstra administrasjon. Styrar i barnehagen viser til behov for å dela

arbeidsmengda med ein anna når barnehagen er så stor. Det er nødvendig å drøfta faglege saker med andre, fordela arbeidsoppgåver, planlegga utviklingsarbeid, organisera bemanning, vikararbeid, omrokking på barn ved løpande opptak, møte med andre instansar, osv. Leinga står sterkare når ein er to og ein får tid til å ha fokus på leing, fagleg utvikling og kvalitetsheving. 20% er ikkje tilstrekkeleg for å få dette til å fungera optimalt.

Leiar for barnehage har vore i kontakt med to nærliggande kommunar som har administrasjonsressurs i kommunale barnehagar:

- I Voss herad har barnehagar med 100 barn 160% administrasjonsressurs og barnehagar med 120 barn har 200% administrasjonsressurs. Voss herad har fastsett styrar ressursen i samarbeid med fagorganisasjonen. Grunngevinga er knytt til at barnehagen er stor og det er mykje oppfølging i høve personale, økonomi og pedagogisk utviklingsarbeid. Styrar har personalansvar for 30-40 tilsette, det er forventa at dei har budsjett kontroll, følg opp kommunen sitt felles satsingsområde, ansvar for barnehageopptak i eigen barnehage, mykje av tida i kvardagen går med til vikarbruk, oppfølging av sjukemelde, samarbeid med føresette, personalmøte osv.
- Osterøy kommune viser til at dei har 140% administrasjonsressurs i barnehagar med 17 årsverk og 160% administrasjonsressurs i barnehagar med 30 årsverk. I Osterøy har skulen si tenking om administrasjonsressurs vore utslagsgjevande, dei hevdar at å telje antal barn iht administrasjonsressurs blir for upresist. Osterøy kommune viser til positive resultat etter auka administrasjonsressurs i barnehagar. Dei har bl.a fått auka kvalitet og kompetanse innan spesialpedagogisk arbeid, språk, internkontroll og fagleg utvikling. Administrasjonen i barnehagen har fått betre tid til å fordjupa seg og driva med utvikling og kompetanseheving.
- I Ot.prp. nr 72 (2004-2005) står det at barnehagen si hovudoppgåve er å bistå foreldre i barns oppdragelse, omsorg og læring. Dagens og morgondagens foreldre vil stille store krav til kvalitet i barnehagen. Det er såleis av stor betydning at den pedagogiske verksemda har ei kompetent fagleg leing som er til stades for barn, foreldre og tilsette.

Barnehagelova sin formålsparagraf og rammeplan for barnehage stiller krav til innhald og kvalitet. Styrar skal inspirera til nytenking i tråd med samfunnsutvikling generelt og utvikling av det småbarnspedagogiske feltet. «Den gode barnehagen» (2001-2003) viser at styrar har ei særskild viktig rolle i utviklings- og endringsarbeid, og at slikt arbeid er av stor betydning for å oppretthalde og utvikle kvalitet i barnehagen. Personalleing stiller krav til at styrar er dagleg til stades og at det vert lagt til rette for fagleg arbeid og refleksjon.

Me kan sjå tendensar til utfordringar med å få kvalifiserte søkjarar til styrarjobbar i Kvam. I vår vart det lyst ut to styrarstillingar og det var kun to stk. som søkte på stillingane. Den 04.08.22 vart det publisert ein artikkel på nrk.no om rektorkrise i store delar av landet. Innhaldet i artikkelen poengterer moglege utfordringar til rektor som leiar og kan relaterast til styrar i barnehage:

- Få søkjarar til stillingar hovudsakleg i mindre kommunar.
- Stort arbeidspress blir peika på som ei årsak. Rektor er aleine med ansvar for alt frå planarbeid, samarbeid med kommunen, personalhandtering, osv.
- Det er eit stort krysspress mellom krav, lovverk og økonomi.
- Mykje tid går med til administrasjon og rapporteringar.
- Belastninga og forventningane til rektor har auka. Mange arbeidsoppgåver og for lite støtteapparat rundt leiar.

- Kunnskapsminister Tonje Brenna (Ap) seier myndigheitene er bevisst problemet og at dei deler bekymringa.
- Brenna trur at for mange skuleleiarar i for mange år har stått i ein form for krysspress. Det kan handle om detaljstyring, målstyring, kontroll med dei tilsette sitt arbeid og andre ting, som trekker fokus vekk frå det å jobbe med kvalitet i skulen.
- Regjeringa ser no på kva grep som kan gjerast for å betre arbeidskvardagen til rektor. Mellom anna ser dei på kva tidstjuvar som finst i arbeidet og kva som kan gjerast med dette.

Under koronapandemien har barnehagane fått auka fokus og medietrykk. Styrar og personale har gjennom handlekraft og løysingsorientert fokus klart å halde barnehagar opne i ein periode med mykje sjukefråvær og vikarmangel. Vikarmangel førte til ei stor belastning og viser seg å vedvare på tross av at pandemien er over. Framleis går store delar av styrar sin arbeidsdag med til organisering og sikra nok bemanning i løpet av dagen. Det vert såleis mindre fokus på pedagogisk leiing og administrative oppgåver. Nokre styrarar avlastar seg med å gje arbeidsoppgåva knytt til vikarar eller liknande til pedagogar i barnehagen. Det igjen fører til at pedagogar på avdeling får større arbeidsmengd og auka arbeidspress og det blir færre vaksne på avdeling når dei driv med administrative oppgåver utover egne oppgåver.

Eit forslag for å frigjera meir tid til leiaroppgåver er, som eit prøveprosjekt i 2 år, å etablera auka administrasjonsressursen i 3 barnehagar med totalt 120%. Ei av oppgåvene til den auka administrasjonsressursen kan vera å fungera som ein vikarpool for dei kommunale barnehagane i Kvam. Dei får ansvar for alle som ynskjer å vera vikar i barnehagar i Kvam, lysa ut stillingar, gjennomføra intervju, kvalitetssikra søkjarar, innhenta politiattest og gjennomføra opplæring av kva som vert forventa av tilsette i barnehage. Når ein barnehage har behov for vikar melder barnehagen inn behovet og får fordelt aktuelle vikarar.

Løysing:

Ei løysing er å forsterka støtteapparatet rundt dei administrative oppgåvene til styrar i barnehagar med 17 årsverk og meir. Den auka administrasjonsressursen får ansvar for å finna vikarar i dei kommunale barnehagane i tillegg til faste administrative oppgåver knytt til stillinga si. Dei kan jobba som eit team for å rekruttera og fordela vikarar. Dette vil gje styrar meir tid til leiing og fokus på kvalitet og utvikling i barnehagen. Det vil sikre kommunen barnehagar med høg kvalitet og gje barna ein god start på utdanningsløpet sitt. I tillegg får kommunen styrarar som har tid til å ha fokus på pedagogisk leiing, kompetanseheving, god økonomisk styring og utvikling.

Auke grunnbemanning barnehage til 5 barn pr. vaksen**Auka grunnbemanning i barnehage**

I budsjettvedtak for 2022 vart barnehage tilført kr. 2.000.000 til styrking av grunnbemanning. Desse midlane er fordelt ut frå størrelsen på barnehagane med 0,15 årsverk på den minste (Tørvikbygd barnehage) til 1 årsverk på den største (Norheimsund barnehage). Heradsstyret forventar ei innsparing på kring ein million kr. i redusert sjukefråvær og vikarbruk som fylgje av dette vedtaket. Dei største barnehagane har 6 avdelingar og det er ofte meir enn ein tilsett som er sjuk pr. dag. Då kan ikkje styrka grunnbemanning med 1 årsverk dekkja opp for dette fråværet. Korttidsfråvær er ofte knytt til influensa, omgangssjuke ol. Styrka grunnbemanning påverkar ikkje omfanget av denne type sjukdom.

Barnehagelova paragraf 26 sier om grunnbemanning i barnehage at:

“Bemanningen i barnehagen må være tilstrekkelig til at personale kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet. Barnehagen skal ha minst én ansatt per tre barn når barna er under tre år og én ansatt per seks barn når barna er over tre år.

For å tilby barna i Kvam auka kvalitet med trygge og gode barnehagar med nok personale gjennom heile dagen er det behov for å auka grunnbemanninga. I dag føl me bemanningsnorma med 6 barn per vaksen. Ved å auka bemanningsnorma til 5 barn per vaksen får avdelingar ein større vaksentettleik gjennom dagen. Ved større vaksentettleik vil det gje personale bl.a betre tid til barna, meir moglegheit til gruppedeling, oppfylging av enkelt barn, observasjonar, og moglegvis redusera sjukefråværet i barnehagen på sikt.

I Stavanger er det gjennomført eit prøveprosjekt med auka grunnbemanning i to barnehagar. Resultatet var halvert sjukefråvær på kort tid, noko som igjen førte til at dei slapp bruk av vikarar frå bemanningsbyrå. I tillegg rapporterte dei tilsette at det gav auka ro og trivsel i barnehagane. Ved å auka grunnbemanning og satsa på tilsette i heile stillingar trur dei at sjukefråværet vil gå ned og at fleire kan stå lengre i jobben sin, seier oppvekstsjef Eirik Sakariassen (barnehage.no).

Barnevernsreforma trådde i kraft 01.01.2022. Kommunar har dermed fått meir ansvar på barnevernsområdet og reforma skal bidra til å styrka arbeid med førebygging og tidleg innsats. Skal barnehagar arbeida systematisk med førebygging må det vera nok vaksne saman med barna. I spesialpedagogikk 5/2014 er det publisert ein artikkel der det står at tidleg innsats dei siste åra er formulert som eit viktig utdanningspolitisk emne og skal ha høg prioritet i norske barnehagar og skular. Hensikten er å skapa gode moglegheiter for alle barn og unge; at alle så tidleg som mogleg skal inkluderas i eit fellesskap med andre, og at dei kjem inn i gode læringsprosessar. Dette viser seg å ha betydning for sosial utjamning (Bjørnsrud & Nilsen, 2012; Kunnskapsdepartementet, 2006–2007; Wollscheid, 2010). Forsking som er gjort dei siste 40 åra, understrekar moglegheitene som ligg i tidleg innsats, og dei utdanningsøkonomiske berekningar som er gjort, vurdert både i humankapital og i kroner og øre, sannsynleggjer at førebygging er lønnsamt (Kunnskapsdepartementet 2006–2007).

I haust bemanna barnehagane opp slik at dei har «romsleg» bemanning i oppstarten og kan ta imot barn ved søknadar gjennom året. Dette vart prøvd ut grunna utfordringar med å få tak i personale ved løpande opptak førre barnehageår. Erfaring frå årets barnehageoppstart er at den «romslege» bemanninga gjev auka kapasitet til førebyggjande arbeid og for å sjonglera på personale ved korttidsfråvær slik at barnehagen ikkje treng ta inn vikar dersom ein tilsett er borte. Dersom meir enn ein

tilsett er borte må det setjast inn vikar. For å sikre nok bemanning ved fråvær og møteverksemd bør det bemannast tilstrekkeleg slik at kvar avdeling kan gå utan vikar ved fråvær.

På ei avdeling med 18 barn, med 6 barn pr vaksen, utgjer det 3 tilsette. Ved å auka grunnbemanninga til 5 barn pr vaksen utgjer det 3,6 tilsette pr avdeling med 18 barn. Ei slik ordning kan redusera vikarutgifter ved kortids sjukefråvær, møter, avspasering og feriedagar.

Løysing:

Ei løysing er å auka grunnbemanninga i barnehagane til 5 barn pr vaksen. Ei slik vaksentettleik vil gjera det mindre sårbart i tider på dagen då det er planleggingstid, møter og praktiske oppgåver på avdelinga skal utførast. Dei vaksne får såleis meir tid, auka nærvær, vert meir tilgjengelege for borna, betre tid til å jobba førebyggjande på det spesialpedagogiske feltet og førebygging og oppfølging av utanforskap og mobbing.

Morsmålsassistent barnehage

For å leggja betre tilrette for minoritetsspråklege barn i barnehagen ynskjer tenesta ressursar til å setja inn morsmålsassistent til barna dei tre fyrste månadene etter barnehageoppstart jmf Strategiplan for integrering som legg vekt på at barna skal få eit godt og tilpassa tilbod. Å ha ein vaksen som snakkar språket til barnet kan gjera oppstarten i barnehage til ei god og trygg oppleving for både barn og føresette.

Rettleiar for nyutdanna lærarar

Auke rettleiar for nyutdanna lærarar i barnehage med 10 %.

Pr i dag er det totalt 30% rettleiar; 10% i barnehage og 20% i skule.

Barnehage ynskjer å auka sin rettleiar stilling med 10 % for å få tid til å fylgja opp og sikra at pedagogar blir værande i jobben.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum 2023-26
	Brutto prosjekt utgift	Øyrem. fin.	2023	2024	2025	2026	
Barnehagar							
0* Barnehage - inventar og utstyr - årleg			188	188	188	188	750
0*Bjørketeigen - oppgradering tak	1 875	0	1 875	0	0	0	1 875
Deling av Øystese barnehage, del 4	2 016	0	141	0	0	0	141
Sum Barnehagar	3 891	0	2 204	188	188	188	2 766

Grunnskuleopplæring

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenesteområde: [Grunnskuleopplæring](#)

Prioriteringar i planperioden

Skulane i Kvam prioriterer at elevane skal ha eit trygt og godt skulemiljø. Eit trygt og godt skulemiljø er grunnlag for læring, og handlar om at elevane skal verta inkludert i den sosiale og faglege fellesskapen. Me treng tilsette som ser, forstår og handlar, har god relasjonskompetanse og gir god undervisning til elevar med ulike måtar å ta til seg læring på.

Profesjonsfellesskapet er viktig for å få eit felles verdigrunnlag og forståing. Me har spreiding i resultata våre mellom skulane frå nasjonale prøvar og på elevundersøkinga til udir. Alle skulane i Kvam har difor takka ja til å vera med i oppfølgingsordninga til udir i tre år, slik at me sikrar utvikling og kompetanseheving til alle tilsette i Kvammaskulen.

Ein kritisk faktor for arbeidet i planperioden, er eit auka arbeidstrøkk i skulane. Lovverk, krav til forsvarleg system, oppfølging og kontrollar, revisjonar, tilsyn, innføring av ny læreplan i skule og sfo, komplekse elevsaker, rekrutterings-utfordringar, og sjukefråvær, samstundes som me har vore gjennom ein pandemi, gjer at me ser at mange tilsette og leiarar er slitne. Det er difor viktig at skulane prioriterer kompetanseheving internt på skulane og gir høve til etterutdanning, lagar system, malar og rutinar og prioriterer tid til oppfølgingsordninga frå 2022- 2025.

Skulane vil i planperioden prioritera å jobba med desse beskyttande faktorane i Oppvekstplanen:

Beskyttande faktor: Trygge vaksne

Hovudmålet i oppvekstplanen er at alle barn og unge i Kvam skal ha eit trygt og godt oppvekstmiljø.

For at elevane skal ha eit trygt og godt skulemiljø, er me avhengig av vaksne som ser, er trygge og imøtekomande og har kompetanse til å handla når situasjonar krev det. Alle skulane har difor skuleåret 2022/2023 gjennomgang av kompetansepakane til Udir – Trygt og godt skulemiljø. Kompetansepakken skal bidra til refleksjonar i profesjonsfellesskapet over verdier, haldningar, skulekultur, og utvikling av eigen praksis og auka handlingskompetanse.

Ferieklubben vert sommar-sfo frå 2024:

Kvam herad har gjennom fleire år hatt tilbod om ferieklubb to veker etter skuleslutt om våren. Det er kulturavdelinga som har hatt ansvar for ordninga. Ordninga har vore lokalisert på Norheimsund skule og har vore eit attraktivt tilbod til mange born.

Det har vore mange dyktige ferievikarar som har gjort ein god jobb, og det har vore spanande for borna å treffa nye vaksne. Mange av borna klarar omstillinga frå SFO til ferieklubben godt, men for ein del er overgangen utfordrande. Nye vaksne, med nye rutinar som gjerne ikkje kjenner borna kan føra til utrygge born. Derfor vil Ferieklubben frå juni 2024 gå over til å vera Sommar-SFO. Då blir bemanninga i

sommar-SFO den same som SFO elles i året. Dette vil gjera at det ikkje vert for brå overgang for borna. Dette er langt fram til juni 2024, men det vil på den måten vera god tid for leiarane å planleggja overgangen.

Beskyttande faktor: Høg kvalitet på opplæringa

All læring krev at elevane har eit trygt og godt skulemiljø. Dei tilsette i skulane treng kompetanse for å følgja opplæringslova §9A. Elevundersøkinga viser at fleire elevar kjenner seg mobba i skulane i Kvam, og nokre av skulane har høge mobbetal.

Kvammaskulen treng gode observasjons- og kartleggingsverktøy, både førebyggjande og når det er avdekka utrygt skulemiljø. Me treng tilsette med spisskompetanse, og at alle tilsette har god forståing for korleis dei kan jobba systematisk i desse sakene, og finna eigna tiltak. I Kvam skal miljørettleiarane ha spisskompetanse, og ha ansvar for at Kvam har ein verktøykasse og saman med skuleeigar gi nødvendig kompetanse til tilsette i skulane.

Ung Data resultat og dialog med elevar viser at fleire elevar keier seg på skulen, og at dei saknar varierte undervisnings-metodar. Dette er noko me må ta på alvor. Kvammaskulen prioriterer difor tid til at tilsette får arbeida med god og inkluderande undervisning i arbeidet med ny læreplan for skule og sfo. Vidare skal det utarbeidast ein plan for alternativ opplæring for elevar som i periodar treng opplæring på andre arenaer enn i skulen.

Meistring er avgjerande for at elevane skal ha det godt på skulen. Å kunna lesa er ein viktig faktor for å kjenna meistring i skulekvardagen. Skulane vil difor bruka tid på å implementera leseplanen som er laga for Kvammaskulen.

PPT jobbar med kompetanseheving og organisasjonsutvikling, både som eiga teneste og tverrfagleg i KFL og gjennom BTI. Det er ei krevjande oppgåve å jobba mykje på systemnivå og samtidig vareta kravet om å vera sakkunnig instans, der kravet til individuell kartlegging, diagnostisering, rettleiing og skriftleggjering er stort og omfattande.

Kvam PPT har vore og er aktive bidragsytarar i endringsarbeidet som har funne stad dei siste åra i Kvam. Innføring av støttesystem på skulane med skriftleg plan for arbeidet, utvikling av felles tenking om spesialundervisning og tilpassa opplæring/støtte, kompetanseheving, tverrfaglege kurs til foreldre og tilsette, samt PP-rådgevar som er tilgjengelege på skulane gjennom utekontor har vore og er prioriterte oppgåver for PP-tenesta. Målet er at gjennom å ha fokus på ei inkluderande opplæring som rommar flest mogleg elevar, skal ein redusera behovet for spesialundervisning. Dette er eit arbeid det tek tid å snu. Ein er avhengig av at ein endringsvillig skule og eit systemtenkande PPT arbeider ilag og med felles retning og forståing for å få dette til.

Det er ei utfordring for PPT å balansere sakkunnig arbeid og systemretta arbeid inn mot skular og barnehagar. Prioriteringar i planperioden for å klara å stå i denne dikotomien mellom individretta arbeid og systemretta arbeid og organisasjonsutvikling er det viktig at det er ei forståing i PP-tenesta, men også i skular og barnehagar, at systemretta arbeid og individretta arbeid kan spela saman og være gjensidig forsterkande meir enn at det er to skilde arbeidsformer.

Beskyttande faktor: Mangfald

Kvammaskulane tek imot elevar frå ulike land som har ulike ressursar med seg til samfunnet vårt. Det er utarbeidd ein handlingsplan for særskild språkopplæring for at dei nykomne skal oppleve god inkludering og språkopplæring i tråd med opplæringslova §2.8. [Handlingsplan for særskild språkopplæring \(framsikt.net\)](#)

Beskyttande faktor: Gode kommunale tenester for barn, unge, gravide og familiar

For å sikra inkluderande, rettvis, og god utdanning og fremja moglegheiter for livslang læring for alle er skule i samarbeid med andre tenester, laget rundt barnet, og brukar BTI som handlingsrettleiar.

Logopedtenesta: Det er i dag 80 % kommunelogoped som er organisert under PPT, knytt til innbyggjarar 0-100 år. Det kan vera vanskeleg å skilja mellom kva som er eit kommunalt ansvar knytt til Opplæringslova og Barnehandlingsloven, og kva som er eit kommunalt ansvar etter Helse- og omsorgsloven. Behov for logopedtenester er større enn stillingsressurs, og i hovudsak blir vaksne med progredierande sjukdomar prioritert framfor barn som har rett til logopedtenester. For å løysa oppgåvene framover, er det behov for å vurdere tildelingspraksis av logopedhjelp sidan det ikkje er rammer til å gje alle brukarane 0-100 år hjelpa dei har behov for.

Aktivitet (Nøkkeltal)

Indikatornamn	Indikator	Resultat 2021	Anslag 2022	Planlagt 2023	Planlagt 2024	Planlagt 2025	Planlagt 2026	Beskriving
Grunnskulepoeng	Grunnskulepoeng	0,0	42,6	42,6	42,8	43,2	0,0	
Mobbing 10.trinn	Mobbing 10.trinn	0,0 %	6,4 %	6,4 %	3,2 %	0,0 %	0,0 %	
Mobbing 7.trinn	Mobbing 7.trinn	0,0 %	12,3 %	12,3 %	6,1 %	3,1 %	0,0 %	
Spesialundervisning 1-10 trinn	Spesialundervisning 1-10 trinn	0,0 %	10,3 %	10,3 %	10,0 %	9,0 %	8,0 %	

Driftsbudsjett**Fordeling på teneste (Tabell)**

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Økonomiplan			
			2023	2024	2025	2026
Grunnskole	122 980	128 543	144 768	149 843	144 232	145 216
Voksenopplæring	6 233	6 761	8 348	8 177	8 527	7 328
Skolefritidstilbud	3 490	3 129	4 488	5 693	5 052	4 147
Skolelokaler	24 046	21 651	28 317	25 490	24 554	23 392
Skoleskyss	3 707	4 120	4 120	4 120	4 120	4 120
Sum	160 456	164 205	190 041	193 324	186 485	184 204

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringar

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenesteområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	151 428	151 428	151 428	151 428
Sum Tekniske justeringar	-1 732	-1 732	-1 732	-1 732
Sum Vedtak forrige periode	-326	-368	-1 570	-1 883
Sum Pensjons og felleskostnader	686	587	840	1 056
Sum Lønns- og prisvekst	1 698	1 698	1 698	1 698
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Auka elektrisitetsutgifter ved 2.tertial 2022	5 243	2 085	1 021	27
Auka elektrisitetsutgifter, samt faste serviceavtalar på FDV, 1.tertial 2022	1 165	1 165	1 165	1 165
Auke i materialkostnader til forvaltning, drift og vedlikehald	230	230	230	0
Auke løn overtid teknisk	24	24	24	24
Handlingsplan særskilt norskopplæring	2 107	2 107	2 107	2 107
Inntekt SFO	700	700	700	700
Justering av inntekter og utgifter	80	80	80	80
Justering av inntekter og utgifter	50	50	50	50
Mellombelse lokaler for vaksenopplæringa	750	500	800	-438
Miljørettleiarar i Kvammaskulen	2 590	2 590	0	0
Ressursauke i skuleramma for skuleåret 2022/2023	1 581	0	0	0
Utsetje innsparingskrav 1 år	296	0	0	0
Andre tiltak	-529	-84	-84	-84
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	14 286	9 447	6 093	3 631
Konsekvensjustert budsjett	14 611	9 631	5 328	2 769
Konsekvensjustert ramme	166 039	161 059	156 756	154 197
Driftskonsekvens				
Auke i løn til vedlikehaldsarbeidar etter ferdigstilling av P60204 Ny vgs i Norheimsund	59	59	59	59
ENØK - Tørvikbygd gymsal -varmepumpe 10 000kWh pr.år	-10	-10	-10	-10
Enøk tiltak 2022 - driftskonsekvens fom 2023	-100	-100	-100	-100
P20230 PC ti ltilsette, delvis finansiert med driftsmidler	-40	-40	-40	-40
Varmpumpe Kvam Ungdomsskule - energieffektivisering	-50	-50	-50	-50
Varmpumpe Ålvik skule garderobes og gymsal - energieffektivisering	-30	-30	-30	-30
Sum Driftskonsekvens	-171	-171	-171	-171
Nye tiltak				

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Auka drivstoffprisar i 2023	7	0	0	0
Auke elevar med omfattande tilretteleggingsbehov skule	1 300	2 800	0	0
Auke i digitale lisensar Oppvekst	512	512	512	512
Implementering BTI	500	500	0	0
Innsparingskrav spesialpedagogisk hjelp i skulen	750	0	0	0
Kopimaskiner- forbruk på kopiering	100	0	0	0
Leirskule	150	150	150	150
Nedgang tal elevar i skulen	-350	0	0	0
Prisauke eksisterande IT lisensar	25	25	25	25
Vedtekter skulefritidsordninga	687	1 574	887	0
Andre tiltak	2 014	2 014	2 017	2 021
Sum Nye tiltak	5 695	7 575	3 592	2 708
Nye tiltak og realendringer budsjett	5 524	7 404	3 421	2 537
Ramme 2023-2026	171 563	168 463	160 177	156 734

Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Auka bemanning 1. trinn Øystese/Norheimsund	Nytt tiltak	1 400	3 000	3 000	3 000
Auka bemanning 1. trinn Ålvik/Tørvikbyd/Strandebarm	Nytt tiltak	1 050	2 250	2 250	2 250
Auke logopedstilling for vaksne	Nytt tiltak	477	477	477	477
COS - Foreldrestøtte i skulen	Nytt tiltak	200	200	200	200
Ikt stilling i Oppvekst/skule	Nytt tiltak	1 000	1 000	0	0
Leasingbil til Helsestasjon-	Nytt tiltak	75	75	75	75
Skulehelseteneste og PPT					
PPT auka ressurs med eit årsverk.	Nytt tiltak	950	950	950	950
Reduksjon i pris for SFO	Nytt tiltak	750	750	750	750
Trygt og godt skulemiljø- politisk vedtak	Nytt tiltak	700	700	0	0
Sum		6 602	9 402	7 702	7 702

Nye tiltak

Auka bemanning 1. trinn Øystese/Norheimsund

I samband med arbeidet for eit trygt og godt skulemiljø, er tidleg innsats og nok bemanning viktige stikkord. Det å styrka 1. trinn for å laga ein god plattform er og nemnt i utgreiinga om miljørettlearstillingane, men det kan og vera fleire pedagogar på 1. trinn. Dette for å laga gode rammer og gjera overgangen frå barnehage til skule betre.

Auka bemanning 1. trinn Ålvik/Tørvikbyd/Strandebarm

I samband med arbeidet for eit trygt og godt skulemiljø, er tidleg innsats og nok bemanning viktige stikkord. Det å styrka 1. trinn for å laga ein god plattform er og nemnt i utgreiinga om miljørettlearstillingane, men det kan og vera fleire pedagogar på 1. trinn. Dette for å laga gode rammer og gjera overgangen frå barnehage til skule betre.

Auke logopedstilling for vaksne

PPT har per no 80 % stilling som logopedressurs - dette er ikkje nok for å oppfylle dei lovpålagte oppgåvene frå 0 - 100 år.

Lovgrunnlaget for logopedhjelp i kommunane er regulert gjennom Helse- og omsorgstenesteloven, Opplæringslova og Barnehageloven. Kommunelogoped gir hjelp til barn og unge etter Opplæringslova og Barnehageloven. I tillegg skal dei gje logopedhjelp til vaksne etter opplæringslova kap 4A som er knytt til vaksenopplæringa. 80 % stilling rekk til å fylla oppgåvene i oppvekst, 0-16 år, og Vaksenopplæringa.

I tillegg skal Kvam herad gje tilbod om logopedhjelp til vaksne som treng det grunna sjukdom, skade eller lyte, der tilvisar er lege eller andre helseføretak. For å klara å gje hjelp frå 0-100 år bør logoped ressursen aukast med minimum 50%.

Det er svært vanskeleg å rekruttera logopedar til kommunane. Våre to dyktige logopedar pr i dag, nærmar seg siste del av arbeidslivet. Innan kort tid vil me ha behov for nye. Eit sterkt og godt tverretatleg logopedmiljø, vil styrka Kvam herad i rekruttering av logopedar.

COS - Foreldrestøtte i skulen

Oppveksteininga ynskjer å styrka tilsette sin relasjonskompetanse i møte med barn og foreldre. Å byggja relasjonar er ein sentral del av profesjonaliteten. Gjennom opplæring og øving vert kompetanse sikra. Barnehagane er i gang med ei kursrekke som heiter "sjå barnet innanfrå". Tryggleiksirkelen er ein modell som skal hjelpe å sjå barnet innanfrå og på den måten forstå barnet sine signal betre.

I det vidare arbeidet må fleire tilsette i «laget rundt barnet» og tilsette i skule få styrka sin relasjonskompetanse. For at fleire tilsette raskare skal få opplæring er det ynskjeleg med friske midlar inn på kompetansehevinga. Kvam herad samarbeider med kompetansesenter i denne satsinga.

Ikt stilling i Oppvekst/skule

Ikt stilling i Oppvekst/skule for å få opp system og kontroll på lovpålagt og det særskildt krevjande GDPR-arbeidet.

Skuleadministrasjonen har ikkje tilstrekkeleg kapasitet eller kompetanse til å jobba ut system og sikra GDPR-arbeidet. Kvam ynskjer å sikra at datatryggleiken er på plass for elevar og tilsette, slik at me ikkje risikerer personopplysningar på avvegar som til dømes i Bergen.
<https://www.sticos.no/fagstoff/personvern/kategori/personvern/gdpr-brudd-ga-16-millioner-kroner-i-bot>

Det kan vera ein prosjektstilling.

Leasingbil til Helsestasjon-Skulehelseteneste og PPT

Helsestasjon ynskjer leasingbil for å køyra til utekontor og heimebesøk. Helsestasjon er tre dagar i veka i Strandebarm og ein dag i Ålvik, i tillegg til ca 160 heimebesøk til nyfødte born i kommunen.

PPT ynskjer ein leasingbil i tenesta.

PPT auka ressurs med eit årsverk.

Auka ressursar på PPT med 100 % stilling

For å klara å balansera arbeidet mellom system- og individretta arbeid på ein måte som gagnar brukarane våre og som skapar inkluderande læringsfellesskap for born/elevlar har PPT for lite ressursar. PPT treng gode folk med kompetanse for å kunna gjennomføra lovpålagte oppgåver; fagleg kompetanse på masternivå er nødvendig. Fram til no har PPT klart å ivareta dette kravet. PPT ynskjer eit sterkare fokus på rekruttering framover for å klara å oppretthalde det høge kompetansekravet me har per i dag. PPT har per i dag 5 fagstillingar som PP-rådgjevarar, som skal dekkja systemretta arbeid og sakkunnig arbeid på 7 skular og i 7 barnehagar. Alle skulane har til dømes tilbod om 2-4 fulle arbeidsdagar i månaden med utekontor i tillegg til andre besøk i barnehage og skule for konkrete oppdrag, både på system- og individnivå.

PPT har eit behov for å auka bemanninga for å møta krav om lovpålagte arbeidskrav og forventningar frå barnehage og skule. Talet på stillingar i PPT har stått stille over mange år trass store endringar og auke i lovpålagte arbeidsoppgåver.

Reduksjon i pris for SFO

Ein SFO-plass i dag kostar meir enn ein barnehageplass. Tenesta ynskjer at makspris til SFO skal vera 80 % av makspris i barnehage. SFO er ein viktig inkluderings- og meistringsarena og pris for SFO-plass bør ikkje vera til hinder for at familiar vel å søkje om SFO-plass.

SFO skal leggja til rette for leik, kultur- og fritidsaktivitetar med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesser hos borna, og gje borna omsorg og tilsyn. Etter ny rammeplan har Kvam herad utarbeidd ein kommunal plan for SFO. Borna på SFO i Kvam skal kjenna seg sett og inkludert. Dei skal få oppleva at deira meining er viktig og at dei kan få vera med å forma innhaldet i SFO. SFO er barna si fritid og det er difor viktig at dei opplever valfridom i kvardagen. Planen legg vekt på eit breitt og tilpassa aktivitetstilbod til borna i SFO. Dei skal få høve til å verta introdusert for ulike aktivitetstilbod, gjera seg kjende i nærmiljøet, oppleva matglede og kjenna at dei vert møtt med respekt og er inkludert.

Trygt og godt skulemiljø- politisk vedtak

Midlar til å vidareføra arbeidet som er påbegynt rundt trygt og godt skulemiljø.

Viser til orientering i heradstyret 27.09.22 der administrasjonen orientert om korleis vedtak frå 14.06.22 blir fulgt opp hausten 2022.

Kvam herad har fått fleire faglege råd frå kompetansemiljøa som går i retning av at me bør prioritera tid og ressursar på andre tiltak i denne fasen enn å kjøpa inn eit mobbeprogram.

Eit tydeleg innspel er at heradt bør løfta fram aktivitetsplikta og ha hovudfokus på denne. Kortid skal me gripa inn, korleis skal me gripa inn, osv. Alle vaksne må vera trygge på aktivitetsplikta. Mobbeombodet i Vestland har gitt heradet innspel om at ressurspersonar på kvar skule med spisskompetanse på trygt og godt skulemiljø vil vera ein styrke i arbeidet. Tilsette med spisskompetanse kan ha oppgåver knytt til system, kompetanseheving, kultur og haldningsarbeid og vera støtte i konkrete saker. Mobbeombodet framhevar bruken av **kartleggings- og observasjonsverktøy** inn mot skule/klassemiljøet som eit førebyggjande tiltak. Det å bruka kartleggingsverktøy i "fredstid", før det er signal om utrygt skulemiljø, gir kontaktlærar høve til å fanga opp signal tidleg. For å bli god i bruk av ulike verktøy må det setjast av tid til at tilsette får øva seg i å bruka det. Laget rundt barna, dei vaksne, må rustast til å stå i arbeidet over tid, og utføra jobben med å gje barn og unge eit trygt og godt oppvekstmiljø kvar dag, kvar time og kvart minutt.

Med bakgrunn i tilrådingar frå fagmiljøa er det ynskjeleg å leggja til rette for 2 fagsamlingar (2x3t) for alle tilsette i skulane, og å kjøpa inn ekstern fagkompetanse til dette arbeidet.

Kostnad til innkjøp av program er ikkje teke med i denne omgang sidan tilrådingane frå fagmiljøa går på å styrka systemarbeid og heva kompetanse til tilsette i noverande fase.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum 2023-26
	Brutto prosjekt utgift	Øyrem. fin.	2023	2024	2025	2026	
Grunnskuleopplæring							
0* PC til tilsette i skule og bhg - årleg			750	750	750	750	3 000
0* Skule - inventar og utstyr - årleg			188	188	188	188	750
0*ENØK - Tørvikbygd gymsal - varmepumpe	156	0	156	0	0	0	156
0*Mellombels lokaler	875	0	500	275	0	0	775
Vaksenopplæringa							
IKT prosjekt i skule og barnehage - årleg			1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Kommunale funksjonar i Kvam VGS	46 265	-4 000	6 250	25 428	0	0	31 678
Ombygging Øystese barneskule	949	0	-13	0	0	0	-13
Skulekjøken Øystese skule	6 050	-3 000	1 250	0	0	0	1 250
Sum Grunnskuleopplæring	54 295	-7 000	10 581	28 141	2 438	2 438	43 596

Kommunehelse

Innleiing

Link til beskriving av tenesteområdet: [Kommunehelse](#)

Prioriteringar i planperioden

Planarbeid:

Leiarar og tilsette vil fylgja opp tiltak som er prioritert i dei ulike temaplanane for tenestene. Plan for helsemessig og sosial beredskap skal utarbeidast. I dette arbeidet vert det viktig å ta med erfaringar frå arbeidet med pandemien og det overordna ROS- arbeidet i kommunen. Plan for ergo-og fysioterapitenesta og plan for demensomsorga er under arbei. Plan for lokalmedisinsk senter skal reviderast i økonomiplanperioden.

Legetenesta:

Eit overordna mål for tenesta er ei fagleg sterk allmennlegeteneste og ei attraktiv og robust fastlegeordning. Ulike rekrutterings- og stabiliseringstiltak i fastlegeordninga er viktig for å nå dette målet. Det må i planperioden arbeidast for å sikra økonomisk berekraftige driftsformer, rekruttering av fastlegar, faglege fellesskap, kvalitet og nødvendig beredskap. Det er også viktig å leggja til rette for at tiltaka i nasjonal handlingsplan skal kunne gjennomførast lokalt.

Kommunen står framfor eit generasjonsskifte i fastlegekorpset og vil ha behov for å rekruttera fleire nye fastlegar i komande år. Erfaringa viser at det er vanskeleg å rekruttera kvalifiserte fastlegar. I samband med arbeidet rådmannen har gjennomført, med å vurdere kommunal overtaking av legekontor, er det vurdert ulike modellar for både næringsdrivande fastlegar og fastlønna fastlegar. Det er viktig at kommunen er open for ulike løysingar og dette er tema som det må arbeidast vidare i planperioden.

Den nye regjeringar har i statsbudsjettet for 2023 varslar auka satsing på fastlegeordninga ved å auka basistilskotet. Det er ikkje endeleg avklara kva effekt dette vil gje for kommunen og fastlegane.

Tenesta er i startfasen med å førebu interkommunalt samarbeid innan temaområdet miljøretta helsevern.

Legetenesta har eit tett samarbeid med spesialist-helsetenesta. Samhandlinga er regulert i nytt avtaleverk om Helsefellesskap. Tenesta vil i økonomiplanperioden fylgja opp tenesteavtalar og anna plan- og utviklingsarbeid. Fastlegane har ei sentral rolle i den nye samhandlingsstrukturen både på individ og system. Det er viktig for kommunen å finna gode ordningar for samarbeidet om akutthjelparordninga i tråd med nasjonal veileidar som er under utarbeiding.

Tenesta vil i økonomiplanperioden vidareføra det interkommunale samarbeidet om legevakt på natt og eigen legevaktstasjon i Kvam på ettermiddag/ kveld og helg.

Den nye omsorgs-modellen i pleie og omsorg får også konsekvensar for legetenesta. Det er viktig å arbeida vidare med å få på plass god samhandling mellom legetenesta og pleie og omsorgstenesta.

I tråd med nasjonale føringar vil tenesta i løpet av økonomiplanperioden vurdere å oppretta system for primærhelseteam. Digitalisering av arbeidsprosessar og auka bruk av digitale løysingar i møte med brukarane må vurderast, også system for digital heimeoppfølging (avstandsoppfølging).

Tenesta har gjort seg nokre erfaringar i samband med pandemien knytt til kommuneoverlegoppgåver og smittevernansvar. Det vert viktig å vurdere korleis kommuneoverlegeoppgåver bør organiserast og kva ressursbehov det er knytt til oppgåvene.

Den demografiske utviklinga i Kvam utfordrar også legetenesta. Dette saman med ytterlegare oppgåveoverføring frå spesialist-helsetenesta og rekrutteringssituasjonen i fastlegeordninga vil utfordra ressursituasjonen i tenesta. Det vert viktig å vurdere korleis oppretthalde dagens struktur med desentraliserte tilbod parallelt med utviklinga og utfordringar i dei andre helse og omsorgstenestene.

Ergo-og fysioterapitenesta

Helse og omsorgstenesta har som overordna mål at flest mogleg skal ha eit godt liv i eigen heim. Tidleg innsats og meir satsing på tenester til heimebuande er sentralt i ny omsorgs-modell. Ergo- og fysioterapitenesta må difor fortsetja med å dreie tenestetilbodet mot meir tilrettelegging i bustad, meir bruk av tekniske hjelpemidlar og meir trening- og aktiviteringstilbod for dei ulike brukargruppene. Tenesta vil vera med å vidareutvikla det tverrfaglege rehabiliterings- og habiliteringstilbodet i tråd med tiltak i temaplanane.

Fysisk aktivitet og tilrettelagt trening har stor effekt på eiga helse. Nye behandlingsmetodar legg opp til meir trening som alternativ til operasjon, ofte då som lange oppfølgingsløp. Parallelt er det også stort behov for opptrening etter operasjonar. Det er viktig at tenesta følg opp nasjonale råd og utviklingstrenda og utviklar tenestetilbodet i tråd med desse.

Barn og unge si psykiske helse er satsingsområde både nasjonalt og lokalt og det er aukande forståing i fagmiljøa på at den fysiske helsa er viktig for utvikling av god psykisk helse. Fysioterapi for born og unge er fagleg ein del av helsestasjon- og skulehelsetenesta og det er viktig å prioritere ressursar til dette område i tråd med nasjonale føringar.

Dei private fysioterapiinstitutta står framfor eit generasjonsskifte og spesialistkompetanse innan ulike fagområde skal erstattast, spesielt gjeld dette kompetanse innan psykomotorisk fysioterapi. Dette er viktig å ta med i vidare rekrutteringsarbeid.

Dagens struktur med desentraliserte tilbod og den demografiske utviklinga i Kvam utfordrar også ergo- og fysioterapitenesta. Det vert viktig å vurdere dagens struktur med desentraliserte tilbod parallelt med vurderingar og utfordringar i legetenesta.

Arbeidet med rullering av plan for ergo- og fysioterapitenesta er i gang. Prioriterte tiltak frå planen vert førande for tenesta i økonomiplanperioden.

Kommunepsykolog -Familiesenter

Psykologtilbodet for barn og unge er organisert saman med familieterapeutar og utekontakt i Familiesenteret. Avdelinga si rolle ser ut til å fylla nokre av "mellomromma" mellom ulike tiltak og tenester, ma tilby lett tilgjengeleg psykisk helsehjelp til barn og unge og gje hjelp og støtte til foreldre som ber om det. Ei prioritert oppgåve er individuelle tilbod/kurstilbod til barn, unge og foreldre som har kontakt med barnevernstenesta. Avdelinga tek aktivt del i det tverrfaglege førebyggjande systemarbeidet, ma implementering av BTI, Oppvekstplanen og Oppvekst-/barnevernsreforma- Oppvekstsjefen har ei forventning om høg kompetanse i avdelinga som skal nyttast på tvers i organisasjonen. Utekontakten møter alle målgrupper ungdom, og er åleine om å arbeida oppsøkjande.

Familiesenteret dekkjer såleis eit breitt felt av oppgåver frå helsefremming og førebygging til behandling innan ulike vanskeområde.

Familiesenteret har få nasjonalfaglege retningslinjer om prioritering av oppgåver, bortsett frå ansvar for familiar som har rett til råd og veiledning i barnevernet (hjelpetiltak). Pågangen frå foreldre som søker råd og rettleiing av andre grunnar er aukande. Det same gjeld barn/unge som ber om psykisk helsehjelp, som også er ei nasjonal utvikling. I Kvam kan ei medverkande årsak også vera avstand til Familievernkontor (Odda/Voss, Bergen) eller Barne- og Ungdomspsykiatrisk poliklinikk Voss (BUP). Foreldre ønskjer hjelp nærare, og avstanden kan vera ein terskel for å søkja hjelp i ein elles vanskeleg situasjon.

Presset på dei lett tilgjengelege tenestene kan vera ein risiko for at hjelpetiltaka i barnevernet ikkje vert omfattande nok til dei familieane som har størst behov. Utfordringa er tidlegare omtalt i tilstandsrapporten for barnevernet, og under «Barnevern» i budsjetteksten.

Utekontakten har nær kontakt med ungdomsgruppa og har generelt god oversikt over behov i gruppa – alt frå ønskje om aktivitetar, uformelle treffstader og lett tilgjengeleg hjelp og støtte når ein har det vanskeleg. Utekontakten kjem tidvis i kontakt med ungdomar som anten ikkje ønskjer eller klarar gjera seg nytta av dei etablerte tilboda om hjelp og støtte. I det siste har utekontakten vore særleg merksam på unge som er i risiko for tidleg rusdebut hos ungdom.

Familiesenteret står i stadige utfordringar kring prioritering av oppgåver, både pga av sitt breie mandat, og samtidige behov for å gje omfattande tilpassa hjelp og støtte til familiar som har det ekstra vanskeleg. Arbeidet med modellen *Betre Tverrfagleg Innsats* BTI og andre tverrfaglege samarbeidsmodellar har som mål å fanga opp vanskar tidleg, gjera hjelpa meir treffsikker – rett hjelp til rett tid på rett plass, og i sin tur bidra til at færre havnar i utanforskap med forringa livskvalitet og psykisk uhelse.

Familiesenteret vil bidra til dei langsiktige måla i oppvekstplanen, i første omgang på følgjande prioriterte område:

Beskyttande faktor: Trygge vaksne

Trygge vaksne, i første rekkje foreldre, er ein føresetnad for at barn og unge skal utvikla seg til robuste vaksne som meistrar livet sine «sorger og gleder». Barn og unge er sårbare og avhengige av å bli møtt, sett og forstått slik at deira grunnleggjande behov vert dekkja. Familiesenteret har familien – foreldre, barn og unge i fokus i alt sitt arbeid. Tenesta vil særleg prioritera å utvikla tiltaka for og rundt familiar som har det ekstra vanskeleg, som ofte i kontakt med barnevernstenesta. Vidare, halda fram med å utvikla tilbodet om råd og rettleiing til foreldre som ber om det, forankring av tilbodet om foreldrekurs og foreldreføredrag i barnehage og skule, jmf Foreldremøteplanen. Familiesenteret vil tillegg jobba for at alle som møter barn og unge i barnehage, skule og på fritida får kunnskap om korleis ein kan gje tilpassa utviklingsstøtte (behov og regulering/grenser).

Utekontakt er særleg merksam på situasjonen kring rusbruk hos ungdom. Ein vil halda fram med å informera og gje råd til foreldre om korleis vera «Ein kjip forelder» (AV og TIL). I tillegg, møta alle elevar saman med helsesjukepleiar i samtalegrupper kring utfordringar i ungdomstida inkl rusmisbruk. KoRuS Vest vil bistå kommunen med kunnskap og rådgeving korleis arbeida tverrfagleg med utfordringane framover.

Beskyttande faktorar: Aktiv Fritid og Å vera del av ein sosial fellesskap

Utekontakten arbeider for at Ungdomsbasen skal få fleire brukarar og brukargrupper. Jenter med minoritetsetnisk bakgrunn har etterlyst eige tilbod. Barn og unge med utviklingsforstyrrelsar kan også vera aktuell brukargruppe, og med andre aktørar enn utekontakt. Utekontakten held fram med å arrangera ferietilbodet til Ung Fritid, seinast med svært god deltaking i haustferien. Tilbodet er universelt utforma og gratis. Utekontakt deltek i kommunal koordineringsgruppe innan Fritid. Prosjekt Basecamp er ønskeleg å fullføra i løpet av 2023, avhengig av tilskotsmidlar.

Familiesenteret v/utekontakt vil jobba for at tilkomsten til Ungdomsbasen vert universelt utforma.

Familiesenteret i samarbeid med andre tenester/avdelingar ønskjer å vidareutvikla tiltaket *Ungjobb Sommarjobb*. Målet er at fleire unge som strevar med lite mestring og deltaking, får tilbod om sommarjobb, ev jobb gjennom skuleåret. Sålangt gode erfaringar, som i nokre tilfelle har ført til ordinære jobbavtalar. Ungjobb er eit av fleire hjelpetiltak for ungdom som er i kontakt med barnevernstenesta.

Beskyttande faktor: Gode kommunale tenester for gravide, barn, unge og familiar

Familiesenteret vil prioritera og støtta opp om arbeidet med å implementera BTI-modellen. I tillegg, samarbeida med barnehage og skule, og andre tenester i KFL både på system- og individnivå i arbeidet med å utvikla heilskaplege tenestetilbod.

Saman med barnevernstenesta og relevante kompetansemiljø, utviklar tiltak for barn, unge og familiar, som er nødvendige for å førebyggja omsorgsovertaking. Tiltaka er i større grad kjenneteikna av å vera samtidige, intensive og å karakter av «skreddarsaum». Kvam har teke imot tilskot til forprosjekt til FACT-ung som har denne målsetjinga.

Tilbodet om råd og veiledning til foreldre skal vidareutviklast i samarbeid med dei andre hjelpetenestene i kommunen.

Psykologtilbodet for barn og unge er avgrensa, pga leiaransvar. Fokus på lett tilgjengelege tilbod om psykisk helsehjelp for alle aldersgrupper i kommunen er auka frå nasjonalt hald. Behovet for psykisk helsehjelp til barn og unge i kommunane er aukande, og krev stadige prioriteringar. Tilbodet i spesialisthelsetenesta er også under press, td BUP Voss, som har vanskar med å rekruttera fagkompetanse og auka pågang av barn og unge som har rett til nødvendig helsehjelp i spesialisthelsetenesta. Reisevegen er dessutan lang, som aukar terskel for å ta imot hjelp, tap av undervisning for elevar og arbeidstid hos foreldre. Oppveksteininga er i stadig kontakt med BUP Voss med mål om å reetablere ordninga med utekontor som var fast praksis for ein del år tilbake. Eininga har jamleg kontakt med BUP Voss i ulike samarbeidsfora for å finna løysingar som gagnar den enkelte familie. Avstanden til næraste Familievernkontor, gjer også at terskel for å søkja hjelp der vert heva hjå familiar som allereie har ein krevjande kvardag.

Familiesenteret skal oppretthalda og utvikla kompetansen slik Oppvekstsjefen har lagt til grunn for avdelinga si rolle og oppgåver.

Helsestasjon- og skulehelsetenesta

Helsestasjon-og skulehelsetenesta er ei lovpålagt teneste som skal ivareta den fysiske og psykiske helse og gje helsefremjande og førebyggjande tilbod til barn og unge i alderen 0-20 år, gravide og føresette.

Det er press på tenesta med vekst i samansette hjelpebehov og nye oppgåver, og samtidig er det, rekrutterings-utfordringar med å få tak i nok kvalifiserte helsesjukepleiarar.

Beskyttande faktor: Gode kommunale tenester for gravide, barn, unge og familiar

Tenesta ser ein vekst i samansette hjelpebehov, fleire unge opplever psykisk uhelse, og utanforskap blant barn og unge påvirkar folkehelse og livskvalitet. Tenesta skal vera med å styrkja det som bidreg til betre helse. Førebyggjande helsearbeid handlar om fremma folks helse, både psykisk og fysisk, redusera risiko for sjukdom og bidra til at helse er ein positiv ressurs i kvardagen for den enkelte- gjennom heile livet. Helsestasjon og skulehelsetenesta møter alle barn og unge. Gjennom faste konsultasjonar frå svangerskap til ungdomstid fremmar tenesta god helse gjennom helseundersøkingar, vaksinasjon, rettleiing og tenesta avdekkar og sikrar riktig oppfølging av barn og familiar med utviklingsavvik og ulike samansette vanskar. Det er derfor viktig at kommunen prioriterer det førebyggjande og helsefremjande arbeidet som skjer i helsestasjon-og skulehelsetenesta. Tenesta er sjølve grunnmuren i det førebyggjande arbeidet blant barnn og unge.

Tenesta må i samarbeid med barnehage, skule og dei andre tenestene rundt barn og unge, legge til rette for trygge og utviklande oppvekstmiljø i eit samarbeid mellom tilsette, barn, ungdom, familiar og eksterne samarbeidspartar. Eit heilskapleg blikk og felles ansvar er visjonen til Kvam familie og læringssenter som helsestasjon og skulehelsetenesta er ein del av. BTI støttar opp om denne visjonen og gjennom BTI har alle tenestene fått eit tydeleg verktøy for å handtera bekymring og handla i tråd med bekymringa. Det blir derfor viktig å prioritera implementering av dette verktøyet i tenesta og at helsesjukepleiarane blir trygg på å bruka det.

Ei anna viktig prioritering er å halda fram som deltakar i konsultasjonsteamet for vald og overgrep

Riktig kompetanse er viktig for å møta samansette hjelpebehov på ein god måte og klara å gje rett hjelp til rett tid. Vidareutdanning og kursing er nødvendig, og tenesta må prioritera å setja av tid til dette.

Tenesta treng effektive digitale verktøy som samsnakkar med kvarandre i ein hektisk arbeidskvardag. Tenesta må derfor prioritera kontinuerleg kompetanseheving for å kvalitetssikra rett bruk av fagsystema. Å ha effektive digitale verktøy og utføra tiltak i tråd med digitaliseringsstrategien vert prioritert.

Beskyttande faktor: Trygge vaksne

Bemanningsnorma er ikkje bindande, men skal vera førande for tenesta. Ho ligg i dag under når det gjeld skulehelseteneste på barneskulane. Tenesta må framover prioritera at helsesjukepleiarane er nok til stades for elevane ute på skulane og kan utføra dei lovpålagte oppgåvene, både på individ-og systemnivå. I fleire utredningar og stortingsmeldingar om tverrfagleg arbeid, vert skulehelsetenesta si rolle på skulen spesielt nemnt. Tenesta er ein viktig partnar i arbeidet med å skapa eit trygt og godt skulemiljø, blant anna gjennom å samarbeida med dei tilsette i skulen og vera lett tilgjengeleg for elevane.

Tenesta ser same tendensen som andre tenester, kjem også fram i Ungdata undersøkinga frå 2021, om lågare debutalder for alkohol og at fleire unge nyttar ulovlege rusmiddel. Tenesta vurderer at det er behov for å prioritera meir tid til det rusførebyggjande arbeidet både på individ og systemnivå.

Kommunebarometer 2022:

Helsetenesta i Kvam kom på 83. plass i *Kommunebarometeret for 2022*. Barometeret tek utgangspunkt i 14 nøkkeltal, mellom anna legedekning, dekning av helsesjukepleiar, skulehelse, heimebesøk og vaksinasjonsgrad.

I 2021 var det ingen fastlegelister som mangla fastlege og det var ledig plass på 40% av fastlegelistene. Situasjonen i Kvam har endar seg etter innrapportering av desse tala. Pr. i dag er det ei fastlegeliste utan fast lege og det er ikkje ledige plassar på nokon av listene. På tre av listene er ventelista på mindre enn ti personar. I Kvam herad har fastlegane plass til omlag 400 personar fleire enn det er busett i kommunen.

I Kvam fekk 94,85 prosent av barna helseundersøking innan utgangen av 1. skuletrinn, mot 98,06 prosent året før. Vaksinasjonsgrad for 2- og 9-åringane har stor betydning for kommunen si rangering innanfor helse-sektoren. I Kommune-Norge varierte vaksinasjons-graden mellom 67,4 prosent og 99 prosent for 2-åringane, og mellom 83,9 prosent og 99,4 prosent for 9-åringane i 2020

Rangering

	2017	2018	2019	2020	2021
HE01 Andel legeårsverk per 10000 innbyggere	144	163	181	188	205
HE02 Andel av fastlegelistene som er åpne	156	138	167	191	115
HE03 Andel av fastlegelistene som mangler lege	1	1	1	1	1
HE04 Andel ledige listeplasser	135	134	127	126	183
HE05 Andel helsesykepleier-årsverk per 10 000 innbyggere under fem år	134	104	102	68	78
HE06 Årsverk av psykiatriske sykepleiere, per 10 000 innbyggere	191	179	166	181	182
HE07 Årsverk av jordmødre per 10 000 fødte	85	99			
HE08 Antall sykehusopphold per 1000 innbyggere	86	68	128	178	211
HE09 Andel med fullført helseundersøkelse innen 1. skoleår	247	1	1	143	169
HE10 Andel fødte med hjemmebesøk innen 14 dager	1	1	1	1	1
HE11 Vaksine, 2-åringar	81	137	168	167	169
HE12 Vaksine, 9-åringar	59	77	35	32	61
HE13 Legemiddelbruk per 10000 innbyggere	237	228	205	196	214
HE14 Netto utgifter til forebygging per innbygger over 4 år		80	113	146	165

Aktivitet (Nøkkeltal)

Indikatornamn	Indikator	Resultat 2021	Anslag 2022	Planlagt 2023	Planlagt 2024	Planlagt 2025	Planlagt 2026	Beskriving
Helsetasjonskontrollar 1-5 år	Helsetasjonskontrollar 1-5 år	0,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	0,0 %	0,0 %	
Nyfødt med heimebesøk innan 14 dagar	Nyfødt med heimebesøk innan 14 dagar	0,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	

Driftsbudsjett

Fordeling på teneste (Tabell)

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste	11 252	10 710	11 453	11 552	11 727	11 812
Annet forebyggende helsearbeid	4 237	2 356	2 057	1 493	1 514	1 523
Diagnose, behandling, re-/habilitering	27 659	23 717	27 473	27 952	28 195	28 301
Tilbud til personer med rusproblemer	0	6	4	4	4	4
Sum	43 148	36 788	40 987	41 001	41 439	41 640

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringer

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenestoområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	33 880	33 880	33 880	33 880
Sum Tekniske justeringar	-496	-496	-496	-496
Sum Vedtak forrige periode	31	41	57	57
Sum Pensjons og felleskostnader	-59	-72	-32	14
Sum Lønns- og prisvekst	608	608	608	608
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Auka elektrisitetsutgifter ved 2.tertial 2022	340	148	83	23
Auka elektrisitetsutgifter, samt faste serviceavtaler på FDV, 1.tertial 2022	144	144	144	144
Insentivordning, fastlege	200	200	200	200
Korrigerings avslutta prosjekt	-185	-185	-185	-185
Leasingbilar	38	38	38	38
Utsette innsparingskrav 1 år	56	0	0	0
Andre tiltak	252	-2	-2	-2
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	845	344	279	218
Konsekvensjustert budsjett	930	426	416	401
Konsekvensjustert ramme	34 809	34 305	34 296	34 281
Nye tiltak				
Auke i digitale lisensar Oppvekst	13	13	13	13

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Auke ressurs på helsestasjon for flyktninger frå Ukraina	160	0	0	0
Ferievikar legkontor	150	150	150	150
Fysioterapeut - Oppjustering av driftsheimel til 50% driftstilskot	125	125	125	125
Legestruktur	1 571	1 571	1 571	1 571
Prisauke	350	350	350	350
Tilsetjing av to nye ALIS-legar	831	831	831	831
Vikarutgift kommuneoverlege	620	0	0	0
Andre tiltak	5	259	259	259
Sum Nye tiltak	3 826	3 299	3 299	3 299
Nye tiltak og realendringer budsjett	3 826	3 299	3 299	3 299
Ramme 2023-2026	38 635	37 604	37 595	37 580

Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
100% ergoterapistilling	Nytt tiltak	750	750	750	750
20% utviding av	Nytt tiltak	115	115	115	115
barnefysioterapistilling					
Auke med 40 kommunale timar - barselgruppe	Nytt tiltak	22	22	22	22
Forsterka helsestasjon ved auke i ressurs	Nytt tiltak	400	400	400	400
Helsesjukepleierressurs i skulehelsetenesta	Nytt tiltak	800	800	800	800
Leasingbil til Helsestasjon-Skulehelseteneste og PPT	Nytt tiltak	75	75	75	75
Oppjustering av dei minste heimlane, i tråd med avtaleverket (1,4 driftstilskot)	Nytt tiltak	0	700	700	700
SLT-koordinator	Innsparingstiltak	800	800	800	800
Sum		2 962	3 662	3 662	3 662

Nye tiltak

Forsterka helsestasjon ved auke i ressurs

Auka opp med 50 % stilling for å oppretta ein forsterka helsestasjon som kan ha ekstra oppfølging ved behov.

Helsestasjon ynskjer å ha nok tid til oppfølging av ekstra sårbare foreldre med små barn.

Risikofaktor kan vera foreldre som har hatt depresjon eller angst tidlegare i livet, det kan vera mødrer som har hatt svangerskap- eller barseldepresjon, dårleg forhold til partner, dårleg relasjon til egne foreldre, utrygg tilknytningsstil, låg sosial støtte, lite sosialt nettverk, negative livshendingar, fattigdom, fleirkulturell bakgrunn, forhold i oppvekst som mobbing, tap, konflikt, omsorgserfaring, eigen sjukdom.

Samtaler tidleg i forløpet har vist seg å ha god effekt, så derfor er det så viktig å kunne gi hjelp så raskt som mogleg. Det er så viktig å gi håp, og at dette er noko som kan behandlast viss symptoma vert alvorlege. Men for nokon held det med nokre få samtaler med helsesjukepleier i tett samarbeid med fastlege. Men det er viktig å ha tid til tett oppfølging over tid.

Helsesjukepleierressurs i skulehelsetenesta

Auke opp med 1 årsverk i skulehelsetenesta.

Helsesjukepleier skal vera meir tilgjengeleg for elevar på alle skulane kvar veke. Helsestasjon-og skulehelsetenesta i Kvam skal fylgje nasjonale føringar og utføra lovpålagte oppgåver. Det er eit stort press på tenesta og det kjem stadig fleire oppgåver som skal løysast. Bemanningsnorma er ikkje bindande, men skal vere førande for tenesta. Den ligg under når det gjeld skulehelseteneste på barneskulane. Det er behov for ei vidare styrking av tenesta, slik at helsesjukepleiarane er nok tilstades for elevane og kan utføra dei lovpålagte oppgåvene våre, både på individ-og systemnivå. I fleire utredningar og stortingsmeldingar om tverrfagleg arbeid, vert skulehelsetenesta si rolle på skulen spesielt nevnt. Tenesta er ein viktig partner i arbeidet med å skape ein helsefremmande skule, blant anna gjennom å samarbeide med dei ansatte i skulen om tiltak som fremmer eit godt psykososialt og fysisk lærings-og arbeidsmiljø for elevane. Det vert og peika på at det er ei utfordring at bemanninga i skulehelsetenesta er for låg i forhold til veiledande minstenorm på 300 elevar pr. heile stilling. Dei siste åra er det gitt auke i tilskudd både i dei statlege overføringane til kommunane, og i ein eigen tilskuddsordning for helsestasjon-og skulehelsetenesta for å bøta på underbemanninga. Sjølv om norma for barneskulen ikkje er nådd, er den auka ressursbruken eit tydeleg signal om politisk interesse for å satse på skulehelsetenesta si rolle og vere tilgjengelege i skulen. Tenesta ser ein vekst i sammensatte hjelpebehov, fleire unge som opplever dårleg psykisk helse, utenforskap blant barn og unge påvirker folkehelse og livskvalitet. Det er viktig å leggja til rette for gode oppvekstvilkår for barn og unge i kommunen vår, og tenesta skal vere med å styrkja det som bidreg til betre helse.

Tenesta skal førebyggje utvikling-og helserelaterte vanskar hos barn og unge. Tenesta må i samarbeid med barnehage, skule og dei andre tenestene rundt barn og unge, legge til rette for trygge og utviklande oppvekstmiljø i eit samarbeid mellom tilsette, barn, ungdom, familiar og eksterne samarbeidspartar. Dei nye retningslinjene for skulehelsetenesta fokuserer særleg på korleis skulen og skulehelsetenesta skal samhandle. På bakgrunn av blant anna Meld.St. 21 (2016-2017) er det lovfesta at skulen er plikta til fleirfagleg samarbeid med relevante tenester når det gjeld konkrete saker for enkeltelever, men også når det gjeld samarbeid på systemnivå.

Forsking viser at dess meir tilgjengeleg tenesta er på skulane, dess meir pågang har tenesta av elevar som har behov for oppfølging.

Leasingbil til Helsestasjon-Skulehelseteneste og PPT

Helsestasjon ynskjer leasingbil for å køyra til utekontor og heimebesøk. Helsestasjon er tre dagar i veka i Strandebarm og ein dag i Ålvik, i tillegg til ca 160 heimebesøk til nyfødte born i kommunen.

PPT ynskjer ein leasingbil i tenesta.

SLT-koordinator

Politiet ynskjer at kommunane skal tilsetja SLT-koordinator. SLT står for samordning av lokale rus og kriminalitetsførebyggjande tiltak, og ein koordinator kan tilsetjast i heil- eller deltidsstilling. Fleire kommunar kan gå saman om ei stilling.

SLT-modellen skal sikra betre kommunikasjon på tvers av tenester og nivå.

Pleie og omsorg

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenestekområde: [Pleie og omsorg](#)

Prioriteringar i planperioden

Tenesta vil fylgja opp tiltak beskrive i temaplanar og strategiplan for «Leve hele livet» og vidareføra utviklingsprosjektet «Eit godt liv der me bur- tenester for framtida, meistring og deltaking». Plan for demensomsorga er under arbeid. Plan for lokamedisinsk senter skal reviderast i planperioden og tenesta vil delta i arbeidet med plan for frivillig arbeid.

Pleie og omsorgstenesta vil i økonomiplanperioden arbeida vidare med implementering av ny omsorgsmodell. Kommunen må vri tenestetilbodet ytterlegare til tenester som bidrar til at fleire kan klara seg sjølve og bu heime lenger. Tenesta må i større grad vurdere dekningsgrad og tal lokasjonar med heildøgntilbod og det må arbeidast vidare med heiltidskultur og fleire i større stillingar. Den ambulante heimetenesta må styrkjast og satsing på aktivitetstilbod og rehabilitering må aukast. Vidare arbeid med tenesteutvikling, tilbod på alle nivå i omsorgstrappa og kvalitet, kompetanse og rekruttering vil skje i dei fem delprosjekta i utviklingsprosjektet: *Eit godt liv der me bur, tenester for framtida, meistring og deltaking*:

- Tenester til heimebuande
- Tenester til personar med utviklingshemming
- Heildøgntenester
- Natt-tenesta
- Dag- og aktivitetstilbod

Tenesta vil leggja til rette for brukarmedverknad i det vidare utviklingsarbeidet. Kontinuerleg forbetring skal vera eit førande prinsipp for oppgåveløysing og utvikling av kommunen sine tenester og dei tilsette skal nytta Lean som metode i dette arbeidet. Grunntanken i Lean er at kvar einskild medarbeidar er ein viktig aktør for å driva utvikling og forbetring- den som utfører tenesta vil oftast ha dei beste forslaga til løysing og forbetring.

Pleie og omsorgstenesta står framfor eit stort generasjonsskifte og rekruttering av helsepersonell er ei av dei største utfordringane framover. Nye arbeidsmodellar må vurderast for å greia alle oppgåvene. Det vert viktig å vurdere kva oppgåver som må løysast av personell med helsefagleg kompetanse og kva oppgåver som kan løysast av personell med annan kompetanse. Det må arbeidast for å få fleire utdanningstilbod lokalt, både fagarbeidarutdanning og desentraliserte utdanningstilbod. Kommunane får stadig nye oppgåver og det vil vera behov for å både erstatta kompetanse og skaffa ny kompetanse til tenesta.

Tenesta er i gang med å rekruttera prosjektkoordinator til det 2- årige prosjektet auka grunnbemanning i helse og omsorg.

Prosjekt klinisk ernæringsfysiolog som ressurs i omsorgstenesta starta i 2022. Kommunen har fått innvilga prosjektmidlar for eitt år. Det er ynskje å vidareføra prosjektet i inntil 3 år og det må søkjast om prosjektmidlar kvart år.

Prosjektstillinga skal bidra til:

- meir systematisk fag- og kvalitetsutvikling
- auka kunnskap og kompetanse om ernæring og ernæringsarbeid i tenesta
- inngå i tverrfagleg samarbeid og samhandling i oppfølging av brukarar og pasientar

Ei av dei største utfordringane tenesta står overfor som følgje av auka levealder og endra alderssamansetjing, er at talet på personar med demens vil auka. Ei stor oppgåve for tenesta er å vidareutvikla tenestetilbodet til denne brukargruppa og sikra at kommunen har nødvendig kompetanse innan demens i dei ulike faggruppene.

Digitalisering og auka bruk av velferdsteknologi er sentrale satsingsområde i økonomiplanperioden. Det er viktig å fylgja med på den nasjonale utviklinga og delta i prosjekt og nettverk saman med andre kommunar.

Pleie og omsorgstenesta har eit tett samarbeid med spesialist-helsetenesta. Samhandlinga er regulert i nytt avtaleverk om Helsefellesskap. Tenesta vil i økonomiplanperioden fylgja opp tenesteavtalar, mellom anna knytt til inn- og utskriving og anna plan- og utviklingsarbeid, t.d gode pasientforløp.

Samarbeid med pårørande og frivillige må styrkjast og tenesta må i økonomiplanperioden fylgja opp *Strategisk handlingsplan for eldre i Kvam* med prioriterte tiltak innan dei 5 temaområda i stortingsmeldinga « *Leve hele livet* »:

- eit meir aldersvenleg samfunn
- aktivitet og fellesskap
- mat og måltid
- helsehjelp
- samanheng i tenestene

Nye Strandebarm omsorg vil stå ferdig på nyåret. Det vert viktig å få på plass gode arbeidsmodellar, gode arbeidslag og godt tverrfagleg samarbeid med andre helse og omsorgstenester i det nye omsorgssenteret. Det vert også viktig å etablere god dialog og samhandling med bygda og det frivillige arbeidet.

Tenester til menneske med utviklingshemming vil vidareutvikla tenestetilbodet for brukargruppa i tråd med ny nasjonal veileidar om gode helse og omsorgstenester for personar med utviklingshemming. Det er viktig at kommunen har nok personell med rett kompetanse til brukargruppa. Det må i økonomiplanperioden arbeidast med å leggja til rette for ulike buformer sentralt i kommunen. Ein vil arbeida med å utvikla avlastningstenesta ved å undersøkje mogelegheitene for meir fleksible avlastningsvedtak. Samstundes ynskjer ein at avlastinga skal laga gode modellar for kartlegging og utgreiing av born og unge, slik at dette gjev gode grunnlag for overgangar seinare i livet. (Tenester til MMU ynskjer å satsa meir på bruk av velferdsteknologi for å ivareta sjølvstende og meistring i den enkelte sitt liv.)

Samarbeidet med Hardanger aks må vidareførast og vidareutviklast. Tenesta vil i planperioden vurderer å oppretta alternative dagaktivitetstilbod for brukarar som ikkje kan nytta seg av arbeidstilbodet på Hardanger aks. Det må arbeidast vidare med å få på plass gode ordningar for arbeidskøyring for dei som har behov for det.

Tenesta har fått statlege midlar til å vurdere alternative avlastningsordningar for barn og unge med utviklingshemming. Arbeidet er ikkje kome i gang og må vidareførast i 2023.

Rus og psykisk helse

Tenesta vil i økonomiplanperioden fylgja opp tiltak i rusfagleg handlingsplan. Tenesta vil i tillegg til oppfølging av enkeltpersonar arbeida for å få på plass fleire gruppe- og aktivitetstilbod for ulike brukargrupper. Dei vil ha eit spesielt fokus på ungdom som «fell utanfor». Det vert viktig å vidareutvikla samarbeidet med spesialist-helsetenesta. Tenesta vil i økonomiplanperioden arbeida for å etablera bufelleskap for personar med psykiske lidningar og bufelleskap for personar med rusutfordringar.

Sentrale utbyggingsprosjekt i økonomiplanperioden

I tråd med Utbyggingsstrategien i helse og omsorg og politiske vedtak må fylgjande prosjekt arbeidast med i økonomiplanperioden:

1. Planleggja flytting og ny drift i Strandebarm omsorg
2. Planleggja nytt bufellesskap for psykiatri for inntil 10 brukarar.
3. Planleggja nye bustader for personar med rusutfordringar
4. Arbeida vidare med kartlegging, framskriving og konkretisering av bustadbehov i tilknyting til omsorgsbasane Toloheimen, Øysteseheimen, Tolo omsorg og Mikjlesflaten
5. Vurdere å samlokalisera bu- og hjelpetilbodet til personar med demens i og ved Øysteseheimen og der etablera Kvam sin «demenslandsby» med heildøgns plassar, avlastningsplassar, utredningsplassar, dagtilbod, tilpassa bustader, sansehage m.m.
6. Finna nye lokale for dagsenteret som i dag er på Øysteseheimen dersom Øysteseheimen skal nyttast til anna formål
7. Vurdere betre kontorlokalitetar for nye Kvam heimeteneste
8. Vurdere om hus A og B i Tolo omsorg kan byggjast saman med eit mellombygg for å effektivisera drifta og leggja til rette for møterom , garderober m.m.
9. Starta planlegging av vidare utbygging rundt omsorgsbasane Toloheimen, Øysteseheimen og Mikjlesflaten

Kommunebarometer 2022

Pleie og omsorg kom på 11. plass i *Kommunebarometeret 2022*. Barometeret tek utgangspunkt i 19 nøkkeltal for tenesta og utgjør 20 prosent av den totale vektinga for kommunen.

Dei viktigaste nøkkeltala er andel tilsette med fagutdanning, andel bebuarar med omfattande hjelpebehov og andel plassar i sjukeheim tilrettelagt for personar med demens. Kvam scorer på grønt nivå på dei fleste nøkkeltala.

Nær 90% av dei som hadde langtids plass i institusjon i 2021 hadde omfattande pleiebehov. Dette er høgare score enn for mange kommunar i landet og indikerer at innsatsen vert dreia mot meir heimetenesteomsorg og at det er dei med mest omfattande pleiebehov som får plass i institusjon. Dette er i tråd med overordna mål for tenesta. Tid med lege og fysioterapeut pr. sjukeheimsbebuar har auka i 2021.

I Kvam har 81 prosent av dei tilsette fagutdanning, dei beste kommunane ligg på 95,2 prosent. Kvam har også lågare score på nøkkeltala årsverk ergoterapeut og årsverk geriatrisk sjukepleiar pr. 1000 innbyggjarar over 80 år. Dette er tema det må arbeidast vidare med.

Rangering

	2017	2018	2019	2020	2021
PO01 Andelen av ansatte (brukerrettete årsverk) som har fagutdanning	232	99	77	91	125
PO02 Andel av beboere i institusjon totalt med omfattende bistandsbehov	250	122	165	135	134
PO03 Andel plasser i skjermet enhet, målt mot beboere på sykehjem over 80 år	139	109	140	117	146
PO04 Andel av opphold på sykehjem som er korttidsopphold	62	89	75	101	186
PO05 Tid med lege på sykehjem, minutter pr. uke	38	51	55	63	58
PO06 Tid med fysioterapeut på sykehjem, minutter pr. uke	1	1	30	23	35
PO07 Andel brukertilpasset enerom på sykehjem med bad/wc	1	182	187	206	214
PO08 Andel personer med demens som har tilbud om dagaktivitet	1	18	1	37	83
PO09 Rehabilitering plasser mot innbyggere 67 år og over	156	226	218	220	206
PO10 Hjemmesykepleie gjennomsnittlig antall timer i uka	82	105	74	64	57
PO11 Andel vedtak om hjemmetjenester som iverksettes innen 15 dager	1	99	105	1	1
PO12 Døgn på sykehus for utskrivningsklare pasienter pr. 10.000 innbyggere	163	73	151	198	38
PO13 Andel trygghetsalarmer blant hjemmeboende 80-90-åringer	102	75	88	24	50
PO14 Årsverk av ergoterapeut per 1000 innbyggere over 80 år	146	144	93	134	188
PO15 Årsverk av geriatrisk sykepleier per 1000 innbyggere over 80 år	245	269	277	291	232
PO16 Mottakere av matombringning, gruppa over 80 år som ikke bor på institusjon	119	149	140	118	119
PO17 Andel som fullt ut får dekket opplevd behov for bistand til å delta i arbeid og studier	78	68	81	104	61
PO18 Andel som fullt ut får dekket opplevd behov for bistand til å delta i fritidsaktiviteter	102	113	107	118	76
PO19 Mottakere av BPA, støttekontakt og omsorgslønn per 1.000 innbyggere	1	1	41	44	34

Driftsbudsjett

Fordeling på teneste (Tabell)

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og personer med funksjonsnedsettelse	8 890	9 120	8 523	8 746	8 902	8 979
Helse- og omsorgstjenester i institusjon	77 615	69 283	74 978	77 014	75 556	76 334
Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	135 432	132 253	136 544	141 025	140 720	141 885
Tilbud om øyeblikkelig hjelp døgnopphold i kommunene	0	1 449	1 460	1 459	1 461	1 463
Institusjonslokaler	12 885	12 395	15 855	14 554	14 136	13 580
Sum	234 822	224 500	237 360	242 799	240 774	242 241

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringer

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenesteområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	198 476	198 476	198 476	198 476
Sum Tekniske justeringar	-677	-677	-677	-677
Sum Vedtak forrige periode	-4 480	-5 389	-7 820	-5 620
Sum Pensjons og felleskostnader	1 206	1 038	1 381	1 725
Sum Lønns- og prisvekst	2 376	2 376	2 376	2 376
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Auka elektrisitetsutgifter ved 2.tertial 2022	3 435	1 360	657	0
Auka elektrisitetsutgifter, samt faste serviceavtalar på FDV, 1.tertial 2022	690	690	690	690
Auke i materialkostnader til forvaltning, drift og vedlikehald	120	120	120	0
Auke løn overtid teknisk	12	12	12	12
Justering av inntekter og utgifter	50	50	50	50
Justering av inntekter og utgifter	-50	-50	-50	-50
Leasingbilar	450	450	450	450
Matvareprisar	646	646	646	646
Ressurskrevjande brukarar	3 510	3 510	3 510	3 510
Utsetje innsparingskrav 1 år	369	0	0	0
Vaskeritenester	400	400	400	400
Andre tiltak	61	61	61	-2 139
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	9 693	7 249	6 546	3 569
Konsekvensjustert budsjett	8 118	4 597	1 806	1 373
Konsekvensjustert ramme	206 594	203 073	200 283	199 850
Driftskonsekvens				
ENØK - Øysteseheimen ventilasjon 50 000 kWh pr. år	0	-50	-50	-50
Utbygging av Strandebarm Omsorg	2 200	2 200	2 200	2 200
Sum Driftskonsekvens	2 200	2 150	2 150	2 150
Nye tiltak				
Auka behov bemanning pleie og omsorg	1 600	1 000	1 000	1 000
Auka drivstoffprisar i 2023	130	0	0	0
Auka gebyrinntekter for salg av mat i omsorgsbustad og heimebuande	-1 091	-1 091	-1 091	-1 091
Bustadkoordinator	800	800	800	800
Erfaringskonsulent	300	300	300	300
P38230 Auka grunnbemanning Helse og omsorg (driftsprosjekt)	3 000	3 000	0	0
Prisauke	870	870	870	870
Prisauke eksisterande IT lisensar	25	25	25	25

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Andre tiltak	2 436	2 436	2 439	2 443
Sum Nye tiltak	8 070	7 340	4 343	4 347
Nye tiltak og realendringer budsjett	10 270	9 490	6 493	6 497
Ramme 2023-2026	216 864	212 563	206 776	206 347

Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Avlastninga Tolomarka	Nytt tiltak	1 500	0	0	0
Demensteam 10%	Nytt tiltak	70	70	70	70
Musikkterapeut	Nytt tiltak	450	450	450	0
Tolomarka sanserom	Nytt tiltak	70	0	0	0
Sum		2 090	520	520	70

Nye tiltak

Avlastninga Tolomarka

Auka bemanninga på avlastninga i Tolomarka for å møta auka behov i tenesta.

Demensteam 10%

Auke bemanninga ved Toloheimen tilsvarande 10% stilling for den tida tilsett knytt til demensteam er ute på demensrelaterte oppdrag.

Musikkterapeut

På vårparten 2022 fekk me etablert eit samarbeid med Kvam kulturskule.

I haust har to tilsette ved kulturskulen jobba svært godt med prosjektet saman med tilsette i pleie og omsorg.

Dei har kartlagt musikkinteresser ved samtale med tilsette, ved å testa ulike songar og musikk på pasientane og ved å ha intervju-samtalar med dei.

Det er fast aktivitet med musikk 45 minutt ein dag i veka på begge institusjonane. Det er ein fordel med to personar.

Føremålet med musikk brukt for å hjelpa personar med demens, er at ein skal hjelpa dei til å fungera betre i kvardagen.

Det som skjer ved demens er at mennesket mistar evna til å setja saman sanseinstrykk, til å tenkja klart, til å bestemma seg og handla. Det fører til at demente ofte blir sløve, dei synk i saman og brukar ikkje kroppen eller tankane som før. Ei av dei mest ubarmhjertige lovene i kropp og sinn er «use it or loose it». Menneske er laga til dagleg bruk. Ved musikk kan ein snu onde sirklar, hjelpa demente slik at dei kan byrja å få tak i tankespor, eller tankar dei tidlegare har hatt. Musikk når inn til hjernen på andre måtar enn ved tale, og vekker andre minnespor.

Ved demens mister ein evna til å setja saman tankar og sanseinstrykk - setja verda saman. Musikk verkar heilskapleg på hjernen og «vever» dei ulike delane saman, slik at ein plutseleg kan hugse «det var

sånn det var». Dei kan bli minna på dugleikar dei har hatt, og dermed komma i gang med å kommunisera. Dei blir tilgjengeleg for seg sjølv og andre.

Når ein har fått opna desse tankespora, er nøkkelen å sikre at dette ikkje vert eit eingongstilfellet, men at ein får sett det inn i eit system, som gjer at ein kan hjelpe den demente over tid. Metodane må komma inn i dei daglege rutinene. Pleiepersonalet må kjenne til aktuelle reiskapar for å kjenna seg trygge. Det er dette arbeidet me har starta på hausten 2022.

Gruppeleiarane og eg har hatt møte med kulturskulen 27.09. Erfaringane frå prosjektet så langt er svært gode.

Musikkterapi ut året er for kort tid til at tilsette i pleie og omsorg får aktiviteten « under huda» slik at bruk av musikk blir ein naturleg aktivitet i kvardagen.

Me ynskjer å få tilført 60 % fast stilling til musikkterapi. Stillinga er tenkt i samarbeid med Kvam kulturskule og skal fordelast på institusjonane.

Tolomarka sanserom

Møblar til sanserom tolomarka bufellesskap

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum 2023-26
	Brutto prosjekt utgift	Øyrem. fin.	2023	2024	2025	2026	
Pleie og omsorg							
0* Toloheimen - takbyte	1 875	0	1 875	0	0	0	1 875
0*ENØK - Øysteseheimen ventilasjon	625	0	0	625	0	0	625
0*Sansehage Toloheimen	3 700	-725	3 250	0	0	0	3 250
Skifte av SD - anlegg i kommunale bygg 2020-2024	9 400	0	3 200	3 200	0	0	6 400
Utbygging av Strandebarm Omsorg	150 625	-48 700	14 625	0	0	0	14 625
Velferdteknologi - årleg			1 250	1 250	1 250	1 250	5 000
Sum Pleie og omsorg	166 225	-49 425	24 200	5 075	1 250	1 250	31 775

Sosialteneste

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenesteområde: [Sosialteneste](#)

Prioriteringar i planperioden

Sosialtenesta vil arbeida for å få fleire personar i arbeids- og aktivitetstiltak og med det sikra at færrest mogleg er passive sosialhjelpsmottakarar. Dei vil også vidareføra arbeidet med aktivitet for sosialhjelp. Tenesta vil i økonomiplanperioden arbeida for å betra buevna til vanskelegstilte mellom anna gjennom «trivselsvaktmeister-prosjektet», i tett samarbeid med teknisk eining og avdeling rus og psykisk helse.

Flyktningtenesta har ei sentral rolle i å fylgja opp strategiplan for integrering.

Flyktningtenesta har ansvar for å busetja flyktningar i tråd med politiske vedtak. Kvam herad har politisk vedtak om å ta imot 95 flyktningar i 2022. Det er ikkje kome klar oppmoding frå IMDI om kor mange flyktningar kommunen kan ta imot i 2023 og tenesta har i budsjett 2023 lagt opp til å ta imot 30 nye flyktningar.

Kommunebarometer 2022

Sosialtenesta kom på 292. plass i *Kommunebarometeret 2022* og det er 11 nøkkeltal for tenesta. Stønadsleigd for eldre mottakarar, andel som er på stønad i over seks månader og ti månader, andel som har sosialhjelp som hovedinntekt, andel mottakarar av kvalifiseringsstønad og årsverk til økonomisk sosialhjelp er dei mest sentrale nøkkeltala.

Nasjonal stønadstid for unge mottakarar er på 4,5 månad. I Kvam har unge mottakarar i snitt sosialhjelp i 5,7 månader. Det er positivt at sosialhjelp er ei midlertidig løysing på veg mot noko meir permanent. For mottakarar over 25 år er stønadstida nasjonalt på 5,4 mnd, i Kvam 5,7 mnd. Når det vert korrigert for behovet mottek 3,84 prosent av dei over 25 år sosialhjelp i Kvam. Tendensen for kommunenorge er 3,81 prosent

46,05 prosent av dei som får sosialstønad i Kvam mottek stønaden i minst 6 månader, 23,03 prosent mottek stønad om over 10 mnd. Andel mottakarar som hadde sosialhjelp som hovedinntekt i 2021 var 17,11 prosent i Kvam mot 15,81 prosent nasjonalt. I barometeret er lav verdi positivt.

I Kvam vart 94 prosent av søknader om kommunal bustad innvilga. På landsbasis vart 79,09 prosent av søknader til bustad innfridd.

Kvam er ein kommune som ikkje har ventestønad før introduksjonsprogram når ein busett flyktningar eller kommunal bustønad. Dette gjer at mange vert registrert som sosialhjelpsmottakarar med lengre stønadsløp enn mange andre kommunar i Norge.

Sjølv om sosialtenesta har mange « raude tal» i kommunebarometeret 2022 er dei ei positiv utvikling i fleire av nøkkeltala i forhold til tidlegare år. Dette vert det arbeidd med kontinuerleg.

Rangering

	2017	2018	2019	2020	2021
SOS01 Snitt stønadslengde i antall måneder for mottakere av sosialhjelp, 18-24 år	285	279	285	330	303
SOS02 Snitt stønadslengde i antall måneder for mottakere av sosialhjelp, 25-66 år	295	294	233	258	278
SOS03 Andel 18-24 på sosialhjelp, korrigert	140	198	184	127	167
SOS04 Andel 25-66 på sosialhjelp, korrigert	202	229	224	246	173
SOS05 Andel sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 6 måneder eller mer	297	301	273	271	305
SOS06 Andel sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 10 måneder eller mer	249	250	201	231	240
SOS07 Andel av mottakerne som har sosialhjelp som hovedinntektskilde	230	188	236	222	210
SOS08 Mottakere av kvalifiseringsstønad, andel av dem som går over 6 mnd på sosialhjelp	141	141	84	103	
SOS09 Årsverk til økonomisk rådgivning per 1000 langtidsmottakere av stønad	254	113	210	200	154
SOS10 Andel søknader om kommunal bolig som blir innvilget	1	1	102	86	74
SOS11 Mottakere med individuell plan, målt mot mottakere som går mer enn 6 måneder på stønad	115	100	105	84	88

Driftsbudsjett

Fordeling på teneste (Tabell)

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	9 650	11 085	12 274	10 573	10 776	10 874
Tilbud til personer med rusproblemer	88	235	174	179	182	183
Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi	4 475	4 448	4 448	4 448	4 448	4 448
Introduksjonsordningen	2 387	2 510	4 490	2 524	2 539	2 546
Kvalifiseringsordningen	363	1 997	1 997	1 997	1 997	1 997
Økonomisk sosialhjelp	7 191	8 024	11 837	7 837	7 838	7 838
Sum	24 155	28 300	35 220	27 559	27 779	27 886

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringer

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenesteområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	26 924	26 924	26 924	26 924
Sum Tekniske justeringer	-282	-282	-282	-282
Sum Vedtak forrige periode	-6	-608	-601	-601
Sum Pensjons og felleskostnader	-23	-12	3	21
Sum Lønns- og prisvekst	167	167	167	167
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Justering av inntekter og utgifter	-50	-50	-50	-50
Leasingbilar	23	23	23	23
Andre tiltak	-250	3	3	3
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	-277	-24	-24	-24
Konsekvensjustert budsjett	-422	-759	-736	-719
Konsekvensjustert ramme	26 503	26 165	26 188	26 205
Nye tiltak				
Auka drivstoffprisar i 2023	10	0	0	0
Ekstraintak flyktning	7 600	0	0	0
Prisauke	200	200	200	200
Andre tiltak	0	-254	-254	-254
Sum Nye tiltak	7 810	-54	-54	-54
Nye tiltak og realendringer budsjett	7 810	-54	-54	-54
Ramme 2023-2026	34 313	26 112	26 135	26 152

Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Utekontakt - auke ressurs til tenesta	Nytt tiltak	375	375	375	375
Uteområde ungdomsbasen	Nytt tiltak	250	0	0	0
Sum		625	375	375	375

Nye tiltak

Utekontakt - auke ressurs til tenesta

Behov for å auka ressurs til Utekontakt - 50 % stilling.

Utekontakt er organisert under Familiesenteret, og driv i hovudsak med førebyggjande ungdomsarbeid. Per i dag er det 1 stilling. Etter at ressursen vart redusert for nokre år tilbake er arbeidet på ulikt vis blitt løyst ved å "låna" ressursar frå andre, ei ordning som på sikt ikkje gjev kontinuitet i oppgåvene.

Utekontakt driv Ungdomsbasen, lokalisert i kjellaren på Kvam kino. Målgruppa er ungdom mellom 13 og 20 år som bur og oppheld seg i kommunen. Ungdomsbasen er open ein dag i veka. Dei siste tre åra har Utekontakten delteke i prosjektet "Hvordan leve gode liv sammen". Sommaren 2021 vart det arrangert "Basecamp" utanfor Ungdomsbasen der ungdomane var involvert. Målet er å fullføra prosjektet i 2023/2024.

Utekontakt driv og oppsøkjande arbeid på kveldstid og helg, samtalegrupper for ungdom saman med skulehelsetenesta og er godt synleg i skulemiljø på ungdoms- og vidaregåande skule.

I tillegg har Utekontakten hatt ei sentral rolle i kommunen sitt rusførebyggjande arbeid, med undervisning i skule og deltaking på foreldremøte, planarbeid og kontakt med kompetansemiljø innan rusarbeid. I sitt oppsøkjande arbeid kjem Utekontakt ofte i kontakt med problemstillingar knytt til rus, bilkøyning og ungdom som ikkje "finn sin plass". Utekontakt har i samarbeid med Grannehjelpa og FAU på Kvam Ungdomsskule teke initiativ til ordninga "Natteravn", der foreldre er tilstades der ungdomar held til på kveld og nattetid.

Utekontakt har i tillegg særleg ansvar for ferie aktivitetar i Ung Fritid og deltek i heradet si overordna fritidssatsing.

Utekontakten i Kvam er etterspurt av andre kommunar som godt døme på førebyggjande ungdomsarbeid.

Ungdom treng trygge vaksne som både kan byggja relasjonar og setja rammer for korleis ein skal vera mot kvarandre. Det er naudsynt at fleire vaksne er tilstades i opningstida på Ungdomsbasen og i oppsøkjande arbeid på kveldstid og helg. Forsvarleg drift av oppgåva krev minst to personar.

Ei mogleg løysing er å auka ressursen til miljørettleiarstillingane i Kvammaskulen. Ved å auka desse stillingane frå 80 til 100 % vil det gje miljørettleiar stillinga betre oversikt på utfordringar i elevgruppa, Ungdomsbasen mindre sårbar for stenging pga sjukdom og dei tilsette får tilbod om fulltidsstillingar. I skulen sine feriar kan miljørettleiar bidra i Ung Fritid som i hovudsak vert arrangert i haust-, vinter og sommarferie.

Samarbeid og samordning med fritid og kultursektor kan vera ei anna løysing med tanke på å redusera sårbarheit i aktivitetane som Utekontakten driv.

Utekontakt, miljørettleiarar og eventuelt tilsett frå fritid/kultur vil gjera tilbod til born og unge meir robust, samordna og treffsikre. Utekontakt er åleine om nokre av desse oppgåvene og dette er sårbart i høve personal, kvalitet og forsvarleg drift.

Uteområde ungdomsbasen**Søker om midlar til uteområdet på Ungdomsbasen.**

Dei 3 siste åra har Utekontakten delteke i prosjektet «Hvordan leve gode liv sammen» under leiing av Katrine Meisfjord. Sommaren 2021 vart det arrangert «Basecamp» utanfor ungdomsbasen, der ungdomar fekk prøva ut idear dei hadde vore med å utforma i ulike «verkstader» og samlingar året før, mellom anna vist i Kabuso hausten 2020.

Prosjektet har høg grad av medverknad og involvering av ungdom, og prega av «sosialt entreprenørskap». Målet er å fullføra prosjektet i løpet av 2023/2024 med bygging av «uterom» rundt ungdomshallen, under føresetnad av tilstrekkeleg finansiering. Utekontakt og teknisk eining har så langt stilt noko personal ressursar til prosjektet.

Prosjektet har motteke kr 200 000 frå Sparebankstiftinga gåvefond.

Barnevern

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenestekområde: [Barnevern](#)

Prioriteringar i planperioden

Barnevernet har prioriterte beskyttande faktorar er:

- Trygge vaksne
- Å vera ein del av eit sosialt fellesskap
- Gode kommunale tenester for barn, unge, gravide og familiar(BTI)

I tilstandsrapporten for barnevernstenesta i 2022, er utfordringsbildet oppsummert på side 25. Her er særleg forhold knytt til HMS, rutinearbeid, kompetanse, personalsituasjon og førebyggjande arbeid trekt fram. Tenesta har og eit eige kapittel om kvalitet på side 18. Kvalitetsfokus handlar hovudsakleg å vidare utvikla og levera tiltak som er nyttige for familiane og til barnet sitt beste. Vidare er det fokusert på å vidareutvikla intern-kontrollarbeidet og rutiner for å sikre kvaliteten i tenesta. Fordi dei tilsette er den viktigaste resursen i arbeid, er fokus på bemanning og kompetanse viktig å prioritera. Dette er omtala på side 20 i tilstandsrapporten, med fokus på å jobba mot å nå nye kompetansekrav til tilsette og mål om at dei tilsette blir verande over tid. Økonomi er tematisert på side 20 i rapporten. Det er utfordrande med å planlegga økonomi i ei lita teneste, då enkeltsaker kan gje store økonomiske utslag. Det har tenesta erfart gjennom 2022, der ramma i 2. tertial måtte aukast. Dette er spesielt knytt til saker der barn er plassert utanfor heimen, og i hjelpetiltaksarbeidet.

Med bakgrunn i disse tema, er følgjande områder/oppgåver vurdert som viktige å prioritera i den komande budsjettperioden:

- Vidareutvikla hjelpetiltak, slik at barna og familiane opplever at deira situasjon blir betre og at tiltaka er nyttige. Ein viktig del av dette er å vidareutvikla den tverrfaglege innsatsen, slik at ein samla kommunal innsats gir effekten som det enkelte barn treng.
- Brukarundersøking. Tenesta trenger tilbakemelding frå brukarane som er i kontakt med og tek imot hjelp frå barnevernet. Sist brukarundersøkinga var i 2018. Ei slik undersøking kan gje ein annan viktig informasjon enn dei tilbakemeldingane tenesta får i dagleg kontakt og evalueringar saman med familiane
- Fortsetja med å delta i prosjekt, implementering og samlingar med fokus på samarbeid og tverrfagleg og tverretatleg innsats.
- Kompetanseheving i tenesta. Tilretteleggja for at tilsette kan ta vidareutdanning for å nå kompetansemåla i barnevernlova som trer i kraft frå 2031. I tillegg skal tenesta implementera ny lov som trer i kraft frå 01.01.2023 og implementera nytt fagsystem.
- Internkontrollarbeid. Sikra forsvarlegheitskrav gjennom tettare kontroll med arbeidet.
- Halda fram arbeidet i konsultasjonsteamet for vald og overgrep og jobba for at fleire nyttar det og moglegheita for å drøfta uro der.

Aktivitet (Nøkkeltal)

Indikatornamn	Indikator	Resultat 2021	Anslag 2022	Planlagt 2023	Planlagt 2024	Planlagt 2025	Planlagt 2026	Beskriving
Barn 0-17 år i kontakt med barnevernet	Barn 0-17 år i kontakt med barnevernet	0,0 %	4,3 %	4,3 %	4,3 %	4,0 %	4,0 %	
Barn i fosterheim som er plassert i slekt/nettverk	Barn i fosterheim som er plassert i slekt/nettverk	0,0 %	65,4 %	65,4 %	66,0 %	68,0 %	70,0 %	
Barn med tiltaksplan	Barn med tiltaksplan	0,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	
Barnevernsaker pr årsverk	Barnevernsaker 0 pr årsverk		17	17	15	15	15	

Driftsbudsjett

Fordeling på teneste (Tabell)

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Økonomiplan			
			2023	2024	2025	2026
Barnevernstjeneste	6 307	7 995	8 042	8 325	8 453	8 515
Barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet	3 227	3 827	3 836	3 872	3 923	3 950
Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet	8 730	11 585	14 186	13 254	13 307	13 345
Sum	18 265	23 407	26 064	25 451	25 683	25 809

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringer

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenestoområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	22 254	22 254	22 254	22 254
Sum Tekniske justeringar	120	120	120	120

Økonomiplan				
	2023	2024	2025	2026
Sum Vedtak forrige periode	-912	-1 732	-1 723	-1 723
Sum Pensjons og felleskostnader	101	90	111	136
Sum Lønns- og prisvekst	118	118	118	118
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Barnevern fosterheim	2 000	2 000	2 000	2 000
Utsetje innsparingskrav 1 år	20	0	0	0
Andre tiltak	-4	-4	-4	-4
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	2 016	1 996	1 996	1 996
Konsekvensjustert budsjett	1 443	592	622	647
Konsekvensjustert ramme	23 697	22 846	22 876	22 901
Nye tiltak				
Auka drivstoffprisar i 2023	10	0	0	0
Auke i digitale lisensar Oppvekst	5	5	5	5
Auke i omsorgstiltak Barnevern	1 000	1 000	1 000	1 000
Auke til konsulenthjelp i Barnevern	270	0	0	0
Program til foreldre frå Ukraina, jmf endringar i intro.lov (juli 22)	100	0	0	0
Andre tiltak	-5	3	3	3
Sum Nye tiltak	1 380	1 008	1 008	1 008
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 380	1 008	1 008	1 008
Ramme 2023-2026	25 077	23 853	23 884	23 909

Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
	Endringskode	2023	2024	2025	2026
Konsultasjonsteam koordinator	Nytt tiltak	165	165	165	165
Tiltaksressurs	Nytt tiltak	500	1 000	1 000	1 000
barnevernet/familiesenteret - Oppvekstreform					
Sum		665	1 165	1 165	1 165

Nye tiltak

Konsultasjonsteam koordinator

Drift av konsultasjonsteam vald og overgrep.

Saker som handlar om vald og overgrep mot barn er kompliserte og krevjande. Når ein får slike bekymringar for barn og unge er det viktig å søkja råd og rettleiing så tidleg som mogleg for å sikra at barnet kan få hjelp. Konsultasjonsteamet har ei viktig rolle i dette arbeidet.

Barneverntenesta administrerer og leier konsultasjonsteamet innanfor ramma til barnevernet. Det er behov for/ynskje om ein 20 % stilling til arbeidet med å utvikla og drifta konsultasjonsteamet slik at drifta av det tverrfaglege konsultasjonsteamet ikkje går ut over sakshandsamings kapasiteten til barnevernet

Les meir om konsultasjonsteamet her: <https://www.kvam.no/tenester/barn-ungdom-og-familie/familie/konsultasjonsteam-ved-bekymringar-for-born/>

Tiltaksressurs barnevernet/familiesenteret - Oppvekstreform

Vedrørende behov i oppvekst i forbindelse med oppvekstreformen. Innspill til budsjett 2023.

Oppvekstreformen har trådt i kraft fra 01.01.2022. Mål med reformen:

- Kommunene skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging.
- Hjelpen skal bli bedre tilpasset barn og familiers behov.
- Rettsikkerheten til barn og familier skal bli godt ivaretatt.
- Ressursbruken og oppgaveløsningen i barnevernet skal bli mer effektiv og treffsikker.

Større oppmerksomhet rundt forebygging

Et av målene med reformen er at kommunene skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging i hele oppvekstsektoren. Tidlig innsats, med tiltak som er godt tilpasset barnas og familienes behov, er først og fremst en investering i innbyggernes velferd og folkehelse, men må også ses på som en investering som kan spare kommunen for mer inngripende og kostbare tiltak senere.

Situasjonen i Kvam

I Kvam har det over flere år allerede blitt jobbet i tråd med målet om tidlig innsats. Familiesenteret i kommunen tilbyr kurs til foreldre, kurs til ansatte i barnehagene og individuelle veiledninger til foreldre, samt samtaler med barn og unge og forebyggende ungdomsarbeid (utekontakt). Dette skjer i tillegg til at Familiesenteret jobber som tiltaksenhet etter Lov om barneverntjenester. Denne utviklingen har vært ønsket og planlagt. Samtidig ser vi at denne dreiningen har ført til at vi nå mangler ressurser til tett og fleksibelt nok arbeid i de mest komplekse barnevernssakene. For å jobbe godt nok med barnevernets hjelpetiltak trenger vi mer tid inn i den enkelte familie, større fleksibilitet i arbeidstid og arbeidsmåte, tett samarbeid med andre instanser og utvikling av nye tiltak og arbeidsformer. Vi opplever at forventningene til den kommunale innsatsen fra Fylkesnemnd, domstol og Statsforvalter har økt, og at vi må ruste oss opp for å greie å møte krava.

Fraværet av lokalt tilbud fra BUP og Familievernnet gir økt etterspørsel etter tilbud fra kommunen. Så lenge vi ikke lykkes i å få på plass utekontor fra disse tjenestene i Kvam, vil vi måtte forholde oss til at innbyggere har disse behovene og at de henvender seg til kommunale tjenester for å få best mulig hjelp og støtte. Disse gruppene er blant mottakere av tidlig innsats-hjelp/forebygging fra Familiesenteret, selv om hjelpebehovet deres kan være høyt.

Familiesenteret ble egen avdeling i 2016. Et delmål var at ressursen som tidlegere var avgrenset til tiltaksarbeid i barnevernet, skulle komme flere familier tilgode, som tidlig og forebyggende hjelp og støtte. Tilbudet om foreldreveiledning i Familiesenteret har avdekket særlig behov hos gruppa foreldre som har barn med sammensatte vansker/diagnoser, og som har kontakt med mange tjenester i og utenfor kommunen, som psykisk helsevern for barn og unge (BUP Voss). Tross koordinert hjelp fra flere

instanser, er behovet for foreldrestøtte ofte stort over tid, og har ikke en «tydelig adresse» i kommunen. Familiene har ofte ikke kapasitet til å ta imot hjelpen td BUP Voss kan gi, pga stor belastning og lang reiseavstand.

En annen gruppe som ofte ber om råd i Familiesenteret er foreldre som bor fra hverandre og trenger hjelp til å samarbeide om barna. Familievernkontoret holder til i Bergen eller Odda, og er av samme årsaker krevende å benytte seg av. Barn som har rett til hjelp i psykisk helsevern(BUP), men som ikke klarer benytte seg av tilbudet pga reiseavstand eller fravær fra undervisning, ønsker ofte hjelp fra psykolog i kommunen.

Dette innebærer enten:

1. ***Oppvekst må flytte ressursar fra tidlig innsats tilbake til tiltaksarbeidet i barnevernet. Det vil innebære mindre kapasitet til kurs, opplæring og veiledning på lavest mulig nivå. Det vil gi risiko for at flere barn må vente lengre på at familien får hjelp, og at familiens samlede utfordringer får vokse seg store før de får hjelp. Dette vil også bety at familier i større grad vil vises tilbake til BUP og Familievernet, noe vi vet vil bety risiko for at de ikke henvender seg for hjelp de trenger.***
2. ***Oppvekst får tilført økt ressurs i form av en ny stilling, slik at oppvekst kan greie å gi økt innsats for de barna som lever i høyest risiko, og samtidig gi gode tjenester på lavest mulig nivå.***

Vatn og avlaup, avfall og renovasjon

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenesteområde: [Watn og avlaup, avfall og renovasjon](#)

Prioriteringar i planperioden

Generelt er tenesteområdet svært påverka av prisendring og renteendring. Dette får monaleg konsekvens for gebyrnivået for tenesteområdet dei komande åra.

Vassforsyning:

I tråd med gjeldande kommunedelplan for drikkevatt er det meldt inn fleire investeringsprosjekt som må følgjast opp i komande planperiode.

Saneringsplan for dårlege kummar (felleskummar, trykkreduksjonskummar og kummar med dårleg forankring) må ferdigstillast.

Vidare må kummar utbetrast i tråd med saneringsplan.

Kommunen vil halde fram med prosjektering for å kome nærare val av løying for reservevassforsyninga for Norheimsund/Øystese

Risiko- og sårbarheitsanalysen knytt til Strandebarm, Ålvik, Kvamskogen og Mundheim vassverk må ferdigstillast i løpet av perioden.

Vidare må ein ta i bruk og utvikla leidningsmodell på Kvamskogen for å identifisere flaskehalsar og plassering av høgdebasseng.

Til slutt vil ein gå vekk frå tapping av vatn frå hydrantar, men leggja til rette for sikkert uttak av vatn for større forbrukarar.

Situasjonen knytt til Vikøy Vassverk må avklarast. Dersom kommunen skal overta ansvaret vil dette krevje tiltak som ikkje er teke med i budsjettet på noverande tidspunkt.

Det er estimert at over 30% av vassproduksjonen forsvinn pga lekkasjar. Det skal arbeidast systematisk for å redusere dette talet i løpet av perioden.

Avløp:

Som for vassforsyning, er det i tråd med kommunedelplanen for avlaup meldt opp fleire nye prosjekt som må gjennomførast og følgjast opp i perioden.

Talet på overlaup og driftsstopp i avlauspumper skal etter kommunens utsleppsløyve reduserast med 5 % i høve til tal for 2015.

Etter utsleppsløyvet skal det vidare etablerast eit betre system for vurdering av energiforbruk i avlaupsanlegga, og kommunen vil nytte dette til planlegging av framtidige utbetringar.

Kommunen må dokumentere forureining frå overlaupet.

Vidare må kommunen laga tiltaksplan for tilførsel av overvatn til avlaupssystemet. Her vil kommunen starte med Kvamskogen først ettersom området har mykje innlekk med påfølgjande driftskostnader.

I høve utsleppsløyvet skal kommunen vidare dokumentera verknadsgrad for avlaupsnettet ved modell eller anna.

Til slutt skal me ferdigstilla saneringsplan for dårlege kummar (felleskummar, trykkreduksjonskummar og kummar med dårleg forankring), og utbetre nokre kummar i tråd med denne.

Overvatn (Klimatilpassing)

Kommunen skal utarbeida rutinar knytt til drift og vedlikehald av vassinntak, og eventuelt vurdere digitalisering av dette. Vidare skal me bevisstgjera innbyggjarane om eige ansvar knytt til flaumvegar og vassinntak. Til slutt skal det startast arbeid med kommunedelplan for overvatn i kommunen.

På prosjektsida er det mellom anna meldt inn utbetring av nokre av dei mest kritiske vassføringsvegane i kommunen t.d. i området ved Hundsdalen/Mjølstølsvegen/Norheimsbakken.

Driftsbudsjett

Fordeling på teneste (Tabell)

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Distribusjon av vann	-8 403	-3 833	-7 443	-7 389	-7 461	-7 345
Avløpsnett/innsamling av avløpsvann	-2 223	-3 381	-6 191	-6 585	-6 608	-6 520
Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l	7	-20	22	15	7	3
Innsamling , gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall	-140	-102	-262	-237	-213	-191
Sum	-5 786	-7 336	-13 875	-14 195	-14 274	-14 053

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringar

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenestoområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	-8 274	-8 274	-8 274	-8 274
Sum Tekniske justeringar	28	28	28	28
Sum Vedtak forrige periode	-7 834	-8 208	-7 667	-6 898
Sum Pensjons og felleskostnader	-124	-130	-119	-107
Sum Lønns- og prisvekst	137	137	137	137
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Auka elektrisitetsutgifter ved 2.tertial 2022	3 201	1 267	612	0
Auka elektrisitetsutgifter, samt faste serviceavtalar på FDV, 1.tertial 2022	462	462	462	462
P61225 Inntekter Vannkiosk Øystese	-10	-10	-10	-10
P61227 Overvassplan	225	0	0	0
Resepientundersøking kvart 3.år	250	0	250	250
Andre tiltak	-4 104	-1 693	-1 688	-1 698
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	23	26	-374	-996
Konsekvensjustert budsjett	-7 769	-8 147	-7 994	-7 836
Konsekvensjustert ramme	-16 043	-16 421	-16 268	-16 109
Nye tiltak				
Auka drivstoffprisar i 2023	170	0	0	0
Auka leasingutgifter på VA	114	114	114	114
P61232 Kartlegging av innlekk på Kvamskogen	150	0	0	0
Andre tiltak	1 374	1 374	1 006	1 006
Sum Nye tiltak	1 808	1 488	1 120	1 120
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 808	1 488	1 120	1 120
Ramme 2023-2026	-14 234	-14 932	-15 148	-14 989

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
	Brutto prosjekt utgift	Øyrem. fin.	2023	2024	2025	2026	2023-26
Vatn og avlaup, avfall og renovasjon							
0* Sanere deler av avløpsnettet i Vikøy	200	0	200	0	0	0	200
0*Prosjektering Nytt inntak frå Forsete og opp i Kalderassen	500	0	500	0	0	0	500
0*Prosjektering Øvre Valland/Vallandshovden	200	0	200	0	0	0	200
Fornyng teknisk utstyr VAR - årleg prosjekt			500	500	500	500	2 000
Movatnet pumpeledning	5 000	0	1 300	0	0	0	1 300
Ny avløpsbil med lasteplan og ein liten kran.	750	0	750	0	0	0	750
Ny pumpestasjon P5, Tolo	5 000	0	4 154	0	0	0	4 154
Ny vassleidning, Fosse	4 951	0	4 551	0	0	0	4 551
Oppgr. av eksisterande vassverk i Kvam	4 555	-55	1 800	1 200	0	0	3 000
Oppgradering av kummar i heradet - årleg avlaup			600	600	600	600	2 400
Oppgradering av kummar i heradet - årleg vatn			2 000	2 000	2 000	1 500	7 500
Oppgradering av reduksjonskummar - årleg			1 800	800	800	800	4 200
Oppgradering av VA-leidningskart	3 000	0	1 067	0	0	0	1 067
Overvatn Norheim/Mjølstølvegen	11 670	0	11 670	0	0	0	11 670
Reinseanlegg/overføring Vikøy	5 644	0	1 446	4 144	0	0	5 590
Reserveforsyning vatn	2 000	0	350	0	0	0	350
Sanering Børveneset , prosjektering	800	0	600	0	0	0	600
Utskifting av hovudvassleidning Skålheim - Mo i Øystese	3 150	0	1 500	0	0	0	1 500
Sum Vatn og avlaup, avfall og renovasjon	47 421	-55	34 987	9 244	3 900	3 400	51 532

Plan og byggesak

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenesteområde: [Plan og byggesak](#)

Prioriteringar i planperioden

Plan

Fullføre rullering av ny kommunedelplan på Kvamskogen, estimert utlegging til offentlig ettersyn til våren.

Fullføre områdeplan i Øystese. Innkjøp av konsulentrapport for flaumsikring av vassdrag i Øystese sentrum. Integrere tiltak i framtidig rapport inn i områdeplanen. Det er eit mål at me har vedtak innan utgongen av denne økonomiplanperioden.

Det vert jobba med andre offentlege planer som ny bru til Fjærabygda, forenkla gang- og sykkelsti på Kvamskogen og gang- og sykkelsti Vikedal - Ålvik.

Byggesak

Hovudmåla er å handsama alle byggesaker innafor fristane i plan- og bygningslova og lage gode og forståelege saker og vedtak.

Aktiviteten har gått ned noko, kommunen har færre store prosjekt. Kommunen handsamar fleire bryggesaker i strandsona som ender opp eit negativt vedtak etter klagehandsaming.

Det er eit mål å avdekka fleire ulovlege byggetiltak, særleg i strandsona. Det vert ein del oppfølging av slike saker med reversering av tiltak. Kvam skal vere med i eit nettverk for tilsyn av ulovlig bygging i strandsona.

Det vert sett i gong eit felles tilsyn på campingplassar, tilsynet vert førd etter plan- og bygningslova, brann- og eksplosjonslova og el-tilsynsloven.

Geodata

Fullføre adresseprosjektet, dvs. at alle eigedomar med matrikkeladresse skal no få ein gateadresse. Det gjeld særleg hytter på Kvamskogen og i Hamlagrøområdet.

Kommunen får nye kartdata i 2023. Nye kartdata vert lagt inn i alle digitale system i kommunen som nyttar digitale kart.

Auka bemanning på oppmåling for å unngå fristoverskridingar på delesaker og at det vert mindre sårbart med berre ein eigedomslandmålar.

Generelt

Aktiviteten på plan og bygg har gått ned, det kan vere ein konsekvens av noko meir usikre tider og renteoppgång. Det vert spennande å sjå korleis vår aktivitet vert framover som ein konsekvens av tida me går inn i.

Det vert jobba med betre samhandling mellom einingane.

Aktivitet (Nøkkeltal)

Indikatornamn	Indikator	Resultat 2021	Anslag 2022	Planlagt 2023	Planlagt 2024	Planlagt 2025	Planlagt 2026	Beskriving
Andel av innvilgete byggesøknader som skjer gjennom vedtak om dispensasjon fra plan (prosent)	Plan, kulturminner, natur og nærmiljø - Andel av innvilgete byggesøknader som skjer gjennom vedtak om dispensasjon fra plan (prosent)	26,0 %	0,0 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %	
Andel av reguleringsplanene som ble møtt med innsigelser (prosent)	Plan, kulturminner, natur og nærmiljø - Andel av reguleringsplanene som ble møtt med innsigelser (prosent)	0	0	25	20	15	10	
Antall byggesaker	Antall byggesaker	352	390	0	0	0	0	
Antall planinitiativ sendt til kommunen	Antall planinitiativ sendt til kommunen	9,0	7,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Byggesaker med tilsyn (antall)	Plan, kulturminner, natur og nærmiljø - Byggesaker med tilsyn (antall)	11	12	0	0	0	0	
Selvkostgrad i byggesaker (prosent)	Plan, kulturminner, natur og nærmiljø - Selvkostgrad i byggesaker (prosent)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	

Driftsbudsjett**Fordeling på teneste (Tabell)**

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Plansaksbehandling	4 230	5 069	4 112	3 352	3 424	3 455
Byggesaksbehandling og eierseksjonering	1 225	739	1 475	1 690	1 789	1 836

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Kart og oppmåling	1 007	1 099	1 239	1 350	1 393	1 414
Sum	6 462	6 906	6 826	6 391	6 605	6 706

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringar

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenesteområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	5 575	5 575	5 575	5 575
Sum Tekniske justeringar	-200	-200	-200	-200
Sum Vedtak forrige periode	-62	-629	-622	-622
Sum Pensjons og felleskostnader	130	126	140	156
Sum Lønns- og prisvekst	155	155	155	155
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Intern omfordeling meklaropplysning	-114	-114	-114	-114
Miljøkonsulent 1 års vikariat, bruk av Havbruksfond	390	0	0	0
Utsetje innsparingskrav 1 år	27	0	0	0
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	303	-114	-114	-114
Konsekvensjustert budsjett	327	-661	-640	-624
Konsekvensjustert ramme	5 902	4 914	4 935	4 951
Nye tiltak				
Midlar til tiltak i tråd med klimaplan, sjå saman med tilsetjing av miljøkonsulent i 2023.	200	0	0	0
Andre tiltak	41	341	341	341
Sum Nye tiltak	241	341	341	341
Nye tiltak og realendringer budsjett	241	341	341	341
Ramme 2023-2026	6 144	5 255	5 276	5 292

Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar

Beløp i 1000

	Endringskode	Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Idrett og friluftsliv - Motorkross	Nytt tiltak	1 000	1 000	0	0

	Endringskode	Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Industrikommunar - eigenfinansiering	Nytt tiltak	100	0	0	0
Sum		1 100	1 000	0	0

Nye tiltak

Idrett og friluftsliv - Motorkross

Arbeid med plassering er på gang. Kun arbeid me plan i dette tiltaket.

Industrikommunar - eigenfinansiering

Eigenfinansiering for å gjennomføra prosjektet " synleggjera potensialet for meir fornybar energi i Vestland og korleis gjera den tilgjengeleg"

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp		2023	Økonomiplan				Sum 2023-26
	Brutto prosjekt utgift	Øyrem. fin.		2024	2025	2026		
Plan og byggesak								
0* Oppdaterte kart	1 450	0	725	0	0	0		725
Sum Plan og byggesak	1 450	0	725	0	0	0		725

Samfunn og utvikling

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenesteområde: [Samfunn og utvikling](#)

Prioriteringar i planperioden

Målsetjinga om at Kvam herad skal i tråd med nasjonale mål, reduserast med inntil 55 % innan 2030 i høve til 1990, vil vera den største samfunnsutfordringa i den komande økonomiplan perioden. For å nå målsetjinga, må alle vera med å bidra.

Kvam herad har meldt seg inn i Klimapartner Vestland for å nå kommune sine eign mål. I medlemsklapet er me plikta til å laga rapportar over egne utslepp i kommunen, samt å laga planar for å redusera dei. Kvam herad er også plikta til å innføra miljøstyring og miljøsertifisering av eiga verksemd, arbeida for å utvikla tenester som bidreg til reduksjon av klimagassutslepp.

Dei største utsleppa i kommunen kjem frå vegtrafikk, landbruk og sjøfart. For å nå måla om 55% reduksjon må det her gjerast grep, som samsvarar med FN sine bærekraftsmål. Kommune, næringsliv og innbyggjarane i Kvam må vera med å bidra. Samarbeid med Vestland fylkeskommune om oppfylgjing av regional plan for klima, vil vera eit godt verktøy også for Kvam herad. Prosjekt som handlar om samarbeid innafor ulike klimanettverk, sirkulære verdikjeder, klimavenlege innkjøp, "grønt hytteliv", klimkatilpassing, klimanettverk for kommunar i Vestland, mm må komma på plass og konkretiserast i økonomiplan perioden.

Innafor organisasjonen Kvam herad, er det for 2021 gjennomført klimarekneskap, som viser at det største utsleppet av CO₂, kjem i frå varekjøp. I klimarekneskapen for 2021 er varekjøp den største utleppskjelda av CO₂ i Kvam herad sin organisasjon. Det største einskildutsleppet kjem i frå matvarer til konsum, ca 500 tonn CO₂. Nest størst er diesel, som har eit direkte utslepp, som utgjer ca 230 tonn. Det tredje største største er restavfall til forbrenning, som er eit tenestekjøp, som utgjer ca 130 tonn CO₂. Ut i frå klimarekneskapen som er lagt fram og vedlagt handlingsplan til energi- og klimaplanen, så bør kommunen satsa på berekraftige innkjøp og spesielt på prosjekt på matsvinn og innkjøp av mat. Det må vidare satsast på reduksjon av direkte utslepp av diesel. Kvam herad må satsa på elbilar, som egne bilar og leasingbilar. Det må vidare satsast på avfallsminimering, attvinning og og sirkulær økonomi, for å få ned restavfall til forbrenning. Tema må gå igjen i alle tenester og berekraftig utvikling, må vera ein del av den daglege leiaropplæringa i Kvam.

Miljøsertifisering av rådhuset vert prioritert i planperioden, med vidare oppfylgjing av andre bygg utover i planperioden. ENØK-tiltak vert ein viktig del av oppfylgjing rundt Kvam herad sine egne bygg.

Kvam herad skal vidare bidra med tilrettelegging av lademoglegheiter for el-bilar og el-syklar, for å stimulera til mindre bruk av bilar som går på fossilt brensel.

Klimafondet til Kvam herad skal bidra til å redusera klimagassutslepp og effektivisera energibruken i Kvam. Tiltak innafor energiforbetring i bustadar, tilskot til ladestasjonar, tilskot til solcellepanel og rådgjeving vil vera viktige bidrag.

Kvam herad ynsker også i planperioden å arbeida tettare i lag med fylkeskommunen, andre kommunar, BIR og andre samarbeidspartnarar. Kvam herad sin eigen energi- og klimaplan og Vestland fylke sin eige klimaplan, er viktige verktøy i planperioden. Prosjektet grønn hyttebygging, samarbeidsprosjekt i lag med Vestland fylkeskommune og nabokommunar. Viktig prosjekt for Kvam og dei store hyttekommunane i Vestland. Vestland fylkeskommune legg opp til klimanettverk, med kommunar som vil vera eit viktig bidrag i Kvam si berekraftige utvikling. BIR og samarbeidskommunar, arbeider med gjenbruksveker, tiltak som Kvam herad skal engasjera seg meir i utover planperioden.

Kvam herad skal også fortsetja å vera med på forskingsprosjekt som bidrag til både klimatilpassing og redusert klimaavtrykk.

Måltabell

Overordna mål

Alle innbyggjarar i kommunen vår deltek og bidreg i kvardagslivet i lokalsamfunnet, og kjenner at dei høyrer til i Kvam

Kvam herad skal i tråd med FN sine berekraftsmål 13; "Stoppa klimaendringane", og medverka til å stoppa klimaendringane og medverka til at Noreg vert eit lågutsleppssamfunn i 2050

Driftsbudsjett

Fordeling på teneste (Tabell)

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Rekreasjon i tettsted	1 747	2 096	2 394	2 424	2 434	2 432
Naturforvaltning og friluftsliv	1 574	1 335	8 457	1 357	1 357	1 357
Sum	3 396	3 430	10 852	3 781	3 792	3 789

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringar

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenestoområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	3 262	3 262	3 262	3 262
Sum Tekniske justeringer	-66	-66	-66	-66
Sum Vedtak forrige periode	294	294	296	296
Sum Pensjons og felleskostnader	-11	-13	-10	-7
Sum Lønns- og prisvekst	17	17	17	17
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Auka elektrisitetsutgifter ved 2.tertial 2022	109	43	21	0
Auke løn overtid teknisk	0	0	0	0
Klima og energifond - tidsforskyv 2 mnok frå 2022 til 2023	2 000	0	0	0
Klima og energifond - utbetaling etter søknad	5 000	0	0	0
Andre tiltak	4	4	4	4
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	7 113	47	25	4
Konsekvensjustert budsjett	7 346	280	261	243
Konsekvensjustert ramme	10 608	3 542	3 523	3 505
Nye tiltak				
Grønt hytteliv - eigenandel 2023	100	0	0	0
Sum Nye tiltak	100	0	0	0
Nye tiltak og realendringer budsjett	100	0	0	0
Ramme 2023-2026	10 708	3 542	3 523	3 505

Kultur

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenestekområde: [Kultur](#)

Prioriteringar i planperioden

Bibliotek

I 2021 vitja folk i Kvam biblioteket i snitt 2,01 gonger, noko som er lågare enn fleirtalet av kommunar. Talet låg svært lagt pga pandemien. For å nå fleire brukarar og brukargrupper vil biblioteket samarbeida fleire lokalt i grendene og regionalt både i og utanfor biblioteket. Samarbeid med andre kan løysa ut meir ressursar, som i og fører til meir aktivitet i biblioteket. Biblioteket satsar også på nye digitale løysingar for meir opne bibliotek i økonomiplanperioden. I økonomiplanperioden vil biblioteket vera på veg inn i nye lokale i Kvam vidaregåande skule. Bibliotekplan må og på plass i planperioden.

Kulturskule

Andelen elevar som går på kulturskule er i 2021, 33,17%, noko opp i frå 2020. Om kulturskulen skal arbeida på tvers i organisasjonen må det skapast rom for ei felles forståing, ressursane bør aukast opp slik at det vert tid til samarbeid og utviklingsarbeid. Tverrfaglege framsyningar i kulturskulen, gjev betre tverrfagleg forståing. Større framsyningar der mange vert involvert og som skapar attraktive framsyningar for både tilreisande og fast busette i Kvam.

Kulturskulen må investera i tid og ressursar i å leggja gode planar for samarbeid. Fellesressursar med andre einingar og tenester sikrar god kvalitet og kontinuitet.

Kulturskuleidentiteten vert vidareutvikla med felles møteplass og gode fysiske rammer.

Kulturminneforvaltning

Kvam herad er svært rik på kulturminne. Ein viktig ressurs for å sjå framover og bakover i tid. Kulturminneplanen viser til at Kvam er mellom dei kommunane med størst tap av kulturminne i ein gitt periode, referert til i kulturminneplanen. Ein faktor som kan forklara dette er eit svært høgt tal på SEFRAK-registreringar som inkluderer svært mange mindre utmarksbygg som er gått ut av bruk, alt då dei vart registrert. Vidare oppfylgjing av kulturminneplanen, for å gjera planen betre kjent og få folk til å identifisera seg med sin eigen historie og gje kulturminna i Kvam ein "høgare verdi", vil styrka kulturminneforvaltninga i kommunen. Registreringar av viktige utmarksbygg og kulturminna må fylgjast opp. Det samme gjeld for naustprosjektet, som må vidareutviklast.

Kino

I 2021 var det 0,41 kinovitjingar per innbyggjar, noko opp i frå 2020. Kommunen ligg noko lågt samanlikna med andre kommunar. Kinovitjingar er ofte styrt av kva som kjem av populære filmar igjennom året. Barnefilmar er ofte dei mest populære filmene i Kvam. Ny kinosal vil vera positivt for å få fleire til å gå på kino i Kvam. I økonomiplanperioden vil biblioteket vera på veg inn i nye lokale i Kvam vidaregåande skule.

Møteplassar

Gode møteplassar som skapar, sosiale fellesskap, inkluderande samhald og som innbyr til fysisk aktivitet og opplevingar, må vidareutviklast i sentrum og elles i heile kommunen. Kvam herad og frivillige lag og organisasjonar må ta vare på det gode samarbeidet, slik at me i fellesskap byggjer eit godt samfunn å bu i. Kvam herad gjev tilskot til mange lag og organisasjonar for å skapa opplevingar og aktivitetar. For å vera sikker på at Kvam herad støttar dei rette aktivitetane, bør me i løpet av økonomiplanperioden revidera tilskota.

Idrett

Kvam herad skal i planperioden vera med å bidra til at idrettsanlegga er opne for aktivitet for alle grupper med trong for fysisk aktivitet. Gratisprinsippet skal fylgjast opp som eit godt folkehelseiltak og som eit tiltak for at alle kan vera med på aktivitetar på like vilkår. Kvam herad skal og fortsetja å samarbeida med lag og idrettsklubbar om berekraftige idrettsanlegg. Kvam herad skal sjølv sørgja for at kommunen sine fotballbanar fylgjer opp kunstgrasforskrifta og at det god dialog med andre som og har samme krav til sine banar.

Måltabell

Overordna mål

Auka kunnskapen om kulturminna i Kvam, og fremja aktiv formidling
Auka talet på brukarar i biblioteket og nå ut til fleire brukargrupper, spesielt gutar og menn.
Bidra til gode rammevilkår for idrett- og friluftsarbeid i kommunen.
Gje godt kinotilbod til alle aldersgrupper med hovudvekt på born og unge. Fleire kinovitjingar pr innbyggjar.
I Kvam skal me ha lokalmiljø som inviterer til og legg tilrette for dagleg fysisk aktivitet for alle
Kulturskulen skal arbeida meir på tvers i organisasjonen og inngå tettare samarbeid med andre tenester som oppvekst og helse og omsorg
Leggja tilrette for frivillig arbeid innan kulturminnevernet
Målet er å gje alle eit variert og tilrettelagt fritidstilbod ut i frå eigne interesser og funksjonsnivå
Sikra god forvaltning av kulturminne med verneverdi
Styrkja kulturminna si rolle som ein ressurs i kvam sitt utviklingsarbeid

Aktivitet (Nøkkeltal)

Indikatornamn	Indikator	Resultat 2021	Anslag 2022	Planlagt 2023	Planlagt 2024	Planlagt 2025	Planlagt 2026	Beskriving
Unngå tap av uerstattelege kulturhistoriske verdier	Unngå tap av uerstattelege	0	0	0	0	0	0	

Indikatornamn	Indikator	Resultat 2021	Anslag 2022	Planlagt 2023	Planlagt 2024	Planlagt 2025	Planlagt 2026	Beskriving
	kulturhistoriske verdiar							

Driftsbudsjett

Fordeling på teneste (Tabell)

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Aktivitetstilbud barn og unge	290	1 872	1 086	1 055	892	892
Bibliotek	3 301	3 536	3 646	3 611	3 642	3 651
Kino	928	741	723	684	672	656
Muséer	1 168	796	924	845	818	793
Kunstformidling	322	755	709	720	725	727
Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg	1 555	1 699	1 699	1 699	1 699	1 699
Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	7 073	2 256	5 958	5 122	4 573	4 297
Musikk- og kulturskoler	6 827	7 074	7 499	7 632	7 759	7 817
Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg	2 581	5 791	4 146	3 089	3 107	3 116
Kommunale kulturbygg	523	276	399	380	376	348
Sum	24 569	24 796	26 790	24 839	24 264	23 997

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringar

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenestoområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	23 052	23 052	23 052	23 052
Sum Tekniske justeringar	-1 207	-1 207	-1 207	-1 207
Sum Vedtak forrige periode	245	250	92	92
Sum Pensjons og felleskostnader	-155	-164	-145	-127
Sum Lønns- og prisvekst	252	222	222	222
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Auka elektrisitetsutgifter ved 2.tertial 2022	1 658	675	342	30

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Auka elektrisitetsutgifter, samt faste serviceavtalar på FDV, 1.tertial 2022	58	58	58	58
Auke i materialkostnader til forvaltning, drift og vedlikehald	60	60	60	0
Auke løn overtid teknisk	6	6	6	6
Ekstra tilskot til lag og organisasjonar	1 000	0	0	0
Fritidskort - statleg tilskot til koordinering	-40	-40	0	0
Justering av inntekter og utgifter	-130	-130	-130	-130
Kulturminneplanarbeid	100	0	0	0
Kulturskulen, justera inntekter og utgifter	-28	-28	-28	-28
P71200 Klima og energiplan - avsluttast som prosjekt	-200	-200	-200	-200
Utsetje innsparingskrav 1 år	36	0	0	0
Andre tiltak	32	32	32	32
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	2 552	433	140	-232
Konsekvensjustert budsjett	1 687	-466	-899	-1 252
Konsekvensjustert ramme	24 739	22 586	22 153	21 799
Driftskonsekvens				
Auke i løn til vedlikehaldsarbeidar etter ferdigstilling av P60204 Ny vgs i Norheimsund	176	176	176	176
Innsparing reinhald etter innkjøp av vaskerobot	-90	-90	-90	-90
Ny varmepumpe Norheimsund idrettshall - energieffektivisering	-50	-50	-50	-50
Sum Driftskonsekvens	36	36	36	36
Nye tiltak				
Bok og mediebudsjett - løft i 2023	100	0	0	0
Kulturskule - midlar til juleforestilling 2023	150	0	0	0
Kunstgrasbanar - tiltak mot forureining	100	300	0	0
P62232 Sanere septiktankar v/ Øystese idrettshall/Kvam ungdomsskule	265	0	0	0
Andre tiltak	390	390	391	392
Sum Nye tiltak	1 005	690	391	392
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 041	726	427	428
Ramme 2023-2026	25 780	23 312	22 580	22 227

Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
BUA - Idrett og friluftsliv	Nytt tiltak	0	0	0	0
Bok og mediebudsjett - løft i 2023	Nytt tiltak	0	0	0	0
Bok og mediebudsjett - prisjustering	Nytt tiltak	0	0	0	0
Fritidskort - kommunale midlar	Nytt tiltak	2 300	2 300	0	0
B2023 og B2024					
Fritidskort - kommunale midlar	Nytt tiltak	100	100	0	0
B2023 og B2025					
Grannehjelpa - auka tilskot	Nytt tiltak	150	150	150	150
Kulturskulen - auka teatertilbod	Nytt tiltak	340	340	340	340
Kulturskulen - auka tilbod i ytterkant av kommunen i 2023 og 2024	Nytt tiltak	120	120	120	120
Kulturskulen - auka tilbod i ytterkant av kommunen i 2023 og 2024	Nytt tiltak	0	0	-120	-120
Kulturskulen - driftsbudsjett PC og nettbrett	Nytt tiltak	0	0	0	35
Kulturskulen -auka adm ressurs med 80%	Nytt tiltak	620	620	620	620
Sum		3 630	3 630	1 110	1 145

Nye tiltak

BUA - Idrett og friluftsliv

BUA - Idrett og friluftsliv.

Fritidskort - kommunale midlar B2023 og B2024

Fritidskort - kommunale midlar til tiltak B2023 og B2024

Fritidskortet

Det er ynskjeleg at Kvam herad held fram med Fritidskortet for alle. Fritidskortet er ei universell ordning der kvart barn mellom 6 og 18 år får 1000 kroner per halvår til å kunna delta i fritidsaktivitetar. I tillegg til den universelle ordninga skal kommunen også halda fram med Fritidskortet Pluss, der familiar kan få auka verdien på korta sine. Fritidskortet Pluss skal sikra at alle barn uansett familieøkonomi skal ha moglegheit til å vera med på dei meir kostbare aktivitetar eller fleire aktivitetar. Heradet har sett ei auke i behovet for Fritidskortet pluss i løpet av siste halvår av 2022 i takt med den generelle kostnadsauken i landet.

Mål frå oppvekstplanen: I kommunedelplanen for oppvekst er dette målet for den beskyttande faktoren «Aktiv fritid»: Alle barn og unge skal ha moglegheit til å delta i fritidsaktivitetar og leik som passar for deira alder, interesser og ferdigheiter. Barn og unge skal vera med og påverka korleis leik og fritidsaktivitetar skal vera.

Strategiar frå oppvekstplanen:

- Kvam herad utarbeider ordningar for å hindra at familieøkonomi kjem i vegen for at barn og unge kan delta i fritidsaktivitetar.

Frå august 2020 til juni 2022 har Kvam vore med i forsøket med fritidskort, som 1 av 12 kommunar. I denne perioden har omlag 900 unike barn og unge gjort seg nytte av kortet og me ser at det har ført til auka aktivitet og at det er eit reelt behov for økonomisk stønad for å gje barn og unge eit fritidstilbod. Det er 65 unike barn og unge som har gjort seg nytte av Fritidskortet pluss-ordninga. Dette har heradet sett at er suksessfaktorar for å lukkast med å gjera Fritidskortet til verktøy for å hindra utanforskap:

- Universell tilnærming fører fram til kontakt med målgruppa.
- Samarbeid med lag og organisasjonar skapar felles engasjement rundt rekruttering og innsats mot fråfall.
- Når den økonomiske barrieren vert redusert, kan barn og unge gå på fleire aktivitetar og/eller dyrare aktivitetar. Både foreldre og ungdomar melder frå om dette.
- Auka tilgjengelegheit: Barn og unge har nytta seg av moglegheita til å melda frå om behov for andre fritidstilbod.

Fritidsarbeidet i Kvam legg til grunn at alle skal verta inkluderte og få delta i fellesskap der dei kan få oppleve tilhøyrslø, meistring og glede. For å nå dette målet er det avgjerande at ein jobbar vidare med å identifisera ulike barrierar for deltaking. I ei eventuell vidareføringa av Fritidskortet vil det framleis vera eit hovudmål å freista å nå endå fleire av dei som ikkje er aktive gjennom ei **universell tilnærming**. Me veit at det har vore nedgang i deltaking i fritidsaktivitetar gjennom koronatida, både nasjonalt og lokalt.

Ungdata-undersøkinga frå mars 2021 viser at det er låg deltaking i organiserte fritidsaktivitetar blant ungdom på ungdomstrinn og i vidaregåande skule. På ungdomstrinnet ser me ein nedgang dei siste fem åra. I 2021 deltok 51 % av ungdomsskuleelevane i Kvam i organisert aktivitet. I 2017 var prosentandelen 75 %. Vidare viser undersøkinga at ungdommar i Kvam er plaga av einsemd. På ungdomstrinnet i Kvam seier 27 % at dei er plaga av einsemd. Dette ligg fem prosentpoeng over landsgjennomsnittet. Tala for vidaregåande er 22 %, noko som er under gjennomsnittet på landsbasis.

Koordinering av fritidsfeltet

Det trengs stillingsressurs til koordinering av fritidskortet og fritidssatsinga elles i Kvam herad. Prosjektmidlar frå Bufdir til fritidskoordinator dekkjer noko av ei slik stilling, men det er behov for meir midlar viss fritidskoordinatoren skal fylla oppgåvene som må gjerast for å løysa følgjande mål og strategiar frå oppvekstplanen:

Mål frå oppvekstplanen: I kommunedelplanen for oppvekst er dette målet for den beskyttande faktoren «Aktiv fritid»: Alle barn og unge skal ha moglegheit til å delta i fritidsaktivitetar og leik som passar for deira alder, interesser og ferdigheiter. Barn og unge skal vera med og påverka korleis leik og fritidsaktivitetar skal vera.

Strategiar frå oppvekstplanen:

- Kvam har me lokalmiljø som legg til rette for til dagleg fysisk aktivitet for alle. Bygdene skal ha varierte uformelle møtestader, innomhus og utandørs. All planlegging av areal og bygg skal leggja opp til å skapa attraktive og aktivitetsskapande møteplassar for barn og unge
- Kommunen har eit koordinerande organ som har oversikt og gjev retning for satsinga på fritid, på tvers av kommunal sektor og frivilligheita
- Kvam herad samarbeider med frivilligheita om inkludering, tilrettelegging og tilpassingar til dei som treng ekstra tryggleik for å delta i fritidsaktivitetar
- Barn og unge skal få hjelp til å setja i gang nye aktivitetar.

Ansvarsområde for ein fritidskoordinator:

- Administrera Fritidskortet
- Rettleia barn, unge og familiar inn i meningsfulle fritidsaktivitetar – aktivitetsguide
- Koordinera kontakten ut mot aktivitetstilbydarar og driva nettverk og opplærande verksemd med fokus på arbeid mot utanforskap og for inkludering.

- Bidra i arbeidet for Ung fritid ferie, spesielt rekruttering
- Koordinera innsatsen ut mot dei ulike tenestene og arbeid for inkluderande fritid. Ha opplæring og rettleiing for andre kommunale tenester når det gjeld fritid og inkludering.
- Aktivitetsguide for nyankomne flyktningar, men også opplæring om fritidsarenaen generelt.
- Ha faste møtepunkt på skulane
- Planlegging og koordinering rundt tilbodet med open hall.
- Leia koordineringsgruppa for fritid.

Koordineringsgruppe for fritid:

Det vart etablert ei tverrfagleg koordineringsgruppe for fritid våren 2020. Gruppa skal i fellesskap utarbeida eit årshjul med oppgåver og ansvar som gjeld ferieaktivitetar, fritidsmesse, rettleiing, fritidsguide, fritidskort. Ei viktig oppgåve for gruppa er å jobba for kunnskap og medvit om fritidsrelaterte tema i sine tenester. Dette gjeld spesielt å vera med å jobba for eigarskap når det gjeld Fritidskortet og Fritidskortet pluss. Ansvar for deltaking i nettverket AlleMed og Aktiv fritid for alle ligg til denne gruppa. Det vil vera føremålstenleg at koordineringsgruppa samarbeider med AlleMed om å laga ein lokal variasjon av fritidserklæringa.

Fritidskort - kommunale midlar B2023 og B2025

Fritidskort - kommunale midlar til stilling B2023 og B2024 (pensjon og aga)

Grannehjelpa - auka tilskot

Grannehjelpa - auka tilskot

Kulturskulen - auka teatertilbod

Kulturskulen - auka teatertilbod med 50% stilling

Kulturskulen - auka tilbod i ytterkant av kommunen i 2023 og 2024

Kulturskulen - auka tilbod i ytterkant av kommunen med 20% stilling, delvis finansiert med auka brukarbetaling.

Prøveordning i 2023 og 2024.

Kulturskulen - auka tilbod i ytterkant av kommunen i 2023 og 2024

Kulturskulen - auka tilbod i ytterkant av kommunen med 20% stilling, delvis finansiert med auka brukarbetaling.

Prøveordning i 2023 og 2024.

Kulturskulen - driftsbudsjett PC og nettbrett

Kulturskulen - driftsbudsjett PC og nettbrett vert lagt inn som driftsbudsjett fom 2026.

Det vert foreslått å leggja inn eit investeringsprosjekt i 2023 for å gjennomføra ei digital oppgradering av kulturskulen med PC og nettbrett.

Kulturskulen -auka adm ressurs med 80%

Kulturskulen -auka adm ressurs med 80%

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
	Brutto prosjekt utgift	Øyrem. fin.	2023	2024	2025	2026	2023-26
Kultur							
0* Fartøyvernseier/Solheimstunet - pumpestasjon	425	0	425	0	0	0	425
0* Reinhold - innkjøp 4 iMop	250	0	250	0	0	0	250
0* Storeteigen - opprustning	763	0	763	0	0	0	763
Sjølvsbeteningsløyser Ålvik bibliotek	313	0	312	0	0	0	312
Sum Kultur	1 750	0	1 750	0	0	0	1 750

Kyrkja

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenestekområde: [Kyrkja](#)

Driftsbudsjett

Fordeling på teneste (Tabell)

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Den norske kirke	4 651	5 270	4 946	4 946	4 946	4 946
Gravplasser og krematorier	1 100	1 125	1 167	1 167	1 167	1 167
Sum	5 750	6 395	6 113	6 113	6 113	6 113

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringar

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenestekområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	6 395	6 395	6 395	6 395
Sum Vedtak forrige periode	-500	-500	-500	-500
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	0	0	0	0
Konsekvensjustert budsjett	-500	-500	-500	-500
Konsekvensjustert ramme	5 895	5 895	5 895	5 895
Nye tiltak				
Kyrkja - indeksregulering tilskot	218	218	218	218
Sum Nye tiltak	218	218	218	218
Nye tiltak og realendringer budsjett	218	218	218	218

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Ramme 2023-2026	6 113	6 113	6 113	6 113

Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar

Beløp i 1000

	Endringskode	Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Auka tilskot til kyrkja utover prisjustering	Nytt tiltak	232	232	232	232
Sum		232	232	232	232

Nye tiltak

Auka tilskot til kyrkja utover prisjustering

Auka tilskot til kyrkja utover prisjustering, basert på oversendt budsjett frå kyrkja.

Samferdsel

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenestekområde: [Samferdsel](#)

Prioriteringar i planperioden

Gjeldande trafikksikringsplan går ut i 2023. Arbeid med rullering av planen må derfor starte tidleg i 2023 for å rekke ferdigstilling innan utgangen av året.

Når det gjeld tiltak i eksisterande trafikksikringsplan, er planen å gjennomføre så mange punkt som mogeleg i høve økonomiske rammer.

Dette er eit mål i løpet av året at kommunen i størst mogleg grad får rette opp i feil skilting knytt til det kommunale vegnettet

Det skal gjennomførast kampanje for siktrydding før kommunen gjennomfører kantklypping. Kommunen vil vera i dialog med fylket for å sikra at fylkesvegnettet og vert sikra gjennom kantklypping.

Ved arbeid og fornying skal dette registerast inn i NVDB (nytt rekkverk, nye murar, ny asfaltering o.l.)

Digitalisere søknader/oversikt der det er mogeleg t.d. tilgang til offentleg kai

I tråd med vedtak om kommunale vegar, skal det leggjast til rette for private kan overta grunn dvs opprette private veglag

Måltabell

Overordna mål

Trafikksikringsplan for Kvam 2020-2023: NULL-visjonen

Budsjett til trafikksikring

Eigen post for trafikksikring skal vera inkludert i kommunale årsbudsjett for å sikra gjennomføringskraft

Gjennomføring trafikksikringstiltak

Minst 80% av alle prioriterte strakstiltak gjennomført og minst 50% av prioriterte langsiktige tiltak i ts-planen påbyrja innan utgangen av 2023

Redusert tal omkomne/alvorleg skadde

Redusera talet på omkomne/svært alvorleg skadde i trafikken i gjennomsnitt/år: 2015-2020: 0,3 2021-2025: 0,2 (0,25 i perioden 2015-2018)

Redusert tal trafikkskadde 15-24 år

Redusera gjennomsnittstal for trafikkskadde innan aldersgruppa 15-24 år til 3 skadde/år for perioden 2020-2023 (5 skadde/år i 2015-2018)

Redusert tal trafikkskadde totalt

Redusera gjennomsnittstal på trafikkskadde til 6 personar/år for perioden 2020-2023 (13,5 skadde/år i 2015-2018)

Rullering trafikksikringsplan

Ha rullert trafikksikringsplanen innan utgangen av 2023

Trafikksikkert herad

Vera godkjend som "Trafikksikker kommune" innan utgangen av 2020

Budsjett til trafikksikring

Eigen post for trafikksikring skal vera inkludert i kommunale årsbudsjett for å sikra gjennomføringskraft

Gjennomføring trafikksikringstiltak

Minst 80% av alle prioriterte strakstiltak gjennomført og minst 50% av prioriterte langsiktige tiltak i ts-planen påbyrja innan utgangen av 2023

Redusert tal omkomne/alvorleg skadde

Redusera talet på omkomne/svært alvorleg skadde i trafikken i gjennomsnitt/år: 2015-2020: 0,3 2021-2025: 0,2 (0,25 i perioden 2015-2018)

Redusert tal trafikkskadde 15-24 år

Redusera gjennomsnittstal for trafikkskadde innan aldersgruppa 15-24 år til 3 skadde/år for perioden 2020-2023 (5 skadde/år i 2015-2018)

Redusert tal trafikkskadde totalt

Redusera gjennomsnittstal på trafikkskadde til 6 personar/år for perioden 2020-2023 (13,5 skadde/år i 2015-2018)

Rullering trafikksikringsplan

Ha rullert trafikksikringsplanen innan utgangen av 2023

Trafikksikkert herad

Vera godkjend som "Trafikksikker kommune" innan utgangen av 2020

Driftsbudsjett**Fordeling på teneste (Tabell)**

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Kommunale veier	13 456	12 745	15 252	14 414	14 491	14 528
Sum	13 456	12 745	15 252	14 414	14 491	14 528

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringar

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenesteområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	12 277	12 277	12 277	12 277
Sum Tekniske justeringar	-21	-21	-21	-21
Sum Vedtak forrige periode	1 155	1 457	1 460	1 460
Sum Pensjons og felleskostnader	-19	-22	-17	-11
Sum Lønns- og prisvekst	44	44	44	44
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Auka elektrisitetstgifter ved 2.tertial 2022	7	3	1	0
Auka utgifter knytt til snøbrøyting	200	200	200	200
Andre tiltak	500	0	0	0
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	707	203	201	200
Konsekvensjustert budsjett	1 866	1 660	1 667	1 672
Konsekvensjustert ramme	14 142	13 937	13 944	13 949

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Nye tiltak				
Auka drivstoffprisar i 2023	175	0	0	0
P61231 Trafikksikringsplan	350	0	0	0
Andre tiltak	300	0	0	0
Sum Nye tiltak	825	0	0	0
Nye tiltak og realendringer budsjett	825	0	0	0
Ramme 2023-2026	14 967	13 937	13 944	13 949

Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
	Endringskode				
Filming kommunale vegar	Nytt tiltak	200	0	0	200
Fjerning/sprøyting av parkslirekne	Nytt tiltak	100	0	100	0
Inspeksjon av kommunale bruer	Nytt tiltak	200	0	0	0
Snuplassar ifbm privatisering av vegar	Nytt tiltak	250	250	250	250
Sum		750	250	350	450

Nye tiltak

Filming kommunale vegar

Ynskjer å filme kommunale vegar kvart 3.år for å kunne nytte dette som hjelpemiddel ved utbetringar eller for å følge utviklinga langs kommunale vegar.

Fjerning/sprøyting av parkslirekne

Fjerning av svartelista ugras

Inspeksjon av kommunale bruer

Inspeksjon av kommunale bruer. Har totalt 40 kommunale bruer. Ynskjer inspeksjon av desse bruene kvart 3. eller kvart 4. år

Snuplassar ifbm privatisering av vegar

4 årig prosjekt med oppgradering av snuplassar ifm privatisering av vegar

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum 2023-26
	Brutto prosjekt utgift	Øyrem. fin.	2023	2024	2025	2026	
Samferdsel							
0*Tilrettelegging av elbillading for kommunale køyretøy	1 250	0	1 250	0	0	0	1 250
0/1*Rekkverk kommunale vegar - årleg	3 438	0	625	625	625	625	2 501
Asfaltering - årleg prosjekt			3 125	3 125	3 125	3 125	12 500
Fornyng teknisk utstyr - årleg			1 250	625	625	625	3 125
Gatelys i Tørvikbygd	500	0	400	0	0	0	400
Kommunale bruer - årleg			313	313	313	313	1 251
Kryss Tolo - Buspareklubben	7 500	0	0	7 198	0	0	7 198
Rassikringstiltak - årleg			1 875	1 875	1 875	1 875	7 500

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
	Brutto prosjekt utgift	Øyrem. fin.	2023	2024	2025	2026	2023-26
Trafikksikringsplan - årleg	2 250	0	375	375	375	375	1 500
Uteområde Sandven drenering /asfaltering	625	0	250	0	0	0	250
Sum Samferdsel	15 563	0	9 463	14 136	6 938	6 938	37 475

Bustad

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenesteområde: [Bustad](#)

Prioriteringar i planperioden

Kommunen nyttar IK-Bbygg og LAFT som internkontroll for dei kommunale bustadane. Her står det framleis att ein del arbeid med tilstandskartlegging, og kommunen vil vidareføre dette arbeidet i løpet av året. Det er jobba med rutinar knytt til branntryggleik i dei kommunale bustadane, men i budsjettet er det føreslått å auka satsinga på dette området gjennom tilsetting av person med mellom ansvar for koordinering av bustadmassen og utleige.

Kommunen vil halde fram med å ta opp og vidareformidla startlån. I tillegg vil kommunen halde fram med å søkja og formidla tilskotsmidlar frå Husbanken .

Kommunen ynskjer å planleggja bustadprosjekt med tilskot frå Husbanken for eventuelt framtidig vidaresalg til vanskelegstilte med reduserte prisar.

Kommunegeologsamarbeidet fortsetter som før. Kommunane ser eit auka behov for å ha ein tilgjengeleg ressurs. Vert nytta mykje i samband med hendinger med omsyn til ras og flaum.

Aktivitet (Nøkkeltal)

Indikatornamn	Indikator	Resultat 2021	Anslag 2022	Planlagt 2023	Planlagt 2024	Planlagt 2025	Planlagt 2026	Beskriving
Skredhendingar	Skredhendingar	47,0	34,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

Driftsbudsjett

Fordeling på teneste (Tabell)

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Kommunalt disponerte boliger	-771	-5 103	33	-2 417	-3 030	-3 818
Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig	1 129	896	989	496	499	500
Boligbygging og fysiske bomiljøtiltak	342	478	503	502	503	504
Sum	701	-3 729	1 524	-1 419	-2 028	-2 813

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	-4 311	-4 311	-4 311	-4 311
Sum Tekniske justeringar	-1 068	-1 068	-1 068	-1 068
Sum Vedtak forrige periode	175	176	178	178
Sum Pensjons og felleskostnader	-154	-156	-153	-149
Sum Lønns- og prisvekst	65	65	65	65
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Auka elektrisitetsutgifter ved 2.tertial 2022	3 287	1 301	629	0
Auka elektrisitetsutgifter, samt faste serviceavtalar på FDV, 1.tertial 2022	533	533	533	533
Auke i materialkostnader til forvaltning, drift og vedlikehald	190	190	190	0
Auke løn overtid teknisk	19	19	19	19
Matvareprisar	83	83	83	83
Andre tiltak	28	28	28	28
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	4 140	2 155	1 482	663
Konsekvensjustert budsjett	3 158	1 172	505	-310
Konsekvensjustert ramme	-1 153	-3 139	-3 806	-4 621
Driftskonsekvens				
ENØK - Oppgradering eksisterande ventilasjon Mikkjelsflaten 50 000kWh pr.år	-25	-50	-50	-50
Sum Driftskonsekvens	-25	-50	-50	-50
Nye tiltak				
P60234 ENØK - Kartlegging kommunale bustadar	600	0	0	0
Renteinntekter lån til vidare utlån	-3 484	-3 365	-3 045	-2 748
Renteutgifter lån til vidare utlån	3 084	2 965	2 645	2 348
Tilskot til etablering og tilpasning - NAV	500	0	0	0
Andre tiltak	1 631	1 631	1 634	1 636
Sum Nye tiltak	2 331	1 231	1 234	1 236
Nye tiltak og realendringer budsjett	2 306	1 181	1 184	1 186
Ramme 2023-2026	1 154	-1 958	-2 622	-3 435

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringar

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenesteområde som går i null samla sett på heradet.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
	Brutto prosjekt utgift	Øyrem. fin.	2023	2024	2025	2026	2023-26
Bustad							
Modulbustader til ROP	1 875	0	1 875	0	0	0	1 875
0* Felles brannsikringstiltak	13 750	0	13 750	0	0	0	13 750
0*ENØK - Oppgradering eksisterande ventilasjon Mikkjelsflaten	1 100	0	1 100	0	0	0	1 100
Bustader 2023	8 125	-8 100	8 125	0	0	0	8 125
Bustader 2024	8 125	-8 100	0	8 125	0	0	8 125
Bustader 2025	8 125	-8 100	0	0	8 125	0	8 125
Bustader 2026	8 125	-8 100	0	0	0	8 125	8 125
Husbanklån			15 000	15 000	15 000	15 000	60 000
Oppgradering av brannvarslingsanlegg i kommunale bygg	2 250	0	1 511	0	0	0	1 511
Oppgradering bygg -årleg prosjekt			1 250	1 250	1 250	1 250	5 000
Sum Bustad	51 475	-32 400	42 611	24 375	24 375	24 375	115 736

Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenestekområde: [Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft](#)

Prioriteringar i planperioden

I NHO sitt kommune NM basert på næringsliv, arbeidsmarknad, demografi, kompetanse og kommunal økonomi, kjem Kvam herad samla sett på 144 plass. I næringsvariasjon kjem Kvam på ein 38. plass, medan det berre er ein kommune med under 8500 innbyggjarar som er betre enn Kvam. Kvam herad har såleis eit godt og variert næringsliv. Noverande næringsplanen har vore eit godt grunnlag for kommunen sitt samla næringslivsarbeid, men må no erstattast for å møte framtida sin trong til nye arbeidsplassar og samarbeid i mellom kommune og næringsliv. Retningslinene for kraftfondet legg tilrette for støtte av berekraftige prosjekt, noko som må forsterkast i nye søknadar, for å nå målet om 55% reduksjon av Kvam herad sine kllimagassutslepp.

Driftsbudsjett

Fordeling på teneste (Tabell)

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Kommunal næringsvirksomhet	20	1 267	12	12	12	12
Konsesjonskraft, kraftrettigheter og annen kraft for videresalg	-44 400	-27 461	-75 699	-59 894	-57 393	-57 392
Tilrettelegging og bistand for næringslivet	2 657	3 774	2 700	2 740	2 758	2 765
Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling	502	709	723	751	762	767
Sum	-41 223	-21 711	-72 263	-56 391	-53 861	-53 848

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringar

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenestekområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	-21 938	-21 938	-21 938	-21 938
Sum Tekniske justeringar	-82	-82	-82	-82
Sum Vedtak forrige periode	3 985	10 136	10 137	10 137
Sum Pensjons og felleskostnader	2	0	3	6
Sum Lønns- og prisvekst	22	22	22	22
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Auka elektrisitetsutgifter ved 2.tertial 2022	8	3	1	0
Heimfall, auke i kraftinntekter og skatteutgifter	-31 900	-12 200	-11 300	-11 300
Justering i kraftinntekter og skatt på kraft etter ny prognose frå kraftforvaltar	-32 650	-26 100	-23 200	-23 200
Konsesjonskraft, auke i kraftinntekter og -utgifter til kjøp av kraft	-25 600	-17 200	-20 600	-20 600
Leige av kontorplass til utflytta kvemmingar	100	0	0	0
Andre tiltak	-4	-4	-4	-4
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	-90 046	-55 501	-55 102	-55 104
Konsekvensjustert budsjett	-86 119	-45 425	-45 022	-45 021
Konsekvensjustert ramme	-108 057	-67 362	-66 960	-66 959
Nye tiltak				
Justering av kraft ihht siste prognose	35 600	10 704	12 800	12 800
Sum Nye tiltak	35 600	10 704	12 800	12 800
Nye tiltak og realendringer budsjett	35 600	10 704	12 800	12 800
Ramme 2023-2026	-72 457	-56 658	-54 160	-54 159

Ønska tiltak og ytterlegare innsparingar

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Bubil - tømmestasjon	Nytt tiltak	0	0	0	0
Hardangerrådet -samarbeid om rekruttering	Nytt tiltak	200	200	200	0
Kvammabadet/Hardangerbadet	Nytt tiltak	2 300	2 300	2 300	2 300
Sum		2 500	2 500	2 500	2 300

Nye tiltak

Bubil - tømmestasjon

Bubil - tømmestasjon (ikkje kostnadsberekna/plassert)

Hardangerrådet -samarbeid om rekruttering

Hardangerrådet -samarbeid om rekruttering

Kvammabadet/Hardangerbadet

Hardangerbadet AS ber om auke i kommunalt tilskot.

Må handterast som eiga sak, men er i tillegg lagt inn som ynskje for å synleggjera det.

Brann- og ulykkesvern

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenestekområde: [Brann- og ulykkesvern](#)

Prioriteringar i planperioden

Sørge for å til ei kvar tid ha oversikt over kva lover og forskrifter som gjeld for brann- og redningsvesenet

Sørge for å gjennomføra og oppdatera risiko-, forebyggande- og beredskapsanalyse som fylgje av krav i ny forskrift

Slutføra miljørisiko- og beredskapsanalyse i samsvar med krav i forskrift

Sørge for beredskap, herunder at innsatsstyrken er kompetent, utrusta og øvd

Sørge for faglig forsvarlig leiing av innsats og brann- og redningsvesenets krisehandtering.

Følgje opp tiltak i gjeldande brannordning, som mellom anna:

- Sikre at responstid er innanfor gjeldande rammer
- Sikre naudsynt kompetanse og trening for brannmannskap gjennom operativ leiarutvikling og dugleikstrening
- Arbeida med vidareutvikling og implementering av avdelinga sin internkontroll
- Ferdigstillast ny felles hovudbrannstasjon for Kvam

Sørge for å gjennomføre førebyggjande brannvern, som mellom anna

- Bidra til vidareføring av godt samarbeid mellom Kvam brann- og redningsteneste og dei private trafikkskulane i kommunen
- Gjennomføre risikobaserte tilsyn med brannobjekt.
- Gjennomføre oppgradering av fagsystem for feiing og tilsyn
- Gjennomføra, etter plan, feiing og tilsyn i alle fyringsanlegg i heradet, samt iverksettje rekommunalisering av feiie og tilsynstenesta
- Gjennomføre årlege brannførebyggjande kampanjar

Halda seg orientert om arbeidet i Vest Brann og Redningsregion og bidra til at samarbeidet skal lukkast i skapa ein tryggare kvardag for innbyggjarane i kommunen og fortsetje å bidra til overordna plandokument for Vest brann og redningsregion med tanke på regional beredskap og strategisk plassering av regionale ressurser

Aktivitet (Nøkkeltal)

Indikatornamn	Indikator	Resultat 2021	Anslag 2022	Planlagt 2023	Planlagt 2024	Planlagt 2025	Planlagt 2026	Beskriving
Ingen omkomne som følgje av brann	Ingen omkomne som følgje av brann	0	0	0	0	0	0	
Unngå tap av uerstattelege kulturhistoriske verdier	Unngå tap av uerstattelege kulturhistoriske verdier	0	0	0	0	0	0	

Driftsbudsjett

Fordeling på teneste (Tabell)

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Økonomiplan			
			2023	2024	2025	2026
Forebygging av branner og andre ulykker	845	849	-29	-103	-83	-74
Beredskap mot branner og andre ulykker	12 013	10 539	11 899	11 458	11 570	11 609
Sum	12 857	11 388	11 870	11 356	11 487	11 535

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	10 552	10 552	10 552	10 552
Sum Tekniske justeringar	-131	-131	-131	-131
Sum Vedtak forrige periode	-65	-73	-50	-42
Sum Pensjons og felleskostnader	137	131	142	154
Sum Lønns- og prisvekst	413	233	233	233
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Auka elektrisitetsutgifter ved 2.tertial 2022	182	72	35	0
Auka elektrisitetsutgifter, samt faste serviceavtalar på FDV, 1.tertial 2022	29	29	29	29
Andre tiltak	-18	-18	-18	-18
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	193	83	46	11
Konsekvensjustert budsjett	546	243	240	225
Konsekvensjustert ramme	11 098	10 795	10 792	10 777
Nye tiltak				
Auka drivstoffprisar i 2023	32	0	0	0
Overtaking av feiedrift til kommunalt regi	1	-557	-557	-557
Redusere forventa inntekter hos Kvam brann- og redning	165	165	165	165
Andre tiltak	15	15	15	15
Sum Nye tiltak	213	-378	-378	-378
Nye tiltak og realendringer budsjett	213	-378	-378	-378
Ramme 2023-2026	11 311	10 417	10 414	10 400

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringar

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenesteområde som går i null samla sett på heradet.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samla prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum 2023-26
	Brutto prosjekt utgift	Øyrem. fin.	2023	2024	2025	2026	
Brann- og ulykkesvern							
0* Etablering av feietenesta	2 938	0	2 938	0	0	0	2 938
Sum Brann- og ulykkesvern	2 938	0	2 938	0	0	0	2 938

Tenester utanfor ordinært kommunalt ansvarsområde

Innleiing

Lenkje til beskriving av tenesteområde: [Tenester utanfor ordinært kommunalt ansvarsområde](#)

Driftsbudsjett

Fordeling på teneste (Tabell)

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde	731	2 073	823	836	484	487
Sum	731	2 073	823	836	484	487

Generell forklaring til tabellen Driftsbudsjett med endringar

Vedtatt budsjett, tekniske justeringar og vedtak førre periode er knytt til opprinneleg budsjett og budsjettekniske justeringar.

Pensjons og felleskostnader inneheld stort sett endringa på arbeidsgjevaravgift. Lønns og prisvekst for det meste knytt til lønnsvekst. Lønnsvekst delvis frå tariffoppgjer 2022 og estimert auke for 2023. I tillegg er det prisvekst på forsikring og OU.

Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen oppsummerer alle vedtekne tiltak i 1. og 2. tertial 2022 som har verknad i økonomiplan 2023-2026.

Nye tiltak er forslag til endringa på budsjett 2023 og økonomiplan 2024-2026.

Der det står **Andre tiltak** er det stort sett justeringar mellom tenesteområde som går i null samla sett på heradet.

Driftsbudsjett med endringar

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	2 059	2 059	2 059	2 059
Sum Tekniske justeringar	0	0	0	0
Sum Vedtak forrige periode	-1 254	-1 254	-1 609	-1 609
Sum Pensjons og felleskostnader	-2	-2	-2	-1
Sum Lønns- og prisvekst	6	6	6	6
Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen				
Andre tiltak	-6	-6	-6	-6
Sum Tiltak frå førre år som har verknad i økonomiplanen	-6	-6	-6	-6
Konsekvensjustert budsjett	-1 256	-1 256	-1 611	-1 610
Konsekvensjustert ramme	803	803	449	449
Nye tiltak				
Sum Nye tiltak	0	0	0	0
Ramme 2023-2026	803	803	449	449